

ביאורים בספר התניא*

הקדמה

הנה כלל דרך הצעש"ט הוא לגלות שכל העולמות העליונים בכל הצחינות שבהם ישנם בכל נפש מישראל. וודע שעיקר העבודה והנהגת הבריאה הוא צו"ן דאלילות, והוא מה שבעל התניא צא לצאר צספה"ק שיש צאדם שני חלקים, הנפש האלקית הוא החלק שצאדם שרולה תמיד להדצק צה' ולתקן מעשיו. ונפש הבהמית שנמשך לגשמיות וריחוק ממאמית העבודה. וצכל דצר נכלל כלליות העבודה להגציר הנפש האלקית על נפש הבהמית, אשר זהו יסוד ספר התניא.

ונקרא הספר ספרן של ציוונים, כי צא לצאר המלחמה שצין הנפה"א לנפה"צ, שזהו ענין ציווני, שעדיין הוא צאמלע מלחמה זאת. כי לדיק הוא זה שילא ונחעלה מזאת המלחמה. אמנס למעשה מדצר זה הספר לכל דרגא ודרגא, כי אפי' לדיק לפי דרגתו יש לו גם מלחמה דקה שצין הנפה"א לנפה"צ, כל חד לפי מדרגתו. אלא שהאדם הפשוט לריק לדעת שהוא צדרגת ציווני ויש מעליו דרגת לדיק ועליו לצא לדרגת הלדיק, אצל גם הלדיק דרגתו צדרגת ציווני כלפי הדרגא שעליו. הרי שזה הספר הוא לכל אחד מישראל צכל דרגא שהוא.

כי לעומת מה שיש ז"א ונוק' צעולם האלילות כן יש צנפש האדם, צחי' ז"א הוא הנפה"א, וצחי' נוק' היא הנפה"צ, וכמו שכתוב 'אדם ובהמה תושיע ה'', צסוד שם מ"ה ושם צ"ן, שם מ"ה צגי' אדם ושם צ"ן צגי' בהמה. חלק הבהמה הוא נפה"צ שנמשך אל הגשמיות והבהמיות, וצחי' מ"ה הוא החלק הרוחני שצאדם.

וז"פ הכתוב (תהלים לו, ז): 'אדם ובהמה תושיע ה'', שהשי"ת מושיע את צחי' הבהמה ע"י האדם, היינו ע"י השם מ"ה החדש. כי כמו שצעולם האלילות היה צתחילה שם צ"ן צסוד

* הנה שיעורים אלו שבספר לקוטי אמרים תניא נאמרו בהיכל בית מדרשינו ע"י מו"ר לשיט"א לפני כעשור שנים, וכעת נעתקו מן הטייפס לראשונה, ואף כי מאז יגברו המים וירבו מאוד על הארץ כי הם מים שאין להם סוף, המים המעוקים דים החכמה, מ"מ לא נתיישנו הדברים ויש בהם אוצרות ומטמני מסתרים ותועלת גדולה לרבים, כפי שתחזינה עיני מישרים. ויש כאן בנמצא רק ביאור כ"ד פרקים הראשונים והשי"ת יעזור שנזכה להשלים ביאור כל הפרקים החסרים ולקבל פני משיח צדקינו במהירה ברחמים אכי"ר.

עולם הנקודים ששם שצורת הכלים, ואח"כ האליל השי"ת את אור המ"ה החדש צחי' אדם. כן עבודת האדם שהנפה"א תתקן את הנפה"צ שזה השצירה והצהמיות.

וכמודע מכחצי האר"ז"ל שהתכלית הוא לייחד ז"א ונוק', וזה לגלות כבוד שמים בעולם, כן הוא כלל עבודת אדם לייחד הנפה"א והנפה"צ, שזה עיקר מלחמת הציוני, להאיר מנפש האלקית על הנפש הצהמית, אשר זהו תכלית אור היחוד שצצריאה.

ספר לקוטי אמרים – תניא

הקדמות המלקט. הוא לשון הצעל התניא בעלמו, וקרא לעלמו מלקט שהוא דרך הלדיקים האמיתיים שמלקטים, כי אין כונתם לחדש דברים חדשים בעבודת ה', כי שורש הכל כבר נמלא בזה"ק ובכתבים ואין מה לחדש דבר אמת, אלא שהחידוש של לדיקי הדורות שעסקו ללקט ממקומות מסוימים בזה"ק ובחצי האר"ז"ל וגילו הדברים בצהירות בדרך ואופן שיצאו נשמות ישראל את הדרך הפנימי שצדרכי הרש"י והאר"ז"ל. ולכן קראו לספרם בשם ליקוטים.

והיא אגרת השלוחה לכללות אנשי שלומינו, ישמרם צורם ויחיים. שהנה דרך הלדיק בדרך כלל לדבר אל האנשים המקושרים אליו, היינו שמחשיצים דבריו, וכמ"ש האדמו"ר האמלטי שהסימן אם מקושר ללדיק אמת הוא כשמחשיץ את דבריו. כי מי שאינו מחשיץ דברי הלדיק פירושו שאינו מקושר אליו. ולאו דווקא זה שמצא ת"ח אלא די אם אינו מאמין ונמשך לדברי הלדיק, בזה אינו מקבל ממנו אורו הנפלא. ומדה טובה מרובה שצהאמונה צקדושת הלדיק ודעה"ק, הוא נכלל באלו שהלדיק דיבר אליהם.

אליכם אישים אקרא, שמעו אלי רודפי צדק מבקשי ה' וישמע אליכם אלקים, למגדול ועד קטן, כל אנ"ש דמדינתנו וסמוכות שלה, איש על מקומו יבוא לשלום ויחיים עד העולם, נצח סלה ועד, אמן כן יהי רצון.

הנה מודעת זאת, כי מרגלא בפומי דאינשי בכל אנ"ש לאמר, כי אינה דומה שמיעת דברי מוסר לראיה וקריאה בספרים, שהקורא קורא לפי דרכו ודעתו ולפי השגת ותפיסת שכלו באשר הוא שם, ואם שכלו ודעתו מבוטלים ובחשכה יתחלכו בעבודת ה', בקושי יכול לראות את האור כי טוב הגנוז בספרים, אף כי מתוק האור לעינים ומרפא לנפש. שזהו הענין הנשגב לנסוע ללדיקים שהם יכולים להאיר אל האדם אפי' כשמונח צנלצול וחשכה.

ובר מן דין, הנה ספרי היראה הבנויים על פי שכל אנושי, בוודאי אינן שווין לכל נפש, כי אין כל השכלים והדעות שוות, ואין שכל אדם זה מתפעל ומתעורר ממה שמתפעל ומתעורר שכל חברו. ע"פ המצואר בע"ח שער אנ"ך שצתחילה בעולם הנקודים היו הספירות זה למעלה מזה, חסד למעלה מגזרה וכו', ובעולם התיקון נעשה הצנין דרך קוין חסד זרוע ימין וגזרה זרוע שמאל וכו', בזה יוצן מה שנשמות ישראל מושרשים בז"ן,

וכל אחד מישראל יש לו מידה אחרת זה מחסד וזה מגבורה, צעל מדת החסד דעתו מוטה להקל, לחדש חידושים להחיות את חזיריו ולהעניב להם, משא"כ צעל מדת הגבורה מוטה לחומרא וקרוב להקפיד יותר. ואי' מהרה"ק מקאמארגא שצדק כלל גטו הלדיקים תלמידי צעש"ע למדת החסד שהיתה עיקר נקודתם צאהצת ה', [אף שהיו ציניהם גם לדיקי יסוד עולם שהיו ממדת הגבורה].

ועיקר המכשול והגסיון שיש בזה הוא מה שהס"מ גורם שיתהוו מזה פירוד לצבות צין אנשים, מאחר שהם הפוכים זה מזה כאש ומים, נגרם שאפי' יהודים העוזדים את ה' לשם שמים כיון שכל אחד ממדה שלו, נדמה לכל אחד מהם שרק ההנהגה והדעה שלו לודק ואמיתי, עד כדי כך שנדמה לו שפלוני הוא כופר ואפיקורס, כי הוא ממדה הפוכה ממנו, זה מחסד וזה מגבורה, וזה גורם פירוד שלא יוכלו להצין זא"ז, וזה גורם התוהו וחורבן הציהמ"ק.

אצל האמת שכל ישראל הם גוף אחד ממש, והשי"ת לריך את כל הצחינות, גם נשמות ממדת החסד וגם נשמות הגבורה וכו', ואין ענין לגלות ולהלדיק את הדעה העלמית של כל אחד ואחד, אלא להיות כולם אחים כאחד לגלות מלכות שמים. וזה בחי' עושה שלום במרומיו, שהשי"ת עושה שלום צין אש ומים, כן יש לאחד שני אנשים שמדותיהם הפוכות. כי אם נדמה לו שמה שהוא מצין זה עיקר האמת ולא כמו חזירו, הרי לעולם לא יוכל לצא לשלום, רק כשיצין שהעיקר הוא לא מדת החסד דייקא, ולא מדת הגבורה דייקא, אלא שהשי"ת עשה לעת עתה שאני יצין כך, ואם היה הצורא עושה הפוך הייתי מצין עכשיו ממש כמו פלוני שהוא ממדת הגבורה. ואף שודע זה הענין לכל, אך כשמגיע הלכה למעשה נשכח קיום השלום, וזה נוגע בכל זמן ובכל מקום.

ובבמו' שנאמר רז"ל גבי ברכת חבם הרזים על ששים רבוא מישראל, שאין דעותיהם דומות זו לזו וכו'. ובמו' שכתב הרמב"ן במלחמות שם בפרוש הספרי גבי יהושע, שנאמר בו "איש אשר רוח בו", שיכול להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד וכו'. כי המנהיגים האמיתיים מצינים זה הסוד שכל יהודי הוא ממדה אחרת, ועי"ז יורדים לדעת כל אחד ואחד.

ומוצא צספה"ק 'סור מרע' שאפי' כשאחד מגדולי ישראל יושב קבל עם ועדה ומדבר על לדיק אחר או על עדה אחרת, אשר לכא' יש בזה משום לשון הרע ומוליא שם רע, והיתכן כזאת. מ"מ להלכה למעשה אסור לשמוע לקולו בזה הענין, אף שהוא ענק שצענקים כיון שמדבר על שומרי תורה ומלוות, אסור עצור זה לפסול את הלדיק השני. ולעומת זאת אסור לפסול זה האדם הגדול שמדבר. כי יש סוד שהשי"ת מנהיג העולם ויש שהשי"ת רולה שגדולי הדור יחשבו כך אחד על חזירו, והשי"ת לוקח מאיתם הצחירה בזה הענין, עד כדי כך שהאדם גדול יעשה פעולה שאין זה שום טעם ושכל. [וכעין המוצא צספה"ק על מה שמדכי לא כרע ולא השתחוה, שע"פ הלכה מעיקר הדין כן היה לריך לכרוע שלא היה להמן דין ע"ז ממש, אלא שה' לקח מאיתו הצחירה ולכן עשה כן].

וזהו סוד צרכת 'חכם הרזים', שאי אפשר לכל אחד להצין את השכל וההנהגה של השני, אלא העיקר להצין שכל השכליים הם אמת. ואפי' אם ח"ו עשה פלוני נגד ההלכה ממש הוא כי השי"ת לקח מאיתו הצחירה, אבל זה אינו פוסל את גדולתו, אם הולך בדרכי ה' בשאר העניינים, לא יפסלוהו עבור פעולה אחת כזאת.

והוא התנאי הראשון בלימוד פנימיות התורה, לבקש שלום, ולהצין שהשי"ת מנהיג העולם והכל חלקות, ועיקר הסימן הוא כשמקיים צקש שלום, שצזה מראה צפועל שה' מנהיג הכל הוא כשרואה את השגחת ה' גם לגבי דיעות בני אדם.

כי זהו דרגת מדת היסוד, שהוא ההקדמה לכלל פנימיות התורה שענינה יסוד. ונקודת יסוד הוא השלום, שלכן לא זכו תלמידי רע"ק לסודות התורה כי לא נהגו כבוד זה לזה. וכמ"ש ביערות דבש שכשיש מחלוקת בין שני דיעות מיהו זה שחולק לשם שמים, רק כשנהגו צאהבה ורעות גם צשעת המחלוקת, כמו שנהגו תלמידי שמאי והלל הרי זה מחלוקת לשם שמים, אבל אם יש מחלוקת בתורה ולא נהגו כבוד זה צזה אי"ז מחלוקת לשם שמים.

ולכן הוא התנאי העיקרי שצלימוד סודות התורה, לגלות שיש לכל נשמה דרגה מיוחדת צקדושה, וכמ"ש חז"ל [ירושלמי] שמתחילה קבל משה רבינו את התורה צמ"ע פנים, והרי שאפי' כמה דרכים מחולקים זה מזה. אלו ואלו קבלם משה רבינו מסיני. אף שלריך כל אחד לנהוג כדעת רבו אבל יחד עם זאת לריך לנהוג כבוד עם חצירו. ומי שאינו עוסק צלצקש שלום, אין מכניסים אותו לפנימיות התורה שענינה קו אמלעי, היינו קו השלום.

אלא אפילו בספרי חיראה אשר יסודותם בהררי קדש, מדרשי חז"ל אשר רוח ה' דבר בם ומלתו על לשונם, ואורייתא וקודשא בריך הוא בולא חד, וכל ששים רבוא נשמות כללות ישראל ופרטיהם ופרטי פרטיהם עד ניצוץ קל שבקלים ופחותי הערך שבעמנו בני ישראל, בולחו מתקשראן באורייתא, ואורייתא היא המקשרת אותן להקדוש ברוך הוא, כנודע בזוהר הקדוש הרי זה דרך כללות לכללות ישראל. ואף שניתנה התורה לידרש בכלל ופרט ופרטי פרטות לכל נפש פרטית מישראל המושרשת בה, הרי אין כל אדם זוכה לחיות מכיר מקומו הפרטי שבתורה.

כי ה' מנהיג העולם צשני דרכי ההנהגה. הנהגה אחת, היא גילוי של חסד, העצה ועונג, אחדות. והנהגה השניה היא גצורה דין לרות וחושך. ושני הגילויים הם ממנו ית'. האדם מעצמו אוהב גילוי החסד ואינו אוהב את החושך, ותכלית הצריאה אינו צאמת לא חסד ולא גצורה, אלא התכלית הוא הכרת האלקות, להשיג מליאות האל, כי האדם לא נצרא אלא להתענג על ה'. שהעצודה היא להתענג על ה', שורש שם הויה, צחי' יחודא עילאה. כי כשהשי"ת משפיע להאדם עונג אלקי או להצדיל יסורים, תכלית שניהם אינו לשמוח עם עלם העונג או להלעטר עם היסורים, אלא תכלית שניהם הוא להשיג עי"ז להתענג צעלמותו ית' צעלם ההכרה שיש צורא, שזה עונג עליון למעלה מהעונג והיסורים. וזה התענוג העליון ציותר שיש צעולם, גצוה הרצה מהעונג אלקי שצצחי' שם

הויה שענינו התגלות של חסד ואהבה, כי הוא צחי' קולו של יוד, על הויה, עלם הידיעה שיש צורה.

וכמ"ש צ"עמק המלך שחכמית הצריחה הוא לצא לצחי' השעשועים העליונים שזה מתגלה כשאדם משיג מליאות ה'. לא רק שמתענג על חסד ה' והתגלותו אליו, אלא להתענג על הידיעה ממליאות ה'. וכדפי' המגיד ז"ע עיקר שעשועי האצ כשמשחק עם צנו ומסתחר ממנו כדי שיחפשו, ועיקר תענוג האצ שהבן מחפשו עד שמואלו, זהו שורש השעשועים שהגזרה יחפש את ה'.

כי דרך העולם אפי' כשזוכים לעונג אלקי בלמוד התורה או בתפילה עם חיות, יש שנתפס בהעונג של הלומדות ויופי החידושים, או בחיות העלמי שבתפילה, ונמצא שאינו מחפש את השי"ת. וכ"ש רוב האנשים שנופלים לנסיון שאינו חי כלל בעונג דקדושה. אבל צאמת עיקר החיות של כל נפש מישראל הוא רק להתאחד במקום התענוג האלקי, בעלם הידיעה ממליאות ה', לא רק מהחסד והעוז שבו אלא להתענג על עלם הידיעה שיש צורה.

כשאדם מתענג על עלם מליאות ה' אין אצלו חילוק בין הנהגת חסד להנהגת דין, אף שפשוט שאין רצון ה' שהצריחה תהיה צמצם של דינים, ולכן לריך האיש כשר לרלות שיתגלה כבוד ה' בהתגלות עוצו וחסדו, אבל לא שצמצום החושך אין עונג ידיעה ה', כי לגבי עלם השעשועים צמצומות ידיעה ה', מקום החושך שיה למקום האור. וכמ"ש אכני ה' אלקיך. הן צחי' הויה הן צחי' אלקים, הכל אחד.

והנה נשמות ישראל מושרשים זה צמצום זה צמצורה וזה צמצות, יש צחי' גומלי חסדים ויש צחי' עם קשה עורף הוא, כל אחד מישראל יש לו שליחות אחרת בעולם, היות שיש כל מיני הנהגות ה' בעולם, כל אחד מקושר צנקודה אחרת של עבודה. חלק החסד הוא לרלות אלקות בכל דבר להתבונן בהתגלות אלקות, וחלק מדת הדין שיש צמצומות ישראל הוא העקשנות שלא ללכת אחר ההרגשות וכדו'.

וכמוצא צשו"ת הרש"א וצעוד ראשונים שכשילאו ממלרים כתיב ויאמן העם, ויאמינו צה' וצמשה עצדו, זהו עיקר האמונה שנתגלה אחר שהיה גילוי לכל ששים רבוא נשמות ישראל, דייקא אז נתחזקה האמונה אללם. ואחד משורשי האמונה הוא צמה שנקראים צני ישראל עם קשה עורף, ולכן יש גדולי ישראל שחלוקים זה מזה, שאינם נלהבים מיד להכנס לאמונה ודיעות. מרוב פחד שלא יפלו לכפירה ואפיקורסות, שלא יתצטלו ח"ו לאיזה גוי שיעשה אות או מופת וכדו', ולזה נקראים צני ישראל עם קשה עורף, שהאמונה אמיתית השלימה היא רק צגילוי שכל ששים רבוא נשמות ישראל מקבלים האמונה ציחד.

וזה הכלל שייסד הרה"ק ר' לזוק הכהן, שכל זה ששני הדיעות הם צנויים על שרשי התורה, אמריקן צהו אלו ואלו דברי אלקים חיים, פרע להאומר דעה מחמת נגיעה עלמית, שבו אין אומרים אלו ואלו דא"ת, וכמו שצמצמו צדואג האדומי ואחיתופל שהיו גדולי תורה, אלא כשיש נגיעה עלמית אין צזה אמת.

וצה מיושז מה שהקשה הגר"ח מצריסק על המשנה במסכת ראש השנה (פ"ג מ"ט) 'שלח לו רבן גמליאל לר' יהושע, גוזרי עליך שתצוא אללי במקלך וצמעותך ציום הכפורים שחל להיות בחשבוך. הלך ומלאו רבי עקיבא מלך, אמר לו, יש לי ללמוד שכל מה שעשה רבן גמליאל עשוי, שנאמר, (ויקרא כג, ז) אלה מועדי ה' מקראי קדש, אשר תקראו אחס, צין צמנן צין שלא צמנן, אין לי מועדות אלא אלו. צא לו אלל רבי דוסא צן הרכינס, אמר לו, אס צאין אנו לדון אחר צית דינו של רבן גמליאל, לריכין אנו לדון אחר כל צית דין וצית דין שעמד מימות משה ועד עכשיו. שלכאו' יש להצין אחר שא"ל רע"ק אשר תקראו אחס, מה הולך להוסיף לו רבי דוסא צן הרכינס שאס צאין אנו לדון וכו', והגר"ח מיושז צזה לפי דרכו. ולפי דצרינו מוצן שהגס שכתוב אל תקראו אותס וכו', מ"מ הרי כאמור רק כשהפסק הו"צ נגיעות אמרינן שזה דצרי אלקיס חייס, ושמה יחשוד כל אחד את רבו שמדצב ח"ו צנגיעות עלצמיות. לכן הוסיף לו ר' דוסא שאחר שהוא רבו וגדול מישראל אסור לומר צו ענין הנגיעות, שאס לא כן יש לך לדון אחר כל צי"ד מימות משה ועד עכשיו. כי זהו ממש צגדר כפירה ואפיקורסות לחשוב שמדצב עם נגיעות על גדולי ישראל שמקוצל על עם ישראל, צצודאי אלו ואלו דצרי אלקיס חייס. וכל מה שחולקים הו"צ לעוצה גדולה ולתכלית היחוד. זה מנגלה אור אלקי צמדת החסד וזה מנגלה אלקות צמדת הגצורה. ושיהס הס גילוי אלקות.

והנה אף בהלכות איסור והיתר הנגלות לנו ולבנינו, מצאנו ראינו מחלוקת תנאים ואמוראים מן הקצה אל הקצה ממש, ואלו ואלו דברי אלהים חייס, לשון רבים, על שם מקור החייס לנשמות ישראל, הנחלקות דרך כלל לשלושה קווין: ימין, ושמאל, ואמצע, שהם חסד וגבורה וכו'. ונשמות ששרשן ממדת חסד, הנחגגתן גם כן להטות כלפי חסד לחקל בו' בנודע. וכל שכן וקל וחומר בהנפתרות לה' אלהינו, דאנון דחילו ורחימו דבמוחא ולבא דכל חד וחד לפום שיעורא דיליה, לפום מאי דמשער בליביה, כמו שכתוב בזוהר על פסוק "נודע בשערים בעלה" וגו'.

צענין מחלוקת צ"ש וצ"ה אס להקל או להחמיר, מצאנו הרוג'וצער ציאור עמוק, ששורש המחלוקת הו"צ שזה צצחי' חומר וזה צצחי' אורה. כי צראשית צרא אלקיס, ואי' צתיקו"צ צ' ראשית שכל מה צצרא השי"ת הו"צ צצחי' שניס, חומר ולורה, קו ורשימו, נשמה וגוף. רק השי"ת לצדו הו"צ אחד, חוץ ממנו יש לכל דצב גוף ונשמה. ופנימיות המחלוקת צין הצדיקים הו"צ מהו עיקר גילוי כבוד ה' האס לגלות שהוא ית' מאלל גס צתוך החומר או דרך האור והאורה, שניהס מודיס שתכלית נשמות ישראל לגלות אלקותו ית', אלא שאפשר לגלות כבודו ית' צין צאור צין צחושך צין צגצול צין צלי גצול, וזהו המחלוקת צאזיה דרך נגלה יותר אלקות, שיעת צית הלל שהוא צחי' חסד שתכלית הו"צ התגלות אלקות צתחתונים היינו צתוך החושך, צתוך החומר, אין מקום הסתרה שאין שס אלקות, זהו שורש הנשמות שממדת החסד שנוטים להקל, אשר לדעתס העיקר שיהיו ריצוי של כמות אנשים ששיגו אלקות אפי' עמי הארץ עדיף עפי', כי כמה שאיש פשוט יותר מתקרב להשי"ת נעשה יותר

נחת רוח, כמ"ש צז"ק כד אתי יתרו ואמר עתה ידעתי כי ה' הוא האלקים, כדן אתייקר שמא עילאה.

וכמ"ש בגמ' שצ"ה אמרו שהארץ נצרה תחילה לפני שמים, כי אללם עיקר התגלות אלקות הוא דייקא לחפש התגלות אלקות בחושך וצאריות. אבל דעת צ"ש ששמים נצרה תחילה, היינו תכלית הצריאה למלוא את ה' צצחי' האור שצנפש, צצחי' לורה ולא בחומר וגוף, לכן דעת צ"ש שאין התכלית ששיגו אנשי חומר את אור האלקות, אדרבה מוטב שיהיו כל העולם מונחים בחושך, העיקר שכמה אנשי לורה ישיגו אלקות באמת. לעלות בתכלית האור דרגא אחר דרגא.

וצאמת שיהם אמת. כי לריך לגלות את ה' בין באור ובין בחושך, ואלו ואלו דצרי אלקים חיים. אלא שהאידנא הלכה כדצרי צ"ה, כי לפני ביאת משיח התכלית הוא לגלות אלקות למטה, ולכן מקילים כצית הלל, וכמו שההגת הצריאה ע"פ הצדיקים שמגלים אלקות צחחונים. וצביאת המשיח יתגלה אלקות באור גדול, כי תצטר הצריאה אפי' במקום התחתון שאין תחתון ממנו ויתגלה שם כבוד אלקי, ואז יתחילו לעלות עליות גדולות למעלה למעלה עד אין קץ, לכן יהיה אז הלכה כצ"ש.

והצדיק היחיד שהולך צשני הצדיקים כאחד בתכלית השלימות הוא רבי שמעון בר יוחאי, שנקרא עיר וקדיש מין ש'מיא נחית, עיר הוא צחי' מלאך של אש וגבורה, קדיש הוא צחי' חכמה וחסד, מלך אחד מגלה רשצ"י אלקות לכל אחד דכל דרגא, ומגלה רזין דאורייתא לכל העולם שהוא צחי' חסד, ונותן את סודות התורה לכל נשמות שישאל, ומאידך הוא דורש בכל תוקף דחילו ורחימו ותכלית הדציקות. כי הוא עומד צנקודת הדעת לחצר אש ומים כאחד, אשר זהו שלימות הדעת.

הכלל שצעל התניא רולה לצאר צזה שכל לדיק כותב כפי שורש נשמחו, למשל הספה"ק ראשית חכמה שנכתב צדרך כלל צגדר של אש, יש נשמות שזה מצעיר לצס לעצודת ה', כשהנקודה שלהם צצחי' אש ויגיעה אזי נתלהצים, משא"כ הגשמה שמצחי' חסד, קשה לו היגיעה העלומה הזאת, ונצצר לצו ממלצו, לכן יחפש ספר אחר, צצחי' חוצות הלצצות שהוא יותר צצחי' אמונה ויחוד, צחי' מים. (אף שצאמת שיהם כלולים משיהם, דצרו צכלליות). והוא מש"כ הצעל התניא שכל אחד מתעורר מהנקודה שקשורה לנפשו ואינו מתעורר מענין אחר, והוא מעלת ההליכה להצדיק שאפי' אם הצדיק אינו צכלליות הנקודה שלו, מ"מ כשצא אל הצדיק הרי הוא נותן לו הנקודה הפרטית שהוא לריך.

אך ביודעיי ומכיריי קאמינא, וכאמור לעיל שמוצא מתלמידי הצעל התניא שהוא הדין צכל דור ודור מי שמאמין בקדושת הצדיק ממילא יש לו קשר צשורש נשמחו ואליו אמורים כל דצרה"ק, וצעיקר כשמרגיש האדם את פנימיות אור האלקי צודאי מקבל מצעל התניא שרולה לגלות פנימיות קדושת התורה צחי' אהבה יראה דציקות, מלך אחד צאופן של יגיעה צעצודת ה', ומאידך צסוד היחוד שהוא כלליות הדעת שצספר הצעל התניא. [צצחי'

שמו 'שני אור' שכלול מאש ומים כאחד, אפי' שמדבר מנקודת היגיעה אבל הוא כלול צאור היחוד.]

והנה צפשוט כחצ זאת מרוצ ענותותו שכותב רק לאנשי המקורצים אליו. וצנימיות הוא כי יש נשמות שלא היה כן דרכם כדרך צעל התניא, כהרה"ק מקאליסק ודרך חסידות סלאנים שהתגדו על גילוי פנימיות התורה צאופן כזה, כי הם פירשו צשם המגיד על מש"כ 'חכמתו מרובה ממעשיו', שאין הפגם רק על מיעוט מעשיו, אלא על ריבוי גילוי החכמה ביותר. ושיטה זאת היא דעת הנשמות שמלד הגבורה, וכמ"ש הצאר מים חיים (שהוא גם צנחי' הגבורה תלמיד של המגיד מולטשצ) שכל מי שאינו צקי צטיב גיטין וקידושין לא יהא לו עסק עמהם, היינו שצתחילה לריך להיות צנחי' גיטין, סור מרע, ואח"כ קידושין עשה עוצ, שהיה שיטה אמיתית צעצודת ה', וצאור האחדות יש ללכת צזאת הדעה כשהאדם הוא צגדלות המוחין שאז יש מאד להזהר שהחכמה תהיה לפי מעשיו. אלא שצכלליות דעת צעל התניא צנחי' צית הלל שאפי' אם הוא מונח צקטנות המוחין, יש להאיר לו פנימיות התורה צסוד מעט מן האור דוחה הרצה מן החושך. ולכן לריך אדרצה להתחיל צריצוי החכמה הפנימית. שהיה שיטה הנשמות שממדת החסד.

הם כל אחד ואחד מאנ"ש שבמדינתינו ופמורבות שלהם, אשר היה הדבור של חיבה מצוי בינינו, וגילו לפני כל תעלמות לבם ומוחם בעבודת ה' התלויה בלב. אליהם תמוץ מלתי ולשוני עץ סופר בקונטריסים אלו הנקראים בשם "לקוטי אמרים", מלוקטים מפי ספרים. כלל דעת צעש"ע צנוי צטיקר על דעת הראשונים וצטיקר 'מהר"ם גצאי' צספרו הגורא 'עצודת הקודש' והשלה"ק מציאו כ"פ, שהוא יסוד של כל דעת הצעש"ע, והוא פירוש על קצלת ר' עזריאל תלמיד הרמז"ן, שדעת ר' עזריאל הוא סוד העצודה צדרך היחוד, ומהר"ם גצאי מצאר דעה זאת. וזה הספר היה אלל הדיקים הנסתרים שחיו לפני התגלות הצעש"ע. ולכן צנה הצעל התניא את ספרו על דרך השלה"ק שהוא מיוסד על זה הספר הק' של מהר"ם גצאי. וכן ספר חוצות הלצנות, שהוא גם כשיטת דרך ההצוננות ציחוד ה'.

ומפני סופרים קדושי עליון נשמתם עדן המפורסמים אצלנו, הלא הם הצעש"ע והמגיד הק' והרה"ק ר"מ מויעצסק וקצת מהם נרמזין לחכימין באגרות הקדש מרבותינו שבארץ הקדש תיבנה ותיבונן במהרה בימינו אמן. וקצתם שמעתי מפייהם הקדוש בהיותם פה עמנו. היינו, שכשהיה יחד עם הרה"ק ר' מנדלע מויעטפסק שאמר על עלמו שזכה למדרגתו צעצודת ה' רק צכח ההתדצקות ציחו"ע ויחו"ת. אשר זהו שורש ספר התניא, שכל מהלך ספרו לצאר איך לעצוד את ה' ציחו"ע ויחו"ת. שמע וצרוך שם.

והוא מה שהאריך"ל פותח צתחילת דצרו צתחילה היה הכל אח"ס, ואח"כ היה הצמלום וגילוי הקו והא"ק וכל העולמות, שכל זה הוא כח הגבול. ויש להצין מזה את שורש אמיתת העצודה שהשי"ת מתגלה צשני האופנים, אח"ס צלי גבול, ועולמות צעלי גבול. אשר זהו שורש ומקור שני סוגי ההתגלות, יחו"ע ויחו"ת. מלד אחד יש עצודה לדעת יחו"ע, שהתגלות

אורו ית' עד א"ס, ואין שום מליאות חוץ ממנו ית' צחי' שמע ישראל ה"א ה' אחד, ההתגלות שלו הוא אין סוף וגבול, ואפי' ההעלם כולו מגלה חלקותו ית"ש, וזוהי התפעל הנפש בהתגלויות צחחי' האין, שאין שום מליאות חוץ ממנו ית', שזהו צחי' התגלות הא"ס, צחי' יחו"ע.

וההתגלויות השמיה הוא צסוד צרוך שס, לקבל מלכות ה' לראות ההתגלות שעשה הש"ת בהאללת העולמות, קו א"ק ואצ"ע, שכל עולם וכל דרגה שעשה ה', כשהאדם מתצונן ומתפעל מהגילוי של חלקותו ית"ש, זהו צחי' יחו"ת. והוא עיקר תורת הצעל התניא, מלד אחד להתפעל ממליאת האין צחי' שמע ישראל ה' אחד, שכל הצריאה היא צחי' אין, אין שום מליאות חוץ ממנו ית', כי בהעלם הכל חלקות, והצורה מתפעל בכל עת לגבי יחוד הצורה. ומלד שני לריך להתפעל ממליאות היש, שהרי עשה הש"ת גילויים רבים א"ק ואצ"ע, עד זה העולם הגשמי בכל ריבי רצון פרעיו וכלליו, שעי"ז יוכל לחפוס מליאות היש דקדושה, ויהיה לו השגה צמליאות הצורה צמושג של יש, כשרואה תענוג צה העולם צאכילה ושחיה, יתצונן שזה התענוג הוא רק חלק חלק ורצצה נילון קטן מתענוג הצורה ית"ש, ומזה יתעורר לצא להתענג צאלקותו ית"ש.

כ"ש כשאדם נכנס ללימוד הקצלה צעומק מקבל חיות ותענוג מאור התוה"ק, מהאורות המתגלים, אזי מרגיש היש של מליאות הצורה, וזה מציא לאדם שמחה, שמרגיש מליאות היש של הצורה. ואח"כ יצא להתענג על ה' . שכל המליאות הוא אין כלפי אמתת מליאות הצורה, שזהו כלליות התגלות יחו"ע ויחו"ת, צסוד שמע וצרוך שס.

וצעל התניא מצאר שכלל ספרו הוא צצחי' כי קרוב חליק הדבר מלד, כל הדרך ללאת מכל הענינים השליליים ולצא לכל הדברים החיובים הוא להיות עסוק בכל עת צדציקות צה' מלד יחו"ע ומלד יחו"ת, זה יציאנו להתמדה צתורה ועצודת ה', שירדוק מלוות ומעשים עוצים, כי מליאות הנפש מטעמו לחפש אור ותענוג וחיות, וכשיתצונן שהחיות והאור האמיתי הוא רק הצורה כל העולמים, אזי הנפש מתלהטת בכל עת ורגע צצורה ית', זהו יסוד הספר.

ובוללם הן תשובות על שאלות רבות אשר שואלין בעצה כל אנ"ש דמדינתינו תמיד, כל אחד לפי ערכו, לשית עצות בנפשם בעבודת ה'. לחיות בי אין הזמן גרמא עוד לחשיב לכל אחד ואחד על שאלתו בפרטות, וגם השבחה מצויה. על כן רשמתי כל התשובות על כל השאלות למשמרת לאות, לחיות לכל אחד ואחד לזכרון בין עיניו, ולא ידחק עוד ליכנס לדבר עמי ביחידות, כי בהן ימצא מרגוע לנפשו ועצה נבונה לכל דבר הקשה עליו בעבודת ה', ונכון יהיה לבו בטוח בה' גומר בעדנו. התניא רימז שקיבץ את כל הע"ח וכתב כלליותו צספרו, וזה מיושצים כל השאלות, היינו צציאר את כל האילן מתחילתו ועד סופו לכל נשמות ישראל.

ובני שדעתו קצרה לחבין דבר עצה מתוך קונטריסים אלו, יפרש שיחתו לפני הגדולים שבעירו, והם יבוננוהו. ואליהם בקשתי שלא לשום יד לפה להתנהג בענוה

ושפלות של שקר חס ושלום, ובנודע עונש חמר על מונע בר, וגודל חשבר ממאמר רז"ל על פסוק "מאיר עיני שניהם ה'", כי יאיר ה' פניו אליהם אור פני מלך חיים. ומחיה חיים יזכנו ויחיינו לימים אשר לא ילמדו עוד איש את רעהו וגו' כי כלם ידעו אותי וגו' כי מלאה הארץ דעה את ה' וגו' אמר כן יחי רצון.

והנה אחר שנתפשטו הקונטרסים הנזכרים לעיל בקרב כל אנשי הנזכרים לעיל בהעתיקות רבות מידי סופרים שונים ומשונים, הנה על ידי רבוי ההעתיקות שונות רבו כמו רבו טעויות הסופרים במאד מאד. ולזאת נדבה רוחם של אנשים אפרתים הנקובים הנזכרים לעיל מעבר לדף לטרוח בגופם ומאודם להביא את הקונטרסים הנזכרים לעיל לבית הדפוס, מנוקים מכל סוג וטעות סופר ומוגחים היטב. ואמינא לפעלא טבא יישר חילא. ולחיות כי מקרא מלא דבר הכתוב: "ארור מסיג גבול רעהו", וארור בו קללה בו נידוי חס ושלום וכו', על כן כיהודה ועוד לקרא קאתינא, למשדי גורא רבא על כל המדפיסים, שלא להדפיס קונטרסים הנזכרים לעיל, לא על ידי עצמן ולא על ידי גירא דילהון, בלתי רשות הנקובים הנזכרים לעיל, משך חמש שנים מיום כלות הדפוס. ולשומעים ינעם ותבא עליהם ברכת טוב. כה דברי המלקט לקוטי אמרים הנזכרים לעיל.

ליקוטי אמרים

פרק א

תניא [בספ"ג דנדה] משביעים אותו תחי צדיק ואל תחי רשע ואפי' כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך ברשע, וצריך להבין דחא תנן (אבות פ"ב) ואל תחי רשע בפני עצמך, וגם אם יהיה בעיניו ברשע ירע לבבו ויהיה עצב, ולא יוכל לעבוד ה' בשמחה ובטוב לבב, ואם לא ירע לבבו כלל מזה יכול לבוא לידי קלות ח"ו. הגם שלכאורה היו יכולים לומר שאף שצריך להחזיק עצמו כרשע, אלא שלא ישים לבו לכך, א"כ הרי יוכל לצא לידי קלות ח"ו. וא"כ ממה נפשך אם ישים לבו לכך, יצא לעצבות ויפסיד את עיקר העבודה שהיא צשמחה וצעוז לצב. כי שמחה היא צעלם הרגשת השלמות, כדפי' המהר"ל, שעלם השמחה היא מחשבה שמרגיש צעלמו איזה ישות ושלמות צאיזה נקודה שהיא, אבל כשמרגיש עצמו מרוחק מהצורה והוא רשע ממש, א"כ צמה ישמח. ואף אם נאמר לו לשמוח צהשי"ת, מהי השמחה הזאת, כי אם זאת השמחה לא תשנה את המליאות שלו, והוא נשאר צרשעותו וצריחוק מה', ואם האדם לריך שיחשוב צעלמו שהוא מרוחק מהצורה א"כ איך יוכל לצא לשמחה דקדושה.

אך הענין כי הנה מצינו בגמרא ה' חלוקות. צדיק וטוב לו צדיק ורע לו רשע וטוב לו רשע ורע לו ובינוני. נקדים ונאמר שזהו יסוד ספר התניא שמפרש היסודות שצכתצי ארז"ל צדך העבודה שזהו כלל דרך הצעש"ע. וצכללויות נודע שצכל מקום שיש ה'

מדרגות הם כנגד ה' פרלופים שבעולם האלילות, אריך אנפין אבא אימא ז"א ומוק', צחי' קולו של יוד וד' אוחיות שם הויה, והוא מכון כנגד נפש רוח נשמה חיה יחידה שבאדם, והנה למטה מעולם האלילות ישנם ג' עולמות צי"ע שהם חיילות של המלכות דאלילות, שהם העולמות התחתונים שנתהוו אחר שצירת הכלים, והנה נפש האלקי שבאדם מכון כנגד מלכות דעולם האלילות, ורוח כנגד ז"א וכו', עד יחידה כנגד אריך אנפין.

והנה המלכות דאלילות יש עליה לבוש של קליפת נגה, כי החיות דעולם האלילות הוא בקדושה אלקית, משא"כ צי"ע שהם לבושים על עולם האלילות. ואם האדם מתקן את צחי' הצי"ע, אזי אינם מלבישים על ז"ן דאל"ה אלא עומדים מתחת להם. אבל כשאין האדם מתקן הם מלבישים כקליפת נגה את ז"ן דאל"ה, והוא החיות דעולמות צי"ע, והוא הנקרא בלשון האריז"ל קליפת נגה, ובלשון בעל התניא נקרא נפש הבהמית. היינו שלעומת מה שיש ה' פרלופים דקדושה א"א א"א וז"ן, ולעומתם נרנח"י שבגפם, כן יש הגפם הבהמית שהיא צחי' הצי"ע שמלביש את הגפם האלקית, היינו ז"ן דאל"ה.

וכמו דא"י ככתבי אריז"ל שחכמית העבודה הוא אחר שנפלו חלקי ז"ן אל הקלי', עלינו להעלות המדות הנפולות להחזירם אל הקדושה, מצי"ע לאל"ה, וזכה לייחד ז"ן דאל"ה, כן הוא כלליות העבודה לזרר הקליפת נגה. כי ענין צי"ע הם כלליות לבושי האדם, וכמ"ש בתניא בהמשך, שיש לאדם ג' לבושים, לבוש המעשה צחי' עשיה, לבוש הדיבור צחי' יצירה, ולבוש המחשבה צחי' צריאה. כי זהו מליאות הגשמיות של האדם, שחושב ומדבר ועושה. ולריך האדם לקחת ג' אלו שהוא צחי' צי"ע דיליה, להעלותם ולייחדם לאל"ה, לקחת החיות של מחדו"מ שלו שיוכלו בקדושה, לקדש מחשבותיו דיבוריו ומעשיו. וזכה תחזור הקליפת נגה והגפם הבהמית. וכמו שית' להלן שאין לנפש האלקית כח לזרר זאת לזדה כי אם בכח הרוח דקדושה, שהוא ענין צחי' ז"ן דאל"ה שהם המזכרים עולמות צי"ע שבגפם.

וכאן הביא ה' דרגות לדיק וטוב לו וכו' עד דרגת הצינוני, ונכנס לבאר אלו הדרגות. כי כמו שבכתבי אריז"ל יש כמה וכמה דרגות שמעלים מצי"ע לאל"ה שיוכלו צ"ן דאל"ה, כלל ענין העלאת המ"ן וכו', כל אלו הם דרגות היכן עומד האדם בעבודת ה'. כי ענין נפילת ז"ן דאל"ה לצי"ע הוא מלצ' החטא והעוון רח"ל, וכשאדם מתחיל להתעלות, והוא באמצע מלצ' הצינוריס, זהו דרגת הצינוני. שעוסק במלחמת הקודש. ודרגת הלדיק וטוב לו שזכה לסיים הצינור כראוי, שאלו כבר נתעלו צי"ע עד עולם האלילות ממש, ואין כבר דרגת צי"ע התחתונים אלו כי כבר נכללו בקדושה.

ופירשו בגמרא צדיק וטוב לו צדיק גמור, צדיק ורע לו צדיק שאינו גמור. והנה פשטות ההצנה הוא שהלדיק הגמור טוב לו צעוה"ז, והלדיק שאינו גמור רע לו, אבל צזה"ק שינה מפשטות ההצנה ופירש שהוא החלק הרע שבגפם.

וצרעיה מדימונא פ' משפטים פי' צדיק ורע לו שחרע שבו כפוף לטוב וכו', ובגמרא פ"ט דברכות צדיקים יצ"ט שופטין בו' רשעים יצוה"ר שופטין, בינונים זה

וזה שופטן וכו'. נשזב ונקדים לאור האמור לעיל שיש בכל אחד מישראל נרנח"י, נפש צכזד, רוח צלז, נשמה צמח, חיה ויחידה מקיפים. ויש שהאדם צכלליות הוא רק צחינת נפש או רוח אלא שכל אחד מהם כלול מכולם, נרנח"י דנפש או נרנח"י דרוח וכו', ויש צכל עולם ועולם אלו המדרגות. והנה כשיש לאדם רק דרגת הנפש צכלליות, שם מונח צדרך כלל צעוונות, אפילו ששז צחשוצה, אצל הוא מונח צדרגה נמוכה מאד, ועל פי רוב חלק הרע שבו לוחס צו מאד. כשאדם משיג את הרוח, המלחמה פחותה מדרגת הנפש, ופילוטיו מעטים מאד, אצל עדיין קשה לו להכניע הרע צתכלית. רק כשאדם זוכה לדרגת נשמה הוא דרגת המוחין, כי הנפש והרוח כנגד ו' ה' שצסס הויה, שכשמונח שם לא עלה עדיין אל המוחין, ולכן המלחמה קשה מאד, כי היצר הרע לוחס מאד צדרגת הגוף שהוא צחינת ו' ה', משא"כ כשעולה לדרגת הנשמה צינה חכמה וכתר, אזי זוכה להמשכת המוחין, ואז צכחו להתגבר לגמרי על יצרו, אף שעדיין הוא צריך ללחוס ציצרו, אצל יש צכחו להכניעו. וכשזוכה לדרגת החיה, לא רק שמתגבר על יצרו, אלא שאין היצר הרע מתחיל עמו כלל. אמנם יש עדיין צהעלס נקודת הרע שאינו מתגלה צנפשו. לא שיודע מיצר הרע שצנפשו, אלא יש צו רע פנימי צהעלס, ורק כשזוכה לדרגת היחידה אין צו שום נקודת רע אפי' לא צהעלס.

והנה אלו המדרגות הם כנגד ה' הצחי' המוצאים לעיל, כשאדם צדרגת הנפש צלזד, הוא צצחי' רשע ורע לו, כי יצרו מתגבר עליו צכל יום וכמעט שלא יוכל לעמוד כנגדו, ויש רשע ועוז לו, שמתחיל התגלות העוז הוא צחי' הרוח. ותואר השם צינוני הוא כשזוכה להכנס לדרגת הנשמה והמוחין, כי צינה יש צכחה להצריח את הרע, והוא עיקר יסוד ושורש ספר התניא שרואה להורות לנו איך להמשיך על עצמינו דרגת הנשמה החיה והיחידה, שצזה נוכל להכניע יצרו הרע. כי כשאדם זוכה ומתצונן צאלקותו ית', צזה עוסק צהמשכת המוחין והוא מנה שמכניע את הרע.

והוא עיקר תכלית העסק צתפילה וצתורה להמשיך ג' המוחין צינה חכמה וכתר אל המדות, כי הנפש והרוח יש כצר צתחילת הצריאה, וצכלליות כשנעשה צן י"ג מקבל דרגת הרוח. ועיקר העבודה הוא להשלים הנפש להתחיל להשיג דרגת הנשמה חיה ויחידה. שכשזוכה לדרגת הנשמה זוכה להיות צינוני. ויש צכחו לרחק היצר הרע וללחוס צו. והוא צחי' זה וזה שופטן. ואם יתגבר יותר להמשיך צחי' חיה יזכה לצחי' צדיק ורע לו, היינו שיהיה צדיק ורק צהעלמה יש עדיין הרע צו, וכשזוכה לדרגת היחידה יהא צדיק גמור.

והנה כל אלו הדרגות ממצאים צכל עולם ועולם, ויתכן שיהא האדם צדיק גמור כלפי עולם אחד, ולא התחיל כלל עבודתו כלפי העולם העליון ממנו, אלא שצצרו צכלליות.

והנה כלל צצרו מיוסדים עה"פ כי קרוב אליך הדבר מאד צפיק וצלצבן לעשותו, שאם האדם ממשך על עצמו מח הצינה אזי כל אלו הדברים קרובים אליו מאד, וכ"ש כשממשך עליו מח חכמה וכתר, אלא אפי' כשרק ממשך על עצמו דרגת הנשמה, אזי מאד קרוב אליו אלו הדברים. והוא עבודת ק"ש ותפילה שכשמתפלל ולומד תורה כראוי וממשך על עצמו אור

האמונה, שהוא ענין צינה, התצוננות צאלקות, שעסוק להתצונן צמליחות ה' שהו"ע מלות ק"ש כהלכתה, כשמתצונן לכל הפחות צ"פ ציום צמליחות ה' וכן ממשיך צזה כל המשך היום להתצונן צידיעה האמיתית שיש צורא, וכמ"ש צשו"ע שויתי ה' לנגדי תמיד הוא כלל גדול וכו', שצכל עסקיו זוכה ורואה שיש צורא צ"ה, זאת ההתצוננות ממשיך עליו מח הצינה. וצזה מקבל כח להתגצר נגד כל הילרין.

אמר רבה כגון אנא בינוני א"ל אביי לא שביק מר חיי לכל בריה וכו' ולהבין כל זה באר היטב וגם להבין מה שאמר איוב (ב"ב פ"א) רבש"ע בראת צדיקי' בראת רשעי' בו' וזא צדיק ורשע לא קאמר. וגם להבין מהות מדרגת הבינוני שבודאי אינו מחצה זכויות ומחצה עונות שא"כ איך טעה רבה בעצמו לומר שהוא בינוני הגחה (ומ"ש בזוהר ח"ג ד' רל"א כל שממועטין עונותיו וכו') היא שאלת רב המנונא לאלהו אבל לפי תשובת אלהו שם הפי' צדיק ורע לו הוא כמ"ש בר"מ פרשה משפטים דלעיל ושבעים פנים לתורה):

ונרדע דלא פסיק פומיה מגירפא עד שאפי' מלאך המות לא היה יכול לשלוט בו ואיך היה יכול לטעות במחצה עונות ח"ו. ועוד שהרי בשעה שעושה עונות נקרא רשע גמור [ואם אח"כ עשה תשובה נקרא צדיק גמור] וכדאי' צמס' קידושין שהמקדש האשה ע"מ שהוא לדיק גמור, אפי' הוא רשע גמור הוה קדושין, כי צהרהור תשובה אחד הרי הוא לדיק, ואפילו העובר על איסור קל של דברי סופרים מקרי רשע כדאיתא בפ"ב דיבמות ובפ"ק דנדה, ואפילו מי שיש בידו למחות ולא מיחה נק' רשע (בפ"ו דשבועות) וב"ש וק"ו במבטל איזו מ"ע שאפשר לו לקיימה כמו כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, שעליו דרשו רז"ל כי דבר ה' בזה וגו' הברת תברת וגו', ופשיטא דמקרי רשע טפי מעובר איסור דרבנן וכדפי' צעל התניא שעל זה הוא העיקר מה שאומרים צכל תפילה סלח לנו אצינו כי חטאנו, על ציעול תורה, שאין לה שיעור, אפי' על חיי רגע שהיה יכול ללמוד ולא למד הוה ציעול תורה. [וחלקו צזה הפוסקים אס זאת הגמ' כפשוטו כשיכול לעסוק ואינו עוסק הרי הוא צכי דצר ה' צזה, או דווקא כשמכוון לצות ח"ו] וכמ"ש צספה"ק שיוס חג השצעות הוא יוס המשפט על ציעול תורה, שהוא הפנימיות של כל המלאות. מיהו אי"ז יוס הדין כמו ראש השנה, כי כל מה שהוא צפנימיות הוא צרחמים גדולים יותר מהמשפט צחילוניות.

והנה למעשה כל אחד רוצה לשוב על החטא של ציעול תורה, שהרי תקנו חז"ל לומר סלח לנו צכל תפילה והוא על ציעול תורה כנ"ל, ולכא"ו יש להצין מה שייך לשוב על זה, אס יודע שצתפילת שלמחרת יאמר עוד פעם סלח לנו על ציעול תורה, וא"כ ל"ע איחה תשובה היא זאת כשיודע שלא ישוב על חטאו, והרי ישאר תמיד רשע מחמת זה ח"ו. אלא שצאמת נאמר צקלרה שיש צזה נקודה יסודית, שהגדרת התשובה מוצא צספה"ק מר' ישראל סלנטר וכו', שיש צתשובה כמה דרגות מדרגא לדרגא, וצספה"ק לקוטי מוהר"ן סי' מ"ט מגלה נקודה נפלאה, שמצאר שם מש"כ צתחילת ע"ח שצתחילה היה הכל א"ס ועשה חלל הפנוי וצו האליל כל

העולמות, ומבאר שכל זה נמצא בפרטיות בכל אחד מישראל, כי אור התלוצות הלז של איש ישראל צוער עד אין סוף, כי צודאי רוצה להתמיד בתורה ולהתקדש כראוי ולעבוד את ה' בכל עת ורגע בכל לב ונפש בחכלית השלימות. אלא שלמעשה יש לכאוף מניעות לקיים זאת, ולכן נשבר לבו בקרצו, וכל זה כי הוא מסכים לזה רק כשיזכה בשלימות, ואם סוף כל סוף לא זכה אל השלימות, לכן נופל ונחלש בדעתו מזה. וכל זה מחמת שיש בלבו תצערות הלז צדחי' א"ס.

אצל השי"ת למלך האל"ם צדחי' מלוות ההגבלה שהיא הקדמה לקבלת התורה, הגבל את ההר, כי אי אפשר לקנות התורה הק' רק כשעושה הגבלה, אם זיכלתו ללמוד רק שעה אחת, ישמח בזה ואח"כ אם יזכה להוסיף יוסיף עוד ועוד, ולריך לקבל על עצמו מה שהוא כן יכול לקיים, וזהו ענין הגבלה, אף שהאדם אינו שמוח בזה שהוא מוגבל, כי רוצה להתמיד יומם ולילה ומה לו כשיזכה ללמוד שעה אחת, הוא מה שרציה"ק מגלה שם שבאמת האל"ם נמצא בכל מקום, אצל למלך השי"ת ועשה חלל ושם יש כל העולמות, וזה המלאך הוא כפשוטו ולא כפשוטו, כי באמת אור של השי"ת נמצא גם אחר המלאך בכל מקום, אלא שעשה הסתרה לגבי הנצחים כאילו יש למלאך, והוא עיקר דרך העבודה האמיתית, שריך האדם באמת להתלוצ עד אין סוף, אצל צפועל יחיה בסוד הגבלה ויראה מה שיכול לקיים לפי כחו ולשמוח בזה. וכמו שריך להאמין שיש בריאה ועם כל זה להאמין שאל"ם נמצא בכל מקום, שהוא מגלה חלקותו ית"ש עד בלי די, כמו כן בעבודת ה' שריך להגביל עצמו כמה זיכלתו להתגבר בעבודת ה', לא לרוץ בריצוי אור לראות מה שאין זיכלתו לקיים בזה המלצ שהעמידו השי"ת בצאת השעה. ולשמוח במה שזוכה לקיים רלון ה', ואח"כ יזכה להוסיף ללכת מדרגה לדרגה ביתר שאת, אולם יחד עם זאת להאמין באמונה שלימה שהאל"ם נמצא בכל מקום אף שיש למלאך, היינו שהשי"ת משלים העבודה שלו. כמ"ש בזה"ק ביאור על הפסוק ויהי נועם ה' חלקינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו, שהשי"ת כזיכול משלים את העבודה של האדם, והוא צחי' שהאל"ם מאיר בכל מקום אפי' כשיש למלאך, היינו אפי' שלפי המלצ שלו אינו יכול להשלים לעבוד את ה' כרלנו, מ"מ יאמין באמונה שלימה שהשי"ת נמצא, ואמיתת המלאך היא היא השלמת כל העבודות כולם. להמליכו בסוד אחדות הפשוט צפעולות והנהגות המשתנות,

ולמשל, בהעבודה המוצא בזה"ק כמעט בכל פרשה לקום בחלות הלילה לעסוק בתורה לשמה ולהתפלל כראוי, כשאדם רחוק מזה, ואין בכחו לקיים זאת, אם יעשה מה שאין בכחו לעשות, הרי הוא צדחי' ריבוי אור שזה גרם כל שצירת הכלים, שיואל מהמלאך של הצריאה, וזה צודאי היפך רלון ה'. כי עיקר קבלת התורה הוא ע"י הגבל את ההר. מ"מ כשמתעורר צדוקר אם מצדק מהשי"ת ואומר זה המלצ שלי שאני מתעורר בשעה שצד צדוקר, אצל מצדק ומתחנן מאיתו ית' ויהי נועם ה' חלקינו עלינו, שהשי"ת ישלים עבודתו, שהרי רלנו לעבוד את ה' באמת ובתמים אלא שנמנע ממנו לעת עתה, אחר שעשה כפי יכולתו, ומצדק מאת ה' שישלים עבודתו, אזי באמת נשלמת עבודתו.

וכן הוא צענין החטא של ציעול חורה, כי צאמת אין שייך שלימות צאדם, כמו שאמר רביה"ק מוהר"ן מברסלב שהוא העניו של כל הלדיקים, היינו שגילו שאפי' עצודת הלדיקים חסר בהם שלימות, וכמ"ש הצעש"ע שאפי' הלדיק הגדול עליו לשוב צתשובה, כי זהו מליאות האדם שהוא מונח צבחי' הפגם, וממילא אין מה לקגאות צחצירו כלל, כי כל אחד יש לו מה להשלים. אלא שאחר שאח"ם נמלא צכל מקום גם אחר הצמאס, עלינו לצקש מהשי"ת שהוא ישלים העצודה, כי כל הצמאס הוא רק צערכינו, והאח"ם נמלא כאן, והוא משלים העצודה ממש כדרגת השלימות.

והוא עצודת ההתקשרות ללדיקים, כשאדם מקושר ללדיק, אפי' שעושה כמה שהוא יכול לקיים ולא יותר, מ"מ כמו צצנין המשכן כתיב ויציאו אל משה, שכל אחד תרם את הקלף שיכול והציאו הכל אל משה, ורק משה רבינו הוא זה שצונה את המשכן. היינו כי ענין ההתקשרות ללדיקים משלים כל העצודות, כי הלדיקים שהם צבחי' משה הם מאמינים צאמת צמליאות שהאח"ם נמלא צכל מקום, ומהפכים כל הסתרה לגילוי חלקות, והאדם הפשוע אפי' כשמאמין צזה אצל אינו משיג זאת צאמת, ולכן כשמתקשר ללדיק היינו שסומך על דעתם ומאמין שכל דצריהם אמת ומתקשר לדעתם האמיתי, ומאמין צרחמי ה' שאחר שעשה כפי יכולתו, ה' ישלים עצודתו. כי עיקר התגלות רחמי ה' הוא לפי האמונה, כנודע שהאמונה היא המשכה, וכשאדם עושה כפי יכולתו ומאמין שהשי"ת משלים עצודתו, עי"ז הוא ממש עולה מדרגא לדרגא.

וכמ"ש צספה"ק חיי מוהר"ן שזה הענין שייך מהגדול שצגדולים עד הפחות שצפחותים, אפי' אם יעבור ח"ו על עוונות חמורות, יוכל ללאת מזה עי"י ששצ צתשובה ומצקש שהשי"ת ישלים עצודתו, וכן הצינוני והלדיק, כל אחד לפי מדרגתו יש לו ללאת מצחי' הפגם עי"י שמצקש רחמי ה'.

והוא ענין שרשי מאד, כי הוא פגם גדול כשהאדם מונח מדי הרבה צמליאות העלמית שלו, אף שצודאי לריך להיות ממארי דחושצגא ולעשות חשבון הנפש כראוי צכל יום, להתצונן צמעשיו מה לתקן ומה להודות לה' על מה שזכה, מ"מ יש לדעת שאין הקצ"ה צא צערוניא עם צריותיו, ואסור לחיות צספק כל הזמן אולי העצודה שלי זה ענין פלוני או פלוני, החקירה הזאת היא נגד ההשגחה, כי השי"ת נתן לכל אחד את הכלי והמליאות שלו, וכשחושב מעצמו מדי הרבה אולי אני מרמה את עצמי וכו', עי"ז נמלא שהוא פוגם צהשגחת הצורא. כי אף שריך לעבוד את ה' כל אחד כפי יכולתו, מ"מ לריך לסמוך על רחמי ה' ולזכור שהצורא משלים עצודתו. ואי"ז דרך של להקל ופריקת עול ח"ו, כי עצודת האמונה היא יגיעה עלומה עד מאד. וצדיוק כמו שהגיעות הקשות משצב החומריות, כן אור האמונה מצעל החומריות, אלא שאינו צדרך של קושי וחומר אלא צאופן של אמונה ואור, אצל יש צה יגיעה אמיתית להתדצק צאמונה.

וכמ"ש צלקו"מ עה"פ ולא שמעו אל משה מקולר רוח ומעצודה קשה, שכשאין אמונה אזי לריך לעבוד עצודות קשות. אף הזוכה לאור האמונה שהוא רלון ה' שאנו נצחור צזאת

הדרך, הוא צחי' לדיק צאמונתו יחיה, שמתייגע צנקודת האמונה, שאי"ז דבר קל כלל, וצאחא הצחינה מתייגע צכח המחשבה ולא צכח המעשה. והוא שורש כל ספרי החסידות.

וא"כ ע"כ הבינוני אין בו אפי' עין ביטול תורה ומש"ה טעה רבה בעצמו לומר שהוא בינוני. והא דאמרינן בעלמא דמחצה על מחצה מקרי בינוני ורוב זכויות מקרי צדיק הוא שם המושאל לענין שכר ועונש לפי שנדון אחר רובו ומקרי צדיק בדינו מאחר שזוכה בדין, אבל לענין אמיתות שם התואר והמעלה של מעלת ומדרגות חלוקות צדיקים ובינונים ארז"ל צדיקים יצ"ט שופטן שנא' ולבי חלל בקרבי שאין לו יצה"ר כי חרגו בתענית, אבל כל מי שלא הגיע למדרגה זו אף שזכויותיו מרובים על עונותיו אינו במעלת ומדרגת צדיק כלל, ולכן ארז"ל במדרש ראה חקב"ה בצדיקים שהם מועטים עמד ושתלן בכל דור ודור וכו' וכמו"ש וצדיק יסוד עולם:

והוא המוצא צע"ח (שער העקודים ושער החשמל) שענין הצניגה הוא להצריח הקליפה אל אינו מכניעו לגמרי, משא"כ אור החכמה מצטל לגמרי הקלי' והיכל הרע. והוא שורש העבודה שימשך האדם דרגת נשמה חיה ויחידה, הדרגה הראשונה הוא מח הצניגה, שהוא צחי' היגיעה וההצננות צעודת ה', כל התצונות דקדושה ממשך אור הנשמה, כל עצודה צאהצה יראה וצדיקות, הוא צחי' נשמה שמצריח היכל. ולזה קרא צעל התניא צחי' צינוני, שלוחם ומתייגע ע"ז להמשיך על עצמו אור האמונה אור הצניגה, ומתייגע ולוחם צילרו. משא"כ כשימשך על עצמו אור החיה מח החכמה, הוא ענין ציעול גמור, שהאדם מצין שאין מליאות חוץ מאלקותו ית"ש, וכמו שדברנו לעיל שצודאי לריך כל אחד להתייגע לפי כחו, אמנם השלמת הדבר הוא ע"י תפילה ואמונה והתקשרות לדיק, שהוא צחי' מח החכמה והציעול, הוא צחי' יחודא עילאה שנדבק צידיעה האמיתית שאין שום מליאות רק חלקותו ית"ש. אף שצודאי לריך לשוץ על מעשיו, אולם אחר התשובה משיג צאמנת הצורא ית' מתקן מעשיו. כי מה שהאדם נשאר צעלצות אחר התשובה הוא כי אינו מאמין צכח התשובה, שנדמה לו שנשאר פגמיו צמליאות, אל כשמאמין צאמנת צכח התשובה, ומאמין שנעשה אדם אחר לגמרי, כי כשעולה לדרגת החיה מאמין שהשי"ת משלים כל מה שהחסיר. וצרגע אחד יכול הצורא להחזיר לו כל מה שהחסיר. כמו צענין ציעול תורה, אחר ששז על מה שהרפה מלימוד התורה, יאמין שצכח הצורא ית"ש להשלים לו כל המסכתות שהחסיר ע"י הציעול תורה. והוא אור דרגת מח החיה, ציעול גמור לצורא ית"ש, שצזה אין לצע"ד רשות לשלוט צו כלל.

כל זמן שהאדם צצחי' צינוני הרי הוא עוסק כל ימיו צתשובה, כל זמן שאין לו עדיין מח החיה, והוא צצחי' צינה, היינו שמקבל על עצמו לעסוק כל ימיו צתשובה, משא"כ כשזוכה לעלות לדרגת החיה הוא שחי צנקודת היחוד וצזה יוכל להשלים כל מעשיו כנ"ל.

אך ביאור הענין על פי מ"ש הרח"ו ז"ל בשער הקדושה (ובע"ה שער נ' פ"ב) דלכל איש ישראל אחד צדיק ואחד רשע יש שתי נשמות דכתיב ונשמות אני עשיתי שחן שתי נפשות, נפש אחת מצד הקליפה ופטרא אחרא, והיא המתלבשת בדם האדם

להחיות חגוף וכדכתיב כי נפש הבשר בדם היא, וממנה באות כל המדות רעות מארבע יסודות רעים שבה דהיינו כעם וגאווה מיסוד האש שנגבה למעלה. ותאות התענוגים מיסוד המים כי המים מצמיחים כל מיני תענוג. וחוללות וליצנות והתפארות ודברים בטלים מיסוד הרוח. ועצלות ועצבות מיסוד העפר. וגם מדות טובות שבטבע כל ישראל בתולדותם כמו רחמנות וג"ח באות ממנה, כי בישראל נפש זו דקליפה היא מקליף' נוגה שיש בה ג"ב טוב, והיא מסוד עין הדעת טוב ורע:

הנה כזה ציאר בעל התניא היסוד מהו החילוק בתיקון העולמות צין נפש הישראלית לנפשות אומות העולם, ויודע שכשאסרוהו בבית הסוהר שאלו אותו כמה וכמה שאלות, והשאלה האחרונה היתה מה החילוק צין יהודי לגוי ולא רלה לענות להם על זאת. משום איבה.

ועיקר ביאורו ככאן הוא שכל אחד מישראל יש בו שני נשמות, נפש הקדושה חלק אלוה ממעל, וכן נפש הבהמית שהוא הנפש מקליפת נגה, שזהו החיות הפשוט של האדם, שעיקר חיי האדם ע"י הדם שצנפו היינו ע"י הנפש הבהמית ששוכנת בדם, שעיקר משכן הנפש בכבד, שכל הדם עוזר שם, ושני הנפשות שורים בכבד, צין הנפש האלקית וצין הנפש הבהמית. כי הנפש הבהמית היא לבוש להנפש האלקית, וזה מה שמחיה את כל הגוף של האדם.

וכמו שהאדם מכון כנגד כל הצריחה, והנפש כנגד עולם העשיה, שבו אש רוח מים עפר, ד' יסודות הצריחה, ולכן הקלי' הגנה כלולה גם מצחי' אש מים רוח עפר, ויש זה חלק עוז וחלק רע, כי הנפשות של אומות העולם כולו רע, משא"כ קלי' נגה שצנפה הבהמית של אש ישראלי הוא חליו עוז וחליו רע, כל אחד לפי עצמו, האש שורש הגאווה כמו אש שעולה למעלה, תענוגים מיסוד המים, דצרים בטלים מיסוד הרוח, עצבות ועללות מיסוד העפר, והנה כל אחד ואחד לפי היום והחודש שבו נולד ולפי המקום צעולם ששם נולד, וגם חלוי לפי שמו ושם הוריו ושם משפחתו ואפי' שם הכינוי. כל זה משפיע שע"י מקבל השתלשלות מסויימת של אחד מאלו המדות לפי התמזגות שלו, כל אחד נוטה לעצב אחר. (כי שם מקשר הגשמה צגוף והחיות הגמשך מהגשמה ומחיה הגוף הוא נשרש בהשם. דהיינו ראובן חיותו צאות' ריש אלק כי הוא מצחי' ראיה-ליקו"ת לאדה"ז פר' צהר) וזה גורם שצקלי' נגה שצנפה הבהמית יש נטיה לטוב ונטיה לרע. ולכך מזאת יש בכבד נפש האלקית שהיא לוחמת להכניע הנפה"צ שתתהפך להיות כולו טוב.

במשא"כ נפשות אומות עובדי גלולים הן משאר קליפות טמאות שאין בהן טוב כלל כמ"ש בע"ח שער מ"ט פ"ג וכל טיבו דעבדין האומות עובדי גלולים לגרמייחו עבדין, וכדאיתא בגמרא ע"פ וחסד לאומים חטאת שכל צדקה וחסד שאומות עובדי גלולים עושין אינן אלא להתיהר בו:

היינו שהגוי אין לו כי אש נפש אחת, מהקליפות העמאות, ולכן סתם מחשבתו להרע, כי זה מליאותו. ורק חסידי אומות העולם יש להם נפש מקלי' נגה, משא"כ ישראל יש להם נפש האלקית לכך מהנפש הבהמית.

[והנה נפשות הערצ רצ יש זהם כמה דרגות ויש שנחערצו כ"כ צאומות העולם ונקראים עמלקים, אשר קשה מאוד לצררם, והוא צסוד קנאים פוגעים בו, שיש ירידה כזאת שמלד עלמו אין לו תיקון, רק הלדיקים הנקראים צסם קנאים, הם מתפללים עליו לשון פגיעה זו תפילה, ועי"ז ממשיכים רחמים להליל נפשותם צסוד למעני למעני אעשה. וצזה היה כו"כ חילוקים צין לדיקי עולם כמה לקרצ הערצ רצ. ולצרר מי הם וכו'. וזהו ענינו של משיח צן דוד ומשיח צן יוסף לתקן הערצ רצ.]

פרק ב

ונפשו השנית בישראל היא חלק אלוה ממעל ממש, כמ"ש ויפח באפיו נשמת חיים, ואתה נפחת בי, וכמ"ש בזוהר מאן דנפח מתוכיה נפח, פי' מתוכיותו ומפנימיותו שתוכיות ופנימיות החיות שבאדם מוציא בנפיתו בכח: כך ער"מ נשמות ישראל עלו במחשבה בדכתיב בני בכורי ישראל בנים אתם לה' אלהיכם פי' כמו שהבן נמשך ממנוח האב כך בביכול נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית' דאיהו חכים ולא בחכמה ידיעא אלא הוא וחכמתו א' וכמ"ש הרמב"ם שהוא המדע והוא היודע כו' ודבר זה אין ביכולת האדם להבינו על בוריו כו' בדכתיב החקר אלוה תמצא ובתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם וגו' (הגהה: והודו לו חכמי הקבלה כמ"ש בפרדס מהרמ"ק, וגם לפי קבלת האר"י ז"ל יציבא מילתא בסוד התלבשות אור א"ם ב"ה על ידי צמצומים רבים בכלים דחב"ד דאצילות, אך לא למעלה מהאצילות, וכמ"ש כמ"א שא"ם ב"ה מרומם ומתנשא רוממות אין קץ למעלה מעלה ממחות ובחי' חב"ד עד שמחות ובחי' חב"ד נחשבת בעשייה גופניית אצלו ית' כמ"ש בולם בחכמה עשית:)

והנה צזה מושרש יסוד ושורש כל חכמת הקבלה, כי הקשה המהר"ל על מש"כ הרמז"ס שהוא המדע והוא היודע, כי הרי עלמות אל"ם הוא אור צלי גבול, ומה שייך לדבר מחכמה דאל"י שזהו חכמתו ית', אלא שזהו מש"כ כאן צהגהה שבאמת כן הודו לו חכמי הקבלה, והלמח לדק מצארו צארוכה ע"פ מה שהציה השל"ה הק' צסם ר' עזריאל, שמה שכתוצ צחורה שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד אין הפירוש רק שהוא ית' הוא השולט היחיד צצריאה, אלא שהוא אחד צעליונים וצז' רקיעים וצד' רוחות העולם כמ"ש צגמ' והלכה, היינו שגם אחר הצריאה יש רק את מליאות הצורה לצדו, כמ"ש אתה הוא עד שלא נצרא העולם אתה הוא אחר שנצרא העולם, כשם שלפני הצריאה אין עוד מלצדו ית"ש, כן אחר הצריאה.

ולכא"ו איך יוצן זאת, הרי אנו רואים צעינינו שיש צרואים עד אין קץ, איך נאמר שגם אחר הצריאה אין עוד מלצדו ית"ש. וציאור הענין שהשי"ת עשה כח פלא אל"ק ועולם האצילות, אפי' שחידש את העולמות האלו, שהם אינם נפרדים ממנו ית', אלא איהו וגרמוהי חד צהון, היינו שאינם מליאות אחרת חוץ ממנו ית', אע"פ שהוא ית' חידש אותם, ולכא"ו היא סתירה מייניה וציה, שאם הוא האצילים איך הם אחד איתו, אלא שהשי"ת מננע הגמנועות,

והוא צעל היכולת כולם, ולכן צידו לחדש חידוש כזה שאף שהוא חידש והאליל את א"ק ועולם האלילות, מ"מ הם אחד איתו, לא שהם דברים גלויים שהם חוץ ממציאותו ית"ש, אלא שהוא הנקרא בלשון הקבלה, חלק אלוה ממעל, אף שהשי"ת אינו דבר המתחלק ח"ו, אלא שאין מדובר מעלמותו ית"ש, רק מהגלויים שהוא ית' מגלה, והוא גילה את א"ק ואלילות, אשר זה הגלוי אינו דבר הגתוסף אלא הוא אחד איתו ית"ש.

ודבר זה קשה מאד להבנה כי זה המושג אינו שייך ציט הגשמי, שיהא שייך שיתוסף לורה והתגלות חדשה ותהיה אחדות הפשוע עם המחדש אותם, שזהו החידוש של יחוד ה' שרצה לגלות גילוי של א"ק ואלילות והם אחד באורו ית"ש בתכלית האחדות.

ואח"כ ברא ג' עולמות נפרדים, צריאה ילירה עשיה, שזהו צערכיו, היינו שכלפיו נתגלה שהם עולמות הנפרדים, וכלפי הצורה הוא צבחי' יחודא עילאה שהכל חלקות גמור ואין עוד מלצדו ית"ש אפי' צעולם העשיה.

והוא מה שהצעל התניא מצאח כאן, שמש"כ הרמז"ם הוא המדע והוא היודע לא דיצר כלפי אה"ם עלמו, שהוא מרומם ומתנשא רוממות אין קץ למעלה למעלה מתפסית חכמה דאלי', אלא שכוונתו לומר שהשי"ת אחד עם חכמה דאלי' שהיא באחדות הפשוע עם הצורה, ונגלה שם שהוא אחד איתו ית"ש. וכן נשמות ישראל ששרשם בחכמה דאלי', הרי שצנפש איש הישראלי נגלה צשרשו שהוא אחד עם השי"ת.

ואת שיש רבבות מיני חלוקי מדרגות בנשמות גבוה על גבוה לאין קץ כמו גודל מעלת נשמות האבות ומשה רבינו ע"ה על נשמות דורותינו אלה דעקבי משיחא שהם בחי' עקביים ממש לגבי המוח והראש, וכן בכל דור ודור יש ראשי אלפי ישראל שנשמותיהם הם בחי' ראש ומוח לגבי נשמות החמוץ וע"ה כי נשמות הלדיקים המושרשים צעולם האלילות ירדו לזה העולם ונשאר זכים כצמקורס העליון, אף שעצרו את עולמות צי"ע כדי לצא לזה העולם נשאר כמו שהם צדרגת האלילות, משא"כ רוב הנשמות משתנים צדרתם צצריאה ילירה או עשיה כל אחד נתהפך למהות אחרת אם ילירה או עשיה, כל אחד לפי מדרגתם, כשהאדם משתנה להיות נפש דעולם העשיה אין לו שום אור חלקי רק קצלת עול, והנשמות דיילירה מרגישים יותר את אור החלקי, וכ"ש צריאה. וכמ"ש להלן שכיון שיש נשמות שאין להם לצוש העליון, לכן מוכרחים הנשמות דעולם העשיה וילירה וצריאה להתקשר להלדיקים העליונים כדי לקבל את השפע החלקי מהשי"ת, כי השי"ת משפיע שפעו דרך העולמות, ולהנשמות הוא נשפע ע"י הלדיקים.

והוא מה שצעל התניא מצאח כאן שהאור של השי"ת נמשך לנשמות ישראל דרך הלדיקים דעולם האלילות, צחי' ראשי אלפי ישראל, ומשם נמשך שפע לעולם הצריאה לת"ח וליילירה ולעשיה עד עמי הארץ, ויש צכל דור ודור צחי' משה משיח שהוא הא"ק הפרטי שצאותו דור. שהוא צסוד כתר דאלי' שהוא צחי' מלכות דא"ק. שהוא צחי' משה שצזה הדור. ואחריו יש נשמות דאצי"ע שמקבלים ממנו.

והרה"ק מלאנו כותב באיגרת שכל דור ודור חושבים שרק צדורות הקודמים היו ראשי אלפי ישראל והיום לא, וכותב שכל אחד שכלל ישראל אוחזים מזה האדם יש לו בחינה של ראשי אלפי ישראל, וכמזכור בלקוטי מוהר"ן שיש ללדיק בחי' רוח אחרת, להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד. ובחורה נו מגלה שלא דווקא אלו שהם מולכים בהתגלות שהם בחי' ראשי אלפי ישראל בדרגה מסויימת, אבל יש לפעמים איזה לדיק שצגילוי הוא נסתר ואין לו שררה על הציבור, אבל בהעלם הוא שולט על כל הדור. כי ענין ראשי אלפי ישראל אינו דבר שהוא צאתגליא. ויש להאמין שהם נמלאים בכל דור ודור, ומוכרח להתקשר עמהם, כי כל אור האלקי עובר דרך הלדיקים, והיא עיקר גדול בעצודת ה' להתקשר ללדיקים שכל דור ודור, ואפי' כשאין ידוע צדיק מיהו בדרגת משה, מכל מקום כל אחד שיועד נפשו מיהו גדול ממנו ויהא לו כונה אמיתית להתקשר אליו להמשיך על עצמו אור האלקי.

ואי' בלקו"מ ומהרצ"ר' צוים ועוד שלריך להתקשר צין ללדיקים שחיים בזה הדור וצין ללדיקים שנסתלקו, וכל אחד לריך להתמיד בספרי הלדיקים שמרגיש שם חיות גדול בעצודת ה', שכל זה נפלאות תמים דעים שזה האדם מתעורר מזה הספר וזה מספר אחר, שכל זה הוא כי האדם מקושר בשרשו בגשמת זה הלדיק, ולכן יש ללמוד ספריהם וציה ממשך על עצמו האור האלקי דרך גשמות הלדיקים שהם בחי' ראשי אלפי ישראל.

ובין נפשות לגבי נפשות כי כל נפש כלולה מנפש רוח ונשמה מכל מקום שרש כל הנפש רוח ונשמה כולם מראש כל המדריגות עד סוף כל דרגין המלוכש בגוף עמי הארץ וקל שבקלים נמשך ממוח העליון שהיא חכמה עילאה בביבול, הרי שכל נפש מישראל אפי' שכעת היא צחי' נפש דעשה מ"מ שרשה גבוה מאד למעלה מעולם האלילות, מעולם השעשועים שקודם להאמאוס ששם שורש כל השרשים, אלא שתחילת הגילוי הוא בחכמה דאלי', אלא שצפועל נשתלשלים הגשמות ונשתנים לפי מקומם, ואין הכונה שנעשה שינוי במהות הגשמה, אלא שבהעלם נשאר זך כצטולם האלילות, ורק צגילוי נתגלה כפי המקום התחתון שנגלה שם. יש סוד צכח וצפועל, צכח כל גשמות ישראל הם מהאלילות, לכן צכח כל גשמה מישראל לחזור לשרשו. אף שצגילוי הוא רק בדרגת עשיה או יצירה, כיון שצשרשו מאלילות לכן יכול לשוב לשרשו.

וכמשל טבע המים כשנשפכים ממקום גבוה למקום נמוך ע"י נור, ואח"כ הלמוד חוזר ועולה, אזי עולים המים עד גובה המקום שממם ילאו מתחילה. ופי' הרמז"ן שכן הוא מחשבת האדם, כיון ששורש הגשמה מעולמות עליונים, אף שטכשיו הוא בתוך הגוף צעולם העשיה, מ"מ כח המחשבה ככח המים לשוב ולעלות אל המקום אשר נמשך משם. וע"י שחושב למעלה הוא נמלא שם, כמ"ש הצעש"ט שצמקום שאדם חושב שם הוא, ולא רק צהמקום שממם נשרש גשמתו, ציירה או צצריאה, אלא כיון ששורש כל גשמות ישראל הם צחכמה דאלילות לכן יוכל לעלות צצחי' מסוימת עד שם.

הכלל שדרגת אלילות הוא הכרת חלקות בתכלית הציטול, מש"כ צריאה הוא ענין של כונה ומוחין, ילירה הרגשת המדות, ועשיה קבלת עול. מ"מ כל נפש מישראל יש צכחה להחדק לעלות עד אלילות לפי דרגתו, להיות דבוק בכל עת צציטול גמור לחלקותו ית"ש.

וצזה מצאח התיא הפסוק ונחתי עשז צשדך לצהמתך, ש' מרמז על נשמות ישראל הכלולים ב' קוין ימין שמאל אמלע, וע"צ הוא שס דעולס האלילות, והפסוק אומר אפי' אס אתה צצחי' שדך וצהמתך צחי' נפשות דעולס העשיה, עכ"ז ונחתי עשז, שחוכלו להתעלות צצכות ה' עד שיאיר לו צחי' ע"צ, אור האלקות שצצחי' אלילות, כיון שצשורש הפנימי כולו נשרשים משם.

במושל הבן הנמשך ממוח האב שאפי' צפרני רגליו נתהוו מטפה זו ממש ע"י שהייתה תשעה חדשים בבטן האב וירדה ממדרגה למדרגה להשתנות ולהתהוות ממוח צפרנים ועם כל זה עורנה קשורה ומיוחדת ביחוד נפלא ועצום במהותה ועצמותה הראשון שהיתה טיפת מוח האב, וגם עכשיו בבן יניקת הצפרנים וחיותם נמשכת מהמוח שבראש, כדאיתא בגמ' (נדה שם) לובן שממנו גידים ועצמות וצפרנים [וכמ"ש בע"ה שער החשמל בסוד לבושים של אדם הראשון בגן עדן שהיו צפרנים מבהי' מוח תבונה] הרי שענין האפרנים שרשם צחיות שצמוחין. וכן הגפשות הגמוכות גם שרשם ממוח העליון.

ובכה ממש כביכול בשרש כל הנפש רוח ונשמה של כללות ישראל למעלה בירידתו ממדרגה למדרגה על ידי השתלשלות העולמות אבי"ע מחכמותו ית' בדכתיב כולם בחכמה עשית, נתהוו ממנו נפש רוח ונשמה של עמי הארץ ופחותי הערך ועם כל זה עורניה קשורות ומיוחדות ביחוד נפלא ועצום במהותן ועצמותן הראשון שהיא המשכת חכמה עילאה, כי יניקת וחיו' נפש רוח ונשמה של עמי הארץ הוא מנפש רוח ונשמה של הצדיקים והחכמים ראשי בני ישראל שבדורם:

כי נשמות הצדיקים הם הגשמות דאלי', וצעל התיא לא דיצר כאן מנשמות דצחי' א"ק, כי משה רבינו השיג עד גר"ן דאלי', ומשיח ישיג יחידה דאלי', וצאמת כל נשמות הצדיקים המופלגים הם צצחי' יחידה דאלי'. ואלו הצדיקים התחילו לגלות צעולס את הארת האחדות, ושרשם ציחידה דאלי' אשר הוא צחי' מלכות דא"ק. כוודע שכל הכתר שצזה העולס מקושר למלכות של עולס העליון, והוא צחי' נשמת משיח שמקושר לצחי' א"ק, וכמו שא"ק הוא עליון מאצ"ע וכל העולמות תלויים בו, כן הצדיקים שצסוד צחי' נשמת משיח הם הגשמה הפנימית של כל נשמות ישראל. וכמוצא צספה"ק דגל מחנה אפרים שיש נשמה גדולה שמחזירה צתשוצה גם את הצדיקים הגדולים וגם את פחותי ערך, צסוד א"ק שמחיה גם את אלילות וגם את צי"ע, כי א"ק עלמו מלוצש ממש צפועל צין צאלילות צין צצי"ע, לא כדרגת הגשמות דאלי' שהם עומדים צמקומם צאלילות ומאירים צצי"ע, משא"כ א"ק מלוצש ממש צצי"ע.

והנה יש שני דרגות ביחודי הדורות, צחי' משיח בן יוסף וצחי' משיח בן דוד, החילוק ביניהם באתגליה הוא בין הצעש"ע והגר"א, שתלמידי שניהם אמרו על רצם שהם נשמות משיח, וצדצרי תלמידי הגר"א מוצא שרצם היה צחי' משיח בן יוסף, וצדצרי תלמידי הצעש"ע הק' מוצא שהיה צחי' משיח בן דוד. וזה מוזן החילוק בפשטות, שענין משיח בן יוסף הוא ללחום בחילונים בדרך של עצודת גילוי חידושי תורה בגולה ונסתר, שמשיח בן יוסף לוחם מלחמת ה' נגד הקל"י ע"י גילוי רצי התורה. בדרך הגר"א, וכל זה בדרך של יחודא תתאה. משא"כ דרך הצעש"ע הוא בדרך של יחודא עילאה בכליות, שהוא סוד הרחמים הפשוטים של השי"ת, התגלות אלהים שלמעלה מהצירורים, להמשיך רחמים אפי' על הרשע הגדול להשיבו בתשובה ולהחיותו לתחייה. זהו צחי' משיח בן דוד.

וצאופן פשוט, הגילוי של משיח בן יוסף הוא צחי' עסק התורה בצחי' לאה, והגילוי של משיח בן דוד הוא עצודת התפילה והיחוד והאמונה, בצחי' רחל. ולריך לחצר שניהם כאחד, צסוד תרין משיחין. והוא שורש כל החילוק שיש בין הגשמות, שיש המצינים רק דרך של שורש קין צסוד משיח בן יוסף צחי' יגיעת התורה וצירורים וצחי' יחודא תתאה, ואין מצינים דרך האמונה והיחוד, ויש נשמות שמשיגים הפוך מזה, שמקושרים יותר צאור של משיח בן דוד.

וסודו של משה רבינו ותיקון הגאולה הוא צהתאחדות שניהם, וכנודע שאם היה הגר"א מתוועד עם תלמידי הצעש"ע ובעל התניא היה מתגלה אורו של משיח מיד, אלא שהם"מ עיכצ הדצר וגרס מה שנגרס. כיון שעצודת משיח בן יוסף הוא ללחום עם הקל"י, עשה הם"מ להטעותו שידמה שדרך החסידות הוא צחי' ערצ רצ. כמו שהעיד ר' יהושע לייצ דיסקין שמקובל מתלמידי הגר"א שכל ימיו עסק ללחום צקלי' ערצ רצ, אלא שגרס הם"מ שיהא נדמה דעתו שאלו הם דרך החסידות, אבל צאמת לא לחם נגד החסידות, כי כונתו לשם שמים ללחום בערצ רצ, הרי שעיקר מלחמתו נגד הערצ רצ ולא נגד החסידות כלל. ואח"כ צא"י כצר נתצרר מיהם הערצ רצ שמערצים הקדושה והקל"י, אמת ושקר כאחד.

עכ"פ צדורינו עתה אין כצר כמעט מחלוקת צין חסידות לההולכים בדרך הגר"א ששניהם עוסקים בתורה ושניהם מדצרים מדרך היחוד. כל אחד לפי צחינתו. מ"מ התיקון הוא לייחד תרין משיחא, ואע"פ שריך לעסוק צשני דרכי העצודה, מ"מ דרך הדציקות ויחודא עילאה לריך להיות תמיד עליון מדרך היגיעה ויחודא תתאה.

והנה כלל גדול שכל דרושי האריז"ל שמדצרים צעולמות, כולם הם ממלאים גם צהגשמות, כמו שהזכרנו ענין רחל ולאה, ודרגת א"ק ואצ"ע, כן כל הדרושים כולם הם צענין הגשמות, ויצנים המעיין צספה"ק לקו"ה ולקו"מ ודרושי הרמח"ל.

וצכלל ענין ההתקשרות ללדיק לריך לדעת שכל זמן שהאדם שומר פיו ואינו פותח פיו לדצר צמשה, אף שאינו מחוצר אליהם כראוי, מ"מ עדיין צכחו לקבל שפע האור האלקי הגשפע על ידם, אבל יש יצר הרע גדול מאד גם צזה הדור האחרון לדצר צלדיקים גדולים, זה על זה וזה על זה, ולריך לדעת שאם הוא פוגם צכצוד איזה לדיק יהיה מי שיהיה, צזה הוא

פוגם באיזה דרגה בעולמות העליונים, ולא יוכל להמשיך עליו שפע הרוחני שנמשך על כלל נשמות ישראל. כמו שגילה הצעש"ע הק' שטיקל הגאולה תלויה בשם הקדוש "יחד" היינו לכלול יחד כל נשמות ישראל כאחד, ולכן יש לשמור פיו לא לדבר באחד מישראל.

ואי' צבעל הסולם שאין שייך לקבל אור האלקי רק כשמקשר עצמו לכל הדיקים שצב הדורות כולם, ומי שמרחק עצמו ח"ו מדיק אחד מאיזה דור, יש לו כבר צחי' שאינו זוכה לקבל שלימות האור. ואף שפרעיות יש להתקשר לזה הדיק שמקבל ממנו שפע אורו במיוחד, ונשמתו קרובה לשרשו, אבל בכלליות לריך להיות צקשר אהבה עם כל לדיקי הדורות כולם.

וענין המפורסמים של שקר היינו מנהיגים שמגלים דרך השקר ומרחקים נשמות ישראל מהשי"ת, ולריך לדון כל יהודי לכף זכות, אבל יש לצרר מהו האמת ומהו השקר, אם יש כאלה שמדברים נגד מש"כ בדברי חז"ל או כתבי אריז"ל ואור הדיקי אמת, אזי יש לדעת שגילוי הנהגתם הוא של שקר, ויש לצקש רחמים להגלל מאנשי שקר. וטיקר השקר הוא ענין המחלוקת. ויש מנהיגים שמלמדים איך לחלוק וכו' או שאר עוונות רח"ל. והרה"ק מקאמארנע צפ' דברים מציא שאין בעולם מי שידע מי הם מנהיגי השקר, רק יש להתפלל ולצקש רחמים מרובים להגלל מהם.

נחזור לעיל, שבעל התניא מצאיר כאן ששפע אור האלקי נמשך לנשמות ישראל דרך ראשי אלפי ישראל, שהם נשמות הדיקים דאלי', ומשם נמשך לצי"ע, וכל צחי' העולמות יש צכל דור ודור, והא"ק הפרטי שצאיתו דור הוא צחי' משה משיח שצאיתו דור. שהוא צחי' כתר דאלי' שהוא צצחי' מלכות דא"ק, ומתחתיו יש דרגת איליות ואחריהם דרגת צי"ע.

וכשמחזק ומתקשר להלדיק ואוהבו ולומד תורתו ומשמשו, צזה ממשיך על עצמו אור אלקים חיים שנמשך על ידו. [וסוד הענין שצי"אמונת חכמים שמאמין בעולם גדולת נוראת עצודתם צקודש, צזה נתעורר קנאת הגפש למה נגרע, וצזה נפתחים צחי' מקיפי נפשו להכנס יותר צאמת בעצודת ה'. כי הגם שמלד אחד יש הפרעה צנפשו מה שאינו כמותו, אמנס מלד שני נתעורר התרוממות צנפשו להתקרב לצאת הדרגה].

ובזה יובן מאמר רז"ל על פסוק ולדבקה בו שכל הדבק בת"ח מעלה עליו הכתוב כאלו נדבק בשכינה ממש כי ע"י דביקה בתלמידי חכמים קשורות נפש רוח ונשמה של עמי הארץ ומיוחדות במהותן הראשון ושרשם שבחכמה עילאה שהוא ית' וחכמתו א' והוא המדע בו' [והפושעים ומורדים בתלמידי חכמים יניקת נפש רוח ונשמה שלהם מבחי' אחוריים של נפש רוח ונשמת ת"ח] ולכן יש להזהר מלד מלד צר נגד לדיקי הדורות צחי' משה שצדור, שצזה נפסק יניקת חיות נשמתו מאור הפנים דקדושה, ומקבל שפעו מאחוריים שצזה יכול ח"ו ליפול לחטא כמו קרת.

ואי' ששיחות הר"ן שכמו שאמרו חז"ל שהשי"ת שתלן צכל דור ודור את הדיקים האמיתיים, לכן מי שמאמין בהשי"ת לריך להאמין שיש לדיקים אמיתיים צכל דור ודור. [שיחות הר"ן

אות קל: פעם אחת דברתי עמו זכרונו לברכה, מענין זה שאין העולם רוצים להאמין שיהיו נמלאים עכשו לדיקים גדולים צמעלה מאד כמו צדורות הראשונים, ענה ואמר: אם מאמינים בהשם יתברך לריכוס להאמין שיש לדיקים גם כן כי כמו שהשם יתברך נמלא צדאי כמו כן נמלאים לדיקים צדאי בכל דור ודור והבן מאד.]

ובן"ש בזהר ובזהר חדש שהעיקר תלוי שיקדש עצמו בשעת תשמיש דווקא, משא"כ בני עמי הארץ בו', היינו מושום שאין להם נפש רוח ונשמה שאין לה לבוש מנפש דעצמות אביו ואמו וכל המצות שעושה הכל ע"י אותו הלבוש בו' ואפי' השפע שנותנים לו מן השמים הכל ע"י לבוש זה ואם יקדש את עצמו ימשיך לבוש קדוש לנשמת בנו ואפילו היא נשמה גדולה צריכה לקדוש אביו בו' אבל הנשמה עצמה הנה לפעמים נשמת אדם גבוה לאין קץ בא להיות בנו של אדם נבזה ושפל בו' כמ"ש האר"י ז"ל כל זה בליקוטי תורה פ' וירא ובטעמי מצות פ' בראשית:

שמואל שם שיש לפעמים שדייקא בני אנשים פשוטים הם לדיקים גדולים צמעלה מאד, ופי' אר"ז"ל הגם שהכל תלוי בקדושת אביו ואמו, אלא שיש שהסע"א מקטרג מאד על נשמות גבוהות מאד שלא יצאו לזה העולם, ולכן יש שהס"ת מציא זה הנשמה ע"י אדם פשוט, כי הסע"א אין משגחת ע"ז כי לא יתכן שזה האדם פשוט יתן ציוו לחלמוד תורה וכו', ואזי דייקא מולד נשמה גבוהה מאד להליל נשמות ישראל. והגם שהלבוש הוא נמוך מאד, מ"מ נשמתו גבוהה מאד. כנודע מנשמת משה רבינו שנשמתו גדולה ומופלגת צמעלה מאד, מ"מ מלד הלבוש היה לו לבוש נמוך עם נטיות קשות.

הרה"ק מרוזין שאל על מה שהצטע"ט ותלמידיו לא נהגו למסור המנהיגות לצניהם כי אם להראוי לזה, וצדורות שאחריהם נהגו כן למסור המנהיגות מאד לכן. ופי' שכשנתגלה אור הצטע"ט בעולם הולכו להוריד נשמות גבוהות מאד ע"י זאת העלה של האר"ז"ל, שיצאו מאנשים פשוטים מאד, ולכן עצרה המנהיגות לא מאד לכן אלא מרצ לתלמיד הראוי לו, אף שאזי איש פשוט וכדו'. אלא שבהמשך הדורות תפס הס"מ את העלה הזאת, ולכן הולכו ענה חדשה שלדיקים עלמם וילדו צנים שיש להם בתחילה נשמות קטנות וממילא הסע"א אינה מקטרגת עליהם. אבל באמת אחר שעלו לגדולה חזרו כל ילוצי נשמתן להאיר באור גדול.

ומה שנוגע אלינו, שמוצא צני יששכר שהצטע"ט היה קם מלא קומתו לפני המגיד מזלזלשז, שהיה צנו של הרה"ק ר' יצחק דרוהציעשער, שהיה לו נשמה הכי קטנה צדור והגציה עלמו לדרגת רש"י. הרי שלמעשה הכל תלוי צמעשי האדם, אפי' שיש לו נשמה נמוכה יכול להתעלות לדרגות הכי גבוהות, אלא שאם אביו ואמו מתנהגים צקדושה אזי צקל יוכל לעצוד את ה'. כי הלבוש של האב מועיל לרצ את הבן צעצודת ה' ומלחמתו קטנה. ולכן כשיקדש עלמו האדם יזכה לצנים לדיקים מקדשי שם שמים.

פרק ג

והנה כל בחי' ומדרגה משלש אלו נפש רוח ונשמה כלולה מעשר בחי' בנגד עשר ספירות עליונות שנשתלשלו מהן הנחלקות לשתיים שהן שלש אמות ושבע בפולות זה הלשון הוא מספר ילירה, שמצואר שם סוד כ"צ אותיות, ג' אותיות א' מ' ש' הם שלוש אמות, בחי' כח"צ השרשיים שמהם נולדו שאר האותיות, א"מ"ש ר"ת אויר מים אש, אויר בחי' כתר, מים בחי' חכמה, אש בחי' צינה, כי יסוד העפר הוא הכלי שמקבלם, אצל שרש הכל הוא אויר מים אש. ואחריהם יש ז' כפולות, צג"ד כפר"ת, שצכל אחד מהם יש מודגש ורפוי, (רק צאות ר' נשכה ענין הצרת הדגש שצו) ואלו הן אותיות מרמזים על ז' מדות חג"ת נהי"מ, שבהם יש רחמים ודין, הרפה הוא רחמים והדגוש הוא בחי' דין. ומוצא צלשם שלכן נקראים כח"צ אמות ולא אצות, כי האצות הם אותיות שם הויה, שורש כל השרשים, ואמ"ש הם כח"צ בחי' אמות. [ור' סעדיה גאון מחדש שאמ"ש הוא שם קדוש מאד, והזהיר בו יוכל לדקוק עלמנו צאש ולא ישרף, כי אמ"ש הוא שורש כל הצריאה].

פ' חכמה בינה ודעת ושבעת ימי הבנין חסד גבורה תפארת כו' וכך בנפש האדם שנחלקת לשתיים שכל ומדות. השכל כולל חכמה בינה ודעת. והמדות הן אהבת ה' ופחדו ויראתו ולפארו כו' וחב"ד נקראו אמות ומקור למדות כי המדות הן תולדות חב"ד:

א' צאיגרת מהלמח לך שכל מדה ומדה שיש לאדם, למשל עלצות וכדו', יהא צרור שכל מדה הוא תולדה מאיזה מח, אם יש לו מדת העלצות מוכרח שהיה חושב מחשבות שגורמים לו עלצות, ולכן נולד לו תולדות והוא עלצות בלב, או מדה של צטלה מוכרח שצתחילה נתפס צמחו שזה לא כ"כ מורא לצטל הזמן ולכן נולד לו מדה זאת.

והעלה לכן, אם ילמד כסדר ספרים שמדברים משמחה, אפי' שלא יעזור לו תיכף ומיד כי המדות הם עדיין מושרשות צמוחין הקודמים, אצל כשיתמיד יום אחר יום צזה, צהכרח שצסוף ישפיעו המוחין על המדות.

והוא מה שיסד ר' ישראל סלנטר שכל מדה שצריך לתקן, ילמד צהתמדה גדולה דייקא מעיני זאת המדה הצריכה תיקון. וצהכרח שהמח ישפיע על המדות. אצל אינו צא מיד צעת הלימוד אלא צהמשך הזמן.

ומוצא מר' אברהם אחי הגר"א עלה להתמדת התורה שילמד כמה חדשים ספרים קדושים שמדברים ממעלת לימוד התורה וישנן ויחזור ע"ז כו"כ פעמים, שהרי התורה היא מהדברים הצריכים חיזוק תמיד, וכשילמד זאת כסדר, צהכרח שצסוף ישפיע עליו שיצבה לחשק צתורה.

וביאור הענין כי הנה השכל שבנפש המשכלת שהוא המשכיל כל דבר נקרא בשם חכמה כ"ח מ"ה, ובשמוציא בחו אל הפועל שמתבונן בשכלו להבין דבר לאשורו ולעמקו מתוך איזה דבר חכמה המושכל בשכלו נקרא בינה, צצחי"י ה', שאלת

יוד הוא צחי' חכמה עלם השכלת הדצר כנקודה אחת. ואות ה' היא התפשטות לאורך ורוחצ להתצונן צדצר להצינו לאשורו ולעמקו. והן הם אב ואם המולידות אהבת ה' ויראתו ופחדו, והוא סיבת הדצר שלריך ללבוש תפילין דרש"י ור"ת שהם צסוד מוחין דאצא ואימא, כדי להוליד אהבת ה' ויראתו ע"י החכמה והצינה דקדושה.

כ"י השכל שבנפש המושכלת בשמתבונן ומעמיק מאד בגדולת ה' איך הוא ממלא כל עלמין וסובב כל עלמין וכולא קמיה בלא חשיב נולדה ונתעוררה מדת יראת הרוממות במוחו ומחשבתו לירא ולהתבושש מגדולתו ית' שאין לה סוף ותכלית ופחד ה' בלבו ושוב יתלהב לבו באהבה עזה ברשפי אש בחשיקה וחפיצה ותשוקה ונפש שוקקה לגדולת אין סוף ב"ה והיא כלות הנפש כדכתיב נכספה וגם כלתה נפשי וגו' וכתיב צמאה נפשי לאלהים וגו' וכתיב צמאה לך נפשי וגו' והצמאון הוא מיסוד האש שבנפש האלהית וכמ"ש הטבעיים וכ"ה בע"ה שיסוד האש הוא בלב ומקור המים וחליחות מהמורה וכמ"ש בע"ה שער נ' שהיא בחי' חכמה שנקרא מים שבנפש האלהית, ושאר המדות כולן הן ענפי היראה והאהבה ותולדותיהן כמ"ש במקום אחר.

וזכו עיקר גדול צעזות ה' להתצונן ולהעמיק מאד צמחשצתו צגדולת ה'. וזוהי יאה עיקר חייתו. כי בתחילה לפני שנכנס האדם לעצודת ה', אזי עיקר חייתו מתאוות עוה"ז, אכילה ושתייה, או כצוד וממון. וכשמתחיל להתעלות יש שמקבל חיות מהחכמה, שאוכצ מושכלות וכדו', ואין זה התכלית, וכשנכנס לתורה ועצודה וזוכה לקבל חיות מקיום התורה והמלוות. כשנתעלה יותר יצא להרגיש שעיקר הפנימיות של כל התורה והמלוות הוא זאת ההצצונות צגדולת ה', להעמיק מחשצתו צזה שהשי"ת הוא עיקר חיות של הכל, הוא המחיה כל הצרואים מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, וממלא הכל צכל מכל כל אין חוץ ממנו ית'. והוא סוצצ כל עלמין, צחי' אורו האין סוף שאינו נתפס ומושג כלל, וצזה יצא לאהצצה ויראה ודציקות צו ית'.

ומפרש הצעל התניא שמלד הלצ הוא צחי' יסוד האש, שמתלהצ לצו צצחי' האופנים וחיות הקודש שמתנשאים צרעש גדול מאימת המלך. משא"כ אור החכמה הוא צחי' שמן והוא צחשאי.

והדעית הוא מלשון והאדם ידע את הוה והוא לשון התקשרות והתחברות שמקשר דעתו בקשר אמיין וחזק מאוד ויתקע מחשבתו בחוזק בגדולת אין סוף ב"ה. ואינו מפיח דעתו. צזה מפרש את ענין הדעת התחתון. כי תחילה ציאר צחי' החכמה הוא הצנת עלם הדצר, וצחי' צינה הוא ההרצצה וההעמקה צדצר. וצחי' הדעת הוא הרגשת עלם הדצר. היינו שמצין כ"כ את הענין ומתקשר צזה וצא לידי התפעלות עד שממש מרגיש אותו, כמו שאפשר למשש דצר גשמי ולהרגישו, כן כשמצין ענין יוכל להרגיש אותו צדעתו. והרואה כשצא לצחי' דעת הוא כשיוכל לדמות מילתא למילתא, צצחי' המוצא צגמ' שמתחילה נקראת תורת ה' ואח"כ נקראת תורתו. כי כשקונה את השכל כ"כ עד שנעשה ממש מהותו ומילתו, צצחי' התקשרות צסוד והאדם ידע, שהיא עומק גדול צהרגשה. וכל זה הוא צחי' דעת עליון.

ועי"ז נעשה צחי' דעת התחתון שזאת ההרגשה יורדת אל הלז עד שיוכל לקיים הדבר בפועל שזהו העיקר. שזוהי נעשה זאת הידיעה אחד עם המליאות שלו.

כי אף מי שהוא חכם ונבון בגדולת א"ם ב"ה הנה אם לא יקשר דעתו ויתקע מחשבתו בחוץ ובחתמדה לא יוליד בנפשו יראה ואהבה אמיתית כי אם דמיונות שוא כי יתכן שיהיה לאדם הרבה ידיעות צראשו ולא יועילו לו כלל למעשה. כי ענין הדזיקות צהשי"ת תלוי צענין חוץ המחשבה והתמדה צה, וכמו שאינו דומה צבר שרואה אחת צשנה לצבר שרואה כל יום כו"כ פעמים, כן הוא צענין הדזיקות, שלריך לסוד הדעת שהוא התמדת המחשבה צהשי"ת.

וצנן איש חי מפרש הפסוק והיה עקב תשמעון, כי מח הדעת נקרא עקב שהוא צסוף המוחין, ורק ע"י זה העקב, תשמעון לקיים למעשה. שזה עיקר המח ששומע צקול ה'. ועל כן הדעת הוא קיום המדות וחיותן והוא כולל חסד וגבורה פי' אהבה וענפיה ויראה וענפיה:

כי כל זמן שאין לאדם הרגשה ממשית צרוחניות לפחות כמו שיש לו הרגשה צדצר גשמי, הרי שעדיין אין לו חיות דקדושה. וכמה שנכנס יותר ללימוד פנימיות התורה ומתמיד צה, כן זוכה לקבל תפיסה והרגשה צדצרים הדקים, ומוצן שאין הכונה הרגשה גשמית, אלא כמה שמתעסק יותר צהצרים הרוחניים כן זוכה להתקרב להשי"ת עי"ז. והנה צפ"ג ציאר צחי' צח"ד צנפנש שהם צחי' האמות. והמדות הם ז"ת, והוא צצחי' אלילות, ועתה צפ"ד צא לצאר סוד צי"ע צנפנש.

פרק ד

ועוד יש לכל נפש אלהית שלשה לבושים שהם מחשבה כנגד עולם הצריאה, דבור כנגד עולם הילירה, ומעשה כנגד עולם העשיה, והנה המחשבה קרוצה מאד לעלמות הנפש שהיא היא החושצת, וצצחי' עולם הצריאה שקרוצ מאד לעולם האלילות, והדיבור הוא גילוי צחון, וכ"ש מעשה שהוא ממש גילוי חילוני של הנפש. וכמו שהאדם יכול לעשות ולדבר צדצרים שהם כנגד מהותו, משא"כ צמחשבה שקרוצ לחשוב רק כפי מהות נפשו, של תרי"ג מצות התורה שבשהאדם מקיים במעשה כל מצות מעשיות ובדבור הוא עוסק בפירוש כל תרי"ג מצות וחלבותיהן ובמחשבה הוא משיג כל מה שאפשר לו להשיג בפרד"ם התורה הרי כללות תרי"ג אברי נפשו מלובשים בתרי"ג מצות התורה ובפרטות בחי' חב"ד שבנפשו מלובשות בחשגת התורה שהוא משיג בפרד"ם כפי יכולת חשגתו ושרש נפשו למעלה. והמדות שהן יראה ואהבה וענפיהן ותולדותיהן מלובשות בקיום המצות במעשה ובדבור שהוא ת"ת שכנגד כולן, כי האהבה היא שרש כל רמ"ח מ"ע וממנה הן נמשכות ובלעדה אין להן קיום אמיתי כי המקיימן באמת הוא האוהב את שם ה' וחפץ לדבקה בו באמת, ואי אפשר לדבקה בו באמת כי אם בקיום רמ"ח פקודין שהם רמ"ח אברין דמלכא כביכול כמ"ש במקום אחר, והיראה היא שרש לשם"ה לא

תעשה כי ירא למרוד במלך מלכי המלכים הקב"ה. או יראה פנימית מוזו שמתבושש מגדולתו למרות עיני כבודו ולעשות הרע בעיניו כל תועבת ה' אשר שנא הם הקליפות וספרא אחרא אשר יניקתם מהאדם התחתון ואחיותם בו הוא בשם"ה מצות לא תעשה. כשאדם חושב שויתי ה' לגדי תמיד, והוא נוכח פני ה' ומרגיש אהבתו וקרבתו יודע שהש"ת מסתכל עליו והוא מתצייש ממנו, זהו צחי' של יראה פנימית.

והנה שלשה לבושים אלו מהתורה ומצותיה אף שנקראים לבושים לנפש רוח ונשמה עם כל זה גבהה וגדלה מעלתם לאין קץ וסוף על מעלת נפש רוח ונשמה עצמן. כלומר, אף שהמחשבה דיבור ומעשה הוא צחי' צי"ע, מ"מ כשאדם זוכה להרימם לשרשם, הרי הם מתעלים גבוה יותר מעולם האלילות עצמו. כי עלם נפש האלילות הוא צחי' זי"ן דל"י, ושורש כל שרשי נשמות ישראל הוא מחכמה דל"י כנ"ל. משא"כ רמ"ח פקודין הם צסוד שורש כתר דל"י, (כמודע שתר"ג מלוות דאורייתא ועוד ז' דרצנן בגי' כתר) ולכן כשאדם מקיים מלוות התורה ומרים את צי"ע לשרשם, אזי מתגלה שאלו הלצושים שרשם ממקום גבוה יותר מעלם הנפש האלקית.

והוא שורש כל חכמת הקבלה, שהתחתון צשרשו גבוה מהעליון, כי הגם שצי"ע הם מחשבות דיבור ומעשה בעולמות הגמורים, מ"מ אם נעשה מהם מרכבה להש"ת יש בהם מעלה גבוהה יותר מעולם האלילות, כי הלצושים נתעלים גבוה יותר מהנפש עצמה.

הש"ת נתן לנו תורה ומלוות שהם לא בעלם הנפש עצמה אלא צלבושה, היינו מחשבות קדושות דיבורים קדושים ומעשים טובים, ואלו ג' לצושי הנפש כשנעשה מהם מרכבה לאלקות ע"י קיום מלוות ה', עי"ז מרומם הצ"ע לאל"י וכיון ששורש המלוה אינה רק מחכמה דל"י שהוא שורש הנשמה צחי' בני צכורי ישראל, אלא מתעלים לאור הכתר. וממלא שכשאדם מקיים מלוה ומעשה טוב הרי הוא מלביש את נפשו צנקודה שהיא גבוה למעלה מנר"ן שלו בעלמו.

בבז"ש בזהר דאורייתא וקב"ה כולא חד פי' דאורייתא היא חכמתו ורצונו של הקב"ה והקב"ה בכבודו ובעצמו כולא חד כי הוא היודע והוא המודע וכו' כמז"ש לעיל בשם הרמב"ם. ואף דהקב"ה נקרא אין סוף ולגדולתו אין חקר ולית מחשבה תפיסא ביה כלל וכן ברצונו וחכמתו בדכתיב אין חקר לתבונתו ובתיב החקר אלוה תמצא ובתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם הנה על זה אמרו במקום שאתה מוצא גדולתו של הקב"ה שם אתה מוצא ענותנותו וצמצום הקב"ה רצונו וחכמתו בתרי"ג מצות התורה ובהלכותיהן ובצורפי אותיות תנ"ך ודרשותיהן שבאגדות ומדרשי חכמינו ז"ל, בכדי שכל הנשמה או רוח ונפש שבגוף האדם תוכל להשיגן בדעתה ולקיימן כל מה שאפשר לקיים מהן במעשה דבור ומחשבה, וע"י זה תתלבש בכל עשר בחינותיה בשלשה לבושים אלו. הרי שכשאדם מקיים מלוה צמחשבה, הרי שהלביש את מחשבתו צאלקות ממש, כי מליאות הנפש היכן שנשתלשלה אם צעשיה או ציירה או צצריאה, אצל כשמקיים מלוה שהיא רלון ה' ממש, הרי שהלביש את נפשו צהתגלות

אלקות שמתאחד עם אל"ם צ"ה ממש. כי זה המחשבה דיבור ומעשה מתהפך לדרגת אלילות שממש כל המלות כולם, הרי שמתגלה צמטשיו דיבוריו וכו' התגלות של אלילות ממש. אור אלקי ממש.

כי אף ששורש הגשמות כולם מחכמה דל"י מ"מ אחר שהגפש יורדת ומשתלשלת הרי נתהפכת להיות נפש דעשיה או דיצירה וכו', משא"כ מלות התורה עלמה נתגלה גילוי של אלילות ממש. ככח המים שגשאים אותם המים שהיו למעלה אף כשירדו למטה. הגם שזה הגפש הוא דעשיה, מ"מ אלמלא ניתנה רשות לעין לראות היה רואה צעת קיום המלווה אור אלקי ממש סביבו.

וכידוע שהרה"ק מלוצלין ראה קויעל של מסור רשע אחד, וראה זאת צעת שהדליק נרות חנוכה, וראה שנפשו וכל מליאותו מאירה באור אלקי גדול מאד. ואחר חנוכה ראה כבר כל רשעותו, כי צעת קיום מלווה יש אור גדול שמקיף על נשמת האדם.

וכמ"ש צפ"י יתרו ואחיה תחזה, ומצואר צה"ק וצכתצים צשער רוח הקודש שידע משה רבינו לראות על מלח האדם כל מעשיו, כי צמלח שם הוא מקום הצנייה והגשמה, וצסוד יד כותצת נתגלים אותיות על המלח, וא"י (רש"י דברים א, יד) ששאל משה רבינו 'שחם צא לפני מעוטף צטליתו איני יודע מי הוא', ופי' צספה"ק היינו שאמר משה רבינו איך אראה מה דרגתו אם הוא צעת קיום המלווה שזה מכסה על כל מעשיו, כמו שריצוי עסק התורה או אור השצת יכולה לכסות על העוונות של האדם, [ואפי' אם אינו צדרגת לשמה צשלימות, מ"מ עלם קיום המלווה לשם מלווה יש צה חלק באור היחוד] ואזי אפי' לדיק גדול אינו יכול לראות את העוונות. [והוא סוד מה שגרשם צסוף ספר התניא כל המקומות שהדפיסו שם את ספר התניא, כי עלם מעשה המלווה מזכך את האויר ומגלה אור האלקות צזה המקום].

ולבין נמשלה התורה למים מה מים יורדים ממקום גבוה למקום נמוך כך התורה ירדה ממקום כבוד שהיא רצונו וחכמתו יתברך ואורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד ולית מחשבה תפיסא ביה כלל. ומשם נסעה וירדה בפתר המדרגות ממדרגה למדרגה בהשתלשלות העולמות עד שנתלבשה בדברים גשמיים וענייני עולם הזה שהן רוב מצות התורה ככולם וחלכותיהן ובצורפי אותיות גשמייות בדיו על הספר עשרים וארבעה ספרים שבתורה נביאים וכתובים כדי שתהא כל מחשבה תפיסא בהן ואפי' בחי' דבור ומעשה שלמטה ממדרגת מחשבה תפיסא בהן ומתלבשת בהן ומאחר שהתורה ומצותיה מלבישים כל עשר בחי' הנפש וכל תרי"ג אבריה מראשה ועד רגלה הרי כולה צרורה בצרור החיים את ה' ממש, ואור ה' ממש מקיפה ומלבישה מראשה ועד רגלה. כמ"ש צורי אחסה בו וכתוב בצנה רצון תעטרנו שהוא רצונו וחכמתו יתברך המלבישים בתורתו ומצותיה. וא"י צרצו יונה ורמז"ן שהלדיקים הראשונים היו שוהים שעה אחת לפני התפילה להתצונן צמחשצתם איך אור ה' סוצצ ומקיף עליהם, וכמ"ש צצטש"ע עה"ת פ' עקצ, וצזה צא האדם לציקות צה. כי איך הוא הציקות

רק ע"י שמתצוקן צהם. כי אף שהמלוות מגלים אור האלקי אצל חלק לצוש המחשבה הוא רק ע"י שמתצוקן צזחת ההתגלות האלקות.

ולבן אמרו יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי עולם הבא כי עולם הבא הוא שנהנין מזיו השכינה שהוא תענוג החשגה ואי אפשר לשום נברא אפי' מחעליונים להשיג כי אם איזו הארה מאור ה' ולבן נקרא בשם זיו השכינה, אבל הקב"ה בכבודו ובעצמו לית מחשבה תפיסא ביה כלל כי אם כאשר תפיסא ומתלבשת בתורה ומצותיה אזי היא תפיסא בהן (בכ"י ליתא תיבת בהן). ומתלבשת בהקב"ה ממש דאורייתא וקב"ה בולא חד.

להצין הענין נקדים שהגה יש מגדולי המקובלים שלא שמשו את רצם כל לרכס שטעו צזה טעות דק אצל הוא טעות נורא ואיום, שכל מה שמדצרים צקצלה מחלקי האלקות, כשמדצרים מנשמת ישראל שהיא חלק אלוה ממעל, או שמדצרים כאן שהשי"ת לית מחשבה תפיסה ציה אמנם כאשר מתלצש צתורה ומלוות אזי יש תפיסא. שיש צתורה התגלות של עלמותו ממש.

ונצאר הענין צצהירות כדי שלא יטעו ח"ו צעניינים שהם מעקרי הדת. כי עלינו לדעת שכל מה שמדצרים צסוד ההתחלקות, צחי' חלק אלוה ממעל, עלם מושג ההתחלקות הוא הגשמה. עלם מה שמדצרים מכמה צחיות הרי שאי"ז מדצר צעלמותו ית"ש, כי עלם מהות ההתחלקות אינה שייכת צו ית"ש, ואפי' אם נאמר שיש עשר ספירות ונאמר שהם עלם עלמותו ית"ש, אלו הם דצרי כפירה רח"ל. כי הגם שעשרת הספירות הקדושות מתייחדים עם עלמותו ית"ש צאחדות אחד, והם התגלות ממנו ית', אצל אינם עלמותו ית"ש צעלמו. כי צו ית' אין שיך מושג ההתחלקות.

ואף שעשרת הספירות הם אחד ממש איתו ית', שהוא ענין דק מן הדק, כי יש שטעו שכיון שיש י"ס שהם חלקות חשצו וטעו שעלמותו ית"ש ח"ו הוא צצחי' חלקים, שהוא פגם נורא רח"ל, ושורש כל הכפירות שצצריאה הוא מזה הטעות, שהציו האפיקורסים שעלמותו ית"ש מתחלק לספירות וצחיות עפ"ל. אצל צאמת כל צחי' פירוד הוא הגשמה.

אמנם הלא אמרנו שהספירות הקדושות הם אחד עם עלמותו ית"ש, ציאור הענין הוא כשמדצרים מאחד מהספירות הקדושות יש לדעת שהם מתאחדים ממש עם אור אין סוף, התפיסה של חכמה דאלילות היינו שהחכמה דאלילות מלד עלמו הוא נאלל שהאלילו השי"ת, אלא שהוא אור שהוא אחד איתו ית"ש, והוא נתעלם ונתאחד עם עלמותו ית' ממש, וצטעה שיש התגלות של חכמה דאלילות צזה נתגלה ממש גילוי של עלמותו ית"ש. כי התגלות דחכמה דאל' אינה התגלות שמעלמת על עלמותו כמו כל גילוי של צריאה יצירה עשיה שטעה ה' צהם גילוי של העלמה על ידי מסכים, שהם מציאות של יש נפרד שמעלים על מציאות הצורא, כמו שרואים מלאכים שרפים ועולם שלם עם אנשים וכו', שצצ"ע נגלה הסתר על אור חלקות ממש, ולכן רואים התגלות של מציאות חוץ ממנו ית"ש, משא"כ

הנאלים של אצילות אינם מעלימים על מציאות עצמותו ית"ש, ואדרבה הוא ית' נגלה על ידיהם.

ומוסיף לבאר בזה עוד כאמור לעיל שיש יחו"ת ויש יחו"ע, יחודא עילאה עניינו הוא צמה שאנו אומרים בכל יום שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, היינו שבאמת אין שום מציאות רק מציאותו ית"ש, ומה שצרח השי"ת ספירות וצחימות כתר דאצילות וחכמה דאלי' וכו', הרי שיש נאלים ועכ"ז אין עוד מלכדו ית"ש, כי השי"ת יש לו כח פלא שהנאלים שאלים ממנו ית"ש נתאחדים עמו ואינם מציאות חוץ ממנו ית"ש, והגם שהם נתאחדים באורו הפשוט ית' מ"מ אין הם עצמותו ית"ש צעמו, ואינם שלימות ההתגלות של עצמותו ית"ש מלד עצמו שגילוי צלי גבול כלל, אלא גילויים קטנים בערך עצמותו שהם אחר המצאם, אולם מ"מ אעפ"כ אלו הגילויים שצאצילות הם אחדות איתו ית"ש, והם מגלים את אורו ית"ש.

וכל מה שאנו מדברים בסוד החלוקה הוא רק באלו הגילויים של השי"ת, שהוא ית' מגלה דרגא גדולה ודרגא קטנה, ואלו הם גילויים שהוא ית' נגלה בהם ואינם עצמותו ממש אלא שואחדים איתו באחדות אחד. ואלו האורות המחולקים מגלים את עצמותו ית"ש, לא שהם גילוי של עצמותו ממש מלד עצמו שהוא גבול למעלה ואינו בערכן כלל, אלא שהם גילויים קטנים של עצמותו ית"ש, כי עצמותו עצמו לית מחשבה תפיסה ביה כלל וכ"ש שאין לדבר זו צחי' התחלקות, שכל זה מדברים רק באלו הגילויים שהוא ית' נתגלה בהם.

וכן צעין השכינה הקדושה כשיורדת בגלות, אין כוונת הדבר שהשי"ת מלד עצמותו יורד בגלות ח"ו, כי הוא צרח הכל ואיך שייך שהוא נכנס להעלם וגלות, והוא שליט בכל, אלא שאחד מאלו הגילויים שהוא ית' נתגלה אלינו הוא צחי' מלכות, צחי' שכינתו השורה בתחתונים, שבזה מחיה את כל התחתונים, והשי"ת עשה שזאת הגילוי שנקראת מלכות ירדה בגלות וכבוד ה' נמצא בהעלמה ושכינתא בגלותא. והנה השכינה הק' שהיא מלכות דאלי' היא מתייחדת כאחד עם עצמותו ית' כשאר הספירות דעולם האצילות, אלא שצחי' זו השכינה, היא דרגה יותר נמוכה.

והנה בלשון הזה"ק נקרא יחודא עילאה כל הספירות שבעולם האצילות, ויחודא תתאה הוא היחוד שצצ"ע. ובאמת שיש יחו"ע גם צצ"ע אלא שהוא בהעלם. ובאלי' עיקר ההתגלות שיש יחו"ע ונכלל זו בהעלם גם יחו"ת היינו מה שהם מציאות של נאלים ממנו ית' והם מחולקים ל"ס, ומ"מ עיקר ההתגלות באצילות הוא יחו"ע היינו שהם מגלים את אחדותם עם עצמותו ית"ש.

וצה נצין דברי התניא בכאן. אחר שנתבאר שכל מה שמדברים מצחי' ההתחלקות אין אנו מדברים מעצמותו ית"ש רק בהאורות שנתגלו ממנו, בזה נצין שאפי' הדיקים הגדולים צצחי' משיח ויחידה דיחידה, ואפי' נייח שיזכה לגשמה דא"ק, כל זה הוא רק דרגא, וצרגע שזה דרגא אר"ז עצמותו ית"ש. אין מושג שיהא שייך צנאלל התלבשות עצמותו ית"ש, כי לית מחשבה תפיסה ביה כלל. וכל הגשמות אפי' הכי גבוהות הם דרגות של התגלות של השי"ת, ואין מדברים כלל מלד עצמותו ית"ש כלל.

ויש שטעט צו לחשוב מחשבת כפירה שצדיכול אור עלמותו ית' מתלבש צדיק, שזה כפירה ואפיקורסות ממש רח"ל, והוא עיקר צרכת ולמלשינים אל תהי תקוה לעקור את אלו שחושבים זה הטעות, שמחלקים חילוקי דרגות בעלמותו ית"ש.

ואף שהתורה נתלכשה בדברים תחתונים גשמיים הרי זה כמחבק את המלך ד"מ שאין הפרש במעלת התקרבותו ודביקותו במלך בין מחבקו כשהוא לבוש לבוש אחד בין שהוא לבוש כמה לבושים מאחר שגוף המלך בתוכו. וכן אם המלך מחבקו בזרועו גם שהוא מלובשת תוך מלבושיו כמ"ש וימינו תחבקני שהיא התורה שנתנה מימין שהיא בחי' חסד ומיב:

היינו גם כשאדם זוכה להשיג השגה שצחי' גן עדן, צסוד עולם הצריאה, או ג"ע התחתון שמתלבש בעוה"ז, אף שיש צהם תענוג ההשגה שהוא תענוג שאין כדוגמתו להתענג על ההשגה שמשגי את אלקותו ית"ש, אבל לעומת מה שהאדם זוכה לקיים צזה העולם מלות ה' צרה, הרי זאת המלצה היא אור של אצילות ממש, והוא נתייחד ממש בעלמותו ית"ש, והגם שהוא רק צחי' צגד המלך, אבל מלוצש צו המלך בעלמו, כי מתגלה צו עלמותו ית"ש צעת קיום המלצה. וצזה נתייחדים אורות דאצי' עם עלמותו ממש, ונתגלה צזה ממש גילוי עלמותו ית"ש. ואין הכונה שהמלצה בעלמה היא עלמותו ית', כי היא רק גילוי של אצילות, אלא שאלו הגילויים הם צאחדות עם התגלות המאלי.

והנה יש צחי' גן עדן ויש צחי' עולם הצא, התכלית האמיתי הוא לא הגן עדן של היום אלא עולם הצא, כי הג"ע הוא ענין חסד ה' שהשי"ת מטיצ עם עולם הגשמות לתת להם שכר עוב, עד צחי' עולם הצא לעתיד לצא שאז יתצצר העולם ונגלה כצוד ה' ממש.

והנה ההרגשה דקדושה שיש צקיום המלצות אף שהוא מאור עלמותו ית"ש מ"מ אינו עולה צערכין כלל להרגשת המלאכים ציזירה או השרפים צצריאה, וכ"ש שאינו כלל כהאור דג"ע וק"ו האור דלעתיד לצא. אלא שמלד אמייתת ההתגלות מתגלה צעת קיום המלצה אור עלמותו ית"ש שהוא הרצה יותר גצוה מהרגשת המלאכים ציזירה, אלא שאין לנו כלים להרגיש זאת, ותכלית כל עצודות צית ישראל לעתיד לצא יתגלה על ידיהם אור עלמותו ית' ממש, כי רלזנו ית' להטיצ לצרואיו לא רק העצה חלקית אלא העצה שלימה ואמייתית, שהיא התגלות עלמותו ית"ש, והצרי"ג מלצות שאנו מקיימים היום הם הכנה לאור דעלמא דאחי. כי הכל עומד על קיום התורה שיש לנו היום, כי זאת התורה לא תהא מוחלפת. והגם שהיום אין ההתגלות כ"כ גדולה לעין כל צעת קיום המלצה, מ"מ שלימות ההתגלות שעי' קיום זאת המלצה, תהיה לעתיד לצא צתכלית הגלחי, צעת תיקון הצריאה. שאז יצדככו צי"ע לאצי' ועוד ציכך צחי' א"ק ויותר למעלה עד ציעול הצמלום ויוכלל הכל צאא"ס.

ואין להקשות שא"כ מהו ענין ההתאצלות על גלות השכינה והלפיה לישועה, לכאורה ח"ו שיתעכצ ציאת המשיח כדי שיוכל להשלים עצודתו ולצכות לעוד כמה וכמה מלצות שיהיו לחלקן לנלח נלחים. כי הגם שאנו היום צגלות עוסקים בהעלאת הצירורים מתוך השצירה, מ"מ

שורש כל הדעת הוא הראון שיתגלה כבוד ה', היא המלואה השרשית של כל המלוות, צדחי' אנכי ולא יהיה לך שהם שרשי הדעת, וכמ"ש בספה"ק שהחלק בקיום אנכי ה"א הוא ההתאצלות על הגלות והלפיה למשיח, כי זהו טעם הכתוב אנכי ה"א אשר הולאחיד מארץ מלרים ולא כתיב אשר צראחיד, כי הליאח מהגלות זהו עיקר התגלות כבודו ית', וממילא זה לריך להיות התכלית של כל המלוות כולם שיתגלה כבודו ית', והזוכה להיות שלם בלפיה זאת, היא הדרגא הנעלה ביותר ומוחלים לו על כל עוונותיו וזוכה לכל התורה כולה, וכמעט אין דף צה"ק שאינו מדבר מקימת חלות ולהתאצל על גלות השכינה, שאין דרגא גבוהה מזאת. ולכן פשוט שפנימיות הכונה של כל מלוא ומלואה הוא שיתגלה כבוד ה', וציה בעלמו מונח הלפיה לציאת משיח במהרה צימינו.

ואגב נאמר שציה יש גם שטעו עעות מורא לומר שהעיקר להדבק ציה השורש ולעצוז פרטי קיום תרי"ג מלוות, עפ"ל רח"ל, שזה ממש כפירה מיונות ואפיקורסות, שתקנו עליה חז"ל ולמלשינים על תהי תקוה, שלוקחים תורת חיים ומסצצים אותה כך. כי צאמת הגס שצא חצקוק והעמידן על אחת ולדיק צאמונתו יחיה, ואכן אור האמונה והיחוד והלפיה לגאולה הם שרשי הדעת, מ"מ זאת התורה לא תהא מוחלפת ולא יוכל לצא שום נציא ולדיק יהיה גדול כמו שיהיה לנגוע צנקודה אחת של תרי"ג מלוות התורה. כי אדרצה כמה שישמר מחטא ויזדרז צקיום התורה והמלוות כן יאיר לו אמיתת אור האמונה ויתגלה אורו של משיח צאמת.

פרק ה

ולתוספת ביאור באר היטב לשון תפיסא שאמר אליהו לית מחשבה תפיסא בך בוי'. כי צפשטות ענין התפיסה, כשאדם תופס דבר גשמי צידו, הרי שמרגיש הדבר ונתאחד ציה, תפיסה היא הרגשה שמתאחד צפועל גמור עס הדבר. וצרוחיות אף שיש מושגים שיכולים לתפוס אצל בעלמונתו אין שום תפיסה. הנה כל שכל בשמשכיל ומשיג בשכלו איזה מושכל הרי השכל תופס את המושכל ומקיפו בשכלו והמושכל נתפס ומוקף ומלוכש בתוך השכל שהשיגו והשכילו וגם השכל מלוכש במושכל בשעה שמושגו ותופסו בשכלו, ד"מ בשאדם מבין ומשיג איזו הלכה במשנה או בגמרא לאשורה על בוריה הרי שכלו תופס ומקיף אותה וגם שכלו מלוכש בה באותה שעה. היינו החלק שהצין צתורה הוא צחי' שהשכל תפס את המשנה, והחלק שעדיין לא הצין, הוא צחי' שהשכל מקיפו.

והנה הלכה זו היא חכמתו ורצונו של הקב"ה שעלה ברצונו שכשיטעון ראובן כך וכך דרך משל ושמעון כך וכך יהיה הפסק ביניהם כך וכך, ואף אם לא היה ולא יהיה הדבר הזה לעולם לבא למשפט על טענות ותביעות אלו מכל מקום מאחר שכך עלה ברצונו וחכמתו של הקב"ה שאם יטעון זה כך וזה כך יהיה הפסק כך, הרי בשאדם יודע ומשיג בשכלו פסק זה בהלכה הערובה במשנה או גמרא או פוסקים הרי זה משיג ותופס ומקיף בשכלו רצונו וחכמתו של הקב"ה דלית מחשבה

תפיסא ביה ולא ברצונו וחכמתו כי אם בהתלבשותם בהלכות הערובות לפנינו, וכמו שהזכיר לעיל שאין חילוק אם תופס את המלך עלמו או בצגדיו, וכל הלכה יש אחדות הצורה ית' ממש. וגם שכלו מלובש בהם והוא יחוד נפלא שאין יחוד במוחו ולא בערכו נמצא כלל בגשמיות להיות לאחדים ומיוחדים ממש מכל צד ופנה.

הזכיר כאן שני דרגות שיש בתוה"ק, אחד צבחי המחצק את המלך והשני מה שהמלך מחצקו. כי יש צעסק התורה שני חלקים, אור פנימי ואור מקיף. החלק שמשג האור צחי שנקנס צפנימיותו, היינו שהוא מחצק כביכול [ונקרא בשפת הקבלה ל' דל"ס] והחלק שאינו משג כי הוא למעלה מהשגתו, הוא צבחי מקיף [ל"מ דל"ס]. והנה כתיב כי צי חשק ואפלטוהו אשגזהו כי ידע שמי, ואי' צספה"ק שתיצח כי צי חשק, ר"ת צירורים יחודים, כי נשמת כל אחד מישראל ירדה לזה העולם לשני אלו העבודות, להפריד הרע ולהעלות הטוב. לזרר את ניצוצי הקדושה מתוך הקליפות, ולייחד ולגלות אלקות בזה העולם. שעי' הצירורים נגרם היחוד.

וכלליות העבודה בגלות הוא ענין הצירורים, אפי' כשאנו עוסק צפנימיות התורה הרי הוא עוסק לזרר הטוב מן הרע, והוא הכנה לעיקר העבודה שהוא צסוד יחודים, שיתגלה לעתיד לעין כל, והיום אנו מכינים עצמינו לזה האור. כי נתאזה הקצ"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים, היינו שהשי"ת מצקש ורואה שנשיגנו ית"ש, לראות ולשמוע ולהרגיש את המליאות שלו ית', והוא עיקר נקודת היחוד שיתגלה אור ה' צמקום הצמקום צתוך זה העולם, שיאיר כאן התגלות אלקות.

והנה בכל קיום התורה והמלווה, וציתר שאת צלימוד התורה הק', החלק שהוא משג הוא צחי אור פנימי, צסוד ל' דל"ס, שמתחיל להרגיש התענוג הרוחני והחיות הפנימי שצעסק התוה"ק, אלא שצזה יש להזהר שלא יפול לגיאות ופניות שהוא כבר נהיה למדן ומקובל ועוצד גדול, שאי"ז תכלית הצריאה לעשות מליאות מהאדם.

ולכן עשה ה' שגם כשיש צחי ל' דל"ס שהוא מרגיש אור האלקי, מ"מ יש גם צחי ל"מ דל"ס, היינו צחי אור המקיף, שזה מצטל את הישות של האדם שמרגיש שהוא כלום, הכל ממנו ית', וצזה חוזר אל היחוד. כי צחי הל"מ דוחף אותו ומקדס אותו לחפש את השי"ת יותר ויותר, עד שיתמיד וישיג יותר אלקותו ית"ש. וצפרטיות ענין ל' מ' הוא צחי צינה וחכמה, צינה הוא רצון וחיות להתייגע יותר, וחכמה הוא אור הציטול. [או צחי חכמה וכתר].

וכל זה רק צבח התורה הק', שיש צה צין אור הפנימי וצין אור המקיף. שחלק מן האור נותן לו חיות, וחלק ממנו מצטל מליאותו. והוא היחוד הנפלא שאין כמותו, שצזה נתחצר שמחה וחיות והרגשה אלקית, יחד עם אור הציטול.

והגם שעי"פ קבלה יש צחי ללס בכל קיום מלווה, מ"מ השמחה האמיתית צהשגות אלקות הוא דייקא ע"י לימוד התורה, והוא צחי תלמוד תורה כנגד כולס שעיקר הרגשת החיות אלקות ודציקות ההשגה הוא ע"י ידיעת התורה, ולכן מצקשים והאר עיינינו צתורתך, כי עיקר

גילוי שמחת הדציקות זה' גילוי הוא ע"י עסק התורה וידיעתה. שיש זה התגלות הרגשה בגילוי זה' השגות חלקות. משא"כ שאר המלוות אע"פ שיש בכל אחד מהם זה' ל' ול"מ, מ"מ עיקר הוא זה' מקיף, משא"כ בלימוד התורה מאיר ה' האור הפנימי צאור גדול מאד.

והנה זהו הסוד הפנימי שיש בכלל דרכי העבודה להתאחד בצורה ית"ש בין צאור הפנימי ובין צאור המקיף, והוא נגד ההצנה הגשמית, כי הצנת האדם צפשטות הוא מחלק בין זה לזה, או שמתייגע בזה' יש, או שצטל במליאות. ואיך שיך שיתאחדו שניהם כאחד. אבל האמת בדציקות זה' שניהם אמת, מלד אחד אין וציעול ומלד שני יש והרגשת החיות דקדושה. והכל גילוי ממנו ית"ש ושניהם אחד.

וזאת מעלה יתרה גדולה ונפלאה לאין קץ אשר במצות ידיעת התורה והשגתה על כל המצות מעשיות ואפי' על מצות התלויות בדבור ואפי' על מצות תלמוד תורה שבדבור כי ע"י כל המצות שבדבור ומעשה הקב"ה מלביש את הנפש ומקיפה אור ה' מראשה ועד רגלה. שהוא הרגשת המקיף זה' סוצצ כל עלמין, שמרגיש שהכל חלקות ואין שום מליאות בלעדו ית', וכל הצריאה אפס, שזהו הרגשת האין ולא הרגשת הים שבחלקות. ובידיעת התורה מלבד שהשכל מלובש בחכמת ה' הנה גם חכמת ה' בקרבו מה שהשכל משיג ותופס ומקיף בשכלו מה שאפשר לו לתפוס ולהשיג מידיעת התורה איש כפי שכלו ובה ידיעתו והשגתו בפרד"ם. והוא הרגשת הים שבהשגות חלקות, חוץ מזה' האין שמשיג שאין עוד חוץ ממנו ית', זוכה לתענוג הישות דקדושה, וקרצת ה' כי לריך האדם להתקרב לה' בין צאור האין ובין צאור הים. שזה זה' ל"מ וזה זה' ל'. [בזה יוצן מה שהצטלי הגאולה הם הלמודים הגדולים, כיון שיש צידיעת התורה סוד הים דקדושה כשלומד לשם שמים, שזוכה לזה' אני דקדושה, לכן לעומת זה כשנופל לישות נופל לאני דקלי].

והנה אין עני אלא מן הדעת, ועיקר החיים הוא התורה, כי מליאות הנפש שלריכה תענוג, זה' אני דקדושה, ולכן כשזוכה לקחת האור מהתורה הק' וזוכה לרדוף ולחפש השגות חלקות ודציקות, יזכה בזה לזה' אני דקדושה. אבל אם ח"ו אינו עוסק בתורה, הרי יחפש את זה' האני צמקום אחר ח"ו, ממון ותאוה וכבוד. כי מליאות הנפש הוא שמצקס חיות לנפשו.

ולפי שבידיעת התורה, התורה מלובשת בנפש האדם ושכלו ומוקפת בתוכם לכן נקראת בשם לחם ומזון הנפש, כי כמו שהלחם הגשמי זן את הגוף בשמבניסו בתוכו וקרבו ממש ונחפך שם לחיות דם ובשר כבשרו ואזי יחיה ויתקיים, כך בידיעת התורה והשגתה בנפש האדם שלומדה היטב בעיון שכלו עד שנתפסת בשכלו ומתאחדת עמו והיו לאחדים נעשה מזון לנפש וחיים בקרבה מחיי החיים אין סוף ברוך הוא המלובש בחכמתו ותורתו שבקרבה וז"ש ותורתך בתוך מעי.

וכמו שאי אפשר לחיות בלא לחם, כן אי אפשר לחיות בלי לימוד התורה הק'. וכמה שיתמיד בעסק התורה כן יהא לו חיות רוחני, ויזדכך מכל תאוות עוה"ז, כי כל זמן שנמשך להצלי

הזמן הוא רק כי אין לנפשו המזון החיוני שלה מאור התורה"ק, כשחסר התענוג האלקי הוא מחפש תענוגים נפולים רח"ל. וכשמתמיד בתורה"ק הוא מרגיש ממש שתופס אור האלקי, שהוא צחי' המזון. צחי' החיות הפנימי.

והדרך לזכות לאור התורה"ק אי' צגמ' יצקש רחמים ממני שהחכמה שלו וגם ירצה ציטצה, היינו גם לריך לזקש רחמים וגם להתמיד בתורה, לרדוף אחריה כמו אחר החיים. כי רק צזה יזכה לאור הפנימי. וגם יזכור שאין התכלית להעשות יש נפרד, אדרבה לחצר לזה גם האור המקיף שיש בתורה הק' שהוא מאיר בו אור הציטול, כי צאמת אין האדם לומד תורה רק כמה שגזרה חכמתו ית'. כמה שהשי"ת מחליט לתת לו. ולכן יש להזהר לא לגלות את האני שלו, שאז נופל לקלי' ח"ו. אבל מאידך יש לדעת שריך לחפש בתורה לא רק את צחי' המקיף שבתורה אלא גם את החיות הפנימי שיש בתורה"ק. כמ"ש דע את אלקי אביך ועזדוהו, שהיא מלכה גדולה לזקש השגות אלקות, וכל אות מלימוד התורה הק' מגלה אלקותו ית'.

ולכן יש להתעורר מאד לא לישון צעין התורה הק' שיש שמסתפקים צזה שלומדים צכולל ויואלים ידי חוצת הלימוד, וצזה יכולים לישון את ימיהם ושנותיהם, צלי לחפש אור האלקי, ואינם מצקשים לעטום מאור פנימיות התורה"ק, והלא כל אחד מישראל מחויב ללכת מדרגא לדרגא להתקרב להשי"ת.

ויש צזה שני צחיות, יש המצקשים רק את חלק החכמה שבתורה הק', ואין מחפשים קרצת אלקים, ואז צרצות הזמן אור התורה"ק מסתרת פנים ממנו ח"ו צראותה שאינו מצקש אלא לעטום מחכמתה ולא להתקרב להשי"ת. וכרולה לגנוז את צת המלך צלי להתקרב לאור פני המלך. והלא רלון ה' שיקחו את אור התורה יחד איתו ית"ש.

ומלך שני יש להיפך שמזולל צעיניהם ח"ו אור התורה הק', וכאילו עיקר רק דציקות ולפרוח צחלל, והלא מי שאינו דצוק בתורה"ק אינו דצוק צחיים, שזה עיקר אור התגלות השי"ת צעולם, והוא עיקר הצצלין נגד הילך הרע, ואם אינו אווז בתורה"ק יש שנופל עד שמתיאש ח"ו לגמרי.

והשי"ת מצקש מכל אחד ואחד את חלקו שצתורה לא שיעיין כמה פלוני צקי ומה הגאומות של פלוני, אלא כמו שמצקשים צתפילה ותן חלקינו צתורתך, חלק כל אחד ואחד שאינו דומה לצצירו, שכל אחד לריך לחפש את השי"ת צמח ולצ שלו וצחלק התורה שלו.

ועמוד וראה גדול עולם נוראת לימוד התורה"ק שחז"ל התירו סך איסור של שלא לשמה, וכל זה כדי שמ"מ יעסוק בתורה"ק, כי צאמת הלימוד תורה שלא לשמה יורק צגהינם ע"ז, ואעפ"כ הגדירו חז"ל לעולם ילמד אדם שלא לשמה ויעצור על האיסור הזה, כי ידעו שצלי התורה יהא הרצה יותר גרוע מזה ח"ו. וכל זה התירו כדי שידע שהתורה"ק תציאנו צסוף לקרצת אלקים חיים.

ותלמידו ר' אהרן מסטרעשלע כותצ שכל מה שהתורה נקראת לחס ומזון לנשמה, הוא רק לאדם חי, היינו שמחפש קרצת ה', כי זה שאינו מצקש להתקרב להשי"ת, הרי הוא

כאדם מת שאפי' אם יאכילנו חמישים ככרות לחם לא יהיה מזה כלום. כי כל מה שהתורה"ק הוא עיקר התגלות אור הפנימי והוא שורש השגות אלקות הוא רק כשאדם חי, היינו שמחפש גילוי אלקות שעוסק בתפילה זכונה ומאיר זו הארת הרצון דקדושה. שכלי זה אינו חי כלל ולכן יש לנו לחדש בכל יום את הקשר הכללי עם השי"ת.

ובמ"ש בע"ה שער מ"ד פ"ג שלבושי הנשמות בגן עדן הן המצות והתורה היא המזון לנשמות שעסקו בעולם הזה בתורה לשמה ובמ"ש בזהר ויקהל דף ר"י ולשמה היינו כדי לקשר נפשו לה' ע"י השגת התורה איש בפי שכלו. במ"ש בפרע"ה. הגם שבמ"א ביאר שענין הכונה לקשר נפשו לה' ע"י התורה, כלפי השלימות הוא נקרא צח"י שלא לשמה, מ"מ צעזודת ה' יש סולם ואי אפשר לדלג דרגות, וכן אין להשאיר לעמוד על דרגא אחת, וזאת הדרגה נקרא לשמה צערך שלא לשמה הפשוט, שיכוון פשוט שיהיה לו קשר עם השי"ת, וזאת הלימוד תהא המחשבה לא רק לדעת חכמות וכו' אלא שיתקשר נפשו צה', שזה נקרא אדם חי, וזוהי מתחיל לקבל המזון מהתורה"ק. כי אם עוסק בתורה ואינו מרגיש דציקות צה' הרי הוא כאדם מת ח"ו, ולכן עליו לזקק ולהתחנן להכנס לעצודת הדציקות צה', שיזכה שאור השכל שצתורה תקרצנו אליו ית'.

והמזון היא בחי' אור פנימי והלבושים בחי' מקיפים ולכן אמרו רז"ל שתלמוד תורה שקול כנגד כל המצות לפי שהמצות הן לבושים לבד והתורה היא מזון וגם לבוש לנפש המושכלת שמתלבש בה בעיונה ולימודה. וכמו שהזכרנו לעיל שצעזודת המקיפים הוא לצטט צמלאות הישות של האדם, צין כשמלליח יצטט האני, לדעת שהכל ממנו ית"ש, וכשאני מלליח ונפל לעוונות או שאני מלליח צתורה, הוא צח"י יש של אי הללחה, וגם צזה לריך אור המקיף לצטט האני, שלא יפול לישות היאוש שהיא גאולה עמונה מוראה שטוען שמגיע לו יותר, כי יסוד הגאולה הוא שכחת הצורה, אין נ"מ אם שוכח אותו מכח ההללחה או מכח אי הללחה, אם שוכח את הצורה הרי הוא עושה עלמנו למלאות, והוא עיקר הארת המקיף שצתורה שמצטט מלאותו, וזה נמלא בכל קיום המלאה שצתורה. וכן צלימוד התורה.

ויש שאור המקיף ממשיך את האור הפנימי (צסוד מל"ץ), כי יש שעוסקים צגירסא שצתורה כשאין המח פתוח להצין הענין, ועוסקים צדיצור פה לדבר דיצורים קדושים שצתורה"ק שצזה אין מאיר עדיין האור הפנימי כי אם המקיף צצח"י שאר קיום המלאות, ואזי כשמצטטל להשי"ת יזכה צהכרח לצח"י ל' דלל"ס, וסוף כל סוף ירגיש אור גדול וידיעת והצנת התורה והשגות אלקות ית"ש.

ולכן אף שאינו מצין כלל התורה"ק, יגרום ויעמוד צהתמדת הגירסא עד שכל המקיפים שצתורה יצטלו את הישות שלו, ויפתח לו אור הפנימי ויצין ויתקרב להשגות אלקות צאור גדול ונפלא. וכל זה הוא כנ"ל כשהוא אדם חי ומחפש קרבת ה'.

ובל שכן כשמוציא בפיו בדבור שהבל הדבור נעשה בחי' אור מקיף במ"ש בפרע"ה. הנה צספרי הקבלה מוצא שמלאות לימוד התורה יולאים ידי חובתו אפי' צמחשבה או

צקריאה צלי להוליא צדיצור פיו. וצשו"ע הרצ פסק שאם אינו מוליא מפיו אינו יולא יד"ח לימוד התורה, ומחלק שצטיון יולאים צמחשצה וצצקיות לריך להוליא צפיו. ותלמידיו פירשו שכונתו רק צמליות לימוד התורה אצל מלות ידיעת התורה יולאים אפי' צמחשצה. וי"מ שכמו שצלימוד צטיון יולאים צמחשצה כמו כן כשקשה לאדם להוליא צפיו יתכן שגם הוא צצחי' עיון שיולא צמחשצה. יהיה אשר יהיה צודאי עדיף לעסוק צתוה"ק צקול ודיצור, כמ"ש חיים הם למולאיהם למולאיהם צפה.

וכלל ענין חיוצ התורה דייקא ע"י דיצור, מצואר להלן שאם עוסק רק צמחשצה הוא צצחי' אלילות צלצד ואינו מצרר הצ"ע, וכל זה רק צפשעות, אצל המתייגע לתקן המחשצה יש צו גם עסק צירורי צי"ע, אם כונתו לקדש המחשצה צזה. צודאי יש עצודת הצירור צמחשצה עלמה.

פרק ו

והנה זה לעומת זה עשה אלהים, כיון שתכלית האדם הוא לצרר הצריאה ולייחדה להשי"ת, לכן עשה השי"ת שיש ערצוב עוצ ורע, מליאות ההסתרה והעצודה, שרק עי"ז יתגלה אור היחוד השלם. **בי** במו שנפיש האלהית בלולה מעשר פפירות קדושות ומתלבשת בשלישה לבושים קדושים, שקדושת הגפש היא צחי' אלילות, וג' לבושים, מחשצה דיצור ומעשה הם צחי' צי"ע דילה. **בך** הנפש דסטרא אחרא מקליפות נוגה המלוכשת בדם האדם, צכצד שכולו דס, ששם משכן הגפש, וצלצ צחלל הימני שם משכן הרוח, והחלל השמאלי הוא מלא דס ויורד אל הכצד ששם מלוכש הגפש. ועליה מלוכש הגפש הצהמית מקליפת נגה ששם שורש כל המדות וצצעי הגפש. ועליה יש נפש הצהמית צחי' נגה. ואי' צלקועי מוהר"ן כשנכנס צאדם מחשצה זרה שאינו יכול להכניעה, כגון צצעת התפילה רואה צדמיון לפני עיניו שחי וערצ רח"ל וכדו', כשאין שליטה על המחשצה, אזי הענה למעשה הוא שלא יכפת ליה כלל וימשיך להתפלל כאילו אין כאן כלום. ופנימיות הענין מה שאין לאדם לפעמים שליטה על המחשצה, כי מחשצה דיצור ומעשה הם ג' לבושי הגפש, ואינם מעלם הגפש עלמה, ואם אין צחי' האלילות עלמה צעהרה, אזי ממילא שאין הלבושים זכים. ולכן אם הדם שצחלל השמאלי או שצכצד אינם מזוככים, הרי ק"ו שהקליפת נגה שמלוכש עליה הרי צודאי יכנים צו מחשצות שאין כראוי. כמו כשאין האדם נזהר לאכול צכשרות הראוי אזי מתגצרים עליו מחשצות של כפירה רח"ל. וגם כשאוכל צכשרות, יש מלוא של קדושים תהיו, שכל אחד לפי דרגתו לריך לקדש עלמו לפי מקומו צאשר הוא שם.

בלולה מעשר בתרין דמסאבותא שהן שבע מדות רעות הבאות מארבע יסודות רעים הנ"ל ושכל המולידן הנחלק לשלש שהן חבמה בינה ודעת מקור המדות **בי** המדות הן לפי ערך השכל כי הקטן חושק ואוהב דברים קטנים פחותי הערך לפי ששכלו קטן וקצר להשיג דברים יקרים יותר מהם. וכן מתבעס ומתקצף מדברים קטנים וכן בהתפארות ושאר מדות ועשר בחי' אלו הטמאות כשאדם מחשב בהן או

מדבר או עושה הרי מחשבתו שבמוחו ודבורו שבפיו וכח המעשיי שבידיו ושאר איבריו נקראים לבושי מפאבו לעשר בחי' אלו הטמאות שמתלבשות בהן בשעת מעשה או דבור או מחשבה והן הם כל המעשים אשר נעשים תחת השמש אשר הכל חבל ורעות רוח וכמ"ש בזהר בשלח שהן תבירו דרוחא בו' וכן כל הדבורים וכל המחשבות אשר לא לה' המה ולרצונו ולעבודתו שזהו פי' לשון סטרא אחרא פי' צד אחר שאינו צד הקדושה וצד הקדושה אינו אלא השראה והמשכה מקדושתו של הקב"ה.

ואין הקב"ה שורה אלא על דבר שבטל אצלו יתב' בין בפועל ממש במלאכים עליונים בין בכח ככל איש ישראל למטה שבכחו להיות בטל ממש לגבי הקב"ה במסירת נפשו על קדושת ה'.

[צלטעס] כתיב נופל וגלוי עינים, ואי' צגר"א שגס צלטעס היה לו השגה דרך הקל' צנצואה נופל וגלוי עינים, כי רק צגדר נופל זכה לגלוי עינים, כי מוכרח איזה צחי' של ציטול, אפי' צלטעס צלצ להשגתו לריך צתוך העומאה שלו להיות צחי' נופל, אפי' שהיה צתכלית הריחוק והחטא. מ"מ אין שום השראה רק על דבר מצוטל, צין צלד הקדושה וצין צלד ההיפך.]

והנה כל זמן שהאדם צדרגת קצלת עול, ומתייגע ללחוס צגופו, ועוסק צתורה הרצה יותר מכחות הגוף ולהתפלל יותר מכחו, שכל זה הוא השראת אלקות צכח שלוחס צזה צגופו. והיא הדרגה הראשונה צצחי' עולם העשיה. והמלאכים הם צעולם היצירה, ששם הציטול צפועל גמור, שם נתגלה אהבה ויראה. ושם הציטול אליו ית' הוא צפועל ממנש. אך צכל איש ישראל הוא מה שצכחו להיות צטל צמסירות נפש לה'.

והנה כלל התגלות אור הצעש"ט הוא שכל סתרי האריז"ל הם צנפש האדם, וכל סוד ההסתרה והלמנאס הוא 'גילוי היש', היינו שנתגלה היש של הנצרה. וקדושה הוא חכמה צחי' אין וציטול, שהנצרה מתצטל אל השי"ת. וכל כחצי אריז"ל מדצר מהשתלשלות העולמות היינו דרגות של גילוי היש, וצתכלית הכל הוא לחזור ולהתעלות לשורש, לגלות נקודת האין, לגלות אפסיות הנצרה ואור יחודו ית"ש.

ואם הצתכלית הוא אין, למה עשה ה' את כל מציאות היש, אלא שחוספת גילוי של כל העוה"ז הוא שמתגלה כבוד ה' מתוך הצריאה הזאת, כמ"ש צספה"ק עצודת הקודש שכל העצודה הוא לצורך צצוה, היינו שיהיה צתכלית התגלות היש, ואח"כ יתגלה שגס היש הוא אין ואינו מציאות נפרדת, והוא עיקר גילוי כבוד ה' שיתגלה היש וההסתרה הכי גדול, ואח"כ יתגלה שגס הסתרה גדולה כזאת היא גם צטלת למציאות יחודו ית"ש.

ולכן עשה השי"ת למנאס, ועד סוף האלילות הוא התגלות אלקות, וצו נגלה אור היחוד, וצצ"ע מתחיל להתגלות מציאות יש נפרד, ולכן אין צי"ע אלקות אלא התגלות היש, והעצודה היא לגלות ליחוד ע"י תורה ומנאות את צי"ע לאלי, להמשיך גילוי אלקות לצי"ע כדי שצוכלל

צאליות, כדי שיתגלה שהיש המסחיר לכא' על מליאות ה', מ"מ צהעלס גם עכשיו כולו רק אור חלקי, אף שגראה כיש נפרד, עצודתיו לצטל הישות של הנצרה, ושיתגלה מליאות הצורה. ואז יתגלה החידוש הנפלא הזה שאפי' היש הכי נפרד הוא גם אין.

והוא מש"כ בגמ' שהיום אומרים על צשורה עוצה העוצ והמטיב ועל צשורה רעה דיין האמת, ולעתידי יאמרו על שניהם העוצ והמטיב, היינו שכל מליאות של רע הוא יש והסתרה, שאינו רואה את העוצ של השי"ת, אבל לעתיד יתגלה שגם כל זמן הגלות לא היה הסתרה כלל. והכל לכל חלקות גמור.

והוא מה שגילה צטל התניא שקבל זאת מהמגיד שקבל מהצטע"ט שאין השי"ת שורה אלא על דבר צטל אלו ית', כי ענין האלקות הוא דבר שמתייחס אל הצורה ואין לו מליאות עצמית. כי צעולס האלילות אף שעשה שם השי"ת כלים וספירות מ"מ אין להם מליאות עצמית נפרדת, והם חלק מאורו ית', לכן הם מאוחדים זו ית"ש, אבל צצ"ע נגלים נצראים נפרדים, והוא מקור הנפש הצהמית שצאדם שמרגיש עצמו, ואינו צטל לצורה ית"ש, צכמה דרכי היש, חצ"ד דקלי' או ו"ק דקלי', ותכלית העצודה היא לחזור להגציר הנפש האלקית, לגלות האין האלקי ויתצטל היש הנפרד אליו לשמוע צקול ה' להתאחד צאלקותו ית"ש. שצזה צעלמו יש כמה דרכי עצודה, צתחילה צצחי' צינה שהוא להתצונן צאלקות ולהתייגע יגיעות נוראות לצטט הישות והמליאות העצמית, ולהתצונן צמליאות הצורה, ואז מרגיש היש שצאדם אף שמצטל עצמו, היינו יש מי שצוצד, ונאחז צו הסע"א צצחי' הגאולה. עד שצא לצחי' חכמה שמתצטל צאמת להשי"ת, שאינו השלימות כי סוף כל סוף הוא לפעמים יש נפרד, שצו לא נתגלה חלקות רק עכשיו שהוא אין. עד שצולה לצחי' כתר שהוא יש ואין כחדא ששם נתגלה שגם צתוך היש נמלא התגלות חלקות, שזה מגלה את האני של הצורה,

ולבן אמרו רז"ל שאפי' אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה שרויה בו' וכל בי עשרה שכינתא שריא לעולם כי צכל קיום מלכה יש התגלות חלקות, וכ"ש צי עשרה כמ"ש צשם המגיד שאפי' מלאך אינו יכול לעמוד צקדושה העצומה שיש צהתקצלות עשרה מישראל. אבל כל מה שאינו בטל אצלו ית' אלא הוא דבר נפרד בפני עצמו שעדיין לא צירר הקליפת נגה שמלציש את נפשו. אינו מקבל חיות מקדושתו של הקב"ה מבחי' פנימית הקדושה ומחותה ועצמותה בכבודה ובעצמה אלא מבחי' אחריות שיוורדים ממדרגה למדרגה רבבות מדרגות בהשתלשלות העולמות דרך עלה ועלול וצמצומים רבים עד שנתמעט כל כך האור וחיות מיעוט אחר מיעוט עד שיכול להתצמצם ולהתלבש בבחי' גלות תוך אותו דבר הנפרד להחיותו ולקיימו מאין ליש שלא יחזור לחיות אין ואפס כבתחלה מקודם שנברא, ולכן נקרא עולם הזה ומלואו עולם הקליפות וסטרא אחרא ולכן כל מעשה עוה"ז קשים ורעים ורשעים גוברים בו כמ"ש בע"ה שער מ"ב סוף פ"ד:

והנה יש שמדצרים צלשון צני אדם שהסטרא אחרא עשתה כך או כך, ויש להזהר ולדעת שאין הכונה שהסע"א עשתה משהו שהשי"ת לא עשה, כי אין עוד מלצדו ית"ש, אלא שהשי"ת

מנהיג כל זאת צהעלם ולא צגילוי, אלא שגילוי הקדושה הוא צאלילות, ששם נחגלה מליאות אור האלקות צגילוי גמור, והסע"א הוא המשך של גילוי, אלא שהוא צעלם, וצגילוי זה נדמה כדצר נפרד. והוא צחי' אחריים שיורדים ממדרגה וכו', שהוא כח הפלא שצאמת צהעלם הכל ממנו ית"ש וצגילוי נדמה כדצר נפרד.

והוא חיוצ מעיקר הדין שיוכל האדם להצדיל צין קודש לחול, לא לומר שהכל ממנו ית' והכל אלקות והכל עוצ, כי א"כ יוכל לחטוא ולפגום רח"ל, ולכן ראשית העבודה הוא סוד ההצדלה, לריך לדעת שיש קדושה ויש סע"א, יש מקום שהשי"ת מתגלה ויש מקום שהוא יש נפרד ואינו מגלה אלקותו ית"ש.

ומה שאומרים שהכל אלקותו ית', היינו שצהעלם אין עוד מלצדו ית', וצאמת אין חוץ ממנו ית', אלא שמנהיג את העולם צצחי' העלם וגילוי, צהעלם לית אתר פנוי מיינה, וכל רע והסתרה וחטא אין שום מליאות שאינו השי"ת צהעלם הדצר. ולא שיש ח"ו להתייחס לסע"א צכצוד אחר שהכל אלקות רח"ל מהאי דעתא, שכל זה הוא למען הגסיון שיתעורר האדם לרחק הרע. כי עשה ה' מליאות של העלמה נסיון ויש, ונתן ה' לכל אדם דעת, שעיקר הדעת הוא ההצדלה צין קדושה לסע"א, כי זה עיקר שמירת התורה. וכמ"ש ר' לדוק ועוד ספה"ק שהפגמים של כל האנשים צין גדולים צמעלה מאד וצין קטנים צמעלה מאד, כל אלו הפגמים נמשכים מזה הטעות. כי כמה שאדם נכנס יותר צקצלה ששרשה הוא סוד היחוד, להצין סוד הפנימי שהשי"ת נמלא צהעלם צכל מקום, ולדעת שאין עוד מלצדו ית"ש, אצל לא שעי"ז יעוצו את עצודת ההצדלה, לדעת צצהירות ההצדלה צין עוצ לרע.

אין לנו השגה עד היכן הדברים מגיעים שיש הרצה נקודות צעצודת ה' שאם יעוצו את עצודת ההצדלה יפול שם מאד רח"ל. כי יהא נדמה צדעתו שאין הצדל צין עוצ לרע, וזהו קדושת התורה שצנגלה שמצדיל מאד צין עוצ לרע.

כי פנימיות התורה הוא קדושת הסוד, ויש לעומת זה נחש שמצקש לינוק ח"ו מהקדושה, והוא מליאות הנחש שרו"ה לצלצל אותו שלא ישמע צקול התורה, שהרי העיקר זה דציקות והשגות והכל אלקות, וצזה מכשילו שלא להצדיל צין עוצ לרע. ויש מאד להזהר מזה הנחש שמצלצל את כל אחד צאופן אחר.

וזהו שורש הקלי' של צלעם ושאר הכשפים שרו"ים לינוק מהקדושה כשאינו מוצדלת כראוי מהקלי', ולכן הקדים הצעש"ע שמוכרח הכנעת הרע והצדלת הרע ורק אח"כ עצודת ההמתקה. כי אי אפשר להרגיש קדושה ואלקות לפני הכנעת הרע. וזה עיקר פיתוי הי"ר שידמה לאדם שמרגיש אלקות וצזה יאכל למלאות צענו וכדו' כי הכל אלקות גמור. וזו עצודת ההצדלה שרק אח"כ יכול לזכות להמתקה שצזה מגלה את אלקותו ית"ש צאמת צכל מקום.

(הגהרה). עם היות בתוכו עשר ספי' דעשיה דקדושה וכמ"ש בע"ה שער מ"ג ובתוך עשר ספי' דעשיה אלו הן עשר ספי' דיצירה ובתוכן עשר ספי' דבריאה ובתוכן עשר ספי' דאצילות שבתוכן אור א"ם ב"ה ונמצא אור א"ם ב"ה מלא כל הארץ הלזו התחתונה על

ידי התלבשותו בעשר ספי' דארבע עולמות אבי"ע כמ"ש בע"ח שער מ"ז פ"ב ובספר גלגולים
פרק ב':

אלא שהקליפות הן נחלקות לשתי מדרגות זו למטה מזו המדרגה התחתונה היא שלש
קליפו' הטמאות ורעות לגמרי ואין בהם טוב כלל ונקראו במרכבת יחזקאל רוח
סערה וענן גדול וגו' ומהן נשפעות ונמשכות נפשות כל אומות עובדי גלולים וקיום
גופם ונפשות כל בעלי חיים הטמאים ואסורים באכילה וקיום גופם וקיום וחיות כל
מאכלות אסורות מהצומח כמו ערלה וכלאי הברם כו' וכמ"ש בע"ח שער מ"ט פ"ו,
ובן קיום וחיות כל המעשה דבור ומחשבה של כל שפ"ה לא תעשה וענפיהן כמ"ש
שם סוף פ"ה:

פרק ז

אך נפש החיונית הבהמית שבישראל שמוצד הקליפה המלוכשת בדם האדם כנ"ל
ונפשות בהמות וחיות ועופות ודגים וטורים ומותרים באכילה וקיום וחיות כל
הדומם וכל הצומח המותר באכילה וכן קיום וחיות כל המעשה דבור ומחשבה
בענייני עוה"ז שאין בהם צד איסור לא שרש ולא ענף משפ"ה מצות לא תעשה
וענפיהן דאורייתא ודרבנן רק שאינן לשם שמים אלא רצון הגוף וחפצו ותאותו,
ואפי' הוא צורך הגוף וקיומו וחיותו ממש, אלא שכוונתו אינה לשם שמים כדי לעבוד
את ה' בגופו. ואפי' שאוכל רק לפי לורך גופו וקיומו ממש, שטעה השי"ת שכל אדם לריך
אכילה ושתייה וכמה מיני מאכלים ומשקאות צנחי' צורא נפשות רבות וחסרון על כל מה
שצראת', מ"מ אם אין הכונה לשם שמים, היינו כדי לעצור את ה' צנח זה המאכל, אזי הוא
ממש נמשך מקלי' נגה.

לא עדיפי מעשה דבור ומחשבות אלו מנפש החיונית הבהמית בעצמה והכל כאשר
לכל נשפע ונמשך ממדרגה השנית שבקליפות וספרא אחרא שהיא קליפה
רביעית הנקראת קליפת נוגה שבעולם הזה הנקרא עולם העשיה רובו ככולו רע רק
מעט טוב מעורב בתוכה [שממנה באות מדות טובות שבנפש הבהמית שבישראל
כמ"ש לעיל] והיא בחי' ממוצעת בין שלש קליפות הטמאות לגמרי ובין בחי' ומדרגת
הקדושה ולכן פעמים שהיא נכללת בשלש קליפות הטמאות [כמ"ש בע"ח שער מ"ט
ריש פ"ד בשם הזהר] ופעמים שהיא נכללת ועולה בבחי' ומדרגת הקדושה דחיינו
כשהטוב המעורב בה נתברר מהרע וגובר ועולה ונכלל בקדושה כגון ד"מ האוכל
בשרא שמינא דתורא ושותה יין מבושם להרחיב דעתו לה' ולתורתו כדאמר רבא
חמרא וריחא כו' או בשביל כדי לקיים מצות ענג שבת וי"ט, אזי נתברר חיות הבור
וחיין שהיה נשפע מקליפת נוגה ועולה לה' בעולה ובקרבן. [אגב מזכיר מה שזודע
שהמאמר האחרון שאמר צעל התיא צחיו, היה צעת צריחתו מהמלכות ונסתלק בדרך, ואזי אמר
שעיקר הצירורים הם רק צימות החול וצשצת קודש אין צירורים כלל, וא"כ יש להצין מה שהשוה

כאן עונג שבת לאוכל זשר שמן להרחיב דעתו לה' ולתורתו, שהרי בשבת אין כלל החיות מקלי' נגה. ובאמת שכתב כ"ק אדמו"ר מוהרש"צ נ"ע (בהמשך תער"צ ח"צ א"ג), דהצירור דשבת א"ז הצירור מתוך הפסולת כ"א הוא צירור אוכל מתוך אוכל, והיינו שהמתצרר הוא ג"כ אוכל ממש שאין בו שום פסולת כלל, ומ"מ לריך צירור צדי לעלות למדרי' עליונה יותר כו' וכן הוא דעת המקובלים מזני ספרד ולא קשה מידי דסברי דגם בשבת יש צירור עוצ מן הטוב, להעלות המאכל מדרגה אחת לדרגה שניה.]

ובין האומר מילתא דבדיחותא לפקח דעתו ולשמח לבו לה' ולתורתו ועבודתו שצריכים להיות בשמחה ובמו שיעשה רבא לתלמידיו שאמר לפנייהם מילתא דבדיחותא תחלה וברחי רבנן. ועיקר הדבר שיכוון צעת האכילה וצעת הצדיחותא לשם שמים, ואם אכל סתם או דיבר סתם הרי סתמא שלא לשמה, אמנם אם צכח האכילה הזאת עסק אח"כ בתורה כראוי, הרי הוא גם נתצרר לטוב. אבל עיקר הצירור הוא לכוון בשעת מעשה לש"ש.

והיא הדרגה הראשונה צמלות קדושים תהיו, והגם שיש דרגות יותר געלות שאינו מרגיש כלל ההנאה שמאכל, מ"מ אסור לכל אדם לדלג צמדרגות הסולם, כי אם ירצה האדם לזכות למה שאינו דרגתו לעת עתה, ובגלל זה הרצון אינו מחשיב את הדרגה הפשוטה שצדכו לקיים, אזי לא יגיע לעולם לאמייתת הקדושה. ולכן מצויר כאן ראשית המדרגה שצדקושים תהיו, שהוא צעת הגאח האוכל לחשוב שצזה הכח יוכל לעצוד את ה' שהיא דרגה פשוטה וקלה. כי אף שמרגיש טעם האכילה, מ"מ הרי צזה הכח יוכל אח"כ ללמוד ולהתפלל.

כי הכח הרוחני ללחום בתאוות עוה"ז הוא רק כשמגלה צנפש תענוג רוחני, היינו שצתחילה לריך להרגיש קשר לאלקות, ואחר שנכנס צזאת העצודה לזכור אור האלקי, אז יצחין צעלמו שתאוות עוה"ז מפסידים ממנו זה הקשר הנעים עם השי"ת, ואזי יזהר לא להמשך אחר הגאחות עוה"ז.

והמציאות היא שהאדם תמיד עולה ויורד צזה, כי המלחמה קשה עד מאד, כי קליפת נגה רוצה להפיל את האדם צאופן מורא, וזאת עיקר המלחמה של האדם כמה שאדם לוחם לצרר הנגה, אבל לפני שצא אל המלחמה הזאת לריך הקדמה אל המלחמה, והוא שיש לו דרגא פשוטה צקדושה שממנה לא יפול אפי' אם יעצור עליו מה, כי אם לא יחשיב את המחשבה הפשוטה שאוכל לקבל כח לעצודת ה', הרי כשהינר יפילו צמלחמת הנגה, יפול לגמרי לתאוות ולא יחשוב אפי' מחשבה פשוטה זאת, כי אינו מחשיבה כמלוה דאורייתא של קדושים תהיו. וזהו האמת שאפי' כשאדם נופל לגמרי לכל התאוות הצהמיות כולם אינו פטור לרגע אחד ממצוות קדושים תהיו. כי כל אחד יש לו גדר אחר צנפשו מה נקרא אללו שנפל לתאוות עוה"ז, ונדמה לו שכשנכשל צזה הגדר אין לו עצודה צענין הקדושה, והוא טעות מורא. כי בתורה לא כתוב שום גדר למצות קדושים תהיו, רק צכל דרגא שהאדם נמצא יש לו לקדש עצמו שם.

ולכן יש לשמור תמיד על הדרגה הפשוטה היינו נקודת האמונה לזכור שיש צורא בעולם, ואפי' אם יאכל כל תאוות עוה"ז, יזכור שזה חיות והשמחה שמקבל מזה יצא לבסוף לעבודת ה', הרי הוא דרגא בקדושה. ואם יהיה חזק בזה, יוכל להתקדם להמלחמה האמיתית בקלי' נגה.

כי תאוות עוה"ז הוא חלק המותרות שיש בחדש שאינו כדי קיומו וחיונו, רק מכנים ראשו בדבר שאינו לריק לכדי חייו, וההגדרה בזה קשה מאד כי לכל אדם יש גדר אחר מהו מותרות, לפי נפשו ולפי עלציו כמה הוא לריק לאכול כדי שלא יהיה עלצני וכדו', וכל אחד בכל מקום שהוא יש לו ללחום לעצמו מותרות שצתענוגי עוה"ז, ובאמת אם ישמור הנקודה הראשונה, אזי יוכל באמת ללחום עם המותרות.

וכשיזכה ללחום צמותרות כראוי, אזי בזה"ק שצזה יזכה לצרחה דמלכא, כי אז אפשר שהאדם יזכה לחפילה כראוי ולקשר עם השכינה הק', רק כשמגרש ולוחם מלחמת ה' עם קלי' נגה. והמלחמה עלומה צזאת ולא לחינם מקבלים עצור זה שכר בזה, צרחה דמלכא, וכנראה שרוב בני העולם אין לוחמים מלחמה זאת, יום עולים ויום יורדים, וזהו מהעצודות של הצינונים, לשוץ צתשוצה בכל עת על מה שנכשל, ולהמשיך ללחום מלחמת ה', וכמ"ש בעל התניא להלן.

אך מי שהוא בזוללי בשר וסובאי יין למלאות תאוות גופו ונפשו הבהמית שהוא בחי' יסוד המים מארבע יסודות הרעים שבה שממנו מדת התאוה הנה ע"י זה יורד חיות הברש וחיון שבקרבו ונכלל לפי שעה ברע גמור שבשלש קליפות הטמאות וגופו נעשה לחן לבוש ומרבה לפי שעה עד אשר ישוב האדם ויחזור לעבודת ה' ולתורתו, כי לפי שהיה בשר היתר ויין בשר לכך יכולים לחזור ולעלות עמו בשובו לעבודת ה', שזוהו לשון היתר ומותר בלומר שאינו קשור ואסור בידי החיצונים שלא יוכל לחזור ולעלות לח' רק שהרשימו ממנו נשאר בגוף, ועל כן צריך הגוף לחיבוט הקבר במ"ש לקמן שהוא לטהר את הרשימו שנשאר מקלי' נגה, אפי' שאח"כ עסק צתורה ונצטררו המאכלים לקדושה, מ"מ הרשימו שנשאר לריק לטהר צחיצוה"ק רח"ל, פרט להמת ונקצר בערב שצת שנילול מחיצות הקצר, והצטע"ט מפרש בזה שיוצאת נפשו מעריצות ומתיקות של שצת. שצזה נילול מחיצות הקצר.

והנה כאמור לעיל שיש לכ"א מישראל שני צחי' מוחין, מוח החכמה ומוח הציונה, שכנגדם אנו מעוטרם צתפילין דרש"י ור"ת, תפילין דרש"י הוא מוחין דציונה שעניינו עבודת היגיעה בעצודת ה', כי הגוף הגשמי מונע את האדם מתורה ותפילה, ומלזכור את הש"ת, והוא צחי' הנפש הבהמית שחפץ לרדת למטה להיות יש נפרד ולעצוץ עבודת ה'. משא"כ רוח האדם נפש האלקית רואה לעלות למעלה. וזהו עיקר מלחמת האדם, ומה נותן לאדם כחות ללחום נגד נפש הבהמית, לזה יש מוח דציונה ומוח דחכמה. המוח דציונה הוא כח היגיעות, שהוא ההתחלה בעצודת ה', ובאמת יש בזה חיות מסוים, כמו שיש אנשים שיגיעים צמלאכתם, לא רק להרוויח מעות אלא נהנה מיגיעתו צעלמו, כי עלם היגיעה יש בזה חיות.

וכמ"ש בגמ' גדול הנהגה מיגיע כפו יותר מירא שמים, ופי' בעל השומר אמונים שהוא צנין מח הצינה, שהוא החיות שציגיטה בעצודת ה'. ולריך לזנות כח היגיעה שצנפש, כי כל כח רוחני אס משתמש צו מקבלו, ואס לאו, מאצדו. וכן הוא מח הצינה שצאדס ששרשו מה שהאדס מתחזק צמחו ולצו להתייגע ללמוד תורה ולהתפלל צכונה, וכמה זמן שעוסק צזה, מקבל חיות דקדושה צזה, שהוא שורש הישות דקדושה שצצריאה.

וכמ"ש בגמ' שמי שאינו עוסק צתורה וגס אינו עוסק צמלאכה הרי הוא פסול לעדות, כי אינו מתייגע כלל, וחסר לו מליאות היש, כשאינו עושה כלום הוא משתגע, כי מאצד את מליאות הישות ואין לו מליאות כלל בעולם, ולכן נופל לעולם הדמיון. כי כלל מליאות הצריאה הוא הרגשת היש של הגפש, ואשרי האדס שמתייגע צתורה ועצודה שאז זוכה לישות דקדושה, ולכל הפחות גס שמתייגע צענייני חול, יש לו יש פשוט שצזה העולם, ומ"מ מקבל חיות מזה.

והוא כלל ענין מח הצינה, שהוא הצירור הראשון צקליפת נגה, כי הצירורים שנפלו הן צצחי צ"ן, ולריך לצררס ולהעלותס, והכח הראשון ללחוס צזה הוא כח הצינה, היינו יגיעה, כשאדס מתאזה למשהו, אס הולך אחר גופו, ואוכל כל מה שהגוף רוצה, ויושן כפי רלון הגוף, הרי אינו מתייגע כלל צקדושה, ועוד לא התחיל הצירור הראשון שנקרא מח הצינה. וליגיעה אין לה סוף, צתחילה מתייגע ללמוד שעה אחת צתורה, ואח"כ כשמתרגל לשעה אחת, מתייגע ללמוד שני שעות, וכו' עד שעולה ללמוד כל היום כולו צלי הפסק, כדרגת האדיקים שלא הסיחו דעתס מהשי"ת. כי אין סוף ליגיעה. ומלד סדר המוחין זהו הצירור הראשון של קליפת נגה, לרחק להכניע הרע שמצקש מנוחה ותאזה, ולהתייגע לכבוד ה'.

וצדק כלל יש עדיין אחיזה להחילונים כשהוא חי רק עם יגיעה צלצד, כי צדרך כלל אין יגיעתו צשלימות, כי אף שמתייגע מ"מ לא למד צתכלית כפי כחו וכו', ולכן מוכרח להגיע למח החכמה שלא יאמר כחי ועולם ידי שהוא אחיזה הקלי' שיש כשרק עוסק צצחי צינה.

וכמ"ש ר' מאיר מפרמישלן עמש"כ והסר שטן מלפנינו ומאחרינו, שאחר שעושה דצר שצקדושה ציגיעה כראוי, רוצה הצע"ד ליוק מזה להכניס לו הרגשה של גיאות. ולזה מוכרח נקודת החכמה.

ומח החכמה הוא עיקר גמר הצירור, כי הוא אור הציעול להשי"ת, אחר שהתייגע צאמת להכניע הרע שצנגה, לא רק שמרחיק צתכלית הדצרים האסורים, אלא עוסק ומתייגע צמלות קדושים תהיו, עתה לריך להמשיך מח החכמה, שמצטל לה', לדעת שכל מה שהתייגע עד עתה הוא רק מה שנתן לו השי"ת כח לזה, ומוסר להשי"ת את כל המליאות שלו, ורק רוצה צזה כמה השי"ת ריחם עליו, ואין מליאות חוץ מהשי"ת. וזהו גמר הצירור. וצזה נכנעים הקלי' צתכלית.

והנה כל זה הוא צגדלות המוחין, שצתחילה מתייגע, וההשלמה הוא אור החכמה שמשלים הצירור צשלימות. ואח"כ יש לו לעלות לעוד דרגא ציגיעה ועוד דרגא צציעול. אצל כשאדס נופל צקטמות המוחין וצצצרון לצ שצזה אין לו כח ומח להתייגע כ"כ בעצודת ה' צרוצ

חולשחו, ואז עליו לעורר לפחות את מח החכמה. שיחשוב שכל דבר מאיר אור האלקי, יזכה שממנה יקח הארת הצינה. והוא החידוש הרוחני שמח החכמה מאיר את הצינה. [וזכה מוצן סוד ימי הספירה שכל שבע, בגדלות המוחין קודם מח הצינה לחכמה, ובקטנות קודם החכמה לצינה, והצנ].

ויש לדעת שכמה שהאדם מזרר הנגה, ועוסק לעלות מדרגה לדרגה צין ציגיטה להכניע הרע צין צהמתקת אור הידיעה. ע"ז יזכה לעלות לדרגה יתרה צינה, וכן כח הציטול צאור נוסף ונפלא. ולריך לצדוק כל אדם צעלמו משנה לשנה, וצפרטי פרטיות מיום ליום, האם התעלה ציגיטה צעצודת ה' או לא, כי כמה שיתקדם צזה, יראה שיוויים נפלאים צנפשו, ואם רואה צעלמו שאינו עולה, סימן שלא קידש עלמו.

כי ענין צירור הנגה הוא עצודה תמידית כ"ד שעות ציום, אס חי לכבוד ה' או לא. ואז נתהפך הגוף למרכבה לתורה, ואז מקצל הגוף דרגה של נשמה, ואינו מעכב אותו מעצודת ה', צמקום שהגוף ימשוך כלפי מעה, הרי הוא מושך כלפי מעלה, ויש צזה אלפים ורצצות מדרגות. **והנה** צזה צצין שמש"כ צזה"ק שכל זמן שלא נתעכל הצשר צקצר אין הנפש יכולה להתעלות, כל זה הוא רק כשהגוף הוא מונע ומעכב לאור הנשמה, לכן יש חיצוע הקצר רח"ל שהוא ענין ציכך הגוף ע"י יסורים מוראים, שצזה נלקח עציות הגוף ומצדך. אצל אשרי הזוכה צחיים חיותו להדצק צאור האלקי, להיות מרכבה להשי"ת, ויתעסק צכל יום ויום לקדש גופו ולערה עד שיזכה להיות צצחי מרכבה לאלקות, ואז לא ילטרך חיצוע הקצר, כי זה לער גדול למעלה כלל ענין החיצוע הזה, כי אין השי"ת רואה לער שום אחד מישראל ח". ולכן עיקר עצודת האדם להיות מרכבה לשכינה הק'. וכמ"ש צאריז"ל כשיחשוב לעשות גופו מרכבה לשכינה יתהפך לקדושת מלאך. וצזה יזכה להשרות אור אלקי על גופו. והוא צצחי מת צערצ צצת, שהוא אור הציטול להשי"ת.

בזה שאין בן במאכלות אסורות וביאות אסורות שחן משלש קליפות הטמאות לגמרי הם אסורים וקשורים בידי החיצונים לעולם ואין עולים משם עד כי יבא יומם ויבולע המות לנצח במ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ היינו שאס חטא האדם, ולא תיקן החטא צתשובה, אפי' כשיענש צגהינס לא סגי צהכא כדי שישוב זה החיות מידי החילונים עד יבא יומם ויבולע המות לנלח, וצזה יש להתעורר מאד. או עד שיעשה תשובה גדולה כל כך שזדונות נעשו לו בזכויות ממש שחיא תשובה מאהבה מעומקא דלבא באהבה רבה וחשיקה ונפש שוקקה לדבקה בו ית' וצמאה נפשו לה' בארץ עיפה וציה וצזה מצאר צעל התניא מהות התשובה מאהבה, שמחפש צציקות צה' והצבונות צאלקות, להיות כי עד הנה חיתה נפשו בארץ ציה וצלמות היא הסטרא אחרא ורחוקה מאור פני ה' בתכלית ולזאת צמאה נפשו ביתר עז מצמאון נפשות הצדיקים כמאמרם ז"ל במקום שבעלי תשובה עומדים בו' ועל תשובה מאהבה רבה זו אמרו שזדונות נעשו לו בזכויות הואיל ועל ידי זה בא לאהבה רבה זו כי כדי שיתהפך העוון לזכות לריך שהחטא יהיה נעשה כסא אל הקדושה, והוא ע"י שגורס לו ללמאון לה' ציתר שאת וציתר עז. כי עד

הנה היתה נפשו צורך ליה וללמות, ולכן למאה נפשו ציחר שאת. נמלא שהחטא הוא כסא להקדושה, כי לולא החטא לא היתה למאנו כ"כ צתוקק ועוז.

וזהו עיקר ענין תשובה מאהבה הוא שהחטא גרם לו שיתעורר לכסוף יותר להשי"ת. כי אפי' צזה"ק צזאת יצא אהרן אל הקודש, ועיקר הכניסה לעבודת ה' הוא צצחי המלכות, ויש כמה צחי' במלכות, יש צסוד עטרת היסוד שהוא צצחי' צזאת יצא אהרן אל הקודש שהוא ענין הדמיון דקדושה. וזהו המשל להאדם ההולך צמדצר אפי' חלי שעה צלצד, ויצשרו לו שלטולס לא יתנו לו מים, הרי נתוסף הצמאון אללו הרצה הרצה יותר מהאדם היושב צציתו ולא שחה חלי יום, כי הצמאון הוא רק צדמיון, שהדמיון אומר לו שימות צלמא צמדצר, וכל זה הוא כח המדמה.

וכן כשאדם חוטא, נעשה מחילה נוראה צינו לצין אור הקדושה, והכל תלוי איך הדמיון שלו, כי רוצ אנשים שנפלו לעוונות נופלים לייאוש, כי החטא מכניס צו כפירה שאין לו שייכות לאור האלקי. אבל כשהחטא מציאו לצמאון גדול מאד דקדושה, הרי שכל הרגש של מחילה שלא עוב לו צלי קרצת ה', מה ההרגשה הזאת עושה, אחר שמרגיש רחוק ממנו ית', ויודע שגם זה ההרגשה הוא אלקות, והוא רק הצדמנות לקחת זה ההרגש כדי לשוב אליו ית' ציחר שאת וציחר עז, להשתוקק יותר לרחמי ה', צזה נמשך כח האל"ם עליו, והרי השי"ת יכול צרגע אחד להפך הכל לעוצה, אפי' אדם שחטא מאות פעמים על כל התורה כולה, צכח רחמי ה' יכול להציאו צרגע אחד לכל העוונות שצעולמות כולם, והכל תלוי כשמשנה הדמיון שלו, ומתרגל לחשוב שכל הנפילה היה רק כדי שיראה ויכסוף יותר להשי"ת, זה פותח אור החכמה שנקרא יחודא עילאה. שהכניסה לזה הוא כח הדמיון דקדושה, צסוד צזאת יצא אהרן אל הקודש. שקודש ענינו חכמה ואהבה עילאה והתאחדות עמו, כשיודע שהשי"ת שולט בכל, אפי' חטא ופשע, אדרצה אלו החטאים כשמתחרט עליהם יוסיפו לו הרגשות יותר עמוקות של השתוקקות לאלקות.

אבל אם עוזב את המחשבה שלו, ונדמה צעיניו שעי' העוונות הוא נתרחק מאד ואין לו תקוה וכו', הרי נשאר עם החטא רח"ל. כי כל מה שחטא האדם, נכנסים לו מחשבות זרות וכפירות ויאוש, ואם רואה לשוב צתשובה, אבל עדיין המחשבות רודפות אותו, ואזי נעשה רק כשגגות.

אך כדי שיתהפך לצכויות לריך צחי' החכמה, כי כדי להפך החטא למלוא לריך שהחטא עצמו יהיה אללו כפתיחה אל הקדושה, שיהא זאת סיבה להתדבקות לאלקים חיים, ולכן אפי' עובד ע"ז כדור אנוש, כששומר שצת היינו כשנכנס לסוד הדבקות להפך כל המחשבות זרות לדבקות צה, אזי רואה שאדרצה יש דרך שכל מחילה מקרצו לה' כי כל חטא נעשה העלמה גדולה, וצזה צא לכיסופין ורלונות יותר חזקים להשי"ת, וזה צעלמו כפרת העוון, וצזה נתהפך לצכות, ועי"ז נתהפך ללדיק גמור.

וצזה"ק אפי' שאור התוה"ק צכחה להשיצ האדם צתשובה מאהבה, כי יש צכחה לתת לאדם את כל מה שהוא מחפש בעולם, אם אדם מחפש להיות אדם גדול ומכובד, התורה

תכזדהו, כי כח התורה גדול מאד שיכולה לתת להאדם ממשלה גשמית ממש, ואם כונתו אל האמת להתקרב להשי"ת, בודאי יש בתורה כח אמיתי חזק מאד לקרב את האדם להשי"ת.

והנה תכלית הכל הוא שהאדם ישוב בתשובה צאמת ויכלל באלקים חיים, והוא ע"י שמוסר נפשו בלימוד התורה, שזה עיקר כח התורה כשלומד יותר מכחו וכשעיקר רצונו שאור התורה יחזירנו למוטב לשוּב בתשובה צאמת, אזי מתגלה כח הרוחני שבתורה שזוכה למחשבות של תשובה מאהבה, כי זה מהפך מליאות האדם ומטהרת מחשבות.

וצעיקר כשלומד תורה כשקשה לו, ובדרך כלל הקושי בלימוד התורה הוא בחזרה, כי כשלומד ידיעות חדשות יש לו חיות צה, אבל לחזור ולשקן על מה שכבר יודע, חסר צה התענוג של חוספת ידיעות, ולכן צאמת כשאדם חוזר על התורה צאמת, היינו לא רק בחזרות הראשונות שאזי יש לו גם חוספת ידיעה, אלא בדבר שכבר למד בו"כ פעמים ולומד צלי שום טעם, אזי נתגלה האהבה אמיתית שיש לו להשי"ת.

אמרנו חז"ל כל הלומד ואינו חוזר כזורע ואינו קולר, כי צאמת כשחוזר על התורה מתאחד צאור התורה, וכן בכל סגולות הרוחניות שיש בתורה"ק שמאירים דייקא כשחוזר ומשקן על מה שכבר למד. שצזה מתאחד כאחד עם אור הרוחני שבתורה. ואז נעשה צחי' המקיף והפנימי הג"ל. כי זהו ענין המזון שבתורה.

כי כשמתחיל לשוּב בתשובה ועוסק בתורה ומתקשר לה' ע"י לימוד התורה, וצזה שצ בתשובה בכל יום, כי מלות התשובה הוא בכל יום ויום, צפרט תפילת שחרית שהוא עיקר חיי כל יום ויום, והרי עונות האדם מונעים ממנו שלא יוכל לצא לתפילת שחרית כראוי, ולכן אי' צמאור ושמש שיש לעסוק בתורה קודם התפילה, והעיקר צכונה שהתורה תדצק עלמו לאלקים חיים, שצזה זוכה אח"כ שנולדים לו כיסופים ורצונות ולמאון ציתר שאת, כי מרגיש המחילות הנוראות של עוונותיו ואדרבה זה יגציר אללו הרצונות והכיסופים להשי"ת.

ולכן יש להשכים צצוקר מה שיותר מוקדם לעסוק בתורה שצזה יצבה למתיקות וחיות ללמוד תורה צלמאון אמתי, שצזה יצבה לתשובה צאהבה, ועי"ז יתהפכו צדונות לצכויות.

ועתה נצאר אופן יותר עמוק צענין תשובה עילאה, ולזה נקדים ציאור כללי צענין הצריאה שעשאה השי"ת יש מאין, היינו שהיא מליאות חדשה שלא היתה מתחילה שהיתה צצחי' אין, ויש לשאול צכלל מה שעשה השי"ת למאוס, האם הכלי הוא מליאות חוץ מן האור. וציאור הענין, שמוצא צתחילת ע"ח שחלק מן האור שנעשה כלי הוא חלק העציות שצאור, מה שעולם הוא יש מאין, היינו יש מהאין האלקי, כמשל הרמח"ל מה שהאילן מוליא פירות הרי מוצן שיש שייכות לפירות עם האילן, אבל לו ילוייר שיראה אדם איך יולא מהאילן חתיכות זהב, הרי אפי' שרואה כצאת צעניו, הרי שסוף סוף הם פירות מזה האילן, אבל צשכל אין האדם מצין מה שייכות זה הזהב אל האילן. וציתר ציאור, כשיש אור מספר מאה ויש אור מספר אחד, הרי פשוט שאחד הוא חלק ממאה, שהרי כשמוסיפים עוד ל"ט חלקים נעשה זה האור צצובה

זהירות האור של מאה. אמנם אם יחלקו את האור של מספר אחד לכמה חלקים, כל זמן שהוא חלק מאד קטן מ"מ אור הוא, אך לו ילווה שיקחו האור הכי קטן וגם יחלקוהו לכמה חלקים, הרי אז יאבד ממנו שם אור כלל, וכן כשיחברו חתיכת עץ לאצק ממש ושוב יחברו זה האצק לכמה חלקים, הרי באיזה מדרגה נאבד ממנו שם עץ. אבל מ"מ הרי הוא חלק מן העץ, והרי זה היה כאן עד עכשיו, אלא שהיה בהתכללות והיה נראה הכל כעץ. אך כשנחתך זה הדבר בתכלית החיתוך נתגלה זה המליאות החדש שאינו בשם כלל.

והגמל הוא (אף שאינו אפילו צדמיון אל המשל) באמת האור האלקי כולל הכל, ומה שהאור הך מסתלק נשאר האור הגם, אלו הכלים אינם מליאות חדשה שלא היתה כלולה בהאור, אלא מה שקוראים לזה בשם יש מאין הוא כיון שמליאות הכלי הוא כ"כ שונה ממליאות האור, שזה העציות היה צדחי אין כשהאיר האור בשלימות, ולא היה נראה אז מליאות זה היש כלל. אבל מ"מ באמת היה כלול בו מתחילה.

וצה נבין לגבי מליאות הצריחה, שבאמת היא יש מאין, ובאמת אחר התגשמות העולם נתגלה צדי"ע נפרדות, אמנם בשרשו הוא צודאי וכלל צאור האלקי, באין העליון. וכמשל אש קטנה שמקצה אל האש הגדולה שכללת בה מיד, והרי עתה אין כאן אש גדולה יחד עם אש קטנה, אלא אש גדולה אחת בלבד, אלא שכשהיה לצדו היה נראה כמליאות עצמית לצדו, ועכשיו נכלל בשרשו. כמו כן בענין צי"ע, שזהו עיקר ההתצוננות מה שבטל התניא מאריך בכ"מ שצריך להתצונן שהשי"ת נמצא בכל מקום, ולית אחר פנוי מיניה, ואיהו ממלא כל עלמין וסוצב כל עלמין, היינו אע"פ שהאדם רואה צעיניו את העולם הגשמי מ"מ בהעלם הכל אלקות גמור, וכל הצמאוס הוא רק כלפינו, שצזה נעשה מליאות הנפרדים, אבל היש גם היה כלול בהאור, אלא שהוא כ"כ קטן ואפסי כלפי עולם האור שאינו עולה בשם אור אלא בשם כלי, ולכן קוראים לזה יש מאין.

אבל כלפי הצורה הרי אין צמאוס, והאור שזה במקומו כלפני הצמאוס, וכלפי זה, הרי מליאות הכלי הוא נכלל בשורש האור בתכלית ההתכללות עד שאינו עולה בשם יש כלל. כי לולא לא היה הכלי חלק מן האור, הרי שהיה מליאות אחרת, אבל אחר שהאריז"ל מגלה שכל כלי הוא צעלם חלק מן האור, הרי שכל מה שנגלה ככלי עצ הוא רק כלפינו בגילוי, אבל בהעלמה כלפי הצורה הוא אור אחד שזה, והוא אחד עם המאור ממש. שהרי הוא חלק מן האור הגדול.

וני"מ בעצודת ה' לגבי מה שמדבר כאן לענין תשובה עילאה, שכלל ענינו הוא שלא יעשה מליאות מהחטא אדרבה יהפך זדומות לזכויות, שדברנו לעיל שאחד מהדרכים הוא צעסק התוה"ק, ויש עוד עלה צחי"ק"ש, כמ"ש צגמ' ברכות לעולם ירגיז אדם וכו', ואם לאו יקרא ק"ש.

כי כשהקלי' בתקפס לא יסגי לו עסק התורה ויהיה לו קשה מאד מחמת מחילות עוונותיו, ולכן יש המאזה הכללית של ק"ש, שאינו דווקא צעת אמירת ק"ש צוקר וערב, אלא כדפי' התניא בשם המגיד שקבל מהצעש"ע הק' שהפירוש שמע ישראל, היינו מזהו מן התורה

להתצונן בתמידות שה' אלקינו ה' אחד, והוא מה שדברנו לעיל להתצונן צזה שכל מליאות הצריאה הוא חלק מהצורה. שאין זה סתם ידיעה וחכמה נאה, אלא עצודת ההתצוננות מלוא תמידית מן התורה שצזה יזכה לצא לכל המלוות כולם, והיא מלוא שעזרת לתקן כל העוונות, כי היא דרך של תשובה עילאה.

כלל זה הדרך הוא שצשעה שחטא, נעשה לו מחילה ומרגיש רחוק מהשי"ת אף שרולא לשו, ולעיל ציארנו שכיון שמרגיש עלמו צמקום ההסתר, מתגברים צו הרלוות וההשחוקקות צכיסופין אמיתיים יותר ויותר, נמלא שהחטא נעשה סיצה אל המלוא, זהו נקודה אחת. אצל כשיתחיל להתצונן צחטא עלמו הרי אין שום מליאות צלעדו ית"ש, ואפי' שזה כלי מגשש ומסתיר והחטא נותן יניקה וכו', אצל למעשה צכל מקום יש צהעלם אלקות, ולכן אחר שצז ורולא לתקן החטא, להפכה לזכות, הוא ע"י שמתצונן שהמחילה עלמה אינה מליאות כלל רק מלד ההסתרה הנגלית, אצל צהעלמה הרי אינה מליאות כלל, וכשמתצונן שצהעלם הכל אלקות גמור ואפי' המחילה וההסתרה עלמה, הכל אלקות, צזה הרי גילה את השי"ת צתוך צמקום אפל וללמות. וצזה מתקן אפי' את הג' הקלי' העמאות.

וכדפי' הצעל התניא לעיל, שצכללויות יש צכח האדם לתקן רק קלי' גה, צדצרים המותרים, אצל יש דרך של תשובה מאהצה שצזה מתקן אפי' הג' קלי' העמאות, כי החטא הוא מליאות שכופר ומסתיר על מליאות הצורה, וכשנכנס צסוד מלות ק"ש ומתצונן כנ"ל שאין מליאות צלעדו ית"ש, שהיא יגיעה קשה עד מאד יומם ולילה, לא רק כמה דקות, אלא תלוי כמה ששקוע צזה, אם רולא האדם לתיקון היחו"ע שצחמת יתהפכו עוונותיו לזכויות, לריך שיכנס לעצודה תמידית צזה לקיים שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד יומם ולילה, לדעת שכל מה שעצר עד עכשיו אין שום מליאות חוץ ממנו ית', צין צמקום צין צזמן צין צנפש, הכל אלקות גמור. כמה שיכנס לזה יזכה להפך העוונות לזכויות.

ומוצן שכל זה הוא אחר שצז צתשובה צפשעות לצל יוסיף לחטוא עוד ח"ו, שאחר כך יזכה להפוך הכל לזכות. [וצספה"ק אי' שאי אפשר לצא לתשובה מאהצה רק אחר שצז מיראה, כי אי אפשר לדלג צמודרגות הסולם שלא כסדר.]

אבל תשובה שלא מאהבה זו אף שהיא תשובה נכונה וד' יסלח לו מכל מקום לא נעשו לו צזכויות ואין עולים מחקליפה לגמרי עד עת קין שיבולע המות לנצח. אך החיות שבטפות זרע שיצאו ממנו לבטלה אף שירדה ונכללה בשלש קליפות הטמאות הרי זו עולה מושם בתשובה נכונה ובכוונה עצומה בקריאת שמע שעל המטה בנודע מהאר"י ז"ל ומרומז בגמרא כל הקורא קריאת שמע על מטתו באלו אוזו חרב של שתי פיות בו' להרוג גופות החיצונים שנעשו לבוש לחיות שבטפות ועולה החיות מהם כידוע ל"ה. ולכן לא הזכר עון זרע לבטלה בתורה בכלל ביאות אסורות אף שחמור מהן וגדול עונו בבחי' הגדלות ורבוי הטומאה וחקליפות שמוליד ומרבה במאד מאד בהוצאת זרע לבטלה יותר מביאות אסורות רק שבביאות אסורות מופיף

בה וחיות בקליפה טמאה ביותר עד שאינו יכול להעלות משם החיות בתשובה: הגה"ח: (מפני שנקלטה ביסוד דנוקבא דקליפה המקבלת וקולטת החיות מהקדושה משא"ב בזרע לבטלה שאין שם בחי' נוקבא דקליפה רק שכחותיה וחיילותיה מלבישים לחיות שבטפות כידוע לי"ח) אא"ב יעשה תשובה מאהבה רבה כל כך עד שזדונות נעשו לו בזכיות.

כי צפגה"צ אף שמלד אחד הוא העוון החמור שכל מלוות התורה, כי דבר זה צורא ריבוי הטומאה יותר מכל החטאים שבעולם, ואם אינו שז צתשובה רח"ל סובל יסורים קשים, מ"מ מועיל על זה תשובה מיראה. וצזה צנקל יותר לשז מציאות אסורות כי אם ח"ו נעשה מהעוון גוף, יותר קשה לשז ולא לריך לשז רק מאהבה. [ומוצא מצנו אדמוהאמ"ל שאם ישז צתשובה אמיתית אפי' רק מיראה, זה גורם שימות הממזר.]

ובזה יובן מאמר רז"ל איזהו מעוות שלא יוכל לתקן זה שבא על הערה והוליד ממזר שאז גם אם יעשה תשובה גדולה כל כך אי אפשר לו להעלות החיות לקדושה מאחר שכבר ירדה לעולם הזה ונתלבשה בגוף בשר ודם:

והנה יש אנשים שנדמה להם שרחוקים ממכשולות ועונות חמורים כאלה, מ"מ מצוה צתניא צמ"א צמה שארצ"ל עה"פ מה עוצו אהליך יעקב משכנחך ישראל, שלא היו פתחיהם מכוונות זו כנגד זו, ופי' המגיד זי"ע שפתחיהן היינו הפה של האדם, ואין לנו השגה מה ששייך להכשל צפגם הפה, ממש החמורות שצחמורות אם אחד פוגע צכצוד חצירו, זה חמור מאד למעלה. ושייך צזה עוון רליחה ושאר העוונות כולם, וכן צעוון הגאווה שארצ"ל כאילו צא על כל העריות כולם, ומוצא צספה"ק שעיקר פגם הגאווה הוא כשצזה הישות הוא פוגע צכצוד הזולת. כי צאמת יש לכל אחד צחי' גאווה, מציאות הישות של הנפש, אך כשצזה הישות מזיק לחציריו, וכ"ש אם חוזר על זה כמה פעמים, צזה נתרצה חומרת החטא והעוון, וכ"ש אם ח"ו רגיל צדיצורים כאלה. הרי הוא מהכחות שאין מקבלים פני שכינה. ולכן יש מאד להתעורר לתשובה לתקן המדות רעות, כי כל אחד מתולדתו מלא ממדות רעות, ויש הרצה להתצונן ע"ז ולצקש רחמים שלא נצוש ולא נכלם לעולם ועד, כי יש שהאדם היה נדמה שהוא מלא וגדוש צתורה ומלוות, וכשיצא צציד"ל של מעלה יסדרו לפניו עוונותיו ח"ו שפגם ע"י מדותיו הרעים, וכ"ש לשה"ר ורכילות, והלצגת פנים שלדעת הראשונים הוא חמור ממש כג' עצירות, וכ"א מחויב למות מאשר לצייש פני חצירו, עד היכן הדצרים מגיעים ענין הלצגת פני חצירו.

ויש לפעמים שהאדם מרגיש שאין לו מקום בעולם, צצחי' נע ונד תהיה צארץ. ופי' הרה"ק ר' לדוק הכהן שהוא עונש על פגם שחשז כרליחה, כמ"ש צקן אחר שהרג להצל, נע ונד תהיה צארץ, כמו כן נעש האדם צהרגשות כאלה שאין לו מקום בעולם והוא עונש על שצייש אדם והלצין פניו.

וכל זה שהאדם נכשל ופוגע צכצוד חצירו, הוא כי רולה לגלות את המציאות שלו ולכן מצזה אחרים וכו', אלצ צאמת אחד מהעניינים הפנימיים של לימוד תורת הקבלה הוא לתקן זאת

הנקודה. כי בתחילת הלימוד אין רואים שום תועלת, ונדמה כאילו מדבר ענינים שאינם מקושרים אליו כלל, מזה"א ומנוק' וכדו', וכשאלם מתגדל בחכמה וממשיך לעסוק בה, אזי זוכה לראות שכל זה הלימוד הוא לימוד אמיתי ופנימי איך לעבוד את השי"ת, ואחד מעיקרי העבודה זה מלמד את האדם סוד ההתצונות.

כי עיקר הכניסה לעבודה ה' הוא ענין פשוט מאד, שכל אחד כשלומד ועוסק בתורה ואינו מציין מיד דברי הגמ' והתוס', הרי פשוט שהוא לריך להתצונן כדי להצין הדברים, וזה רק הדרגה הראשונה בענין ההתצונות, ויש להכנס בזה יותר ויותר.

וכמודע שהשפת אמת בצחרותו זיקש מזקנו החידושי הרי"ס שילמדנו תורת הקבלה, וענה לו תחיל ללמוד לצדק קבלה, וכל מה שלא תצין תצא לשאול אותי, והתחיל השפ"א ללמוד כתבי אריז"ל לצדו ע"ח ורשם הרצה קושיות, והגיע לזקנו עם כל הקושיות הרשומות, וענה לו החידושי הרי"ס, יגעת ומלאת תאמין, תלמד עוד פעם הכל ואם יתעורר שוב הקושיא אענה לך עליהם. וחזר השפ"א ולמד עוד פעם וירד כמה מהקושיות, וכן שוב היה כנ"ל עד שלמד כתבי אריז"ל כמה וכמה פעמים כי ראה שזקנו אינו רואה להשיב לו כלום, רק מלוא עליו שוב לחזור וללמוד, ובזה הצין שריך לצדו להתייגע ולחזור עד שיזכה להצין ביאור הדברים.

וכן בענין מה ששומעים שיעורי תורה וכדו', זה עוב מאד להתחלה, אבל לריך שהאדם יקח את עצמו בידים, להתרגל להתייגע בעצמו על ענין, שצבה קבע השי"ת בתורה יגעת ומלאת תאמין, והשי"ת בודאי רואה לגלות לכל נפש מישראל את התורה הק', וכל אחד ואחד כשתייגע בודאי יזכה להצין. צין צנגלה וצין צנסתר. ואפי' שרואה שבתחילה אינו מציין, לריך להתייגע עוד פעם ועוד פעם, עד שיזכה להצין הדברים לאשורם. וכל זה רק הדרגה הראשונה בהתצונות, שהוא ענין ההצנה בתורה. וזאת הדרגה אינה משנה את המדות שצאדם, ואת המליאות שלו.

כי אי' בזה"ק שיש סוד נקודה צהיכלא, וגשמת האדם מצקשת למלוא את הנקודה הפנימית שצהיכל, כי מליאות עוה"ז הוא צחי' היכל שמסתיר על כבוד ה', והגשמה מחפשת למלוא את הנקודה הפנימית שצה, והוא אור האלקות העמון צבריאה. ואיך זוכים למלוא הנקודה הפנימית, ראשית הוא היגיעה להצנה צתוה"ק כנ"ל. ושנית לריך להרחיב ענין ההתצונות דקדושה, שמתייגע למלוא אור אלקי צתורה וצתפילה, לא רק להתייגע להצין, אלא לגלות כח צנפס לא להמשיך אלא לעצור ולהתצונן היעצ. וכן להתצונן בעצמו עד שימלא מליאות הצורה.

כי כמו ענין שויתי ה' לנגדי תמיד, שריך לפחות צזמן ק"ש ותפילה להתצונן בזה. וכדפי' המגיד צשם הצעש"ע, שמע ישראל, שמע פירושו התצונן, שיתצונן שה' אלקינו ה' אחד, ולריך אז להתצונן כמה דקות שאין מליאות חוץ ממנו ית'. ולחזור על אותה מחשבה עוד פעם ועוד פעם, ומזה נעשה צחי' דעת והולדה. שזהו הסימן שההתצונות היא אמיתית כשיש צחי' דעת, היינו שאינה רק מחשבה יצשה אלא מרגיש את הדבר שמתצונן צו. כי בכל ענין אלקי, אם מתצונן צזה מספיק נעשה מצחי' הצנה צחי' דעת צחי' התקשרות, היינו שיוכל לחיות עם זה, כי

הרגיש זאת, כי אם יתבונן במציאות אחדות ה' עד שצא להרגשה צזה, אזי יוכל להמשיך לחיות עם זה במשך כל היום. וכיון שכל התבוננות הוא בחי' אימא עילאה לכן נעשה ממנה הולדה בנפשו, היינו שנתגלה מזה עוד איזה גילוי. השגה חדשה, אם אהבת ה' ויראת ה' באופן חדש. **נחזור** לעיל לגבי מה שדברנו שצריך לתקן את שורש המדות הרעות כדי שלא להכשל בעוונות חמורות רח"ל. שצזה מוכרח לתקן השורש, כי כל מה שנוטה ללער את חצירו וכדו', הוא רק כי לא תיקן את בחי' האני שצו, כל זמן שאינו מתייגע למלא את ה'אני' האמיתי שהוא השי"ת, הרי הוא עדיין סובל מה'אני' שלו בעלמו שזה גורם לו לדבר סרה באחרים וכו'. כי כל אחד ואחד רוצה להרגיש את המציאות שלו, אשר הרגשת המציאות האמיתית היא רק כשמרגיש את השי"ת, ולכן אין דרך ללא מכל העוונות כולם, רק כשמקיים כפשוטו עבודת ההתבוננות באלקות, שצאמת היא עבודה תמידית, אלא שהתחלה הוא צעת ק"ש ותפילה. לעלור, ולהתבונן עד שירגיש מציאות בלוקותו ית"ש.

ולכן לימוד הקצלה מציא לעבודת ה' ביותר, כיון שהוא פחות מלוש ומדבר רק ממנו ית"ש, ואם אחד לומד כתבי אריז"ל ושוכח ממנו ית' מה פעל צזה, הרי עיקר סיבת הלימוד הוא מיוסד רק כדי לקרצ את האדם לאמונה ודבוקות, ולכן צעת הלימוד, צפרט כשאדם לומד לצדו, יעלור כל כמה דקות ויחשוב מהשי"ת, ובתחילת הספר אולרות חיים יש שם לורת ד' השמות הק' ע"צ ס"ג מ"ה צ"ן וכונת המסירות נפש ד' מיתות צ"ד, כדי שצזה יכין נפשו ללמוד צאמת, ולא רק קודם הלימוד אלא כ"פ צאמלע הלימוד, אחר כל ענין שלומד, יחזור על זה הסדר, לחזור לחשוב מציאות ה'.

כי עיקר קדושת המחשבה הוא להדבק במחשבתו צענינים רוחניים, וכל כתבי אריז"ל הוא התחלה איך לקדש המדמה, לטהר המחשבה, ולכן צריך שיתדבק צה' צעת הלימוד, צענין אה"ס והלמלום והקו, כי כל מה שלומד הוא ליור רוחני שגילה השי"ת צסודות התורה, וכל זה כדי להדבק צהשי"ת. ועי"ז נעשה השכל רוחני שמציאו לדבוקות צהשי"ת.

פרק ח

ועוד זאת במאכלות אסורות שלבך נקראים בשם איסור מפני שאף מי שאכל מאכל איסור בלא הודע לשם שמנים לעבוד ה' בכח אכילה החיא וגם פעל ועשה בן וקרא והתפלל בכח אכילה החיא אין החיות שבה עולה ומתלבשת בתיבות התורה והתפלה כמו החיתר, מפני איסורה בידי הס"א משלש קליפות הטמאות, ואפי' הוא איסור דרבנן שחמורים דברי פופרים יותר מדברי תורה בו' [ולאו דווקא איסור דרבנן, אלא גם מה שהרצנים אסורים איזה ענין, ע"י חרס וכדו', אפי' צזמן הזה אם צי"ד אסרו איזה ענין יש להשמר מזה מאד]. ולכן גם היצר הרע וכח המתאווה לדברים האסורים הוא שד משדין נוכראין שהוא יצר הרע של אומות עו"ג שנפשותיהם משלש קליפות הטמאות משא"ב היצה"ר וכח המתאווה לדברים המותרים למלאות תאוותו הוא שד משדין יהודאין לפי שיכול לחזור לקדושה בדלעיל.

כמ"ש בזה"ק שיש כחות רוחניים שנקראים שדים, וכמ"ש בגמ' שהם מסצצים האדם וכו', ולריך לדעת שרוב הילרין העוזרים על האדם עיקרו הוא הדמיון, כמ"ש בלקו"מ שיש לקרוא לילר הרע צבס מדמה, כי זהו רוב ילרי האדם, דמיונות, שזה עיקר הילר הרע שנדמה לו לורה כזאת או כזאת, והנה כל דמיון או שהוא צא ממחלצ המלאכים, להזוכה להתקדש כראוי, אבל רוב הדמיונות הם ממחלצ השדים רח"ל, כי זה לעומת זה עשה האלקים, שיש אצ"ע דקדושה, כן יש צלד השני, והמשרתים שם הם ענין השדים, והנה כל פעולה של האדם פועל ומותן חיות, כשאדם נכנס דמיונות, אם ח"ו מדבר רע רח"ל, הוא צא מצחי' שדין נוכראין, היינו שדים של גויים, ואם חושב סתם מחשבות של נגה, דברים מותרים שאינם צעזועות ה', זהו צחי' שד יהודי, שיכול להעלותו לטוב.

וציבור הענין, כמוצא צשער הקדושה למהרה"ו שכמו שצרא השי"ת א"ק ואצ"ע שהם עולמות של אלקות, כן מלוצב עליו א"ק ואצ"ע דמחלצ הגשמות, שיש נשמה דאלילות או נשמה דצריאה וכו', [וח"ו לומר שנשמה דאל"י היא צחי' אלקות, כי הא דצעולס האלילות איהו וגרמוהי חד צהון, נאמר רק צמחלצ האלקות ולא צמחלצ הגשמות או המלאכים שהם רק מלבישים על עולם האצ"ע, כמבואר בתניא ותלמידיו]. ועליו מלוצב מחלצ דא"ק ואצ"ע דמלאכים. וכנגדו צחון יש מחלצ החושך, שראשיתו קליפת נגה, ואחריו ג' קלי' העמאות ענין גדול רוח סערה ואש מתלקחת.

ומוצא צר' אהרן מסעראשעל צבס רצו צעל התניא שצימים הקודמים היה צרור חילוק דרגת הגשמות, שעמי הארץ הם צודאי מעשיה, ותומכי תורה מיצירה, תלמידי חכמים מצריאה, וגדולי הדור מאלילות. אבל צזמנינו יש לכא"א ניולין שונים ומשונים, יום אחד הוא מתעורר צצוקר והוא תלמיד חכם, ולמחרת הוא מתעורר צצוקר כעס הארץ עם מדות וכו', ואף שהכל מעורב היום, מ"מ יש צכל אחד גוון כללי מסוים שהוא כלול מכ"כ נילא"ק.

הכלל שכל נפש יהיה מאיזה דרגה שיהיה, יש לו מסצבי מלוצב מלאך ממחלצ המלאכים מכון כנגדו דדרגתו, וכן צרחוק יותר, מלוצב קלי' נגה ועליה ג' קלי' העמאות. והנה ממחלצ הגשמות צחר השי"ת צגשמות ישראל שיהיו פנימיות העולמות, משא"כ נפשות הגויים הן חיצוניות העולמות, צחי' זאת עשיו שנאחי', ותכלית הצריאה הוא שהחיצוניות יתצטל אל הפנימיות, וכל זמן שהחיצוניות גוצרת על הפנימיות זהו עיקר החורצן. אבל לעתיד לצא ישראל הגויים את ישראל. והנה כמו צצמחלצ הגשמות כן צמחלצ המלאכים, שגם שם יש דרגות פנימיות וחיצוניות, ואלו הם ילרי האדם.

וכיון שגשמות ישראל הם צפנימיות, לכן כל מלוא ומלוא צורא מלאך צמחלצ הפנימי, וכל דיצור וכו' וכן כל דמיון דקדושה צורא מלאכי קודש. וכן קליפת נגה שנתעלה עי"ז נתחקנין צחי' שדין יהודאין לקדושה. אבל אומות העולם רוצס צרע צצנגה, והם צחי' שדין נוכראין. וכל עיקר תכליתם הוא לשמש את הפנימיות, אבל כל זמן שנשאר צחיצוניות הרי כל מחשבות הגוי הם קליפות ורע גמור, ומקבל חיות ממחלצ הקליפות רח"ל. והוא האיסור הגורא של כישוף והשתמשות צכחות הרע, כי צזה ח"ו ממשך חיות לשם. ומדה עוצה מרוצה כשאדם מגציר

צעלמו הילר העוז, צסוד ואהצת את ה' חלקיך צכל לצצך, ודרז"ל צשני לצצך, שמשחמש עס כל הדמיונות של הצריחה להפך ולהעלות הכל לקדושה. וכל מה שרואה, שולחן וקיר ואנשים וכו', כשמתצוקן שיש צכל דצר אור האלקי הממחיה הכל, וחוז מזה הכל דמיונות, הרי צזה העלה את הצריחה להשי"ת. שהוא עיקר דרך העצודה צאור הצעש"ט להעלות כל מה שרואה וחושצ, אל הקדושה. שצזה העלה את החילוניות לפנימיות.

אך מ"מ קודם שחזור לקדושה הוא פ"א וקליפה וגם אח"כ הרשימו ממנו נשאר דבוק בגוף לחיות כי מכל מאכל ומשקה נעשה תיבה דם ובשר מבשרו ולכן צריך חגוף לחיבוט הקבר לנקותו ולטהרו מטומאותו שקיבל בהנאת עולם הזה ותענוגיו מטומאות קליפת נוגה ושרדין יהודאין אא"כ מי שלא נהנה מעוה"ז כל ימיו כרבינו הקדוש. ועל דברים בטלים בהיתר כגון ע"ה שאינו יכול ללמוד צריך לטהר נפשו מטומאה זו דקליפה זו ע"י גלגולה בכף הקלע כמ"ש בכחר פ' בשלח דף נ"ט. אבל לדיבורים אסורים כמו ליצנות ולשון הרע וכיוצא בהם שהן משלש קליפות הטמאות לגמרי אין כף הקלע (לבדו) מועיל לטהר ולחעביר טומאתו מהנפש רק צריכה לירד לגיהנם. וכן מי שאפשר לו לעסוק בתורה ועוסק בדברים בטלים אין כף הקלע לבדו מועיל לנפשו למרקה ולזככה רק עונשים חמורים שמענישים על ביטול תורה בפרטות מלבד עונש הכללי לכל ביטול מ"ע מחמת עצלות בגיהנם של שלג כמבואר במ"א וכן העוסק בחכמות אומות עובדי גלולים בכלל דברים בטלים יחשב לענין עון ביטול תורה כמ"ש בחלכות תלמוד תורה ועוד זאת יתרה טומאתה של חכמת האומות עובדי גלולים על טומאת דברים בטלים שאינו מלביש ומטמא רק המדות מיסוד הרוח הקדוש שבנפשו האלהית בטומאת קליפת נוגה שבדברים בטלים הבאים מיסוד הרוח הרע שבקליפה זו בנפשו הבהמית כדלעיל ולא בחי' חב"ד שבנפשו מאחר שהם דברי שטות ובורות שגם השוטים וע"ה יכולים לדבר כן. משא"כ בחכמת האומות עובדי גלולים הוא מלביש ומטמא בחי' חב"ד שבנפשו האלהית בטומאת קליפת נוגה שבחכמות אלו שנפלו שמה בשבירת הכלי' מבחי' אחוריים של חכמה דקדושה כידוע ליודעי חן אלא א"כ עושה אותן קרדום לחתוך בהן דהיינו כדי להתפרנס מהן בריוח לעבוד ה' או שיודע להשתמש בהן לעבודת ה' או לתורתו וזהו טעמו של הרמב"ם ורמב"ן ז"ל וסיעתן שעסקו בהן:

פרק ט

והנה מקום משכן נפש הבהמית שמקליפת נוגה בכל איש ישראל הוא בלב בחלל שמאלי שהוא מלא דם וכתוב כי הדם הוא הנפש ולכן כל התאות והתפארות וכעס ודומיהן הן בלב ומחלב הן מתפשטות בכל חגוף, וגם עולה למוח שבראש לחשב ולהרהר בהן ולהתחכם בהן כמו שהדם מקורו בלב ומחלב מתפשט לכל האברים וגם עולה למוח שבראש.

בזה הפרק ביאר את מליאות המלחמה בין הרוח והגפה"א להכניע את הגפה"ב, והוא מה שנקרא צע"ח סוד מ"ה וצ"ן, כי הגפש האלקית הגם שהיא צחי' צ"ן מ"מ לריכה הארת המ"ה שתקבל כח ללחום ולצרר את הגפש הצהמית שהוא ענין הקלי' נגה שמלביש אותה. והוא כלל עצודת צירור הגי'ה"ק שהגפה"א מצררת את הדם שצחלל השמאלי. ובזה מגלה כאן שרריך לזה סיוע מהמוחין, שהוא ענין הנשמה שצמח, שהלצ הוא רק צחי' רוח, וצמח יש הארת הנשמה שיש לה כח שהגה"י של הנשמה נכנס בלצ, כי החלל הימני שבלצ הוא צבחי' ז"א שמקבל נה"י של צינה שהוא צחי' המח שמאיר בלצ. והוא מש"כ בתיקוני זהר 'צינה ליצא', היינו שנה"י של הצינה מאיר בלצ, כי הנשמה מתפשטת ללצ ונותנת לו כח ללחום נגד הגפה"ב.

והוא כל המהלך של הצעל התניא לדעת כי קרוב אליך הדבר מאד צפיק ובלצבך לעשותו, שהרצה שואלים על זה שאין רואים להדיא שעצודת ה' כ"כ קרוב ללצ, כי היא הרע מתגבר ומונע מלשוב צחשורה צאמת. ולזה מאריך צעל התניא לבאר שצאמת בלצ שהוא מקום המלחמה עם החלל השמאלי, יש מלחמה עזומה, לפעמים זה מתגבר ולפעמים זה מתגבר. ורק כשהמח שליט על הלצ היינו שהנשמה שצמח תאיר כחה להתפשט בלצ, אזי יהא צאמת קרוב אליך הדבר מאד. כי זהו מה שצשורש העליון שולט על התחתון, שהיא נקודה עקרית צרוחניות, לדעת שהעליון צטצטו שולט על התחתון.

ולמשל, שכנפגשים שני אנשים, ואחד צנפשו שולט יותר, היינו שהוא חי יותר צשמחה וצישוב הדעת, או שיותר צטהרה וקדושה, שאז צטצטו הוא משפיע צהכרח צתחתון ממנו את הארתו. כי צרוחניות מאיר העליון צתחתון צטצטו. ואפי' אם אין כונת העליון בזה כלל, כי כן עשה השי"ת שכל עליון ישלוע צתחתון. [וצעל הסולם ממשיך לזה כמו שהדג הגדול צולע את הדג הקטן ולא הפוך].

ולכן יש מאד להזהר ולהשמר שלא להתקשר עם אנשים משפיעים שכחם גדול, אבל אינם זכים צתכלית, ועדיין מונחים באיזה דרגה של רע, כי אף שהיא דרגה רעה, כיון שהוא גדול צזאת הדרגה, אזי צטצטו להשפיע לזולתו צלי שום הכנה לכך. כי עצע הרוחני משפיע העליון לתחתון.

וכל זה לגבי שני אנשים. וכמו כן צחוך האדם צעלמו, כח הנשמה צטצטו לשלוע צרוח השוכן בלצ, וכ"ש צנפש, וכל זה כשהאדם פועל צעצודת המוחין, היינו שנכנס לעצודת ההצבונות, ומשתמש עם הנשמה שלו, ומוליא כחה מהכח אל הפועל.

וזה העיקר מה שקיצל הצעל התניא מרצו המגיד צשם הצעש"ט שטיקר המלואה של ואהצת את ה' חלקיק אינו בלצ, אלא הרגל היגיעה צהצבונות המח, שהרי דבר שבלצ אי אפשר ללוות על זה, שאי"ז ציד האדם להשפיע שתתעורר האהבה בלצו אלא ע"י היגיעה צהצבונות צמחשצתו. כי יש לכל אדם כח של הצבונות. שיתחיל להשתמש עם המח. ורוב אנשים אפי' שמשתמשים עם המח לעסק הצנת התורה. מ"מ אינן עוסקים צהצבונות צמליאות השי"ת שיצואו עי"ז לאהצת ה' יראת ה' ודציקות צו ית'. או לכל הפחות הצבונות צדרכי העצודה

היכן הוא אוחז בדרכו, מה יש לו לתקן וכדו', וכמוצא בספר דרך עץ החיים שהאנשים השלמים מתצוננים כל היום צמלצ שלהם בעבודת ה', ולכל הפחות לריך שהאדם יתצונן שעה אחת ציוס מה אני שונה מהאבות הקדושים שהיה כל לצס תמיד צכל עת מלא צאהצת ה' ויראחו, מדוע אין אני כך. ואס אינו מתצונן צזה אינו משתמש עם כח הנשמה שצו.

והנה אהצת ה' ויראחו הוא שורש כל התורה כולה, ולזאת מוכרח ההתצוננות, כמוצא צרמנצ"ס שיתצונן צתהלוכות השמש והירח ויחשוב מי צרא אלה מיד יפול עליו היראה, אלא שכהיוס מחמת התגשמותיו אפי' יקרא האדם ספרים עצים צנפלאות הצורא וצפרעי הצריאה דומס לומח חי ומדבר, ישאר צלצו האצן, כי ההתצוננות צדצרים מגושמים ישאירו אוחו עם מחשצה התפוסה צגשמיות ולא צרוחניות. ולכן חמל עלינו השי"ת צדרא צתראה ונתגלה אור הצעש"ע, ונגלו סודות התורה והותרו להתגלות. אף שמעיקר הדין מותר ללמוד סודות התורה רק אחר שמלא כריסו צש"ס ופוסקים, מ"מ כמו אדם שאין לו תפילין ולא מגיע לו לפי מעשיו שיתנו לו תפילין, הרי לא יעבצוהו מלקיים מצוה זאת, כי אין זמן להמתין ומוכרחים מיד לתת לו התפילין לקיים המצוה, כמו כן צמצות אהצת ה' ויראחו הרי הוא מהמצוות התמידיות, וכמ"ס צחפץ חיים שאס קורא ואהצת את ה' אלקיך ואינו מקיים, הרי הוא כמעיד עדות שקר צעלמו ומצטל מצוה עשה מן התורה. כמ"ס לגצי הקורא ק"ש צלא תפילין, ולא עוד אלא שהיא מצוה שהיא שורש כל התורה כולה.

וגם כשאדם לומד סודות התורה מוכרח שיחפש ויצקש לצא עי"ז לאהצה ויראה, כי אס לא יחפש זאת צכל יימי נפשו, אפי' אס יעסוק צלימוד הקצלה יומס ולילה, ימים ושנים, לא יצא לא לאהצה ולא ליראה. כי אי"ז לימוד סחס שלומדים ענינים אלה ומיד צאים ליראה ואהצה, רק כשיחפש להתצונן צחלק האלקי שצו, אזי יתעורר לאהוי"ה.

משל למה הדבר דומה לאחד שרואה הר גדול מאד מרהיב ציופיו, ומתפעל מיופי עולם גדולת ההר, ואינו מתעורר כלל לחשוב מגדולת ה' והתגלות נפלאותיו, הרי לא לקח ממצת ההתפעלות שוס התעוררות לאהצה ויראה. כמו כן צלימוד הקצלה, שעיקר התכלית הוא שצעת הלימוד יחשוב שהס לימודים צעניי אלקות, וכל אות שצסודות התורה הוא התגלות של השי"ת, א"ק ואלי' וכו', כל זה מדבר צהתגלות של אלקות, וכל שס קדוש הוא שמו ית', כשיתצונן צזה, יתעורר לצו לעצודת ה'.

ואף שצתחילה אין הדצרים מוצנים צכל הפרטים והדיוקים, מ"מ לזה פירש הצעש"ע צית שמאי אומרים כלה כמות שהיא, היינו שצתחילת העצודה היא צמחשצה כללית צגדולת ה', אף שאינו יודע עדיין כל פרטי סודות התורה.

ומציאות ההתצוננות הוא צאמירת שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, להכנים צמחשצחו שכל מה שהוא יודע צנפשו ממה שלמד צסתרי תורה, כל זה אחד, אס שמע שיש סוד שנקרא אדם קדמון וסוד עולם האלילות, כל זה ה' אחד, ויזכר כל הלימודים שלמד, שהיה למצוה וקו, צצי"ע וכו', כל דרגה היא הכל אלקותו ית"ש, עד שימשך לחשוב ממציות עוה"ז

הגשמי שצאמת אין חוץ ממנו ית"ש, וכל אלו חלקי ההצוננות הם רק התחלה כדי לצא להתכלית להמליך את השי"ת על עמו, על גופו ונפשו, לדעת שכל מליחותו רק חמימת חלקותו ית"ש. ואין המלכה רק צעת חמירת ק"ש, אלא היא עצודה תמידית, להתצון כסדר, לעורר הגשמה לחשוב מאלקותו ית"ש. ולא רק זאת, אלא כל מחשבה טובה שלומד בספה"ק איזה ענין בעצודת ה', וחושב זאת צמחשצחו, כל זה הוא הארת הגשמה, ולכן לריך שיחיה האדם יותר ויותר עם מחשבות קדושות. כי כפי התגברות אור הגשמה, כן תפחת המלחמה עם הנפש הצהמית.

אך מקום משכן נפש האלהית הוא במוחין שבראש ומשם מתפשטת לכל האברים וגם בלב בחלל הימני שאין בו דם ובמ"ש לב חכם לימינו ששם משכן הרוח, וכמוצא צס הגר"א שהגם שמשכן הרוח צריאה, ולמעשה הרי הלא הימני שצלב כן יש צו דס, אלא ש"מ"י סמפון שגכנס מהריאה אל הלב צלדו הימין. והיא אהבת ה' ברשפי שלחבת מתלחבת בלב משכילים המבינים ומתבוננים בדעתם אשר במוחם בדברים המעוררים את האהבה. שצוה ימשיך הארת נשמתו צלצו ויוכל צוה להכניע את הדס שצחלל השמאל. וכן שמחת לבב בתפארת ה' וחדר גאווה באשר עיני החכם אשר בראשו במוח חכמתו ובינתו מסתכלים ביקרא דמלכא ותפארת גדולתו עד אין חקר ואין סוף ותכלית כמבואר במקום אחר וכן שאר מדות קדושות שבלב הן מחב"ד שבמוחין. שצכס לפעול על החג"ת, כשאומר פסוקי דזמרה ומתעורר לחשוב צעולס כצוד מלכו של עולס ותפארת גדולתו, שהכל מאתו ית'. צוה יתעורר לצו לאהצת ה' ויראתו, להכניע הרע שצחלל השמאל.

אך הנה כתיב ולאום מלאום יאמין כי הגוף נקרא עיר קטנה וכמו ששני מלכים נלחמים על עיר אחת שכל אחד רוצה לכבשה ולמלוך עליה דהיינו להנהיג יושביה בצצונו ושיחיו סרים למשמעתו בכל אשר יגזור עליהם. כך שתי הנפשות האלהית והחיונית הבהמית שמהקליפה נלחמות זו עם זו על הגוף וכל אבריו. והנה כלל המלחמה צין הגפה"א להגפה"צ הוא למי יהיה הגוף מרכצה, אס לצד הקדושה או ח"ו לצד השני. וכלל ענין המרכצה הוא שהולכת להמקום שהרוכצ מנהיגה ואין לה שכל עלמי, והוא א' מעיני המרכצה לקדושה, היינו לשמוע צתכלית לקול הנפש האלקית דהיינו שמקבל עיקר חיותו מהקדושה, ואס ח"ו שומע צקול הנפש הצהמית הרי הוא צטל לקליפת נגה ומקבל חיותו ממוחלת הקלי"ר ח"ל.

שהאלהית חפצה ורצונה שתהא היא לבדה המושלת עליו ומנהיגתו וכל האברים יהיו סרים למשמעתה ובטלים אצלה לגמרי ומרכבה אליה ויהיו לבוש לעשר בחינותיה וג' לבושיה הנ"ל שיתלבשו כולם באברי הגוף ויהיה הגוף כולו מלא מהם לבדם ולא יעבור זר בתוכם ח"ו.

כי רלון הנפש האלקית שיהיה הגוף כולו מרכצה לקדושה, י' כוחותיו יהיו מרכצה ל"ס דעולס האלילות, וג' לצויו מחשבה דיצור ומעשה שהס צחי"ע הצ"ע הפרטי של האדם, יהיו הס

כג' לבושים קדושים על עולם האלילות. כי זהו יחוד המרכזה שיחזון האדם שגופו מרכזה לאלקות, כתרו וחכמתו וכו', שצזה מגלה הארץ"ל שהעושה כן, יתקדש גופו כמלאך ה' לצאות, וזודאי ישיג כל מה שצריך להשיג בהאי עלמא. ומוצא צספה"ק שכל כתבי ארץ"ל הוא יחוד המרכזה אחד שלם. ולכן כל מה שלומדים בכתבי ארץ"ל הוא הכנה כדי לצא ליחוד המרכזה ביתר שלימות. וכלל הדבר שצריך שכל חלק מהגוף יהיה מרכזה לאלקות. בכליות יש י' ספירות, ובפרטיות א"ק ואצ"ע, וציתר פרטיות, כל פרט שבכתבי ארץ"ל מדבר מאיזה חלק של הגוף, ובכל פרט ופרט יקח ממנו איך לגלות צנפשו שהוא מרכזה לאלקות.

ותכלית ההתצונות הוא להתצונן עד שמרגיש הרגשה אלקית, כי אם אינו מתעורר צדעתו והרגשתו אין כאן התצונות, כי לריך שהציונה תעורר את ההרגשה והדעת. כמו שמרגיש כשמצין שכל עמוק בגמרא, כן יחזון עד שמרגיש אלקותו ית"ש, כמ"ש דע את אלקי אציק ועצדהו, דע מלשון חיזור והתקשרות והרגשה. ולכן כשיחזון צזה האדם יזכה להרגיש שגופו מרכזה לאלקותו ית"ש וצזה נתייחדים עליונים ותחתונים.

דחיינו תלת מוחין שבראש יהיו ממולאים מחב"ד שבנפש האלהית שהיא חכמת ה' ובינתו להתבונן בגדולתו אשר עד אין חקר ואין סוף צין בהתצונות צתורה וצין בהתמדת המחשבה צו ית', [אלא שצעל התניא אינו מדבר כאן מהתצונות צדצרי תורה, כי כל צדצרי אמורים להעוסקים צתורה, אלא שיש עדיין קלי' שנקראת קליפת תניא כמוצא צמקדש מלך שלכן התחיל רשצ"י את האידרא צתיצת 'תניא', להכניע זאת הקלי', וזאת הקלי' נצצקת צלומדי תורה שלא לשמה, והסיומן הוא שדייקא צצית הכסא וצמקומות המעונפים הם חושצים מדצרי תורה, שזאת הקלי' גורמת ללמוד תורה צלי השי"ת. כציוכל להפריד צין הדצקים. ולכן שם דגש יתרה צדצריו למלאות המח והלצ צאהצת ה' ויראתו, הגס שה"ה כשממלא מחו ולצו צאור התורה. אלא כמוצא לעיל שהתורה"ק נקראת מזון, וכמו שלא יועיל אם יאכיל את המת צלחם, כן אם אין האדם מצקש להתקשר ולהתדצק צו ית', מה יועיל לו המזון שצתורה].

ולחוליד מחן על ידי הדעת היראה במוחו ופחד ה' בלבו ואהבת ה' באש בוערה בלבו ברשפי שלהבת לחיות נכספה וגם בלתה נפשו בחשיקה וחפיצה לדבקה בו בא"ם ב"ה בכל לב ונפש ומאד מעומקא דלבא שבחלל הימני כי ע"י תוקף ההתצונות צמחשבה יתעורר הלצ. כי יש צ' צחי' דעת, דעת עליון ודעת התחתון, יש מה שע"י ריצוי ההתצונות מתחיל להרגיש את זה השכל שמתצונן צו, והוא צחי' דעת עליון. שמרגיש הארת השכל. וכמו כשאדם מצין איזה סצרא צתורה, אף שיוכל לומר לחצירו זאת הסצרא ששמע והצין, אצל יש שלא יכל עי"ז לדמות מילתא למילתא ולהוסיף על זאת הסצרא עוד נוסף משלו וכדו', אף כשיצין היעצ הסצרא ע"י ההתצונות ראויה עד שמרגיש את השכל, אזי יוכל להשתמש צזאת הסצרא להוליד ממנה עוד סצרות דומות. וכל זה הוא צחי' דעת עליון. ועי"ז צא לצחי' דעת תחתון שיוליד הרגשה צלצ, שע"י רוצ ההתצונות צגדולת ה' נולד אהבה ויראה צלצו. שיחיה תוכו רצוף אהבה מלא וגדוש עד שתתפשט גם לחלל השמאלי לאכפיא לם"א יסוד המים הרעים שבה שהיא התארה שמקליפת נוגה לשנותה ולהפכה מתענוגי

עולם הזה לאהבת ה'. ולכן כשאדם רואה שקשה לו מאד ללכת מתאוות עוה"ז והכליו, כל יתיאש, ואפי' אם יפול למקום שיפול, אם יתחיל מחדש להכנס צמחשנות של חלקות, לדעת שהשי"ת מאיר לו פנים למלאכת מחו ולצו צחורה ותפילה, אזי צכח האלקות שצחלל הימני שצלב, יתהפך ממילא החלל השמאלי שצלב. ולכן יתמיד צהצנומות צאלקות, עד שצהכרח שיתהפך יסוד המים הרעים לאהבת ה'.

בבמ"ש בכל לבבך בשני יצריך והיינו שיעלה ויבא ויגיע למדרגת אהבה רבה וחיבה יתרה ממדרגת אהבה עזה ברשפי אש והיא הנקראת בכתוב אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין עולם הבא, והענג הוא במוח חכמה ושכל המתענג בהשכלת ה' ויריעתו כפי השגת שכלו וחכמתו והוא בחי' המים וזרע אור זרוע שבקדושת נפש האלהית המהפכת לטוב את בחי' המים שבנפש הבחמיות שמחם באו תאות תענוגי עוה"ז מתחלה. כי יש צעצודת ה' שני חלקים, צחי' המ"ה הוא סוד הרוח, החסדים שצנפש, צחי' צ"ן הוא סוד הגבורות שצנפש, ושם אחיצת הילר הרע. והנה תחילת העצודה הוא ע"י החסדים שצנפש, שיעורר לבו צאהצת ה'. צכל יש דרגת אהבה רבה, צחי' אהבה צתענוגים מעין עולם הצא, שהיא דרגה גדולה ביותר מהדרגה הראשונה, והוא כשיהפך האהבה הרעה לאהבת ה'. ששרשו מאור החכמה. וכמ"ש צזאת יצא אהרן אל הקודש, שהמלכות שהיא הדרגה הגמוכה, צכח לעורר ולפתוח ולגלות את דרגת החכמה שנקרא קודש. **יש** אהבה צין נפרדים ששני נפרדים מקושרים זה לזה, ויש אהבה של אחדות ממש שהיא אהבה עמוקה מאד, צחי' להתענג על ה', כי העונג צא מחכמה, כח מ"ה שהוא אור היחוד שצצריאה, כי אור היחוד מאיר צדרגת החכמה, שמגלה כח מ"ה שהכל חלקותו ית"ש, וצזה מתאחד האדם עם השי"ת, ואזי אהבתו עמוקה הרבה יותר מצחי' צינה שמוליד את ז"א צסוד החסדים, כי דרגת החסדים שצרוח היא אהבה צצחי' קשר צין נפרדים. משא"כ הנפש צצחי' מלכות שצנייה מגבורות, אף שצה מתגבר הילר הרע ומונע מאד מאהבת ה', מ"מ אם מתגבר ע"ז, יוכל לצא עי"ז לצחי' קודש, חכמה, להתענג על ה', שהחלל השמאלי שצלב גם יאהב את השי"ת, וירגיש האחדות עם הצורא. והיא נקודה נוראה מאד להתענג על אחדות הנפש עם השי"ת.

והוא סוד קדושת מנוחת שבת, שיולא מפירוד ומרגיש האחדות הצורא, ולכן האכילה מתהפך לקדושה, שדייקא עי"ז יעלה להרגיש האמת שאין שום מליאות רק השי"ת לצדו, ולכן צשבת מאיר צאור גדול צחי' צכל לצצך צשני ילריך, צצחי' אז תתענג על ה', שאפי' ע"י עניינים גשמיים יצא להתענג על ה'.

ובבמ"ש בע"ח שער נ' פרק ג' בשם הזוהר שהרע נהפך להיות טוב גמור כמו יצר טוב ממש בהסיר הבגדים הצואים ממנו שהם תענוגי עוה"ז שהוא מלוכב בהם וכן שאר כל המדות שבלב שהן ענפי היראה והאהבה יהיו לה' לבדו וכל כח הדבור שבפה והמחשבה שבמוח יהיו ממולאים מן לבושי המחשבה והדבור של נפש האלהית לבדה שהן מחשבת ה' ותורתו להיות שיהתו כל היום לא פסיק פומיה

מגירסא וכח המעשי שבידי' ושאר רמ"ח אבריו יהיה במעשה המצוות לבד שהוא לבוש השלישי של נפש האלהית אך נפש הבחמית שמחליפה רצונה להפך ממש לטובת האדם שיתגבר עליה וינצחנה כמשל חזונה שבזה"ק:

פרק י

והנה כשהאדם מגביר נפשו האלהית ונלחם כל כך עם הבחמית עד שמגרש ומבער הרע שבה מחלל השמאלי כמ"ש ובערת הרע מקרבך ואין הרע נהפך לטוב ממש נקרא צדיק שאינו גמור וצדיק ורע לו דהיינו שיש בו עדיין מעט מזער רע בחלל השמאלי אלא שכפוף ובטל לטוב מחמת מיעוטו, ולכן נדמה לו כי ויגרשהו וילך לו בולו לגמרי אבל באמת אלו חלק וחלק לו לגמרי כל הרע שבו היה נהפך לטוב ממש. כי האדם בתולדתו נולד עם כמה מדות רעות, עללות ועלצות מיסוד העפר, תאוות התענוגים מיסוד המים, דברים בטלים מיסוד הרוח, וגאווה וכעס מיסוד האש. וכל זמן שעדיין הילך הרע בקרבו, אף שלוחם בו, מ"מ נקרא לדיק שאינו גמור. כי הדיק גמור כל מהותו צוער אש קודש להש"ת, משא"כ כשיש עדיין מלחמה עם הרע, זהו לדיק שאינו גמור. והגם שנדמה לו שגרשו והלך לו, אצל עדיין לא נהפך לעוז ממש. כי שורש הרע עדיין נשאר בו.

ולכן מצאנו שרוב הגשמות אין זוכים לצא לדרגת לדיק ששורש הרע יסתלק ממנו, וכל חייהם הם צמלצ של מלחמה. וכמו שפירש הרה"ק ר' מ"מ מויעספק שהוא מעולם גודל רחמי הש"ת על האדם, כי צלחת הדיק האמת שכולו טוב, הרי הוא גם צמלחמה כל ימיו שלא יפול לחשוב ח"ו כחי ועולם ידי עשה לי את החיל הזה, רק יזכור שכל זה ברחמי ה' לצד, והגם שמתייגע בשלימות העבודה, ידע שכל זה מחסד ה' לזכותו בכך, ואין זה מחמתו כלל.

ולכן כשעדיין נמלא שורש הרע בחלל השמאלי שצלב, הרי האדם רואה היעצ היכן הוא מונח, לאן נמשך לבו, וזה נשמר מליפול לגאווה. והגם שיש בו גיאות אך אינו בתכלית הגאווה מחמת שרואה התעוררות הרע שבו, שלריך ללחום בו בתמידות. כי הדיק אם יפול ח"ו למשהו הרהור של גאות, הוא פגם נורא מאד, כמוצא צספה"ק צמה שמלאנו אנשים גדולים שנכשלו ונפלו, כל זה היה מחמת הרהורי גאווה שהיה בהם. ואין לנו השגה צמלחמה זאת.

וביאור הענין כי הנה צדיק גמור שנהפך הרע שלו לטוב ולכן נקרא צדיק וטוב לו הוא ע"י הסרת הבגדים הצואים לגמרי מהרע דהיינו למאוס מאד בתענוגי עוה"ז להתענג בהם בתענוגות בני אדם למלאת תאוות הגוף בלבד ולא לעבודת ה' מפני היותם נמשכים ונשפעים מחקליפה ופ"א כיון שהחיות של התענוג והתאוה, הוא מהסע"א והקלי", לכן הוא מואס בזה בתכלית. וכמ"ש לעיל שמשציעים את כל הגשמות תהי לדיק, ולכן אפי' שהאדם הוא ציגוי ועדיין הרע נשרש בו, מ"מ זה אינו פוער מלחפש את העבודה של צחי' תהי לדיק, היינו שרלון הש"ת שיכסוף וישתוקק לזאת הדרגה מאד, לרלו למאס בתכלית הצבלי עוה"ז ולחיות צדיקות צה' בכל עת. כי היו כאלה שצצו שכיון שאין האדם ארוח

באיזה מדרגה צדושה וצטודת ה', מה לו לחפש ולהתגעגע לזכות אליה, הרי זה צחי' דמיון, ולכן רק ישאר צלימוד התורה צפשטות, ויחדל מלצקש השגות חלקות וכדו', ולשנוא צתכלית כל תענוג וכו', אצל דעת הצטש"ט וצטל התניא אינו כן, שהרי משציעים כל נשמה מישראל תחי' לדיק ואל תחי' רשע, ואין מי שפטור מלהתייגע צטצודת ה', אף שצפועל ישאר ציגוני, כי רק יחידים זוכים לעלות לצחי' לדיק, מ"מ צאמת כל אחד כמה שיחפש וידרוש לכך, גם הוא יזכה לצחי' עיצור מנשמת הדיק ויוכל גם להתעלות מכל הרע. מ"מ מה שדורשים מהאדם הוא ללכת צדרך יגיעת הדיקים ששונאים הרע צתכלית, וכמ"ש צתניא צשם המגיד צמה שכל אחד מחויב לומר צקיום המלוות לשם יחוד קוצ"ה ושכינתיה שיהא רלונו רק לגלות חלקות, אף שיש צלצו מחשצות אחרות, אם להיות רצ רצון או הממון מהכולל וכדו' כל מיני מחשצות גשמיות שאינם לגלות חלקות, מ"מ אי"צ פוער אותו מלחפש את טהרת העצודה ולנשות ככל עת להתחיל מחדש לצא לזה, ולצקש ולהתחנן לפני השי"ת שיזכהו לכך, שיהיה עיקר כונתו רק לגלות צבוד שמים צאמת. ושיזכה למאס תאוות עוה"צ צתכלית.

ובל' מה שהוא מהס"א הצדיק גמור הוא שונאו בתכלית השנאה מחמת גודל אהבתו לה' וקדושתו באהבה רבה בתענוגים וחיבה יתרה הנ"ל, כי הם זה לעומת זה בדכתיב תכלית שנאה שונאים לאויבים היו לי חקרני ודע לבבי וגו' ובפי ערך גודל האהבה לה' כך ערך גודל השנאה לס"א והמיואוס ברע בתכלית כי המיואוס הוא הפך האהבה ממש כמו השנאה. כי שתי העצודות הם מקושרים ומאוחדים כאחד, והצדק צגילוי חלקות, שונא צתכלית השנאה כל מונע מהתגלות חלקות, וכמ"ש צגמ' רשצ"י דיצר צתכלית הזלזל נגד רומי, ור' יהודה היה ראש המדצרים ככל מקום ודיצר צנוסח אחר. וציאר הרה"ק מקאמארנא צצאמת כל הדיקים שונאים הסט"א צתכלית השנאה. אלא שהרצניים הפוסקים שהם מלד השמאל דקדושה, דרך עצודתם ללחוס צסט"א צאופן של מלחמה. משא"כ הדיקים השייכים ללד ימין הם לוחמים צסט"א ע"י שמכריזים שאין עוד מלצדו ית', כי הסט"א רואה להגציר הדמיון שיש מליחות חוץ מהצורא, והדיקים מגלים חמונת היחוד. אצל כל לדיק ולדיק שונא הסט"א צתכלית, אלא שהתגלות הוא לכל לדיק כפי דרכו.

וצדיק שאינו גמור הוא שאינו שונא הס"א בתכלית השנאה ולכן אינו מואס ג"כ ברע בתכלית, ובל' שאין השנאה והמיואוס בתכלית ע"כ נשאר איזה שמין אהבה ותענוג לשם ולא חוסרו הבגדים הצואים לגמרי מכל וכל ולכן לא נהפך לטוב ממש מאחר שיש לו איזה אחיזה עדיין בבגדים הצואים, אלא שהוא בטל במיעוטו ובלא חשיב, ולכן נקרא צדיק ורע כפוף ובטל לו. ועל כן גם אהבתו לה' אינו בתכלית ולכן נקרא צדיק שאינו גמור.

והנה מדרגה זו מתחלקת לרבבות מדרגות בענין בחי' מיעוט הרע הנשאר מאחת מארבע יסודות הרעים ובענין ביטולו במיעוטו בששים עד"מ או באלף ורבעה וביוצא עד"מ, והן הם בחי' צדיקים הרבים שבכל הדורות כדאיתא בגמ' דתמניסר אלפי צדיקי קיימי קמו' הקב"ה. וכמ"ש צסה"ק לקוטי מוהר"ן שכמו שיש להאמין צשה"ת

כן יש להאמין צדיקים ששתן השי"ת צכל דור ודור, הרי שצודאי שצכל דור ודור יש לדיקים שצחזה דרגא צטלה הסט"א מהס', אצל לא צתכלית הציעול צשלימות, כי זאת הדרגא של לדיק גמור הוא צחי' צני עליה והן מועטין. שזכים לעלות לעולמות עליונים ולקבל אנפי שכינתא צכל יוס', וזכים לאור האלקי צשלימות. צחי' צני עליה שעולים למתיצתא דרקיעא, שאלס צאמת צטל הרע צתכלית הציעול.

אך על מעלת צדיק גמור הוא שאמר רשב"י ראיתי בני עליה והם מועטים בו' שלבן נקראים בני עליה שמהפכין הרע ומעלים אותו לקדושה כדאיתא בזוהר בהקדמה שבשרצה רבי חייא לעלות להיכל ר"ש בן יוחאי שמע קלא נפיק ואמר מאן מנכין די חשוכא מהפכין לנהורא וטעמין מרירו למיתקא עד לא ייתון הבא וכו': כי אי אפשר להכנס להיכל של כל לדיק ולדיק רק אס נגע צזאת הדרגא של אותו הלדיק, ור' חיא הולך להתענות הרבה עד שזכה להכנס להיכל דרש"י, עד שהיפך החשוכא לנהורא.

ועוד נקראים בני עליה מפני שגם עבודתם בבחי' ועשה טוב בקיום התורה ומצוותיה הוא לצורך גבוה ומעלה מעלה עד רום המעלות ולא כדי לדבקה בו ית' בלבד לרוות צמאון נפשם הצמאה לח' כמ"ש הוי כל צמא לכו למים וכמ"ש כמ"א אלא כדפירשו בתיקונים איזהו חסיד המתחסד עם קונו עם קן דיליה לייחדא קב"ה ושכינתו' בתחתונים וכמ"ש ברע"י מתימנא פ' תצא כברא דאשתדל בתר אבוי ואימיה דרחים לון יתיר מגרמיה ונפשיה ורוחיה ונשמתו' בו' ומסר גרמיה למיתה עלייהו למיפרק לון בו' וכמ"ש כמ"א. [ושניהם עולים בקנה אחד כי ע"י הבידורים שמבררים מנוגה מעלים מיון נוקבין ונעשו' יחודים עליונים להוריד מיון דבורין שהם הם מימי החסדים שבכל מצוה ומצוה מרמ"ח מצות עשה שכולן הן בחי' חסדים ומיון דבורין דחינו המושבת קדושת אלהותו יתברך מלמעלה למטה להתלבש בתחתונים כמ"ש כמ"א]:

פרק יא

וזה לעומת זה רשע וטוב לו לעומת צדיק ורע לו לעיל צפ"י ציאר שטיקר העבודה הוא לצטל שורש הרע שצנפה"צ, היינו שצאמת ירלה צכל נפשו רק לעבוד את השי"ת צאמת וצתמים, שהוא צחי' שמשציעים את האדם תהי לדיק, שיעסוק צעבודת הלדיקים להתענג רק על ה' ולצטל לגמרי התעוררות הרע שצנפשו. וכל זמן שהרע עדיין נשרש צו, הוא צצחי' לדיק ורע לו. ועתה צא לצאר צחינת רשע ועוז לו. דחינו שהטוב שבנפשו האלהי' שבמוחו ובחלל הימני שבלבו כפוף ובטל לגבי הרע מהקליפה שבחלל השמאלי וזה מתחלק גם כן לרבבות מדרגות חלוקות בענין כמות ואיכות הביטול וכפיפת הטוב לרע ח"ו, יש מי שהכפיפה והביטול אצלו מעט מזער ואף גם זאת אינו בתמידות ולא תדיר לפרקים קרובים אלא לעתים רחוקים מתגבר הרע על הטוב וכובש את העיר קטנה הוא הגוף אך לא בולו אלא מקצתו לבד שיחיה סר למשמעתו ונעשה לו מרכבה ולבוש להתלבש

בו א' משלשה לבושיה הנ"ל דחינו או במעשה לבד לעשות עבירות קלות ולא חמורות ח"ו או בדיבור לבד לדבר אבק לשון הרע וליצנות וכחאי גוונא או במחשבה לבד הרהורי עבירה הקשים מעבירה וגם אם אינו מזהיר בעבירה לעשותה אלא בענין זיווג זכר ונקיבה בעולם שעובר על אזהרת התורה ונשמרת מכל דבר רע שלא יזהיר ביום בו, או שהיא שעת הכושר לעסוק בתורה והוא מפנה לבו לבטלה כדתנן באבות הנייעור בלילה בו, ומפנה לבו בו, שבאחת מכל אלה וכיוצא בהן נקרא רשע בעת החייה שהרע שבנפשו גובר בו ומתלבש בגופו ומחטיאו ומטמאו, ואח"כ גובר בו הטוב שבנפשו האלהי ומתחרט ומבקש מחילה ופליחה מו' וה' יסלח לו אם שב בתשובה הראויה על פי עצת חכמינו ז"ל בשלשה חלוקי כפרה שהיה ר' ישמעאל דורש בו, כמ"ש במ"א. כי אם צאמת יסוד צתשונה, הרי כבר אינו צגדר רשע וטוב לו, אלא צגדר ציוני.

ויש מי שחרע גובר בו יותר ומתלבשי' בו כל שלשה לבושים של הרע ומחטיאו בעבירות חמורות יותר ובעתים קרובים יותר אך בינתיים מתחרט ובאים לו הרהורי תשובה מבחי' הטוב שבנפשו שמתגבר קצת בינתיים אלא שאין לו התגברות כל כך לנצח את הרע לפרוש מחטאיו לגמרי להיות מודה ועוזב ועל זה אמרו רז"ל רשעים מלאים חרטות שהם רוב הרשעים שיש בחי' טוב בנפשם עדיין. אך מי שאינו מתחרט לעולם ואין באים לו הרהורי תשובה כלל נקרא רשע ורע לו שחרע שבנפשו הוא לבדו נשאר בקרבו כי גבר כל כך על הטוב עד שנסתלק מקרבו ועומד בבחי' מקיף עליו מלמעלה ולכן ארז"ל כל בי עשרה שכינתא שריא:

היינו שטיק חיות האדם הוא רק מהקדושה, ולכן אפי' הרשע הגמור שסילק הטוב ממנו, והוא צנחי' רשע ורע לו, מ"מ לריק שיהא הטוב עומד ומקיף עליו מלמעלה, כי בלעדי הטוב והקדושה, אין חיות כלל. וכמודע מהרה"ק ר' אייזיק מזידיטשז שומר שמה שהכופרים חוקרים כל ימיהם מאמונה, כי צאמת צפנימיות נפשם צודאי כן מאמינים, כי לולא האמונה אין להם חיות כלל, אלא שהרע מתגבר עליהם לחקור ולחרץ מעשיהם הרעים. וכמ"ש צלקו"מ שם צאמת יכפור לגמרי, ימות הכופר תיכף ומיד. הכלל שצעת רשעותו, עומד הטוב ומקיף עליו מלמעלה.

והוא ענין כל צי עשרה שכינתא שריא, היינו אפי' שהארת אור הפנימי תלוי לפי מעשי כל אור"א, מ"מ האור המקיף קיים תמיד, יהיה איך שיהיה יש לו חלק מהשכינה, ולכן כשיש עשרה ציחד אפי' יש רשע ציניהם, שכינתא שריא.

והנה בעל התניא מחמיר מאד צגדר השם רשע, כי כל מי שצצר על ציטול תורה או אצק לשה"ר וכדו', כל זמן שלא שצ צתשונה על זה החטא, הרי הוא צגדר רשע. ולכן לריק לחדש שמה שכל צי עשרה שכינתא שריא הוא אפי' שם חטאו והם צגדר רשע, מ"מ השכינה נמלאת עם כאו"א צסוד מקיף. ולהלן צסוק הספר מציא צשם המגיד שהקדושה גדולה כ"כ כשמתאספים עשרה מיראל, שאפי' מלאך ושרף אינם יכולים לעמוד צקדושה זו.

פרק יב

והבינוני הוא שלעולם אין הרע גובר כל כך לכבוש את העיר קטנה להתלבש בגוף להחטיו דהיינו ששלש' לבושי נפש הבהמית שהם מחשבה דבור ומעשה שמצד הקליפ' אין גוברים בו על נפש האלהית להתלבש בגוף במוח ובפה ובשאר רמ"ח אברים להחטיום ולטמאם ח"ו רק שלשה לבושי נפש האלהית הם לבדם מתלבשים בגוף שהם מחשבה דבור ומעשה של תרי"ג מצות התורה ולא עבר עבירה מימיו ולא יעבור לעולם ולא נקרא עליו שם רשע אפי' שעה אחת ורגע אחד בל ימיו ואפי' אם נכשל והרשיע, כשיתעורר לשוץ בתשובה, חוזר לדרגת הצינוני. וגם כשיתגבר מאד ללחוס צילרו, ישאר בשם צינוני כל זמן שעדיין הרע בשורש, וראונו ה' שיכסוף ויחייגע להיות בדרגת הדיק שיהיה נקי בתכלית מהדמים הרעים. והנפש הצהמית תהיה כולו עוז.

וכמ"ש בספה"ק הפסוק והיה כי יניח ה' א' לך את כל אויביך מסביב, שצריך שיצא לצחי' מנוחה מפיתויי הילר שמוגע ממנו לעסוק בתורה ותפילה, ואחר שזוכה למנוחה מהדמים הרעים, ויאל' מדרגת רשע לצינוני, עתה העבודה למחות את זכר עמלק, היינו לעקור את שרשי הרע, כי לב האדם מלא בשרשי מדות הרעות, והוא מה שמשציעים כל אדם תהי' לדיק, שמיד בתחילת עבודתו כבר יכנס לאמיתת העבודה לעקור צרע בתכלית, ולא יעשה לומר תחילה אהיה צינוני ואח"כ אכנס לראונות חזקים להיות לדיק, אלא תיכף ומיד תתחילת עבודתו, ישמע קול השצועה העומד ולווח תמיד בכל עת, 'תהי' לדיק'. היינו למאס הרע בתכלית כג"ל.

וכמ"ש ברש"ש בספרו נהר שלום צסוד כונת מלביש ערומים, שדווקא אם יעקור האדם את שרשי המדות הרעות, רק אז יוכל לקיים תורה ומצוות, כי הגם שיש שרלון ה' שישאר האדם צינוני כל ימיו, מ"מ אפי' כדי לזכות להיות צינוני, צריך לעסוק בעבודת ה' כדרך הדיקים, כי כל זמן שאינו מתחייגע על ענין לשמה, ולהדבק באלקותו ית"ש, אפי' אם יחייגע על המדות הרעות לא יוכל להוציא לפועל את המלחמה צילרין הרעין, ולכן היא העלה העמוקה לשמוע את השצועה תהי' לדיק, כי אם ישמע רק את החלק השני אל תהיה רשע, היינו תהיה צינוני, אזי לא יזכה לעולם להיות צינוני, מחמת ששרשי הרע חזקים מאד, צמאיאות נפשו הצנוי מד' היסודות הג"ל. ולכן כשזוכה ללחוס בצחי' תהי' לדיק, היינו להמשיך על עולמו נקודת פנימיות, לנקות שרשי הרע ע"י הדיקות צהשי"ת צאמת, לחיות לשם יחוד קוצ"ה ושכינתיה, עי"ז יש צכחו לנלח המלחמה צילרין הרעין ולהיות צינוני כשר. הרי שעבודת 'תהי' לדיק', מועיל לזכות לצחי' 'אל תהי' רשע'.

וצאמת יש שיזכה לצסוף לצחי' תהי' לדיק צפשעות, לעשות כל דצרו לשם שמים, להטהר צאמת בשורש נפשו. לא רק להתענג על דציקותו צה' לרוות נפשו הצמאה, אלא לשם יחוד קוצ"ה ושכינתיה צאמת. כי הצינוני הגם שכל דצרו ומעשיו ומחשבותיו הם צקדושה, ואפי' אינו נכשל בדיבור אחד של ציעול תורה וכו', מ"מ כל עיקר שורש עבודתו הוא רק לרוות

נפשו הנמאה, שטוב לו לחיות בדציקות זה. אבל אין כונתו הפנימית לשם שמים. ולכן אינו טהור ונקי בתכלית.

ולכן כשיתייגע האדם לבא לנקודת לשמה, ויחזור לזה לזכות שכל מעשיו יהיו לשם יחוד קוצ"ה ושכינתיה, וכמ"ש המגיד שאפי' האדם המונח בעומק הרע, יש לו עדיין קשר לעסוק בעצודות גבוהות, ואם יגלה בנפשו זאת הנקודה לעשות רצון ה' לשם שמים, אזי יהיה נקל לו לבא לבחי' ציוני, להכניע שרשי הרע. וממלא שהצועה תהי' לדיק היא עלה כדי לבא לבחי' אל תהי' רשע.

ופנימיות הענין שהגם שאינו אוחז לעת עתה בזאת הדרגה לכוון לשם יחוד קוצ"ה ושכינתיה, מ"מ ע"י שכוסף וחותר לכך, זוכה להארה מזאת העבודה, כי כל הארה אלקית יש בה שני חלקים של התגלות, או ע"י אור או ע"י יסורים, שהרי כל אחד ואחד יש מה שעוזר עליו יסורי הגוף והנפש, שצאמת אין האדם רואה צאלו היסורים, יש שהאדם מקבלם ויש שצועט בהם, כשאדם אומר להשי"ת שמקבל היסורים ומאמין שיש להם תכלית, ומקבלם לשם יחוד קוצ"ה ושכינתיה, הרי צה אין לו שום כבוד עולמי, כי כל מה שלא זכה עדיין לקיים כל מעשיו לשמה צאמת, הוא כי חי בהללחה עולמית שיש לו בחורה ותפילה וכדו', משא"כ צענין היסורים הרי אי"ז ענין שהוא פעל או עשה, אלא השי"ת נתן לו זאת, והיא היפך ההללחה בתכלית, ובה שמקבלם צאהצה ואומר שהוא כדי לקרב הגאולה ולעשות לו ית' נחת רוח, וזהו עצודה יותר קלה לנפשו, ובה יזכה לזכך עולמו ציסורים קטנים מאד יותר ויותר מאלפי תעניות.

וכמ"ש צשם המאור עינים, שכשאדם הולך צרשות הרצים ויש גשם שוטף וכדו' מה שיש לו לאדם קצת יסורים מזה, שע"פ רוב אין האדם מחשיב זאת ליסורים, אבל אם מרים את עיניו ואומר להשי"ת שמקבלם צאהצה, הרי זה מכפר כגלגול שלג. כי האמונה שהיסורים מכפרים, היא זאת שמתקנת את נפשו. וציותר מזה כשמבקש ממנו ית' שאלו היסורים יקרצו את הגאולה ויהיה תיקון להשכינה, היא דרגה נעלה ציותר ויותר. וצפרט כשזוכר רק התגלות כבוד הצורה צלצד, שיתגלה ע"י אלו היסורים, עי"ז זוכה ממש להמשיך הארה נפלאה בעולם.

וכמוצא צשם הדצרי חיים כשצא על אדם יסורים ח"ו אפי' יסורים קטנים, יאמר 'ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאתי', ואם יחכם יותר יבקש מה' שהיסורין יכפרו על פגם הצריאה כולה, ויאיר אור ה' בעולם כולו.

אך מחות ועצמות נפש האלהית שהן עשר בחינותיה לא להן לבדן המלוכה והממשלה בעיר קטנה כי אם בעתים מזומנים כמו בשעת קריאת שמע ותפלה שהיא שעת מוחין דגדלות למעלה וגם למטה היא שעת חבושר לבל אדם כי כלל כל לימוד הקבלה הוא מה שנעשה עם זו"ן דאלי' נעשה עם האדם, וכיון שצעת התפילה נמשך חצ"ד צזו"ן לכן גם נמשך מוחין אל האדם, משא"כ צאמנע היום לא יוכל צקל לבא לצאת ההצונוות שיוכל לזכות צעת אמירת ק"ש או תפילה. כי ע"י מה שהוא עת רצון שלמעלה נמשך מוחין כן נמשך צזאת הגשמה המשכת חצ"ד.

ונודע מהרצו רצו אלימלך שע"י שלומדים מאיזה ענין מעניני התורה, יש צד סגולה שיזכה לקיים זה הדבר שלומד ממנו. וכן כשאומר ואהבת את ה' אלקיך הוא מסוגל לזכות לאהבת ה'. ויש צד שני נקודות, א. כיון שהוא זמן המשכת מוחין דגדלות למעלה, לכן נמשך על האדם שיוכל להתעורר לחכמה צינה דעת, חכמה הוא ציטול לה', וצינה להתבונן צמליחות ה', ולצד לאהבה יראה ודכיות, ולהתקשר צדעתו לה'. ב. לצד מזאת ע"י שעוסק בתורה צעניני אמונת היחוד ואהבת ה', הרי זה מסוגל לזכות לכהן. ואפי' אם צמשיך היום קשה לו להתעורר לזה, מ"מ צעת ק"ש ותפילה מסוגל לכהן.

וצאמת לאו דווקא צעת ק"ש ותפילה, אלא גם ככל יחוד שנגרם ע"י קיום המלוה, לזית או תפילין, לולב או שופר, שכיון שע"י היחוד נמשך מוחין למעלה, הרי זה מסוגל לעורר נפש האדם לאהבת ה'.

שאז מקשר חב"ד שלו לה' להעמיק דעתו בגדולת א"ם ב"ה ולעורר את האהבה ברשפי אש בחלל הימני שבלבו לדבקה בו בקיום התורה ומצותיה מאהבה, שזהו ענין המבואר בקריאת שמע דאורייתא וברכותיה שלפניה ולאחריה שהן מדרבנן הן חכמה לקיום הק"ש במ"ש במ"א כמו שצטל החניא מצאח להלן שההכנה לק"ש הוא ע"י ההתבוננות צעצודת מלאכי מעלה ושרפי קודש, וכן כשמחזק צעצודת הלדיקים שע"י משפיע ומעורר מקיפי הנפש לעוררו לעצודת ה'. וכן כשמסדרים עצודת האופנים מלאכים והשרפים, הגם שלא כל אחד זוכה לראות עצודתם ממש, אצל כשמחזק צעצודתם צאהבה יראה דכיות שאין לשער, ומלייר זאת צדמיונו, כיון שנשמתו צשרשה כן רואה כל זאת צפועל, לכן ע"י זוכה להתעוררות נפלאה צנשמתו צגדר מקוף, שע"י זוכה לאהבה ויראה ממש צעת קריאת שמע, כי לריכים הכנה דרצה צצחי' מקיפים כדי לזכות לאור פנימי צק"ש. ולכן עיקר העצודה להתקרב ללדיקים צכל עת, כי נפש האדם לפעמים מתקררת מההתעוררות הראויה לאהבה וליראה את שמו ית', ולכן ע"י שרואה עצודת הלדיק זה מצטיר נפשו צגדר מקוף שיתעורר מחדש לעצודתו. ואז הרע שבללל השמאלי כפוף ובטל לטוב המתפשט בחלל הימני מחב"ד שבמורה המקושרים בגדולת א"ם ב"ה.

אבל אחר התפלה בחסתלקות המוחין דגדלות א"ם ב"ה הרי הרע חוזר וניעור בחלל השמאלי ומתאוה תאוה לתאות עוה"ז ותענוגיו. רק מפני שלא לו לבדו משפט המלוכה והממשלה בעיר אינו יכול להוציא תאותו מבח אל הפועל להתלבש באברי הגוף במעשה דבור ומחשבה ממש להעמיק מחשבתו בתענוגיו עוה"ז איך למלאות תאות לבו כי המוח שליט על הלב [במ"ש בר"מ פ' פינחס] בתולדתו וטבע יצירתו ועד כדי כך, שאע"פ שצעת התפילה המשך ע"ע מוחין דגדלות וציטול לאח"ס, מ"מ אחר התפילה חוזר וניעור הרע צחלל השמאלי עס כל תאוותיו, והגם שלמעשה אין ילרו מכשילו צשום מכשול, כי מתגצר עליו צפועל, מ"מ עדיין הוא צגדר צינוני, כי עדיין הרע צכת. כי צחי' לדיק אינו לוחס צילרו רק מלא חיות ושמחה צקיום התורה ומלוות.

שכך נוצר האדם בתולדתו שכל אדם יכול ברצונו שבמוחו להתאפק ולמשול ברוח תאוותו שבלבו שלא למלאת משאלות לבו במעשה דבור ומחשבה ולחסיח דעתו לגמרי מתאוות לבו אל החפץ לגמרי. וכמ"ש צמאור ושמש צסס הרצי רצי אלימלך שכסס שתיקן דוד המלך מאה צרכות צכל יוס, כן ל"ל מאה תשובות צכל יוס, כי יש לעסוק בתשובה צכל עת, כמו שדוד המלך תיקן לקבל עול מלכות שמים מאה פעמים ציוס, וכשיעסוק בתשובה כל היום, אזי יהיה צדרגת הציוני. כי כל זמן שאינו עוסק צעצודת התשובה הרי הוא צגדר רשע, כי כל זמן שהחטא צידו, אפי' חטא של ציעול תורה לרגע, אזי הוא צגדר רשע ח"ו, ולכן עיקר העבודה הוא להאמין צכח התשובה, שצרגע שצז להשי"ת, תשובתו מתקצלת צזהבה, ופועל מיד לחזור להיות ציוני. וכמה שאדם מאמין צכח התשובה כן עוסק צזה כל היום. ועי"ז הוא צגדר ציוני שכצז אין עליו חטאים, ומ"מ הילר הרע מושרש צחלל השמאלי צצלצ, והוא מליאות האדם אחר שצז בתשובה שכצז נמחלו עוונותיו אולם הילר הרע מנסה להכשילו ולפתתו לסור מטוב לרע ח"ו.

ובפרט אל צד הקדושה כדכתיב וראיתי שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החושך פי' כמו שהאור יש לו יתרון ושליוטה וממשלה על החושך שמעט אור גשמי דוחה הרבה מן החושך שנדחה ממנו מאליו וממילא כך נדחה ממילא סכלות הרבה של הקליפה וס"א שבחלל השמאלי (כמאמר רז"ל אלא אם כן נכנס בו רוח שטות וכו') מפני החכמה שבנפש האלהית שבמוח אשר רצונה למשול לבדה בעיר ולחתלבש בשלשה לבושיה הנ"ל בכל הגוף כולו כנ"ל שהם מחשבה דבור ומעשה תרי"ג מצות התורה כנ"ל, ואעפ"כ אינו נקרא צדיק כלל מפני שיתרון הזה אשר לאור נפש האלהית על החושך וסכלות של הקליפה הנדחה ממילא אינו אלא בשלשה לבושי' הנ"ל ולא במהותה ועצמותה על מהותה ועצמותה של הקליפה, כי מהותה ועצמותה של נפש הבהמית שמהקליפה שבחלל השמאלי לא נדחה כלל ממקומו בבינוני אחר התפלה שאין רשפי אש אהבת ה' בהתגלות לבו בחלל הימוני כי אם תוכו רצוף אהבה מסותרת שהיא אהבה הטבעית שבנפש האלהית כמ"ש לקמן, ואזי יכול להיות סכלות הכסיל הרע בהתגלו' לבו בחלל השמאלי להתאות תאוה לכל ענייני גשמיות עוה"ז בין בהיתר בין באיסור ח"ו כאלו לא התפלל כלל, אלא שבדבר איסור אינו עולה בדעתו לעשות האיסור בפועל ממש ח"ו, אלא הרהורי עבירה הקשים מעבירה יכולים לפעול לעלות למוחו ולבלבלו מתורה ועבודה, וכמארז"ל ג' עבירות אין אדם ניצול מהן בכל יום הרהור עבירה ועיון תפלה כו'. פשטות ענין עיון תפלה הוא מה שהצט"ד מצלצל את האדם שכיון שזכה להתפלל צדציקות וכוונה, הרי מגיע לו שיענו לו מן השמים.

ושורש זה ההרהור הוא כיון שכל עיקר כונתו צהתיגעו צתפילה היה רק כדי לפעול הישועה. אף שצודאי לריך להאמין שאנו פועלים ישועות צתפילתינו. אצל עיקר הנקודה צלצ ל"ל עלם התפילה צעלמה. חוץ ממה שרלון ה' שנפעל ע"י התפילה, אצל הנקודה הפנימית היא

שהחכמית הוא עלם מה שמתקרב לה' ע"י התפילה, ואפי' אם יבקש כל ימי חייו ולא יושע, הרי הוא שמח בעלם ההתקשרות לצורא ית' בתפילתו.

וכמ"ש צבעש"ט עה"פ תמים תהיה עם הויה אלקיך, שבתצת תמים יש נקודה צארת ת'. וזאת הנקודה הוא פנימיות התמימות, כדפרש"י אל תחקור אחר העתידות, וקשה שתיכף אח"כ כתיב נביא מקרבך אקים לך וגו', שהנביאים ינבאו לך עתידות. שלכא' היא פליאה מהו רלון ה', שגדע עתידות או לא. האם נבואה היא סתירה לתמימות. ולפנים מישאל נקראו הנביאים חוזים, ואפי' כשנאצד האתון הלכו לשאול את הנביא היכן הוא, וא"כ מהו ענין התמימות. ופי' הצעש"ט יסוד נפלא שענין הנקודה שבתמימות היא שהנקודה הפנימית שכלל יהיה בתמימות, בלי שום הלכה.

כי מה שהאדם צא אל הנביא לשאול מהי דרכו בעצדות ה' וכדו', הרי בחילוניות הוא מבקש להלל דרכו, אם בגשמי אם ברוחני, אבל הנקודה הפנימית, הדבקות הפנימית להשי"ת, לריכה להיות באופן של תמימות, שאינה תלויה בשום הלכה כלל. כי עלם הקשר עם השי"ת מספיק לו שאי"ל שום דבר בלעדו. הגם שחילוניות כן שואל את החוזה וכו', אבל פנימיות לבו רואה את הדבקות לה' לבדו.

והוא הפגם של עיון תפילה, שכל עיקר פנימיות כונת תפילתו הוא לפעול הישועה בלבד, וחסר הנקודה הפנימית של תמים תהיה, כי לריך שיהיה הנקודה הפנימית רק להדבק בו ית'. ויחד עם זאת לבקש הישועה כרלנו ית'.

רק שלזה מועיל הרשימו במוחין ויראת ה' ואהבתו המפותרת בחלל חימני להתגבר ולשלוט על הרע הזה המתארה תארה שלא להיות לו שליטה וממשלה בעיר להוציא תאותו מבח אל הפועל להתלבש באברי הגוף היינו שאם מתייגע צעת התפילה לעורר האהבה והיראה וההתצוננות דקדושה, או צשאר היום צעת ההתצודדות, ועוסק לשו צתשוצה שעי"ז הוא צגדר צינוני, אזי זוכה שזאת הרשימו נותנת לו כח להתגבר ולשלוט על הרע שמתגבר עליו.

ואפי' במוח לבדו להרהר ברע אין לו שליטה וממשלה להרהר ח"ו ברצונו שבמוחו שיקבל ברצון ח"ו הרהור זה הרע העולה מאליו מחלב למוח בנ"ל, אלא מיד בעלייתו לשם דוחהו בשתי ידיים ומסיה דעתו מיד שנזכר שהוא הרהור רע ואינו מקבלו ברצון אפי' להרהר בו ברצון וב"ש להעלותו על הדעת לעשותו ח"ו או אפי' לדבר בו. כי המהרהר ברצון נק' רשע באותה שעה והבינוני אינו רשע אפי' שעה אחת לעולם. וכמ"ש רביה"ק מוהר"ן וכן צצני יששכר, שיש עוצדי ה' ששצרים צקרצם כשעולה על המחשבה מחשבות שלא כרלון ה', צפרט כשזה מתגבר צריצוי גדול, וצאמת אין להתעלצ מזה כלל, כי המחשבה הראשונה שעולה על לבו אינו חטא כלל, רק כשמשכים להמשך אחריה רח"ל. אדרבה אם הוא יעלצ מזה, תכצד עליו כוצד המלחמה. ויש לו לשמוח שזכה להצדמות כזאת להמליך את השי"ת על מחו ומחשצתו.

ובן בדברים שבין אדם לחבירו מיד שעולה לו מחלב למוח איזו טינא ושנאה ח"ו או איזו קנאה או בעס או קפידא ודומיהן שהוא חיסור של לא תשנא את אחיך כלצנך, ואפי' הרהור לשה"ר הוא פגם. וכן קנאה וכעס או כלשהו קפידה על אחד מ'ישראל, אפי' שמתעורר המדה הרעה, אין להצלה ממנה חלל תיכף ומיד לדחותה. אינו מקבלן כלל במוחו וברצונו ואדרבה המוח שליט ומושל ברוח שבלבו לעשות החפץ ממש להתנהג עם חבירו במדת חסד וחיבה יתרה מודעת לו לסבול ממנו עד קצה האחרון ולא לבעוס ח"ו וגם שלא לשלם לו בפעלו ח"ו אלא אדרבה לגמול לחייבים טובות כמ"ש בזהר ללמוד מיוסף עם אחיו: שמח להם על שמכרוהו. ורצונו צחי מפרש שמה שנעשו כי לא אמר יוסף צפה מלח שמחל להם. אף שמחל להם בשלימות לריך להוליא צפה מלח שמחל להם, כדי שלא יעשו על ידו.

פרק יג

ובזה יובן לשון מאמרז"ל בינונים זה וזה שופטן (פי' יצר טוב ויצר הרע) דכתיב בי יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו ואין הכונה שהילך הרע שופטו היינו שמכשילו צחטא, שהרי אם הוא נכשל נקרא צחטא רשע עד שישוב ויחזור להיות ציוני, חלל שגדר הציוני שעדיין לריך ללחוס צהרע. ולא אמרו זה וזה מושלים ח"ו כי כשיש איזו שליטה וממשלה ליצר הרע בעיר קטנה אפי' לפי שעה קלה נקרא רשע באותה שעה אלא היצח"ר אינו רק עד"מ כמו שופט ודיין האומר דעתו במשפט ואעפ"כ יכול להיות שלא יהיה פסק הלכה כך למעשה מפני שיש עוד שופט ודיין החולק עליו וצריך להכריע ביניהם והלכה בדברי המכריע, כך היצח"ר אומר דעתו בחלל השמאלי שבלב ומחלב עולה למוח להרהר בו ומיד חולק עליו השופט השני שהוא הנפש האלהית שבמוח המתפשט בחלל הימני שבלב מקום משכן היצר טוב והלכה בדברי המכריע הוא הקב"ה העוזרו להיצר טוב כמאמר רז"ל אלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול לו והעזר היא ההארה שמאיר אור ה' על נפש האלהית להיות לה יתרון ושליטה על סכלות הכפיל ויצח"ר ביתרון האור מן החושך כנ"ל.

והנה כתיב וזהב את הויה אלקיך בכל לצנך, ודרז"ל צני יאריך, ופי' מהר"י סרוק צחטא האריז"ל שבתחילת הצריחה צחטא השי"ת את עולם השעשועים, ותכלית צריחת נשמות ישראל שיהיה להם קשר של שעשועים עמו ית', כמו שהוא ית' משתעשע עם כאו"א מ'ישראל. ואיך הוא זה האור והקשר והדזיקות שמקשר את נשמות ישראל צהשי"ת, הוא אור התורה. כי יש ג' נקודות, הצורה ית', ונשמות ישראל, והקשר שצנייהם הוא התורה הק', שצחטא נדצקס נשמות ישראל דזיקות אמיית צתכלית.

וסוד השעשועים הוא מלך אחד גדול הקרצה והדזיקות, ומלך שני הרי אחר שיתאחדו צתכלית האחדות, אין שייך שעשועים כלל, כי כבר נהיו לאחד, חלל דווקא סוד היחוד הוא

שמתאחד עם נשמות ישראל ע"י אור התורה, וזוהי נקשרים נשמות ישראל צאור התורה וצבורא ית"ש, והכל נעשה כצחינה אחת צלי פירוד.

וענין זה עמוק מאד שצוה"ר מחמת חטא אדה"ר וחטאי הדורות לא זכינו ונתחלקו תרין נוקצין צחי' רחל ולאה לשנים, כי ענין רחל הוא אור התורה הק', וענין לאה הוא סוד הדזיקות והשעשועים צה', ואם לא היו כשני אחיות אלא כאחת צלצד, אזי היה מאיר אור שורש הגאולה. כי מה שנשא יעקב אבינו ע"ה שני אחיות הוא ענין הפירוד שהתורה והדזיקות נתחלקו לצחי' שני אחיות.

והנה יש צצריאה שני כחות שרשיים, יצר טוב ויצר הרע, יצר הטוב הוא כח התורה הקדושה, כל מה שמתגלה צחוה"ק הוא ע"י יצר הטוב. אבל לא סגי בהכא, כי התכלית הוא לצא ע"י התורה לאור היחוד, היינו שהתורה תייחד את האדם צבורא ית"ש, והוא צחי' בשני ילריך שהי"ר הרע נתבעל ליצר הטוב, ונתאחד הכל כאחד, שאזי התורה היא שלימות האחדות צבורא. והוא צחי' הי"ר הרע שהוא כח המשיכה, כי כלל ענין הי"ר הרע מקושר לענין יחוד, עיקר דינרא צישא הוא יחוד דקלי', וכמוצא צגמ' שכשרלו לצטל הי"ר הרע לא היה צאוחו ויוס צילה, כי כח הי"ר הרע הוא ההתעוררות ליחוד, וכיון שנפל סוד הי"ר הרע לקלי', לכן שוכח האדם מהדזיקות צה' ונפל אור היחוד כ"כ עד שתשתכנה אצני קודש צאשפתות, כי מה שנפש הישראלי מחפש ומצקש, הוא רק להתרפק על דודו צאהבה ולעווס מנוף דצש השעשועים העליונים.

והנה אחר שמיאיות האדם אחר ששצ על חטאיו הוא צצחי' צינוני, שעדיין יש צו יצר טוב ויש צו יצר הרע, זה דיין ושופט לכאן וזה דיין ושופט לכאן, מ"מ לא צכדי עשה ה' את אלו השני כחות צאדם, כי מה שמשציעים כל אחד תהי צדיק ואל תהי רשע, יש צזה סוד גדול מאד. כי אם חי האדם צזה העולם ורק עסק צתורה ותפילה לשמור הלכות התורה, עוצ ויפה, ואשרי חלקו שזכה לכן ללחוס מלחמת ה' כעצודת הצינוני. אמנם לריך שיהיה צצחי' צדיק, לא רק לעסוק צתורה ותפילה, אלא עיקר הגקודה הוא שכל העולם לא צצרא אלא ללוות לזה, היינו להעלות שרשי הרע שצעולם, הגצורות הקדושות שצשרשם הוא אש קודש ודזיקות עליון צסוד משיח, אלא שנפלו הגצורות לחלקו של עשיו, למדות הגפולות צזה העולם והצליו, ולא סגי רק צזה שמתגבר על יצרו, אלא לריך להחייגע ולצקש לזכות להפך הרע לעוב, היינו לעצוד את ה' צשני יצרו, שזהו כלל עצודת הצדיקים להשתמש עם הי"ר הרע שהוא כח ההתלהבות והתצורה שיש צכאור"א אל הדזיקות.

ואחר שנפרדו צחי' רחל ולאה כשנים, יש מיאיות שאדם עוסק צתורה ושוכח מהשי"ת, היינו שצחינויות שולט היצר הטוב, אבל אינו מהפך את הי"ר הרע אל הקדושה, שהוא כלל ענין עצודת התפילה, להפך החמימות שצצענו לאש אהבה להשי"ת.

והשלימות הוא התקשרות רחל ולאה כאחת, שזהו עומק סוד תורת הקבלה להעלות צחי' התורה לצחי' תפילה, שצעת הלימוד מצקש להתקשר לה', וכן צעת התפילה הוא

מכוון כוונות, שהוא סוד כלליות התורה בתפילה. כי אלו הם שעשועי המלך שיתקשרו צחי' רחל ולאה לצחינה אחת.

וכמ"ש והיו לעץ אחד, שהוא התחצרות משיח בן דוד ומשיח בן יוסף, שמשח בן יוסף ענינו גילויי אור התורה, ומשיח בן דוד מגלה גילויים של דציקות ושעשועים אמיתיים צהשי"ת, וכל אחד לצדו אינו תכלית השלימות, אלא לריך להתחבר שני המשיחין צצחי' והיה לעץ אחד, שהתורה והתפילה אחת הן.

והוא סוד 'עד כי דוד הגדיל', וכמו ששאל ירבעם 'מי צראש' וענה לו השי"ת בן ישי צראש, כי אט"פ שאור התורה הוא זה שמקשר נשמות ישראל להשי"ת, מ"מ הכונה הראשונה, צצחי' מי צראש, הוא סוד עולם השעשועים, שזה מונח צראש העליון כציוכול, ולכן הגם שכל אחד מישראל לריך לעסוק בכל התורה כולה, אבל שלא יהיה זאת צצחי' ידיעה, כי צראש ל"ל צחי' בן דוד, צחי' השעשועים והדציקות צו ית', כי אם צראש יש רלון לידיעה צלצד, אין צו התקשרות יוסף ודוד.

והוא סוד מאמר ר' ישמעאל צגמ' מנחות לע: "תגא דצי ר' ישמעאל דצרי תורה לא יהו עלך חוצה ואי אתה רשאי לפעור עלמך מהן", הגם שמוטת תלמוד תורה כנגד כולם שטיקרו הוא ידיעת התורה, וצודאי לריך שישתוקק האדם לדעת כל התורה כולה, אבל מי צראש, היינו שריך להיות צראש רלון לא להידיעה עצמה אלא כאמצעי שמתאחד להתכלית שהוא הדציקות צה', ולכן צעסק התורה לא יראה את עצם הידיעה אלא כדי לזכות לדציקות צה'.

וצזה יתאחדו תרין משיחין צנפש האדם, שצעת לימוד התורה הוא צצוק צו ית' וכן צעת התפילה מחפש אור התורה, שהוא ענין הכוונות. וצראש הוא צחי' דוד, שהוא התגלות אה"ס הסוצצ, צחי' ד' ו' ד', שהד' הראשון הוא אה"ס הסוצצ, ונמשך ע"י הו' שהוא סוד הקו, עד הד' השני שהו"ע המלכות. הו' ענינו אור התורה שהוא סוד ההמשכה של הקו. כי אה"ס ר"ת הוא אדם דוד משיח, וצשורשו נשמת משה ודוד מאוחדים. אלא שצעה"ר נתחלקו למטה לשנים ונדמה לאדם שהתורה והתפילה הם שני ענינים. ועצודתינו להחזיר שניהם כאחד.

והוא ענין העצודה צשני ילרין, שתחילת העצודה הוא צצחי' זה וזה שופען, ללחוס צילר הרע, ולהוסיף ללכת צדרכי הצדיקים להשתמש עם הילר הרע לדציקות צה' שהוא שורש עצודת התפילה.

אך מאחר שהרע שבחלל השמאלי בבינוני הוא בתקפו בתולדתו להתאדות תאודה לכל תענוגי עוה"ז ולא נתבטל במיעוט לגבי הטוב ולא נדחה ממקומו כלל רק שאין לו שליטה וממשלה להתפשט באברי הגוף מפני הקב"ה העומד לימין אביון ועוזר ומאיר לנפש האלהית לבן נקרא ברשע כמארז"ל אפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך ברשע ולא רשע ממש אלא שיחזיק עצמו לבינוני ולא להאמין להעולם שאומרים שהרע שבו נתבטל לגבי הטוב שזו מדרגת צדיק אלא יהיה בעיניו כאלו מהותו ועצמותו של הרע הוא בתקפו ובגבורתו בחלל השמאלי בתולדתו ולא

חלף וחלף ממונו מאומה ואדרבה נתחזק יותר בהמשך הזמן שנשתמש בו הרבה באכילה ושתיה ושאר ענייני עוה"ז ואף מי שבתורת ה' הפצו ויהנה בה יומם ולילה לשמה אין זו הוכחה כלל שנדחה הרע ממקומו אלא יכול להיות שמחותו ועצמותו הוא בתקפו ובגבורתו במקומו בחלל השמאלי רק שלושי שיהם מחשבה דבור ומעשה של נפש הבחמית אינן מתלבשים במוח והפה והידים ושאר אברי הגוף מפני ה' שנתן שליטה וממשלה למוח על הלב ולכן נפש האלהית שבמוח מושלת בעיר קטנה אברי הגוף כולם שיחיו לבוש ומרכבה לשלש' לבושיה שיתלבשו בהם שהם מחשבה דבור ומעשה של תרי"ג מצוות התורה אבל מחותה ועצמותה של נפש האלהית אין לה שליטה וממשלה על מחותה ועצמותה של נפש הבחמית בבינוני כי אם בשעה שאהבת ה' הוא בהתגלות לבו בעתים מזומנים כמו בשעת התפלה וכיוצא בה ואף גם זאת הפעם אינה רק שליטה וממשלה לבד כדכתיב ולאום מלאום יאמין כשזה קם זה נופל וכשזה קם כו' שנפש האלהית מתאמצת ומתגברת על נפש הבחמית במקור הגבורות שהיא בינה להתבונן בגדולת ה' א"ס ב"ה ולהוליד אהבה עזה לה' כרשפי אש בחלל הימני שבלבו ואז אתכפיא ס"א שבחלל השמאלי אבל לא נתבטל לגמרי בבינוני אלא בצדיק שנאמר בו ולבי חלל בקרבי והוא מואם ברע ושונאו בתכלית השנאה והמאוס או שלא בתכלית השנאה כנ"ל. אבל בבינוני הוא ד"מ כאדם שישן שיכול לחזור וליעור משנתו כך הרע בבינוני הוא כישן בחלל השמאלי בשעת ק"ש ותפלה שלבו בווער באהבת ה' ואח"כ יכול להיות חוזר וניעור. ולכן היה רבה מחזיק עצמו בבינוני אף דלא פסיק פומיה מגירסא ובתורת ה' הפצו יומם ולילה בחפיצה וחשיקה ותשוקה ונפש שוקקה לה' באהבה רבה כבשעת ק"ש ותפלה ונדמה בעיניו בבינוני המתפלל כל היום וכמאמר רז"ל הלואי שיתפלל אדם כל היום כולו:

והנה מדת אהבה זו האמורה בבינונים בשעת התפלה ע"י התגברות הנפש האלהית כו' הנה לגבי מדרגת הצדיקים עובדי ה' באמת לאמיתו אין בחי' אהבה זו נקראת בשם עבודת אמת כלל מאחר שחולפת ועוברת אחר התפלה ובתיב שפת אמת תכון לעד ועד ארגיעה לשון שקר ואעפ"כ לגבי מדרגת הבינונים נקראת עבודה תמוה באמת לאמיתו שלהם איש כפי מדרגתו במדרגת הבינונים והריני קורא באהבתם שבתפלתם ג"כ שפת אמת תכון לעד הואיל ובכח נפשם האלהית לחזור ולעורר בחי' אהבה זו לעולם בהתגברותה בשעת התפלה מדי יום ביום ע"י הכנה הראויה לכל נפש כפי ערכה ומדרגת' כי הנה מדת אמת היא מדתו של יעקב הנקרא בריח התיכון המבריה מן הקצה אל הקצה מרומ המעלות ומדרגות עד סוף כל דרגין ובכל מעלה ומדרגה מבריה תוך נקודה האמצעית שהיא נקודת ובחי' מדת אמת שלה ומדת אמת היא נחלה בלי מצרים ואין לה שיעור למעלה עד רום המעלות, וכל מעלות ומדרגות שלמטה הם כאין לגבי מעלות ומדרגות שלמעלה מהן [כידוע לי"ח שבחי

ראש ומוחיין של מדרגות תחתונות הן למטה מבחי' עקביים ורגלי מדרגות עליונות מהן
ובמאמר רז"ל רגלי החיות בנגד בולין:

כי הנה עצודת ההתבוננות צאלקות, הוא צסוד הפסוק מצשרי אחזה אלוה, שיתדבק צהשי"ת
ע"י גופו דייקא, וצתורת הצעש"ע מפשיט המושג הגשמי לרוחני יותר, ועי"ז אין נתפס כל
סודות התורה ח"ו צאופן מגושם, וצנקל יכול האדם להתדבק צאור האלקי. כי כל זמן שהאדם
לומד מושגי קבלה ואינו מתרגל להתקשר לקדושה עי"ז, הרי רואה את מליאות גופו, כי כל
מחשבות בני האדם שאינן עוצדים את ה' הוא לחשוב או מגוף עלמו או מגוף זולתו, ומחויצ
האדם לצא לצחי' דע את אלקי אציק ועצדהו, שיהיה לו ראייה אלקית, כי כל זמן שרואה ראייה
גשמית צלצד, הרי עציות עוה"ז הוא מסך המצדיל צינו לצין אור האלקי, והוא עצודת דע את
אלקי אציק, להכיר אור האלקי ע"י מדותיו.

והנה צזה הפרק מצאר צעל התניא את מדת האמת שהוא מצריח מן הקלה אל הקלה,
וציאור הענין שעיקר הגוף הוא החוט השדרה שהוא צחי' התפארת. וזה החוט צא
מלמעלה ראש עד למטה צמקום היסוד, וזה הצנור של המשכת השפע מהראש אל המדות,
וכמו שהוא צחילוניות כן הוא צפנימיות שיש כח רוחני צצכה האמת יכול להמשיך שפע מריש
כל דרגין עד סוף כל דרגין.

וכמ"ש צלקוטי מוהר"ן (סי' ע') שכשאדם נמלא צמקום חושך ואפילה והקלי' מסצצין אותו
ואינו יכול לפותח פיו צתפילה, אזי ימשוך עלמו אל האמת, ועי"ז ה' אור לו, כי אמיתת
האמת הוא שהשי"ת נמלא כאן, השקר הוא הכיסוי של עוה"ז, אך כשתקשר אל עלם האמת
האחד שהוא שרק הוא ית' נמלא, וכל מה שמכסה מליאות האלקות הוא שקר. וזהו הצנור
שהוא הכח הרוחני להמשיך הג"ר אל הו"ק.

כשאין מרגיש מקושר לאור האלקי והמוחיין נחטבו מהמדות כי יש מסך המצדיל צין המח אל
הלצ, ולכן לריך את עצודת האמת שהוא צחי' חוט השדרה שמקשר המוחין אל הלצ
והמדות. וזהו עיקר ההכרה האמיתית צמליאות ה'. כשיתצונן צזה שכל הצריאה היא
רק כיסוי, צזה הוא מעורר החוט השדרה הרוחני וממשיך שפע חדש אל הלצ, מן הקלה אל
הקלה. ועד כדי כך שיש צו כח גם להמשיך שפע צלי גצול, כיון שהקלה העליון הוא צצחי'
אח"ס, שהרי הקומה העליונה הוא צחי' אח"ק, וכשאדם מדבק עלמו אל נקודת האמת לאמיתו
צזה הוא פותח את הצנור הרוחני שממשיך חיות מאח"ס, ונמשך שפע אין סופי.

ועל כן נקרא נקודת האמת צשם 'נחלה צלי מלריס', כי תחילתו צרום כל המעלות צריש כל
דרגין, וכלפי זה השפע, הכל חוץ מזה הכל כאין. והנה נודע שענין האמת יש צו הרצה
מדרגות, ויתכן שהאמת כלפי זה האדם, הרי הוא שקר כלפי המדרגה שעליו, ומה שאלל
הציוני אמת, כלפי הצדיק הוא שקר, אלא שאעפ"כ מ"מ כלפי הציוני הוא האמת.

והנה שורש תורת הצעש"ע הוא שהאדם יקשר עלמו אל הספירות העליונות, כי מדות האדם
מכוונים כנגד הספירות העליונות, וכל אחד לפי מדרגתו ממשיך שפע האלקי צעולם,

וכאן מדבר במדת האמת שכל אחד יש לו איזה שייכות למדת האמת, וכפי מה שיתעורר להתקשר למדת האמת, כן ימשיך שפע חלקי בעולם.

פרק יד

וְהִנֵּה מִדַּת הַבִּינּוֹנִי הִיא מִדַּת כָּל אָדָם וְאַחֲרֶיהָ כָּל אָדָם יִמְשׁוֹךְ שֶׁכָּל אָדָם יָכוֹל לַחְיוֹת בִּינּוֹנִי בְּכָל עֵת וּבְכָל שְׁעָה וְכִנ"ל שֶׁהַגֵּם שֶׁאִפִּי' ע"י חֶטֶא אֶחָד נִקְרָא בְּשֵׁם רֶשֶׁת, מ"מ ע"י שֶׁשָּׁב צִתְשׁוּבָה הִרִי הוּא מִיֵּד צִדְרָגֶת צִינּוֹנִי, וְעַדִּין נִמְלָא צִמְקוֹס הַנְּסִיווּת לִלְחוּס צִלְרוֹ.
כִּי הַבִּינּוֹנִי אֵינוֹ מוֹאֵס בְּרַע שׁוֹחֵז דְּבַר הַמִּסּוֹר לִלְבּ וְלֹא כָּל הַעֲתִים שׁוֹוֹת, אֲלֹא פֹר מִרַע וְעֵשָׂה טוֹב דְּחִינּוֹ בַּפּוֹעֵל מִמֶּשׁ בַּמַּעֲשָׂה דְּבוֹר וּמַחֲשָׁבָה שְׁבַחֵם הַבְּחִירָה וְהִיבּוֹלָת וְהַרְשׁוּת נִתּוּנָה לְכָל אָדָם לַעֲשׂוֹת וּלְדַבֵּר וּלְחַשׁוֹב גַּם מִה שֶׁהוּא נֹגֵד תְּאוֹת לְבוֹ וְהַפְכָּה מִמֶּשׁ כִּי גַם בַּשְּׁעָה שֶׁחֵלֵב הוֹמֵד וּמִתְאוּרָה אֵיזוֹ תְּאוּרָה גִּשְׁמִיית בְּהִיתָר אוֹ בְּאִיסוֹר ח"ו יָכוֹל לְהַתְּגַבֵּר וּלְהַסִּיחַ דַּעְתּוֹ מִמִּנְהָ לְגַמְרִי בְּאִמְרוֹ לִלְבוֹ 'אֵינִנִּי רּוֹצֵה לַחְיוֹת רֶשֶׁת אִפִּי' שְׁעָה אַחַת כִּי אֵינִנִּי רּוֹצֵה לַחְיוֹת מוֹבִדֵּל וְנִפְרֵד ח"ו מִחַוִּי'ה אֶחָד בְּשׁוֹם אוֹפֵן' בְּרַכְתִּיב עוֹנּוֹתֵיכֶם מִבְּדִילִים וְגו'.

הִנֵּה זֶה הַלָּשׁוֹן הוּא אֶחָד מֵהִיסוּדוֹת שֶׁל דְּרָכֵי הַעֲצוּדָה צָחוֹר דְּרֵךְ צַעַל הַתְּגִיף, כִּי קוֹעֵצ נִקּוּדַת הַעֲצוּדָה לָרִיךְ לְצִדּוֹק לְהִיכֵן מַחֲשַׁבְתּוֹ נִמְשַׁכֵּת צָכַל עַת. כִּי יֵשׁ צָכַל נִשְׁמָה צח"י י' סְפִירוֹת, וְשׁוֹרֶשָׁה הוּא צח"י כֶּתֶר, הֵיינו שֵׁשׁ מִשְׁהוֹ שֶׁהַנִּשְׁמָה רּוֹלָה וּמִשְׁתּוֹקֶקֶת צָכַל עַת, כָּל אֶחָד יֵשׁ לוֹ נִקּוּדָה אַחֲרֵת לֹאֵן הוּא נִמְשָׁךְ, וְרוֹב הַאֲנָשִׁים אֵינֶם מִצְרִירִים לְאִיזָה נִקּוּדָה הֵם נִמְשָׁכִים צָכַל עַת. שְׁצִאֲמַת פְּנִימִיּוֹת הַנֶּפֶשׁ הִיא רַק לְהַמְשִׁךְ אַחֵר הַהִתְאַחֲדוֹת צִלְקִים חַיִּים, אֲלֹא שֶׁלֹּא כָּל אֶחָד יוֹדֵעַ שֶׁזֶהוּ מִשִּׁיכְתּוֹ צִאֲמַת, וְלִכֵּן יֵשׁ שֶׁזֶה נֶעֱלַם מֵאֵד צִמְשִׁיכּוֹת אַחֲרִית.

וְהִיא הַנִּקּוּדָה שֶׁנִּקְרָא יְחִידָה שְׁצִנְפָּשׁ, שְׁצִאֲמַת צִרְלָנוֹ מֵאֵד לְהִתְאַחֵד צִהֲשִׁי'ת וְאֵינוֹ יָכוֹל לִסְצוֹל פִּירוֹד מֵאֲלָקִים חַיִּים, וְכִשְׁאֵדִם מִתְצוֹנִן צִדְצֵר שֶׁפְּעוּלָה זֹאת תְּפִרִּידוֹ מֵהַקְּשֵׁר צִלְקִים חַיִּים, אִזִּי יִקְצֵל כַּחוֹת רּוּחַנִיִּים לְדַחוֹת הַרַע וּלְהַדְצֵק צִטּוֹב. כִּי הַרְלֹן שְׁצִנְפָּשׁ הוּא הַכַּח הַכִּי חִזָּק שֵׁשׁ צִאֲדִם, וְכִמְאֲמַרֵם ז"ל אֵין דְּצֵר עוֹמֵד צִפְנִי הַרְלֹן, וְכ"ש זֶה הַרְלֹן הַפְּנִימִי שְׁצִנְפָּשׁ שֶׁחָפֵן לְהַדְצֵק צִצּוֹרָאוֹ.

וְכִמ"ש חֲז"ל צִנְסִיוֹן שֶׁל יוֹסֵף הַלְדִּיק שְׁצַעַת הַנְּסִיוֹן אֲמַר הִיתְכֵּן שְׁכָל הַשְּׁצַעִים יֵהֵא שִׁמֵּם נֹזְכֵר עַל חוֹשֶׁן וְשִׁמִּי לֹא יִכְתַּצ שֵׁם, הִיתְכֵּן שְׁכָל אֲצוֹתִי זָכוֹ לְנִצּוּחָהּ וְאִנִּי לֹא אֲזַכֶּה. שְׁלִכְאוֹ יִפְלֹא מֵאֵד מִה הוֹלָךְ לְחִשּׁוֹב מַחֲשַׁבּוֹת כֹּאֵלּוֹ, וְלֹא הִיָּה מִסְפִּיק לְחִשּׁוֹב שֶׁזֶה חֶטֶא וְאִסּוֹר. אֲלֹא שְׁכִשְׁמַתְגָּבֵר כַּח הַתְּגַצְרוֹת הַרַע וְהַתְּאוּוֹה, אֵין לוֹ כַּחוֹת הַרּוּחַנִיִּים לִלְחוּס צִהָ, רַק כְּשִׁיגְלָה צִנְפָּשׁ תְּעִנוּג אֲמִיתִי שֶׁהוּא צִשׁוֹרֵשׁ תְּעִנוּג רּוּחַנִי שֶׁהוּא גְדוֹל פִּי כִמָּה וְכִמָּה שֶׁאֵין לְשַׁעַר עוֹלָם זֶה הַתְּעִנוּג כִּנְגֵד הַצְלִי עוה"ז, כִּי רַק כְּשִׁמְעוֹרֵר אֶת שׁוֹרֵשׁ הַתְּעִנוּג הַרּוּחַנִי, אִזִּי יֵשׁ צִכּוֹ לִלְחוּס נֹגֵד הַתְּעִנוּגִים הַגִּשְׁמִיִּים. וְשׁוֹרֵשׁ כָּל הַתְּעִנוּגִים שְׁצִנְפָּשׁ הָאֵדִם הוּא הַהִתְקַשְּׁרוֹת צִצּוֹרָא ית', כְּשִׁיּוֹדֵעַ הָאֵדִם שֶׁע"י שְׁמִירַת תּוֹרָה וּמִלּוֹת הוּא נִדְצֵק צָחוֹר אֲלָקִים חַיִּים, צִהָ מִקְצֵל כַּח לִלְחוּס נֹגֵד

התאוות. ולכן התבונן יוסף הלדיק שאינו רואה להפסיד את אור הנצואה והדצקות צאלקים חיים, וזזה קבל כח להתגבר נגד הרע.

וזזה מוזן מה שבעל התניא מלמד כאן שאפי' הצינוי שעדיין לוחם על הרע, עליו להתבונן בצאת ההתבוננות "אינו רואה להיות רשע אפי' שעה אחת כי אינו רואה להיות מוצל ונפרד ח"ו מהו"ה אחד". כי קוטצ' מחשבות האדם לריק להיות פנימיות הרלון הפנימי שצנפשו להתדבק צאלקים חיים. וכן צעת לימוד תורה שזודאי כל אחד יודע שריק לעסוק בתורה לשמה, והוא כשחושב ע"י לימוד התורה להכלל בו ית' שזה עיקר פנימיות רלון נשמתו, שהיא תענוג שאין לשער הרבה יותר מכל תענוגי עוה"ז. אלא שכשהוא חושב ומתבונן בזה, הרי הוא מעורר זה המקיף.

ולכן בכל קיום מלוא וכן בלימוד התורה, יפסיק צאמלע ויחשוב שזזה הרגע לומד כדי להיות דבוק בו ית', ורוב אנשים אין מחשיבים זאת המחשבה כראוי, כי צאמת זהו תכלית כל התורה כולה, זהו מלוא הדצקות צה', והיא שורש כל המלואות כולם, רק לצא למחשבת הדצקות. ואם האדם היה יודע שמחשבה כזאת שרואה להדבק בו ית' היא שורש כל התורה כולה, הרי בכל רגע פנוי היה מקיים זאת, וכמ"ש צלטיל קטן שצכל רגע פנוי יכול לקיים מלוא ונקדשתי, ולאו דווקא מלוא מסירות נפש, אלא צעלם כך שחושב להדבק בהש"ת, ולריק שיחשיב זאת האדם מאד מאד ולהצין שזאת שורש כל התורה כולה. כי לדיק צאמונתו יחיה וכל מלואותיו אמונה, ומה שאין האדם מקיים זאת, כי נדמה לו שהוא רחוק מזה.

אצל צאמת כל אחד ואחד יכול לצא לזה ע"י ההתרגלות, כמו צפשעות לימוד התורה אלו מתפללים שתרגילנו בתורתך, כן צשורש התורה שהוא ההתדצקות צצורא ית"ש, הדרך היא ע"י ההתרגלות צמחשבות קדושות אלו, שיחשוב כסדר אני רואה לדצקה בו ית"ש, ואינו רואה שעוונותי יפרידו ציני לצין אלקי ח"ו.

וכמו שאמר הצעש"ע שצכל מקום שאדם חושב שם הוא, הרי צעלם מה שחושב המחשבה הזאת שרואה להדבק בו ית', וכ"ש אם מוילא המחשבה צדיצור ומצקש ומתחנן לזכות להיות קרוב אליו ית"ש, ואפי' צמחשבה לצד, הרי צזה נתייחד יחוד עליון שאין כדוגמתו, יחוד שהוא גבוה יותר מכל היחודים המוצאים צכתצי אריז"ל, כי כל אלו הם יחודים פרעיים, אצל היחוד הכולל הוא ע"י שהאדם צהאי עלמא יכיר צמליאות ה' ויחפון להדבק בו ית'.

ואפי' כשאדם חלוש ואין צכחו לעסוק בתורה כראוי, ע"פ רוב רגיל להתרשל מתפילה צכונה ועצודת ה', וכל זה כי אינו מחשיב עולס פעולת מחשבותיו צאותה עת, כי נדמה לו שהעליה למעלה יהיה רק כשמצין כראוי והוא צכחו, והוא עלת הס"מ, כי האמת שצכל מחשבה קלה שחושב מהש"ת זהו תכלית הצריאה. וזה שייך לקיים צכל עת.

רק אני רוצה לדבקה בו נפשי רוחי ונשמתני בהתלבשן בשלשה לבושינו ית' שהם מעשה דבור ומחשבה בה' ותורתו ומצותיו מאהבה מפותרת שבלבי לה' כמו

בלב כללו ישראל שנקראו אוהבי שמך ואפי' קל שבקלים יכול למסור נפשו על קדושת ה' ולא נופל אנכי ממנו בודאי היינו שלריך שידע האדם שהוא צאמת אוחז בזה, וזהו נקודת האמת האמיתית שנפשו, שרולה וחפץ ומשתוקק לדצקה זו ית', וכל מה שנדמה לו שזה רחוק ממנו, הרי הוא דמיון שקר. אלא שנכנס בו רוח שטות ונדמה לו שבעבירי' זו עוררנו ביהדותו ואין נשמתו מובדלת מאלהי ישראל וגם שובח אהבתו לה' המסותרת בלבו, אבל אני אינני רוצה להיות שוטת כמוהו לכפור האמת.

משא"כ בדבר המסור ללב דהיינו שיהא הרע מאוס ממנו בלב ושנאווי בתכלית שנאה או אפי' שלא בתכלית שנאה הנה זה אי אפשר שיחיה באמת לאמיתו אלא ע"י גודל ותוקף האהבה לה' בבחי' אהבה בתענוגים להתענג על ה' מעין עוח"ב. ועל זה אמרו רז"ל עולמך תראה בחייד' בו' ואין כל אדם זוכה לזה כי זהו בעין קבול שכר וכדכתיב עבודת מתנה אתן את כחותכם וגו' כמ"ש במ"א. ולכן אמר איוב בראת צדיקים וכו' וכדאיתא בתיקונים שיש בנשמות ישראל כמה מיני מדרגות ובחי'. חסידים גיבורים המתגברים על יצרם מארי תורה נביאים בו' צדיקים בו' ע"ש:

והנה כל אדם צעולם צפנימיות הוא צין לדיק וצין צינוני, וכמ"ש צספרי המקוצלים הקדמונים (ר' אברהם אבולעפיה) סוד של שלמות וחלי, כי האדם מוכרח להיות מלד אחד צצחי לדיק, להכנס בגיעה אמיתית, ולפחות צדמיון דקדושה להכנס בגדר עצודת הלדיק, והוא מלד יחודא עילאה, שצאמת אינו דמיון כלל, אלא שצצחי יחודא עילאה הרי צאמת כל אחד הוא צצחי לדיק בשלימות האמונה והדזיקות והיחוד, והוא צדרגת משה רבינו, ואין צו נקודת הרע כלל, וצא להתענג על ה' מעין עולם הצא. [ומה שנקרא צצחי דמיון אלא הצינוני, כי הלדיק חי יחודא עילאה צעלס, ומרגיש צאור היחוד שהכל אלקות, ולכן אלאו הוא צאמת, משא"כ הצינוני כנס לזה צאופן מקיף ואינו צגדר השגה.]

אלא שמלד שני לריך לעורר צנפשו נקודת הצינוני, שמלד נפשו הצהמית כולו רע, ועדיין יש לו ללחוס מלד נגד ילרו הרע, ולריך צכל עת רחמי ה' להגלל מהרע. כי גילוי החסידות הוא צעיקר גילוי יחודא עילאה, וצעל התניא צא לצאר ששלימות של יחודא עילאה הוא ע"י ההתחצרות עס יחודא תתאה, ולכן מאריך לצאר סדר עצדת הצינוני שהוא צצחי יחודא תתאה.

ובזה יובן כפל לשון השבועה תחי צדיק ואל תחי רשע דלכאורה תמוה כי מאחר שמשביעים אותו תחי צדיק למה צריכים להשביעו עוד שלא יהיה רשע. אלא משום שאין כל אדם זוכה להיות צדיק ואין לאדם משפט הבחירה בזה כל כך להתענג על ה' באמת ושיחיה הרע מאוס ממנו באמת ולכן משביעים שנית אל תחי רשע עכ"פ שבזה משפט הבחירה והרשות נתונה לכל אדם למשול ברוח תאוותו שבלבו ולכבוש יצרו שלא יהיה רשע אפי' שעה אחת כל ימיו בין בבחי' סור מרע בין בבחי' ועשה טוב ואין טוב אלא תורה דהיינו תלמוד תורה שכנגד כולן. אך אעפ"כ צריך לקבוע

והחילוק בין לדיק לעוצד ה' הוא שדרגת הלדיק מגלה גדולת הצורה, ודרגת העוצד ה' מגלה את עצודת התחתון. כי יש שני גילויים, אם לגלות חן לדקת הלדיק, אם לגלות גדולת המאלי. ופשוט שהתגלות המאלי הוא גדול צמעה מאד מדרגת העוצד ה' שמגלה פאר וכן ויופי נשמות ישראל ציגיעתם בעצודת ה'. והוא עצודת דוד המלך שמגלה רחמי ה' שהם עד אין קץ.

וצאמת לריך את שני הגילויים, לגלות מאד אחד עולם פעולת נשמות ישראל בגדולת התגצרותם ללחוס נגד הרע, וכן לריך מאד שני לגלות עולם נפלאות מדות הרחמים עד אין קץ לסלוח החטא ולהתם הפשע. אלא שיש סוד בן דוד צראש, שריך ביתר שאת לגלות רחמי ה' עד אין קץ. ולכן לא סגי בהשלימות הגפלאה שיש בעצודת הלדיק, אלא מוכרח גם לגלות רחמי ה' עד אין קץ. אף ששני הבחינות הולכים כאחד, מ"מ יש להגביר את התגלות רחמי ה' מעל התגלות פאר עצודת ישראל.

והוא מה שארז"ל 'קדושים תהיו יכול כמוני, ת"ל אני ה' קדושתי למעלה מקדושתכם', היינו הגם שגדולת נשמת ישראל אין לשער, ויופיים ותפארתם מזהיק בכל העולמות, מ"מ קדושת רחמי ה' למעלה מקדושתינו. כי א"א לעמוד צסוד יחודא תתאה לצד, כמ"ש חז"ל שאפי' האצוה"ק לריכים למדת הרחמים, כי עלם מליאות הגצרא הוא פגם כלפי אמותת מליאות השי"ת. והוא עיקר התגלות משיח לדקנו שיגלה התאחדות יחו"ע ויחו"ת והתגצרות יחו"ע מעל יחו"ת, ומ"מ כשמתגלה ציעול הצמלומים ותייחד יחוד הגמור, אזי נתגלה שיחו"ע ויחו"ת הם עומדים כאחד שוה בשוה, והוא ענין עמוק מאד.

ובבינוני יש ג"כ שתי מדרגות עובר אלהים ואשר לא עבדו ואעפ"כ אינו רשע כי לא עבר מימיו שום עבירה קלה וגם קיים כל המצות שאפשר לו לקיימן ותלמוד תורה כנגד בולם ולא פסיק פרמיה מגירסא ועלינו לדעת שאין לנו שום השגה כלל וכלל בגדול מעלת לימוד התורה, כי כנגד כל יצר שבעולם אם היה מתגצר כח צלימוד התורה היה מנלח את יצרו, לא רק כח הדציקות, אלא ציחו"ת יש כח צלימוד התורה נגד כל היצרים כולם. ולכן אפי' אם האדם צקטנות המוחין יתחקך עלמו מאד להחמיד צלימוד התורה כי כחה עליון ורוחני והוא אור נורא שאין לשער שאין לנו שום השגה עד היכן הדברים מגיעים, שכל התורה לגרש כל יצר.

וכל דרגת הלדיק הוא גם רק מה שאינו מסיח דעתו מהתורה לרגע אחד, כמ"ש שגדר ת"ח שאין הולך ד"א צלי תורה, וכמ"ש צספה"ק שכל התורה גדול מאד לשרוף יניקת הרע מנפשו, כי מחמת חטאיו הם רוצים לעכצ אפי' את ג' התפילות שצכל יום (ומעצודת ההצודדות), אצל כח התורה היא אם שיכולה לשרוף את הקלי' הנאחזים צנפשו. וכמ"ש רביה"ק מוהר"ן שגדול לימוד התורה מאד, כי ענין קדושת הצרית הוא ציסוד, ותורה הוא צתפארת שלמעלה מהיסוד.

אלא שאינו ערשה שום מלחמה עם היצר לנצחו ע"י אור ה' המאיר על נפש האלהית שבמורה השליט על הלב כנ"ל, מפני שאין יצרו עומד לנגדו כלל לבטלו

מתורתו ועבודתו ואין צריך ללחום עמו כלל כגון שהוא מתמיד בלמודו בטבעו מתולדתו על ידי תגבורת המרה שחורה וכן אין לו מלחמה מתארת נשים מפני שהוא מצונן בטבעו וכן בשאר תענוגי עוה"ז הוא מחוסר הרגש הנאה בטבעו ולכן אין צריך להתבונן כל כך בגדולת ה' להוליד מבינתו רוח דעת ויראת ה' במוחו להשמר שלא לעבור על מצות ל"ת ואהבת ה' בלבד לדבקה בו בקיום המצות ות"ת כנגד כולן אלא די לו באהבה מסותרת אשר בלב כללות ישראל שנקראו אוהבי שמו ולכן אינו נקרא עובד כלל כי אהבה זו המסותרת אינה פעולתו ועבודתו כלל אלא היא ירושתנו מאבותינו לכלל ישראל וכמ"ש לקמן. וכן אף מי שאינו מתמיד בלמודו בטבעו רק שהרגיל עצמו ללמוד בהתמדה גדולה ונעשה ההרגל לו טבע שני די לו באהבה מסותרת זו אא"כ רוצה ללמוד יותר מרגילותו ובהו יובן מ"ש בגמרא דעובד אלהים היינו מי ששונה פרקו מאה פעמים ואחד ולא עבדו היינו מי ששונה פרקו מאה פעמים לבד והיינו משום שבימייהם היה הרגילות לשנות כל פרק מאה פעמים כדאיתא התם בגמרא משל משוק של חמרים שנשכרים לעשר פרסי בזוזה ולאחד עשר פרסי בתרי זוזי מפני שהוא יותר מרגילותם. ולכן זאת הפעם המאה ואחת היתרה על הרגילות שהורגל מנעוריו שקולה כנגד כולן ועולה על גביהן ביתר שאת ויתר עז להיות נקרא עובד אלהים מפני שכדי לשנות טבע הרגילות צריך לעורר את האהבה לה' ע"י שמתבונן בגדולת ה' במוחו לשלוט על הטבע שבחלל השמאלי המלא דם הנפש הבחמית שמחקליפה שממנה הוא הטבע וזו היא עבודה תמה לבינוני. או לעורר את האהבה המסותרת שבלבו למשוך על ידה על הטבע שבחלל השמאלי שזו נקרא ג"כ עבודה לחלחם עם הטבע והיצר ע"י שמעורר האהבה המסותרת בלבו משא"כ כשאין לו מלחמה כלל אין אהבה זו מצד עצמה נקראת עבודתו כלל:

(הנה) ספר הזה"ק הוא ספר האור, ותכלית הלימוד חינו להרבות ידיעה, שזה צנחי צי"ע, חבל התכלית אסור שיהיה צדדי לדעת, אלא להתדבק צאלקותו ית"ש, וכל דברי הזכר דברים סתומים וחתומים, מה חמית מה פשפשת, כי אין העיקר לדעת, אלא להדבק צאלקים חיים. כי נקודה הפנימית של נפש הישראלי הוא הרגון להתקשר לצאלקות. וצזכות זה זוכה לדעת הרבה והרבה יותר.

כי יש כמה צחינות צתוה"ק, יש צסוד משיח צן יוסף ויש צסוד משיח צן דוד. והנה ר' עקיבא היה כלול משיהם כאחד, ולו נתגלה צחי' התורה דצחי' יששכר, שהוא צצחי' מה ידעת ומה הסתכלת, שלומדים רק להתדבק צה', ואח"כ צזכות זה זוכים לידיעות אמיתיות. כי אין התכלית להשאר צצחי' מה ידעת ומה חמית, אלא כשהאדם נכלל בצזיקות צאלקות, אזי השי"ת פותח עיניו לראות צתוה"ק. ואזי זוכה לסוד פרה אדומה, כי התוה"ק כ"כ עמוק מני עמוק, והוא למעלה משכל האנושי, אלא שצזכות שהאדם נכלל צאלקות ורולה את האור של השי"ת, אזי זוכה למאורי אור.

כמ"ש צלקוטי מוהר"ן, שיש מאורי אור ויש מאורי אש, שהוא צסוד לדיק ולמדן, כי מי שמחשיב רק את הידיעות שצתורה הוא צצחי' למדן ושולט עליו מאורי אש, שהוא הסתרה ולא גילוי אור,

כי התכלית הוא צחי' מאורי אור, להאיר ז' קני המורה, שהוא דרך של הלדיקים האמיתיים, שהעיקר הוא התדבקות בחלקות. והאיש משה עניו מאד, ודוד אמר אנכי תולעת וכו', שכל אלו הלדיקים היו בטלים בתכלית לאור ה'. וזודאי שצריך להתייגע מאד להתמיד ולדעת את כל התוה"ק, אלא שצריך נקודת הנפש הפנימית לריך להיות ההתדבקות בהש"ת.

פרק טז

וזה כלל גדול בעבודת ה' לבינונים העיקר הוא למשול ולשלוט על הטבע שבחלל השמאלי ע"י אור ה' המאיר לנפש האלהית שבמוחו לשלוט על הלב כשמתבונן במוחו בגדולת א"ם ב"ה להוליד מבינתו רוח דעת ויראת ה' במוחו להיות פור מרע דאורייתא ודרבנן ואפילו איסור קל של דבריהם ח"ו ואהבת ה' בלבו בחלל הימני בחשיקה וחפיצה לדבקה בו בקיום המצות דאורייתא ודרבנן ות"ת שכנגד כולן. ויתר על כן צריך לידע כלל גדול בעבודה לבינונים שגם אם אין יד שכלו ורוח בינתו משגת להוליד אהבת ה' בהתגלו' לכו שיחיה לכו בוער ברשפי אש וחפץ בחפיצה וחשיקה ותשוקה מורגשת בלב לדבקה בו רק האהבה מסותרת במוחו ותעלומות לכו: הגהה (והסיבה לזה היא מפני היות המוחין שלו ונר"ג שלו מבחי' עיבור והעלם תוך התבונה ולא מבחי' לידה והתגלות בידוע לי"ח):

וכנ"ל שהתחלה היא בהתבוננות בלצד, שכמה שמתבונן בגדולת ה' וצאמיתת המלאו בכל מקום, כן יצא להרגיש ולראות חלקותו ית' בכל דבר, עד שיחמיד צזה יותר ויותר וכל מעשיו ולימודו ותפילתו יהיה רק למלא גילוי כבודו ית'. כי יחמיד בהתבוננות שרק הוא ית' הוא שורש חיותו והוא המלאות האמיתית, צזה התחיל להרגיש הקשר עם המלאו. ועי"ז יזכה לשנות מעשיו ומדותיו, שהוא סוד המשכת הצניעה לז"א להמשיך לו מוחין וחיות חדש.

כי כדי שיזכה הציוני לשנות מעשיו הוא דבר קשה מאד, ולזה מוכרח שיכנס להתבוננות בחלקות, עד שיזכה להארה מבחי' אריך שיאיר עליו מדות הרחמים שצזה יזכה לשנות מעשיו צפועל.

דחיינו שהלב מבין ברוח חכמה ובינ' שבמוחו גדולת א"ם ב"ה דכולא קמיה בלא חשיב ממש אשר על כן יאתה לו יתב' שתכלה אליו נפש כל חי לדבקה ולהכלל באורו. וגם נפשו ורוחו אשר בקרבו כך יאתה לחן להיות כלות אליו בחשיקה וחפיצה לצאת מנרתקן הוא הגוף לדבקה בו רק שבע"ב חיות הנה בתוך הגוף וצרורות בו כאלמנות חיות ולית מחשבה דילחון תפיסא ביה כלל כי אם כאשר תפיסא ומתלבשת בתורה ובמצותי' כמשל המחבק את המלך הנ"ל. ואי לזאת יאתה לחן לחבקו בכל לב ונפש ומאד דחיינו קיום התרי"ג מצות במעשה ובדבור ובמחשבה שהיא השגת וידיעת התורה כנ"ל הנה כשמעמיק בענין זה בתעלומות תבונות לכו ומוחו ופיו ולבו שוין שמקיים כן בפיו כפי אשר נגמור בתבונת לכו

ומוחו דחיינו להיות בתורת ה' חפצו ויחגה בה יומם ולילה בפיו וכן הידים ושאר אברים מקיימים המצות כפי מה שנגמר בתבונת לבו ומוחו הרי תבונה זו מתלבשת במעשה דבור ומחשבת התורה ומצותיה להיות להם בחי' מוחין וחיות וגדפין לפרחא לעילא כאלו עסק בהם בדחילו ורחימו ממש אשר בהתגלות לבו [בחפיצה וחשיקה ותשוקה מורגשת בלב ונפשו הצמאה לה' מפני רשפי אש אהבתו שבלבו כנ"ל] הואיל ותבונה זו שבמוחו ותעלומות לבו היא המביאתו לעסוק בהם ולולי שהיה מתבונן בתבונה זו לא היה עוסק בהם כלל אלא בצרכי גופו לבד. הגה אחר שנודע שיסוד העבודה הוא התצונות צאלקות, וע"י אהבה ויראה ודכיות יוכל לשנות מעשיו לעושה. צא כאן להוסיף עוד נקודה צענין ההתצונות, שאהוי"ר אינו רק בלב אלא גם צמח, כי עצודת הצינוני לעורר המדות בלב, וכאן מדובר מאהבה ויראה צמח, כי עלם מה שחושב צשכלו וחכמתו מהשי"ת, אע"פ שהלב אטום וסגור, מ"מ היא גם דרגה של אהבה ויראה. כי התורה מלווה לכל אדם חיוצ מדאורייתא לאהוב ולירא את השי"ת, ועצודת הצינוני שעדיין לא זכה להתגלות אהוי"ר בלב, מ"מ יתצונן צשכלו וחכמתו צגדולת ה'. שע"י תצונה זאת זוכה לשנות ולהעלות מעשיו לעושה. וכיון שע"י התצונות הזאת פועלת צמעשו, הרי שזאת צדרגת אהבה ויראה.

אי' צהקדמת ספר תכלת מרדכי למהרש"ם שצשהיה צלעירותו היה חולה מסוכן, וראה צחלום איך שדנים אותו, והציאו כל הלימוד תורה שזכה ללמוד, כי היה מתמיד עלום צאופן מצהיל, והגיע מלאך אחד וצרוח פיו העיף וציעל את כל התורה שלו, עד שהגיע לדיק אחד ולימד עליו זכות שעוד יזכה ללמוד תורה לשמה הרבה, והצריא, ולימים כשנסע להרה"ק ר' אייזיק מזידיטשוב ראה שהוא היה זה הדיק שלמד עליו זכות.

כלל הדברים שעיקר מה שנוגע למעלה הוא מה שהאדם חושב צשעת לימודו, אם המח מקושר להתצקות צאלקות או למציאות כצוד עלמו, כי צזה תלוי אם יהא לתורה עליה למעלה או לא. וצעל התניא מצאר שאם הוא צמחשבה של קצלת עול פשוט, יש לה עליה לעולם העשיה, ואם צאהבה ויראה עצעיים יש לה עליה ליצירה, ואם צאהבה ויראה ע"י התצונות, יש לתורה עליה עד צריאה, ואם זוכה ללמוד תורה צציטול הגמור יש לה עליה עד עולם האצילות.

וכן מה שנתצאר כאן שעיקר עצודת ה' תלוי צענין ההתצונות צאלקות, שכמה שזוכה להתצונן צמציאות השי"ת, זה מסייע לו להיות צצחי' כי קרוב אליך הדבר מאד. אצל אם אינו עוסק צזה, רק מתמיד צעצעו כי יש לו מרה שחורה צעצעו וקל לו להיות מתמיד צתורה, ואינו מתייגע לאהוי"ר, אזי התורה והתפילה נשארים למטה ואין להם עליה ח"ו, הגם שכל מלוה יש לה איזה תיקון, אצל צריך שיהיה לעצודתיו עליה אמיתית. ולזה אף שקשה לעורר אהוי"ר בלב, מ"מ יתעורר צמחשבה צמח.

וכמ"ש צשו"ע צצקומו צצוקר יתצונן וכו' ומיד תצא אליו היראה, והרי לאו לכל אחד צזה אליו היראה מיד כשאומר מודה אני, אלא שמ"מ קיום מלוה זאת נעשה ע"י שמתצונן צמחו צמציאות ה' הממחה הכל וכו', הגם שאין לבו מתעורר לזה לעת עתה. כי צהגיעה צמח

אף שאין התעוררות בלב, בזאת הוא מקיים את המלוה של ואהבת את ה' אלקיך, כמו שקיבל בעל התניא מרצו המגיד שקבל זאת מהצטע"ט. ולכן ירגיל האדם עצמו לחשוב זאת, שהוא אוהב את השי"ת, ובזאת המחשבה לבד הוא מקיים מצוות עשה מן התורה.

[וגם אם הוא מתמיד בלמודו בטבעו אעפ"כ אוהב את גופו יותר בטבעו]. היינו כשיש לו מרה שחורה עצמית, ואזי קל לו להתמיד בתורה, וא"כ אין לה עליה למעלה. וכמו שפעם נכנס חסיד אחד אל האמח לדק ואמר לו רבי, אין לי חשק לעסוק בתורה, ענה לו הא"י, בשלמא אתה שאין לך חשק, הרי עצודתך להתגבר ולעסוק בתורה, אבל אני שיש לי חשק לתורה, מה יהא עלי.. איך אעבוד את השי"ת.

ולזאת נזכר כאן שגם אם הוא מתמיד בלמודו בטבעו, א"כ איך תהיה עליה לתורתו, אלא שמי"מ הרי אוהב את גופו יותר מטבעו, וע"י שמתגבר נגד זה ועוסק בתורה, זאת היגיעה יש לה עליה למעלה.

וְזֶה רְמוּזוֹ רַזוֹ"ל בְּאִמְרָם מִחֲשֶׁבֶת טוֹבָה הַקֶּבֶ"ה מִצְרַפָּה לַמַּעֲשֶׂה וְהוּחַ לִיהַ לְמִימַר מַעֲלָה עָלָיו הַכְּתוּב בְּאֵלּוֹ עֲשָׂאָה. אֵלֶּה הַעֲנִין בִּי דְחִילוֹ וְרַחֲמֵי שְׂבַחַתְגִּלוֹת לְבוֹ הֵם הַמִּתְלַבְּשִׁים בַּמַּעֲשֶׂה הַמִּצְוֹת לְהַחֲיוֹתָם לְפָרְחָא לְעִילָא בִּי הַלֵּב הוּא ג' ב' חוּמְרֵי בִּשְׂאֵר אֲבָרִים שֶׁהֵם כְּלֵי הַמַּעֲשֶׂה אֵלֶּה שֶׁהוּא פְּנִימִי וְחַיּוֹת לָהֶם וְלִבָּן יָכוֹל לְהַתְלַבֵּשׁ בָּהֶם לְחַיּוֹת לָהֶם גְּדִפִּין לְהַעֲלוֹתָם. וְכֵן צָכֵל עֹסֵק תּוֹרַת הַקְּצֵלָה, שְׂעִיקָר עוֹמֵק עֲנִינּוֹ הוּא לְהַצִּין גַּם אֵת עֲלָמוֹ וּפְרָטוֹ, כִּי אִם יַעֲסוֹק בְּקִצְלָה בְּאוֹפֵן מוֹפְשֵׁט שֶׁאִי"ז מוֹגֵעַ אֵלָיו כֻּלָּל, אִזִּי אֵין הָאוֹר פּוֹעֵל צוֹ. וְלִכֵּן יִסּוֹד הָרָאשׁוֹן בְּקִצְלָה הוּא לְרַאוֹת כָּל הַסְּפִירוֹת וְהַפְּרָטִיפִים בְּגוֹפּוֹ בְּעֲלָמוֹ, כִּי אֵת גּוֹפּוֹ מִרְגִּישׁ הָאָדָם בְּאוֹפֵן מוֹחַשׁ מִמֶּשׁ, וְכֵמָּה שִׁירָאָה צֶה אֲלֻקּוֹת, יִזְכֶּה לְצַח"י מִבְּשָׂרֵי אַחְזָה אֲלֻקִּי, שֶׁהוּא תְּכֵלִית הָאָדָם לְהַכִּיר אֵת הַשִּׁי"ת כְּמִ"שׁ צֶה"ק בְּגִין דִּישְׁתַּמּוּדֵּעוֹן לִיה, וְאִיךְ יִזְכֶּה לְהִיּוֹת מִרְכָּבָה אֵלָיו ית', ע"י שִׁירְגִיל עֲלָמוֹ לְרַאוֹת כָּל הַבְּחִינּוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת בְּעֲלָמוֹ. וְכִשְׁתִּמִּיד צֶה יִזְכֶּה לְהִיּוֹת מִרְכָּבָה לְקָדוּשָׁה.

והנה מחלי הגוף ולמטה הוא צח"י נלח הוד יסוד, ששם עומדת פרלוף רחל, ועבודת ה' לעסוק בתורה ותפילה, כל פעולה שעושה האדם בעבודת ה' הוא צח"י רחל, והיא עומדת צח"י בתחילה. אבל תכלית העבודה שלא תישאר למטה, אלא להעלותה לחכמה ולכחה. היינו שיזכה להתדבק באור אלקי ע"י לימוד התורה וקיום המצוות.

וראשית העליה הוא מנה"י לחג"ת, שהוא ענין הגדפין המוצא כאן, היינו שצעת לימודו יתעורר לאהבה ויראה להשי"ת, ועכ"פ יהיה שם איזה נקודה שכוונתו לכבוד הצורא ית"ש, ובזה מרים את השכינה ממקום הגה"י שהוא פשעות הקיום בלי הרגשה, למקום החג"ת שהוא התעוררות ההרגשה דקדושה בלבד.

וגם כשקשה לו מאד להתעורר למחשבה דקדושה, אדרבה זאת היגיעה והיסורים שיש לו מחמת זה, הוא מקום גבוה מאד מאד, כי בשורש הרוחני, היסורים והתענוג צאים ממקום אחד, כשזוכה לעולם אהבה ויראה דציקות זוכה לעונג דקדושה, וכשלבד סגור על

מסגר ומתייגע להתעורר להשי"ת ומתייסר על כך, הרי מאיר זו שפע השורש הרוחני שהוא שווה ומשווה בין עונג דקדושה ליסורים ויגיעה דקדושה.

וכשזוכה ללמוד תורה צאהבה ויראה ודזיקות מעלה את השכינה הק' למקום חג"ת. והנה יש שנשארים צאת המדרגה, שזוכים לקשר עלמם להשי"ת, ומסתפקים בזה. אבל האמת שלריך להתעלות להתכלית האמיתי, שהשי"ת הולאנו ממלרים, אנכי ה"א אשר הולאחך מארץ מלרים, שכל אחד ירגיש קרבת ה' באופן וצחינת פנים צפנים דיצר ה' עמכם, בצחי מתן תורה. שעניינו הוא עליה מחג"ת לחצ"ד, כי אם נשאר בחג"ת ונדמה לו שזה מספיק לו. הרי לא צא אל התכלית. כי רלון ה' שיראה האדם אור אלקותו ית"ש בכל הצריאה כולה, ויצרר במחשבתו את מליאות הצריאה לחצרה ולקשרה לשרשה. שהוא אור החכמה, צסוד כולהו בחכמה אתצריורו, שלא רק שילמד תורה כדי להרגיש אהוי"ר, אלא להיות מקושר לה' כל שעות היום והלילה, עד שישמע אלקות ויראה אלקות וירגיש אלקות, כל רגע ורגע מחייו יהיה אלל השי"ת.

וגם כשזוכה לכך, הרי הרלון הפנימי של השי"ת הוא צצחי' ונצחו צניכס וצמותיכס', היינו שרלון ה' שמזכה לשנות את העולם צפועל לגילוי אלקות, לא רק שאנו נראה ונרגיש אלקות, אלא שיהיה שינוי צפועל צעולם, שהוא סוד הנצואה, שהוא גילוי אלקות צפועל ממש. והוא אורו של משיח צן דוד, שמשנה את הצריאה צפועל.

ומה שצעל התניא מדצר כאן הוא תחילת העליה מנה"י לחג"ת, להתעורר לאהוי"ר, להתחיל לעבוד את ה', אין הכונה לעשות פעולות, אלא שיהיה לו קשר עם הצורה ית"ש, בזה מעלה את פרלוף רחל לחג"ת, והתכלית הוא לצא לאור החכמה שהוא צסוד הנצואה, שיהיה גילוי אלקותו ית"ש צפועל צעולם היינו שמרגיש אלקותו ית' בכל פעולותיו, ומצרר צירורים אמיתיים, וחי צנקודת היחוד, אזי הוא מייחד את הצורה. ששלימותו הוא לשנות את מליאות העולם ממש. והוא צחי' השראת אלקות שנעשה על ידו השתנות צפועל שהוא אור הכתר שמשרה על האדם מליאות חדשה. והוא דרגת הצדיקים שהולכים מחיל אל חיל שנשתנה מליאותם צאור הכתר ועולים לדרגה חדשה.

ועיקר החידוש כאן שהעליה הראשונה מנה"י לחג"ת הוא צהתעוררות הצצונה והמחשצה לצד צאהבה ויראה, אף שאין לצו מתעורר לעת עתה. מ"מ הקצ"ה מלרף למעשה, היינו שהגס שהלצ סגור ואעום, מ"מ המחשצות הס קדושות, וצזה הקצ"ה מלרפן למעשה היינו להעלות את המלכות, עד שיזכה להתגלות מדות דקדושה לאהבה וליראה אותו ית"ש.

אך הדחילו ורחימו שבתבונות מוחו ותעלומות לבו הנ"ל גבהו דרכיהם למעלה מעלה מבחי' המעשה ואי אפשר להם להתלבש בבחי' מעשה המצוות להיות להם בחי' מוחין וחיות להעלותן לפרחא לעילא אם לא שהקב"ה מצרפן ומחברין לבחי' המעשה וכן נקראות בשם מחשבה טובה כי אינן דחילו ורחימו ממש בהתגלות לבו כי אם בתבונת מוחו ותעלומות לבו כנ"ל: הגהה: (וכמ"ש בזהר וע"ה תבונה אותיות ב"ן וב"ת

שהן דחילו ורחימו ולפעמים התבונה יורדת להיות מוחין בנוק' דזעיר אנפין שהן אותיות התורה והמצות והמשכיל יבין):

אך צירוף זה מצרף הקב"ה כדי להעלות מעשה המצות ועסק התורה הנעשים על ידי מחשבה טובה הנ"ל עד עולם הבריאה מקום עליית התורה והמצות הנעשים ע"י דחילו ורחימו שבליים אשר בהתגלו' לבו ממש אבל בלא"ה נמו' עולים לעולם היציר' ע"י דחילו ורחימו טבעיים המפותרים בלב כל ישראל בתולדותם כמ"ש לקמן באריכות:

ולכן הגם שעדיין אין דחילו ורחימו בהתגלות לבו, מ"מ ע"י תצונת מחו צאור האלקין, הקצ"ה מלרף המחשבה למעשה ונתעלים מעשיו לעוצה. וסוד הענין, הלצ הוא צחי' ז"א, ומעשי האדם הוא צחי' השכינה הק', וסוד המשכת המוחין הוא שנה"י דתצונה נמשכים צ"א. וענין המוחין הוא השגת אהבה ויראה, וכשמתצונן צאלקות הוא צחי' המשכת הצינה לז"א. וסוד הנסירה הוא שהשי"ת מסלק המוחין מז"א ומאיר לתוך הנוק' מצינה לנוק' לא דרך ז"א. שהוא ענין סוד לירוף מחשבה למעשה, היינו שמוחין דצינה מאירים לנוק' שלא ע"י ז"א, היינו גם כשעדיין אין כלצו רשפי שלהבת אש אהבה ה' ויראחו, מ"מ הקצ"ה מלרף מחשבתו למעשה. כי לכא' כשאין לאדם אהוי"ר הרי אין למוחין קשר עם מעשיו, היינו שאין דרך לכא' להמשיך המוחין למעשיו רק ע"י התגלות אהוי"ר כלצו, וזהו החידוש שיש דרך לעורר במחשבתו אהוי"ר, ולכן הוא קרוב אליך הדבר מאד צפיק וכלצנך לעשותו.

ולכן אין לאדם רגע צחיו שהוא פעור מעבודת אהבה ויראה. כי צאמת קרוב אליו הדבר מאד להתצונן בגדולת ה', גם כשלצו אטום וסחוס, מ"מ יתצונן שהשי"ת נמלא כאן והוא מחיה הכל וכהנה וכהנה מחשבות והתצוננות בגדולת ה'. שצזה לצד יומשך סוד התצונה למעשיו, היינו להעלות השכינה הק'. והוא עיקר עבודת האדם לחיות עם מחשבות קדושות גם צעת הסתלקות המוחין וההרגשה.

פרק יז

ובזה יובן מ"ש כי קרוב אליך הדבר מאד בפיוך ובלבבך לעשותו דלכאורה הוא בלבבך נגד החוש שלנו [והתורה היא נצחית] שאין קרוב מאד הדבר להפך לבו מתאוות עוה"ז לאהבת ה' באמת וכמ"ש בגמרא אטו יראה מילתא זוטרתא היא וכל שכן אהבה. וגם אמרו רז"ל דצדיקים דוקא לבם ברשותם. אלא דלעשותו ר"ל האהבה המביאה לידי עשיית המצות בלבד שהיא רעותא דלבא שבתעלומות לב גם כי אינה בהתגלות לבו ברשפי אש ודבר זה קרוב מאד ונקל לכל אדם אשר יש לו מוח בקדקדו, כי מוחו ברשותו ויכול להתבונן בו ככל אשר יחפזין, וכשיתבונן בו בגדולת א"ם ב"ה ממילא יוליד במוחו על כל פנים האהבה לה' לדבקה בו בקיום מצותיו ותורתו וזה כל האדם כי היום לעשותם כתיב שהיום הוא עולם המעשה דוקא ולמחר בו' כמ"ש במ"א.

כמ"ש לעיל, שדעת צעל התניא שמהלך העבודה הוא צנחי' האמלע, כי יש צאדס י' כוחות כתר חכמה וכו' עד מלכות, וכח ההתבוננות שצאדס היא נקודה הכי שייך וקרוב לכל אדם צנקל, כי אי אפשר לומר לאדם אהוב או ירא, כשאני אוהב צכך. ורק צנחי' שני הנוקצין צחי' צינה ומלכות, יכול האדם תמיד בכל עת להיות מקושר צצחינתס. כי צסוד המלכות הוא ראשית העבודה להכנס ע"י דמיון דקדושה, צצחי' מלכות, וכיון שמלכות מקושרת עס צינה, לכן תחילת דרך העבודה הוא לחשוב ולהצבון, כי כל אחד יכול לחשוב ולהצבון, הגס שלכאורה נדמה לאדם שהמחשבות האלו שרואה לזכות לאהבה יראה ושמחה, ורואה ורואה אצל אי"ז פועל עליו למעשה. לכן מחדש צעל התניא צכאן שהוא כח הצינה, אריכת הזמן. כי כשאומרים לאדם להיות צשמחה, היינו שיחשוב מחשבות של שמחה אף שלמעשה הוא צענצות. מ"מ עליו להתמיד צמחשבה. כי כמו שיש התמדה צדיבור כן יש התמדה צמחשבה, וכשיתמיד האדם צמחשבתו להיות צשמחה, זה יפעול צאדס להוליאו ממרה שחורה צפועל ממס. גס אס היה רגיל ימים ושנים להיות צמרה שחורה, מ"מ אס יתייגע להתמיד צמחשבות של שמחה יוס אחר יוס, ויסח דעתו מכל מחשבות הענצות, צזה יהיה המח שליט על הלצ. כי אין לשער עולם כח ההתבוננות ששולט על עצב הלצ, ואפי' מח חלש ציותר, אס הוא צהתמדה, קרוב ללצו מאד לשנות מדותיו הרעות.

וכן ציראה ואהבה שהגס שהיא מדרגה גדולה לכא', מ"מ צנקל יכול כל אחד לצא צזה, כשיתמיד צמחשבות והתבוננות ציראה ואהבה, אף צצתחילה לא יגע כל זאת צלצצו, מ"מ לא ישים לצ לה, אלא יתמיד ערצ וצוקר צמחשבות שאין עוד מלצדו, צעת התפילה וכן צשאר שעות היום, כשיעסוק צזה כמה וכמה ימים, פתאום יפתח לצו, כי כמו שיש כח צדיבור, כן יש כח להתבוננות דקדושה, עד ששצב הרע צצלצ. וזכה ליראה ואהבה.

יסוד הדצרים, שאפי' אס האדם הוא צקטנות המוחין, יהיה אשר יהיה, יש לאדם להתצבון לעורר הרגשה דקדושה, ואפי' שאינו יכול לעורר לצו, מ"מ יכנס לדמיון דקדושה, וכנודע צסוד הדצרים שיש שצוצרים המוחין מצי"א לנוק', והדמיון דקדושה יש צכח לגורס לו למעשים עוצים ולעסוק צחורה צפועל.

כי אס ההתבוננות צהרגשה דקדושה אינה גורמת לו לקיים מצוה צפועל, סימן שעתה הוא צצחי' רשע, כי מה שאין התעוררות הלצ לאהבה ויראה אי"ז סימן לרשעות, אלא שירדו המוחין מדעת לדמיון, אצל אס אין ציכלתו לעשות כלום, סימן הוא שיש מסך המצדיל מן העוונות, ולכן עליו לשוצ צתשובה שצזה מכניע הרע וצזה ילליח להכנס מחדש לעבודת ה'.

והמורה שליט בטבעו ותולדתו על חלל השמאלי שבלב ועל פיו ועל כל האברים שהם בלי המעשה אם לא מי שהוא רשע באמת כמארז"ל שהרשעים הם ברשות לבם ואין לבם ברשותם כלל. וזה עונש על גודל ועוצם עונם ולא דברה תורה במתים אלו שבחייהם קרוים מתים כי באמת אי אפשר לרשעים להתחיל לעבוד ה' בלי שיעשו תשובה על העבר תחלה לשבר הקליפו' שהם מסך מברדיל ומחיצה של ברזל המפסקת

בינם לאביהם שבשמים ע"י שבירת לבו ומרירת נפשו על חטאיו כמ"ש בזוהר על פסוק זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר וגו' שע"י לב נשבר נשברה רוח הטומאה דס"א (ע"ש פ' פינחס ד' ר"מ ופ' ויקרא ד' ח' וד' ח' ע"א ובפ' הרמ"ז שם) והיא בחי' תשובה תתאה להעלות ח' תתאה להקימה מנפילתה שנפלה אל החיצוני' שהוא סוד גלות השכינה כמארז"ל גלו לאדום שכינה עמהם דחינו כשהאדם עושה מעשה אדום מוריד וממשיך לשם בחי' וניצוץ אלהות המחיה את נר"נ שלו המלוכשים בו בנפש הבהמית מחקליפה שבלבו שבללל השמאלי המולכת בו בעודו רשע ומושלל בעיר קטנה שלו ונר"נ כבושי' בגולה אצלה וכשנשבר לבו בקרבו ונשברה רוח הטומאה וס"א ויתפרדו בו' היא קמה מנפילתה וגם נצבה כמ"ש במ"א:

כלל הדבר, שכל הלימודים הרוחניים אין הענין ללמוד דברים שיש למעלה, אלא לכלול הכל בנפש האדם בעלמו. והוא מש"כ כאן שהתחלה הוא צנחי' תשובה תתאה, להעלות ה' תתאה להקימה מנפילתה. היינו שעליו להצין שמה שחטא ונפל הוא עלם נפילת השכינה, וע"י שמתעורר לתשובה מרים ומקים את השכינה מנפילתה. וכל נשמות ישראל הם מחלצ אחד, וכש אחד חוטא הוא גורם לכלל השכינה שיהיה לה ירידה והיא צלער מורא ואיום, וזוהי יתעורר מאד שצכל עליה והרהור תשובה, הוא מרים את כלל נשמות ישראל מנפילתם.

וכמו שייסד הצעש"ע שכל מה שרואה צחצורו יצין שהוא מעלמו, ועליו לתקן זה החלק מהשכינה שנפל, ולכן הראו לו זאת כדי שידע מה ואיך לתקן זה החלק של ירידת השכינה השייך לנפשו.

ושלימות התשובה הוא להתדבק צאור הסוצב כל עלמין, שהוא למעלה ממשגי האדם, וזוהי פועל להמשיך רחמים רבים לתקן ולטהר הכל, ואי אפשר להמשיך התדבקות צאור הסוצב כי אם ע"י ההתקשרות ללדיקים, שהלדיק מטיב את הנרות ומעלה שורש נשמתם להעלותם ולטהרם.

פרק יח

ולתוספת ביאור באר היטב מלת מאד שבפסוק כי קרוב אליך הדבר מאד וגו' צריך לידע נאמנה כי אף מי שדעתו קצרה בדיעת ח' ואין לו לב להבין בגדולת א"ס ב"ה להוליד ממונה דחילו ורחימו אפי' במוחו ותבונתו לבד אעפ"כ קרוב אליו הדבר מאד לשמור ולעשות כל מצות התורה ות"ת כנגד כולן בפיו ובלבבו ממש מעומקא דלבא באמת לאמיתו בדחילו ורחימו שהיא אהבה מסותרת שבלב כללות ישראל שהיא ירושה לנו מאבותינו רק שצריך להקדי' ולבאר תחלה באר היטב שרש אהבה זו ועניינה ואיך היא ירושה לנו ואיך נכלל בה גם דחילו. והענין כי האבות הן הן המרכבה ועל כן זכו להמשיך נר"נ לבניהם אחריהם עד עולם מעשר ספירות דקדושה שבארבע עולמות אבי"ע לכל אחד ואחד כפי מדרגתו וכפי מעשיו ועל כל פנים אפי' לקל שבקלים ופושעי ישראל נמשך בזיווגם נפש דנפש דמלכות דעשיה

שהיא מדרגה התחתונה שבקדושת העשיה ואעפ"כ מאחר שהיא מעשר ספירות קדושות היא כלולה מכולן גם מחכמה דעשי' שבתוכה מלוכשת חכמה דמלכות דאצילות שבתוכה חכמה דאצילות שבה מאיר אור א"ס ב"ה ממש כדכתיב ה' בחכמה יסד ארץ וכולם בחכמה עשית ונמצא כי אין סוף ב"ה מלוכש בבחי' חכמה שבנפש האדם יהיה מי שיהיה מישראל ובחי' החכמה שבה עם אור א"ס ב"ה המלוכש בה מתפשטת בכל בחי' הנפש כולה להחיותה מבחי' ראשה עד בחי' רגלה כדכתיב החכמה תחיה בעליה [ולפעמים ממושיכים פושעי ישראל נשמות גבוהות מאד שהיו בעמקי הקליפות כמ"ש בספר גלגולים]:

הנה החכמה היא מקור השכל והחכמה והיא למעלה מחכמה שהוא הבנת השכל והשגתו והחכמה היא למעלה מהחכמה וההשגה והיא מקור להן וזהו לשון חכמה כ"ח מ"ה שהוא מה שאינו מושג ומובן ואינו נתפס בהשגה עדיין ולכן מתלבש בה אור א"ס ב"ה דלית מחשבה תפיסא ביה כלל ולכן כל ישראל אפילו הנשים ועמי הארץ הם מאמינים בה' שהאמונה היא למעלה מן הדעת וההשג' כי פתי יאמין לכל דבר וערום יבין וגו' ולגבי חקב"ה שהוא למעלה מן השכל והדעת ולית מחשבה תפיסא ביה כלל הכל כפתיים אצלו ית' כדכתיב ואני בער ולא אדע בהמות הייתי עמך ואני תמיד עמך וגו' כלומר שבה שאני בער ובהמות אני תמיד עמך ולכן אפי' קל שבקלים ופושעי ישראל מוסרים נפשם על קדושת ה' על הרוב וסובלים עינויים קשים שלא לכפור בה' אחד ואף אם הם בורים ועמי הארץ ואין יודעים גדולת ה'. וגם במעט שיודעים אין מתבונני' כלל ואין מוסרי' נפשם מחמת דעת והתבוננות בה' כלל. אלא בלי שום דעת והתבוננות רק כאלו הוא דבר שאי אפשר כלל לכפור בה' אחד בלי שום טעם וטענה ומענה כלל והיינו משום שה' אחד מאיר ומחיה כל הנפש ע"י התלבשותו בבחי' חכמה שבה שהיא למעלה מן הדעת והשכל המושג ומובן:

פרק יט

ולתוספת ביאור צריך לבאר היטב מ"ש נר ה' נשמת אדם פי' שישראל הקרוים אדם נשמתם היא למשל כאור הנר שמתנענע תמיד למעלה בטבעו מפני שאור האש חפץ בטבע ליפרד מהפתילה ולירבק בשרשו למעלה ביסוד האש הכללי שתחת גלגל הירח כמ"ש בע"ח שתחת גלגל הירח יש גלגל שלם של אש היסודי, לא שהוא אש ממש צגשמויות, אלא הוא יסוד שורש האש, כי עוה"ז הוא צחי' עפר, ומעליה יסוד המים והרוח, וכן יסוד האש הוא תחת גלגל הלזנה, ומהר"ז קורא לזה צסס אש שחור. ולכן טבע האש לטלות. וכן נשמת האדם צטצט להיות מקושר למעלה. ואף שע"י זה יכבה ולא יאיר כלום למטה וגם למעלה בשרשו יתבטל אורו במציאות בשרשו אעפ"כ בכך הוא חפץ בטבעו.

והנה ע"י ריבוי ההתבודדות יש שזוכים להתגלות של ד' היסודות צאור הדציקות, היינו שממש נפשם הטבעית חשה כל גופם בצחי' להצת אש הדציקות, וכן ציסוד המים מרגיש נפשם את העונג הרוחני שצדציקות. כי הנפש הרוחני פועלת על הנפש הטבעית פועל גמור. והנה נפש הטבעית מחפשת חיות כל ימי חייה, וכשזוכה להתקשר לאור האלקי עד כדי כך שאור האלקי מאיר על נפש הבהמית, עד שהיא גם נהנית מאור האלקי, וזה מקבלת הנפש הבהמית די סיפוק ועונג שלא ידרוש ולא יתאוה להצלי עוה"ז. כי כל התגברות התאוות הוא כשחסר לנפש הבהמית חיות אלקי, שכיון שמחפש ריבוי של תענוג ואין לו, אזי נופל לאהבות הנפולות רח"ל, ולכן לרץ להאיר מהנפש האלקית על הנפש הבהמית חיות ועונג מאור האלקי, שהוא סוד הארת שם מ"ה צ"ש צ"ן, שימשיך אור האלקי עד למטה ממש שיחוש נפשו הטבעית נוטם אור זיו אלקותו ית"ש, וזה ממש משנה את המליאות שלו, עד שיזכה לפעול על עולמו להיות בצחי' לדיק אוכל לשווע נפשו, ולא להרבות באכילה יותר מכדי לרכו. ואזי נפשו הטבעית תתאוה לאור האלקי בלבד.

בך נשמת האדם וכן בחי' רוח ונפש חפצה וחשקה בטבעה ליפרד ולצאת מן הגוף ולידבק בשרשה ומקורה בח' חיי החיים ב"ה הגם שתהיה אין ואפס ותתבטל שם במציאות לגמרי ולא ישאר ממנה מאומה ממהותה ועצמותה הראשון אעפ"כ זה רצונה וחפצה בטבעה. וכמ"ש צ"ה"ק שרק מי שצקי צלוא ושז מותר לו לעסוק צסודות התורה, שענין הצקיות צלוא הוא להדבק צשרשו, ושז הוא לרדת, וצאמת שז היא דרגא יתרה מרלוא, כי רלוא הוא צחי' צינה ואש העולה, משא"כ חכמה הוא צסוד המים שיוור מלמעלה למטה.

כי הכונה העליונה היא שנתאוה הקצ"ה להיות לו ית' דירה צתחתונים שאיש ישראלי יגלה אלקותו ית' כאן צזה העולם, ואף שטבע הנפש האלקית מלד הצינה שזו הוא רלוא להתעלות ולהדבק צשרשו. כי טבעו אש. [כמוצא צראצ"ד שסצי המה יש אש כזאת שאפי' צרזל ימם צה] אבל עלם המה צעלמו הוא קר, כי סוד החכמה הוא מים. והוא ענין הצקיות צשז.

כי ענין הטבע הוא צסוד נר"ן וענין החכמה הוא מקיף שגצוה מהרגשת הנר"ן, שכיון שנתאוה הקצ"ה להיות לו דירה צתחתונים, לכן לרץ להיות צקי צשז להצין שזה רלון ה' שירד לזה העולם. ולכן דרך העצודה התמימה כלולה משניהם, מלד אחד להתייגע להדבק צשרשו צצחי' אש. ומלד שני להתעטל להנהגתו, כמה שהשי"ת מזכה אותו מקבל צשמחה. ולכן הקדמונים שעסקו צהתבודדות נכנסו לכתחילה צשני המוחין יחד, צצינה וחכמה. כי המתקש להוליא לפועל דרך עצודתו, הרי ילא לגמרי מדעתו, כמו הנשמה שאם תתדבק צתכלית למעלה הרי יסתלק ח"ו. ולכן מוכרח צחי' המים שצחכמה שגצוהה ציותר מהאש של צינה.

ולעצדה למעשה, עצודת האדם צהתעטרו צתפילין דרש"י זוכה למוחין שמלמדים אותו לצעור כאש שלהצת לעצודת ה', ולכן יש שנהגו שלא ללצוש צתפילין דר"ת לפני החתונה, כי עצודת שנות הצחרות הוא צעיקר צצחי' צינה להתייגע צעצודת ה'. ורק אח"כ צרצו השנים

שזוער וזוער ורואה שלא התקדם כ"כ, בזה הוא נשצר ומתייחס מזה. כי מרוב שהתעורר בצחי' צינה ולא הוליד לפועל, הרי הוא מתרחק.

אצל אחר החתונה נכנס לצחי' תפילין דר"ת, היינו שמתצטל אל ההנהגה העליונה, ושמוח בכל נקודה טובה, ואשרי חלקי שזכיתי ללבוש תפילין ולהתפלל ג' תפילות ביום, שזהו אור החכמה בצחי' הצקירות בשב, שהוא מזכך את הרלוא שיהיה כראוי.

וטבע זה הוא שם המושאל לכל דבר שאינו בבחי' טעם ודעת וגם כאן הכוונה שרצון וחפץ זה בנפש אינו בבחי' טעם ודעת ושכל מושג ומובן אלא למעלה מהדעת ושכל המושג והמובן והיא בחי' חכמה שבנפש שבה אור א"ס ב"ה. וזהו כלל בכל סטרא דקדושה שאינו אלא מה שנמשך מחכמה שנק' קודש העליון הבטל במציאות מאור א"ס ב"ה המלוכש בו ואינו דבר בפני עצמו כנ"ל ולכן נקרא ב"ח מ"ה. והנה יש להבין היטב מהו גדר החכמה וגדר הצינה, שניהם צחי' ציטול, אלא שציטול דצינה הוא ציטול היש, וציטול החכמה הוא בצחי' כ"ח מ"ה, וציטול הענין הג"מ ציניהם, כשנפש האדם זוכה לאור החכמה הוא מקום העונג, משא"כ הצינה הוא מקום היגיעה. החכמה הוא צחי' אין, כח מ"ה, אלא שהוא אין אלקי, שבו מתגלה היש של הצורה שהוא האין האמיתי.

(כי עיקר הקדושה הוא למעלה מהידיעה. כי כל מה שעוסקים בסודות התורה, לרין להיות שלא יהיה התכלית רק הידיעה, שזה קליפת חכמת יון רח"ל, אלא העיקר הוא הציטול אליו ית', כי מי שרואה רק הצנה בלבד, זהו רק צחי' צי"ע שצנפש, וכח החכמה הוא הציטול להשי"ת, שהוא למעלה מהידיעה. והוא צחי' התעלות המלכות לשרשה בחכמה, בסוד אצא יסוד צרתא.)

[כי כשנכנס האדם לעבודה ה', ידע שיש ד' עולמות אצ"ע, צחי' ראיה שמויעה ריח דיבור ששרשם בעולמות דא"ק, ותחילת העבודה היא צחי' קבלת עול ודיבורי קדושה, צחי' דיבור, ואח"כ נכנס להרגיש אלקות צחי' ריח והרגשה, שהוא בסוד עולם הילירה, וכשנכנס להתבוננות והצנה צאלקות, הוא בסוד עולם הצריחה והוא צחי' חוש השמיעה ששומע ומתבונן צאלקות, וכשצא לדרגת הראיה האלקית היא צדרגת האלילות, והיא עונג רוחני שהלדיק מרגיש בזה שהשי"ת ממלא בכל דבר. והוא כשזוכים לדרגת ראיה רוחנית, וכל זמן שאין האדם זוכה לדרגת הראיה האלקית בסוד האלילות, כל דבריו שמדבר שרואה את אליהו או שאר ראיות הם דמיונות שוא, כי כל מראה רוחני הוא בסוד עיני ה' אל יראיו, שרואה בכל דבר רק אלקותו ית"ש.]

והוא הפך ממש מבחי' הקליפה וס"א שממנה נפשות אומות העולם דעבדין לגרמיייהו ואמרין הב הב והלעיטני להיות יש ודבר בפני עצמו כנ"ל הפך בחי' החכמה ולכן נקראים מתים כי החכמה תחיה ובתיב ימותו ולא בחכמה. וכן הרשעים ופושעי ישראל קודם שבאו לידי נסיון לקדש השם כי בחי' החכמה שבנפש האלהית עם ניצוץ אלהות מאור א"ס ב"ה המלוכש בה הם בבחי' גלות בגופם בנפש הבחמית מצד הקליפה שבחלל השמאלי שבלב המולכת ומושלת בגופם בסוד גלות השכינה

כנ"ל. ולכן נקראת אהבה זו בנפש האלהית שרצונה וחפצה לדבק בה' חיי החיים ברוך הוא בשם אהבה מסותרת כי היא מסותרת ומכוסה בלבוש שק דקליפה במושעי ישראל וממנה נכנס בהם רוח שטות לחטוא כמאמר רז"ל אין אדם חוטא בו' אלא שגלות הזה לבחי' חכמה אינו אלא לבחי' המתפשטת ממנה בנפש כולה להחיותה אבל שרש ועיקר של בחי' חכמה שבנפש האלהית הוא במוחין ואינה מתלבשת בלבוש שק דקליפה שבלב בחלל השמאלי בבחי' גלות ממש. רק שהיא בבחי' שינה ברשעים ואינה פועלת פעולתה בהם כל זמן שעסוקים בדעתם ובינתם בתאות העולם. אך כשבאים לידי נסיון בדבר אמונה שהיא למעלה מהדעת ונגעה עד הנפש לבחי' חכמה שבה אזי היא נייערה משנתה ופועלת פעולתה בכח ה' המלוכש בה. וכמ"ש ויקין כישן ה' לעמוד בנסיון באמונת ה' בלי שום טעם ודעת ושכל מושג לו להתגבר על הקליפות ותאוות עוה"ז בהיתר ובאיסור שהורגל בהם ולמאוס בהם ולבחור לו ה' לחלקו ולגורלו למסור לו נפשו על קדושת שמו ואף כי הקליפות גברו עליו כל ימיו ולא יכול להם כמאמר רז"ל שהרשעים הם ברשות לבם מ"מ כשבא לידי נסיון בדבר אמונה בה' אחד שיסודתה בהררי קודש היא בחי' חכמה שבנפש האלהית שבה מלוכש אור א"ס ב"ה הרי כל הקליפות בטלים ומבוטלים והיו כלא היו ממש לפני ה' בדכתיב כל הגוים כאין נגדו וגו' וכתוב כי הנה אויביך ה' כי הנה אויביך יאבדו יתפרדו וגו' וכתוב כחמס דונג מפני אש יאבדו וגו' וכתוב הרים כדונג נמסו. והנה אור ה' א"ס ב"ה המלוכש בחכמה שבנפש גדול ועצום כל כך לגרש ולדחות הס"א והקליפות שלא יוכלו יגעו אפי' בלבושי שיהם מחשבה דבור ומעשה של אמונת ה' אחד דחיינו לעמוד בנסיון למסור נפשו אפי' שלא לעשות רק איזה מעשה לבד נגד אמונת ה' אחד כגון להשתחות לעבודה זרה אף שאינו מאמין בה כלל בלבד וכן שלא לדבר תועה ח"ו על אחדות ה' אף שאין פיו ולבו שוין רק לבו שלם באמונת ה' וזה נקרא דחילו הנכלל ברחימו שהיא אהבה הטבעית שבנפש האלהית שבכללות ישראל שחפצה ורצונה בטבעה לידבק בשרשה ומקורה אור א"ס ב"ה שמפני אהבה זו ורצון זה היא יראה ומפחדת בטבעה מנגוע בקצה טומאת ע"ז ח"ו שהיא נגד אמונת ה' אחד אפילו בלבושיה החיצונים שהם דבור או מעשה בלי אמונה בלב כלל:

פרק ב

והנה מודעת זאת לכל כי מצות ואזהרת ע"ז שהם שני דברות הראשונים אנכי ולא יהיה לך הם כללות כל התורה כולה. כי דבור אנכי כולל כל רמ"ח מצות עשה. ולא יהיה לך כולל כל שס"ה מצות ל"ת ולכן שמענו אנכי ולא יהיה לך לבד מפני הגבורה כמאמר רז"ל מפני שהם כללות התורה כולה. כי צאמת עיקר העבודה הוא כמ"ש צא חזקו והעמידן על אחת ולדיק צאמונתו יחיה, וכלליות הכל הוא מלות האמונה. והנה כלליות עשרת הספירות הם ה' פרופים כתר חכמה צינה ת"ת ומלכות. שכל אחד מהם מגלה את גילוי היחוד. וענין החכמה הוא מה שבעל התניא מצאנו כחן שהוא צמוד לני ה' לא שנית

שאור אחדות הצורה מאיר תמיד אחר שנצרך העולם כמו קודם שנצרך העולם, כי כל העולם וריבוי הנצחים אינם מליחות כלל להסתיר ולהעלים כבודו ית'. הכלל שהחכמה הוא גילוי יחודא עילאה צחי' אין. וצינה הוא הגילוי של יחודא תתאה צחי' יש. וז"א הוא הכלי ליחודא תתאה, והמלכות היא כלי לגילוי יחודא עילאה. והכתר הוא יש ואין כחדא, היינו התאחדות יחו"ת ויחו"ע צאחדות אחד. [הוא כלליות כל חכמה חצ"ד].

ובאין צא לבאר ענין יחודא עילאה, כי כל זמן שאין האדם תופס נגפשו סוד יחו"ע ויחו"ת אין לו כניסה לחורת הקבלה, כי כלל סודות התורה הוא בעשרת הספירות הקדושות שעיקרם הוא גילוי יחו"ע ויחו"ת כג"ל כל ספירה באופן אחר. ולכן יש להבין היטב ציבור אנכי ולא יהיה לך שהוא שורש כל התורה כולה, אנכי הוא התגלות יחודא עילאה, התגלות שהכל חלקות ואין שום מליחות חוץ ממנו ית', והכל יחוד והכל עוז, והוא מלך מדות הרחמים הגדולים. ומלך שני 'לא יהיה לך' הוא עצודת יחודא תתאה. היינו שיש צורה ויש נצרך ועצודת הנצרך לקבל עליו עול מלכות שמים לקיים תורה ומצוות. וצדדגת יחודא תתאה אין הנצרך משיג התקדשות לצורה, אלא שהצורה גבוה מאד ולריך לקיים רצונו. והוא צסוד הקו אח"ס שמאיר צתוך הצמאוס, ויש צו כו"כ מדרגות, כי צעליו של הקו הוא צמקוס קרוב לאח"ס, היינו שהנצרך מרגיש ומשיג צכל עת אך שהשי"ת מחיה אותו. ומ"מ כל זה הוא צצחי' יחודא תתאה. כי ענין יחודא עילאה הוא ציעול מליחות הנצרך צתכלית. צצחי' סוצב כל עלמין.

והנה שני חלקי העצודה אלו הם אמת, ואין שייך חכמה צלי צינה או צינה צלי חכמה, וזהו כלליות העצודה לחצר שני העצודות כאחד.

ולבאר היטב ענין זה צריך להזכיר תחלה בקצרה ענין ומהות אחדותו של הקב"ה שנקרא יחיד ומיוחד וכל מאמינים שהוא לבדו הוא כמו שחיה קודם שנברא העולם ממש שחיה הוא לבדו ובמ"ש אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא כו' פי' הוא ממש בלי שום שינוי בדכתיב אני ה' לא שניתני כי עוה"ז וכן כל העולמות העליונים אינן פועלים שום שינוי באחדותו ית' בהבראם מאין ליש שכמו שחיה הוא לבדו הוא יחיד ומיוחד קודם הבראם כן הוא לבדו הוא יחיד ומיוחד אחר שבראם משום דכולא קמיה בלא חשיב וכאין ואפם ממש.

כי דרך מנח האדם שחושב צכל עת באופן של מחשבת שינויים ותמונות, היינו ליור של יש, וצכח האדם להפשיט התמונה הגשמית ולהשיג השגת חלקות צזה. וגם כשאנו רואים שיש עולם ויש אנשים, יש להפשיט התמונה ולזכור ולחשוב שהשי"ת אחד ויחיד ומיוחד גם אחר שצרך את כל הצרואים כולם, וכשמתצוקן צזה שומלד הצורה אין שום הסתרה כלל, אזי מתדצק צרחמי ה' עד אין קץ. וצזה מתקן כל חטא ועוון. והוא צחי' הרחמים הגדולים הנמשכים באופן של סוצב כל עלמין, שפנימיות עניינו היינו שכל הצמאוס הוא רק כלפינו אצל כלפי השי"ת עצמו אין צמאוס כלל, וצזה נמשכים הרחמים הגדולים שלמעלה ממדת המשפט, צסוד למעני למעני אעשה.

והוא עיקר התחזקות האדם להתדבק באור המדות הרחמים צנחי' סוצב כל עלמין שהוא למעלה מהלמנוס, שנגד זה האור, הרי מעולם לא חטא ופגם כלל, ויכול מעתה להתחיל מחדש לעבוד את ה' כתינוק שלא חטא. וידע שבכל אופן שיהיה הרי הוא פועל בכל רגע ורגע את שלימות עבודתו.

ואין זה סותר למה שלריך צודאי לשפוט את מעשיו ולצדוק היעצ מה יש לו לתקן ולשפר מעשיו, שהוא צנחי' המלכת מלכות ה'. כי שניהם צידד הם שלימות האמונה, שמע ישראל הוא צנחי' יחודא עילאה, שהוא ענין אחדות ה' למעלה מהלמנוס, וצדד שם הוא צנחי' יחודא תתאה לקבל עול מלכות שמים ולתקן מעשיו.

כי התהוות כל העולמות עליונים ותחתונים מאין ליש וחיותם וקיומם המקיימם שלא יחזרו להיות אין ואפס כשהיה אינו אלא דבר ה' ורוח פיו ית' המלוכש בהם. כמ"ש מר' אייזיק מהאמיל שצדד כלל לפני לימוד פנימיות התורה האדם חי צסוד יחודא תתאה, ואינו יכול לחיות צמחשצה שהכל חלקות. וכל חכמת הקבלה הוא רק כדי שיצא להתכלית לחיות צזה שהכל לכל חלקות גמור. והוא מש"כ כאן שכמו שהיה קודם הצריאה הוא לצדו יחיד ומיוחד כן אחר הצריאה, כל העולמות צעלים ומצוטלים וכולא קמיה כלא חשיב.

ולמשל כמו בנפש האדם כשמדבר דבר אחד שדבור זה לבדו בלא ממש אפי' לגבי כללות נפשו המדברת שהוא בחי' לבוש האמצעי שלה שהוא כח הדבור שלה שייכול לדבר דבורי' לאין קץ ותכלית וכ"ש לגבי בחי' לבוש הפנימי שלה שהוא המחשבה שממנה נמשכו הדבורים והיא חיותם וא"צ לומר לגבי מחות ועצמות הנפש שהן עשר בחינותיה הנ"ל חב"ד בו' שמהן נמשכו אותיות מחשבה זו המלוכשות בדבור זה כשמדבר כי המחשבה היא ג"כ בחי' אותיות כמו הדבור רק שהן רוחניות ודקות יותר אבל עשר בחי' חב"ד בו' הן שרש ומקור המחשבה ואין בהם בחי' אותיות עדיין קודם שמתלבשות בלבוש המחשבה. אחר שנתצאר שהאדם כלול מנרנח"י ה"פ דאלי' ועליהם ג' לבושי צי"ע צחי' מחשבה דיבור ומעשה, וודע שיש פרסא צין עולם חלילות לצריאה, וכן יש מחילות מצריאה ליצירה וכו', הרי שצאמת האור עלמו הוא חלילות, ואורו מאיר צצי"ע, הוא אותו אור החלילות אלא שמאיר ע"י מסכים ומחילות ולכן אורו קלוש כלפי התגלות האור בחלילות עלמו, אצל האור הוא אחד. וכלל גדול הוא שהתחתון כלול צעליון, כי צכלל מאתיים מנה. והנה כמו דיבור אחד שכלפי נפש האדם אינו חסוד כלל, והוא נכלל צמקורו, כמו כל העולמות כולם הם צעלים ונכללים צשורש האור צזה.

למשל בשנופלת איזו אהבה וחמדה בלבו של אדם קודם שעולה מחלב אל המוח לחשב ולהרהר בה [כמ"ש המגיד שתחילת התעוררות האהבה הוא ע"י המקיפים וגילויים תחילה צלצ ואח"כ עולה אל המוח, ושוד יורד מהמוח לכלי המעשה. וז"ס 'כשעלה צמחשצתו', כי תחילת התעוררות צלצ ומשם עולה אל המוח.] אין בה בחי' אותיות עדיין רק חפץ פשוט וחשיקה בלב אל הדבר שהוא הנחמד אצלו וכ"ש קודם שנפלה התאורה

והחמדה בלבד לאותו דבר רק היתה בכח חכמתו ושכלו וידיעתו שהיה נודע אצלו אותו דבר שהוא נחמד ונעים וטוב ויפה להשיגו ולידבק בו כגון ללמוד איזו חכמה או לאכול איזו מאכל ערב רק לאחר שכבר נפלה החמדה והתאוה בלבד בכח חכמתו ושכלו וידיעתו ואח"כ חזרה ועלתה מחלב למוח לחשב ולהרהר בה איך להוציא תאוותו מבח אל הפרעל להשיג המאכל או למידת החכמה בפועל הרי בכאן נולדה בחי' אותיות במוחו שהן אותיות כלשון עם ועם המדברים והמהררים בהם כל ענייני העולם:

וצזה מוזן מש"כ לעיל עה"פ אני ה' לא שיתי, כי הכל אותו אור ח"ס צ"ה, אלא שלמס' כמה וכמה מלומדים בכל עולם ועולם. אבל האור הוא אחד.

והנה תחילת האצילות הם עולמות ח"ק ואצילות והם אחדות אחד עם הצורה ולא היתה צהם ענין השצירה כלל, אף שהם נחשבים מאיתו ית', זהו כח הפלא הוא למעלה מהצנה והשגה שהם חד עם אלקותו ית"ש הגם שהם מחדשים ונגלים מאיתו ית"ש. משא"כ עולמות צי"ע שם היה ענין שצירת הכלים ושם נתגלה ענין הפירוד, היינו שמרגשים את עצמן כנפרדים.

ועתה נבאר שתי המדרגות אצל האדם, כי לעיל ביאר בעל התניא שענין צי"ע הוא לבושי הגפס מחשבה דיבור ומעשה, שזהם חל ענין הפירוד שהאדם מרגיש את המחשבות והדבורים והמעשים שלו כנפרדים מאחדותו ית"ש, כי נדמה לו שהוא חושב ופלוני חושב וכו', והוא ענין הנצחיים שמרגשים עצמם כמציאות עלמית. ועבודת האדם להעלות ניה"ק מצי"ע לאחדם באצילות, היינו להתעלות מהפירוד ולהצין אחדות ה', ואך זוכים שיחגלה אחדותם באלקים חיים הוא ע"י תורה ומצוות, שקיום התורה והמצוות הם אותיות של תורה שחושב ומדבר בהם או מקיים המצוות, שהם אותיות שבהם לא נתגלה השצירה, אלא הם צשרשם בחי' אצילות, לכן כשאדם מדבק עצמו בתורה במחדו"מ וכ"ש אם עוסק בה לשמה שאז הארת האצילות בתכלית השלימות, וגם כשאינו זוכה עדיין לעסוק בצאמת בתורה לשמה, מ"מ התורה ומצוות מאחדת את המחדו"מ שלו לאור האלקי, ויולא מצחי' פירוד לאחדות. וענין זה יש בו דרגות רבות עד ח"ס, עד שיזכה אדם שצאמת המחדו"מ יתאחדו ממש באור אלקי, והוא דרגת הדיקי האמת שהם בתכלית ההתדבקות באחדותו ית"ש.

כלל הדבר, שכל מציאות הצריחה היא אלקות, וגם כשפלוני מנער או מצה, הוא מלד שאלקים אמר לו קלל, אלא שאחר שהיא שצירת כלים, לכן גם כשמתגלים אותיות של היפך הצרכה הוא מלד השצירה, אבל הדיק מתבונן בזה שהם אותיות אלקות, שמלד היותם אותיות לפני שצירתן הם צרכה ולא קללה. וזהו גדולת לדיקי האמת שמעיינים בכל מחשבה דיבור ומעשה איך לגלות בהם מציאות ה'. ולכן היה צחחם אפי' לדבר עם עכו"ם ולשמוע דצבריו התגלות אלקותו ית"ש.

ומה שנוגע אלינו שעדיין מונחים בגדר השצירה וא"א להשיג בכל מחדו"מ התגלות אלקותו ית"ש, מ"מ ע"י עסק התורה כראוי, הרי מתדבקים במחדו"מ צלירופס הראוי, עי"ז

מתרומם ומדכך המחדו"מ של האדם ומתחיל להתאחד צאלקותו ית"ש. והוא סוד זיכוך צי"ע והעלותו להתגלות חלקות צחי' חלילות. והוא יסוד שורש התורה ומלוות, לגלות אור היחוד.

פרק כא

והנה מדת הקב"ה שלא כמדת בשר ודם שהאדם כשמדבר דבור חרי הבל הדבור שבפיו הוא מורגש ונראה דבר בפני עצמו מובדל משרשו שהן עישר בחי' הנפש עצמה והראיה לכך, שיתכן שידבר האדם היפך ממה שצוה לכו, כי הדיבור והנפש מחולקים זה מזה. אבל הקב"ה אין דבורו מובדל ממנו ית' ח"ו כי אין דבר חוץ ממנו ולית אתר פנוי מיני' ולכן אין דבורו ית' בדבורינו ח"ו [כמו שאין מחשבתו כמחשבותינו בדכתיב כי לא מחשבותי מחשבותיכם וכתיב כן גבהו דרכי מדרכיכם וגו'] ולא נקרא דבורו ית' בשם דבור רק עד"מ כמו שדבור התחתון שבאדם הוא מגלה לשומעים מה שהיה צפון ונעלם במחשבתו כך למעלה בא"ס ב"ה יציאת האור והחיות ממנו ית' מהחלום אל הגילוי לברוא עולמות ולהחיותם נק' בשם דבור והן הן עשרה מאמרות שבהן נברא העולם וכן שאר כל התורה נביאים וכתובים שהשיגו הנביאים במראה נבואתם. והרי דבורו ומחשבתו כביכול מיוחדות עמו בתכלית היחוד. ד"מ כמו דבורו ומחשבתו של אדם בעודן בכח חכמתו ושכלו או בתשוקה וחמדה שבלבו קודם שעלתה מחלב למוח להרהר בה בבחי' אותיות שאז היו אותיות המחשבה והדבור הזה הנמשכות מחמדה ותשוקה זו בכח בלב ומיוחדות שם בתכלית היחוד בשרשן שהן החכמה ושכל שבמוח וחמדה ותשוקה שבלב. וככה ממש ד"מ מיוחדות דבורו ומחשבתו של הקב"ה בתכלית היחוד במהותו ועצמותו ית' גם אחר שיצא דבורו ית' אל הפועל בבריאת העולמות כמו שהיה מיוחד עמו קודם בריאת העולמות ואין שום שינוי כלל לפניו ית' אלא אל הברואים המקבלים חיותם מבחי' דבורו ית' בבחי' יציאתו כבר אל הפועל בבריאת העולמות שמתלבש בהם להחיותם ע"י השתלשלו' מעלה לעלול וירידת המדרגות בצמצומים רבים ושונים עד שיוכלו הברואים לקבל חיותם והתהוותם ממנו ולא יתבטלו במציאות וכל הצמצומים הם בחי' הסתר פנים להסתיר ולהעלים האור והחיות הנמשך מדבורו ית' שלא יתגלה בבחי' גילוי רב שלא יוכלו התחתונים לקבל ולכן ג"כ נדמה להם אור וחיות הדבור של מקום ב"ה המלוכש בהם כאלו הוא דבר מובדל ממהותו ועצמותו ית' רק שנמשך ממנו ית' כמו דבור של אדם מנפשו. [וכמ"ש צשמואל ששמע קול קורא אליו והיה נדמה לו כקול אדם לפני שידע שהיא נצוה מאת ה']

והנה דעת הרמ"ק והרמ"ק ר' לצי מזידטשוז ובעל הלשם, שכיון שכל תורת הקבלה מדצרת ממשלים, ספירות, ופרלופים, כל זה הוא רק צעת הלימוד, כי יש צחי' לימוד ויש עבודת ה', והם שני עניינים מחולקים, כי צשעה שהאדם מכוון כוונות שממשך אור אא"ס לחסד דז"א דאלי', הרי שידע שיש פרלופ כזה שאין לנו השגה צזה, ומתפללים שימשך אור צחסד דז"א

דא"י. שהמקובלים הצינו שכן היה הכונה שימשך ה' אור צח"צ דא"י. אצל דעת האדיקים הנ"ל שלא לכוון כך, כי זה קרוב להגשמה, אף שידוע שאין למעלה יד ורגל, מ"מ כיון שחושב בתפילתו שיומשך אור לזה הפרלוף הרי הוא צח"י הגשמה, ולכן יכוון רק צסוד השמות בלבד, שהם אותיות שמופשטות מלורת הגשם, שצזה האופן מותר לכוון, ולכן במקום לחשוב חסד דא"י יחשוב הויה צי"קוד חסד.

והנה דרך הצעש"ט ותלמידיו הוא שאין הענין לכוון שיומשך למעלה כך וכך, אלא לגלות צנפש האדם בעלמו אהבת ה', התגלות חסד ה', במקום לחשוב מחסד יד ימין דא"י, יחשוב צנפשו ציד ימיו לעורר בעלמו מדת החסד, ועי"ז מעורר למעלה. וכחצ הצני יששכר שצזה תלוי כל גילוי תורת הצעש"ט. שאם יחשוב למעלה בגשמיות צודאי הוה הגשמה, ואפי' אם יחשוב שמות הקודש שהוא צאופן מופשט יותר, אצל אין להאדם שייכות והתקשרות לה', ולכן דרך הצעש"ט שכל כונה אינה צאופן שגשמה כן למעלה, אלא שיתעורר כן צנפשו, לעורר אהבת ה' בלבד, וצזה נמשך אה"ס צח"צ דא"י למעלה.

והוא ענין יחוד צ"ן, כי צ"א הוא צח"י מ"ה שורש הגפש האלקית, ומוק' הוא צח"י צ"ן שורש הגפש הצהמית, וכשמתאחדים הגוף והגשמה להיות הכל מאוחד לאור אלקי, זהו כונת שילוב אותיות הויה אדני, שצזה מתייחדים צ"ן דלעילא. וכן כשממשך חכמה צ"א, הוא לעורר צנפשו כח הציטול שצזה נמשך חכמה למעלה צ"א. כי כל מה שיש צעליונים יש צתחתונים. וכמה שכנס האדם יותר לחסידות הוא מצין ציותר איך כל סודות הקצלה תלויים ומקושרים צנפשו.

אך לגבי הקב"ה אין שום צמצום והסתתר והעלם מפתיר ומעלים לפניו ובחשבה באורה בדבתיב גם חשך לא יחשיך ממך וגו' משום שאין הצמצומים והלבושי' דבר נפרד ממונז ית' ח"ו אלא בהדין קמצא דלבושי' מיניה וביה כמ"ש בי ח' הוא האלהים ובמ"ש במ"א ולכן קמיה בולא בלא חשיב ממוש:

כלל יסוד דצה"ק הוא שכל אחד כל הצריאה היא רק למנומים, כמשל שיש אור גדול של מאה, למנום הוא שמלמנומים לאור תשעים ואח"כ לשמונים וכו', וכל זה למנום הוא רק מלד התחתון, כי האור מלד עלמו הוא שוה, אלא שכל למנום גורם שאין התחתון רואה את שלימות צוהק צו האור. וא"כ צאמת כל הצריאה היא אור הויה, צלי שום חילוק צין אצילות לעשיה.

אך יש לדעת שזה המשל הוא רק חלי הצנת הענין ואינו שלימות הענין, כי אם נאמר כן צפשונו נמלא שאור ה' הוא אור שכלול מריצוי הפרטים שכולם נכללים צאורו השלם. שהרי אמרנו שכל הצריאה היה אור קטן ומלומלם מאורו ית', וא"כ יש להזהר מאד שלא לצא להגשמה עי"ז. כי צי"ע הם פירוד והגם שמאיר צתוכס אור הויה, אצל לא שנאמר שהגשמיים הנפרדים הם נכללים צאור העליון שכלול מכל ריצוי הפרטים כי א"כ נמלא שהצריאה היא צצחי' יש מיש, כי היה אור הויה וה' הסתיר זה האור ונשאר רק דרגה של עשרים צמקום אור של מאה, וא"כ אי"ז צסוד יש מאין אלא יש מיש.

וכן אם נאמר שהאור צרשור הוא צסוד אין ורק צהתמעט האור הוא נקרא יש מאין, ונמלא שהצריאה היא מליאות חדשה שאין הפירוד שלה נכלל צשורש. וכמשל האצן שמוליאים ממנה האש, הרי שאף שהאש היה כלול צאצן לפני הולדת האש ממנה, מ"מ לא נאמר שיש אש צאצן. וכמו כן לא נאמר שהצריאה והגפרדים כלולים צמאליל ח"ו, אלא שהיא התכללות צכח ולא צפועל. זה אינו, כי מלשון הפסוק אני הויה לא שניתי מוכרח שאורו ית' הוא אור פשוט ולא אור שמורכב מכמה צחיות אור, ולכן אי אפשר לומר שהאור צרשור הוא אור ה' ואח"כ נשלשל ונגלה אור אחר שהוא האור שצצריאה, צסוד יש מאין, כי אורו ית' הוא פשוט צתכלית הפשיות ואינו צר הרכבה משני מיני אורות חלוקים.

ולכן מצאנו בעל התניא שצאמת מתחילת כל דרגין ועד סוף כל דרגין הכל הם דרגות של אור ה', אלא שעד סוף עולם האלילות נגלה אור ה', והוא צבחי' יש מיש הג"ל, שהכל הם דרגות צהתגלות אורו ית', ועדיין נגלה מליאות אא"ם. ונמלא שכל המדרגות שצאלילות הם צבחי' התגלות אורו ית' זה למעלה מזה, אלא שמוצן פשוט שהשי"ת מעלים שלימות אורו ומתגלה שם חלק מאורו.

משא"כ מצו"ע ולמטה גדלה ההסתרה כ"כ שכלל אינו ניכר שהכל אורו הפשוט, אלא הוא כמליאות חדשה. וכמשל גשמי, כשחותכים איזה חפץ לריצוי חתיכות עד החתיכה הכי קטנה שבה ניכר עדיין היותה חלק זה החפץ. הרי כשנחתוך עוד זה החלק הכי קטן, הרי הוא מליאות חדשה. אף ששרשה מזה החפץ. כמו כן עולמות צי"ע הגם שהם צאים מאורו ית', מ"מ מריצוי ההעלמה והריחוק, הם נדמים כפירוד וכמליאות חדשה. אף שצאמת כל מליאות הוא רק מאורו ית'.

והנה יש להבין צמש"כ כשעלה צרצונו ית' להאליל העולמות למאס והשאיר מקום חלל פנוי, והאיר שם צתחילה עיגולי כתר דא"ק, וצתוכו חכמה דא"ק וכו', האם זה העיגול של כתר דא"ק הוא מלא או ריקני ופנוי, כי אם נאמר שהעיגול הראשון של כתר דא"ק הוא עיגול מלא, א"כ איך נכנס צתוכה עיגול דחכמה דא"ק, הרי הכל מלא צאור עיגול דכתר דא"ק. וצאמת מצואר שצודאי כל דבר רוחני הוא עיגול מלא אור, אלא שהחכמה כלפי הכתר הוא יותר מגושם, וכיון שאור הכתר הוא יותר רוחני מחכמה, מ"מ אינו מעכב מאור החכמה להאיר, כי כל תחתון אינו משיג את העליון והוא כמי שאינו כלפי ערכו, ולכן כלפי החכמה נקרא שהעיגול דכתר אינו ממלא את הכל, ולכן מלא מקומו להאיר שם. כמו האדם הנכנס לצית מלא אויר, הרי אין האויר מונעו מלהכנס כי האויר יותר דק ורוחני ממנו.

וצזה נבין את כלליות הצמאס, כי אא"ם הסוצב הכל הוא גם ממלא הכל כמשל כתר דא"ק וחכמה דא"ק, וזה אא"ם הסוצב הוא דרגה עליונה מאד שמאיר צכל המליאות כולה, וא"ם סוצב כל עלמין שאורו ית' מסצב ומאיר צכל שלא כפי ערך קצלתם כלל. וכלפי המאליל אורו מאיר צפועל, אלא שהגאלל אינו משיגו.

ואחר שנחזאר שעיגולי כתר דא"ק ממלא כל החלל, יש להבין מה מונע מעיגולי חכמה דא"ק לראות את אור הכתר הגדול, ומי מותן לו מקום להאיר בעלמו אחר שצפועל הרי מאיר שם אור יותר גדול ממנו שהוא עיגולי כתר דא"ק. והוא כח הפלא, כח הצלום, כי צאמת אא"ס מאיר בכל מקום בשלימות, צבחי' סוצצ כל עלמין, אלא שעשה ה' כח פלא כח הצלום שגם זה הכח הוא כח רוחני מאיתו ית', שעי"ז אין הנצרא מרגיש את האא"ס. וצזה יש לו קיום. אבל צאמת כולא קמיה כלא חשיב ממש.

[**ויש** להתבונן בכלליות ההנהגה עם האדם, מה נפלא הדבר שצתחילת לידת האדם מתגלה עליו רחמים גדולים, שמרחמים עליו ומאכילים אותו, ולכא' יש צהמשך החיים צחי' הסתר פנים, שאחר שנתגלה וצנה צית לצדו לריך להתפרנס לצדו, ולכא' זה נדמה כסתירה צהנהגת ה', שצתחילה היה עליו התגלות הרחמים ואח"כ עליו לעסוק צמו"מ וכו', והלא דבר הוא.

והצנת הענין שיש שני הנהגות, ממלא וסוצצ, מלד צחי' ממלא הוא הנהגת שכר ועונש, כמ"ש צע"ח שחכלית הצריאה להעיז לצבראיו שלא יהיה נהמא דכיסופא וכו', ומלד שני יש הנהגה של סוצצ כל עלמין שהשי"ת מגלה רחמיו הגדולים לא צערך מעשי האדם כלל.

ומלד הנהגת סוצצ כל עלמין הוא כי נתאוה הקצ"ה להיות לו ית' דירה צתחתונים, ועיקר האחדות הוא לגלות צמקום שמתחילה היה צחושך וצפירוד שזה הדבר כן מאוחד צו ית', צסוד ליכא נהורא אלא מגו חשוכא, כי רלה הוא ית' דירה צתחתונים, תחתון היינו צמדרגה נמוכה מגושמת, שעי"י עצודת ישראל נתגלה שהכל אלקות, זהו עיקר הנחת רוח למעלה שמגלים את יחודו צתוך מקום החושך.

וצני ישראל כלפי הצורא, הם צבחי' אחת מקצבל, צסוד ממלא כל עלמין, והם צבחי' אחת משפיע, שצצודתם לורך גצוה לגלות יחודו צסוד הסוצצ. והנה מלד צחי' הקו הוא צחי' צבר ואנו מקצלים ממנו, משא"כ מלד הסוצצ שהוא צחי' מקצבל שאנו משפיעים לורך היחוד. ומקצבל מאיתנו נחת רוח שאנו מגלים יחודו צזה העולם הנמוך.]

והנה יש להתעורר להבין נקודה פנימית צענין יחו"ת ויחו"ע, כי אחר שנת' שמה שהשי"ת מסתיר עלמו הוא גם מאלקותו ית"ש, אס נאמר שגם ציחודא תתאה הרי גם יודע שהשי"ת נמלא צכל מקום, הויה הוא האלקים אפי' ציחודא תתאה, וא"כ הרי שאנו יודעים שגם ההסתרה היא כולה אלקות, א"כ נשאלת השאלה מהו החילוק צין יחו"ת ליחו"ע.

ויישוץ הענין הוא שיש צכל אדם פנימיות וחיזוניות, וצלשון אחר, שכל ורגש, והוא נמלא צכל אדם שני חלקים אלה. ומשל לדבר. אדם שנמלא צמקום חס והוא חולה ומלון ומרגיש קר, וכל צעלי הדעת אומרים לו שהמקום חס אלא שמחמת חולשתו מרגיש קרירות. הרי שצאותה שעה מצין צשכלו שהמקום כשלעלמו הוא חס, ומרגיש צגופו קרירות מחמת חולשתו. והרי שאף שהרגשתו הפוכה משכלו, שניהם קיימים צצת אחת.

והנה בק"ש אומרים שמע וצרוך שם, וצרוך שם מייחדים יחודא תתאה, שהש"ת עשה שיש עולם שמסתיר על אלקותו ית"ש, היינו שעשה שאנו נרגיש את עצמינו כנפרד, ומלד ההרגשה הוא אמת מלדנו, והוא רלון ה' שנגיש כן, ואי"ז בחי' חולשה וחולי כנ"ל, אלא שרלון הצורה שצ"ע ירגיש עצמו כנפרד, שזהו התגלות שם אדני' באופן של נפרדות. ומ"מ כיון שהויה הוא אלקים ויש יחוד גם ביחוד"ת, צסוד צרוך שם כצוד מלכותו לעולם ועד, שאין הענין לחשוב שאני נפרד והצורה מולך על הנפרדים, אלא צסוד לעולם ועד יש לחשוב שכיון שעלם ההעלמה היא גם מדה ממנו ית', הרי שגם זאת ההעלמה היא חלק ממנו ית'.

והרי שצחוק יחוד"ת יש שני חלקים, גילוי והעלם, שמלד מה שרואים צהתגלות הרי רואים את מה שרלון ה' שיהיו צי"ע נפרדים, והוא מלד הרגשת האדם שמרגיש עצמו כיש נפרד. ומלד ההעלמה האמיתית שצחוק צי"ע הוא מה שגם ההעלמה עצמה היא אלקות. והוא גם חלק מיחוד"ת, אלא שכיון שהגילוי הוא ענין אחד וההעלם הוא ענין שני, יש צזה סכנה גדולה להקלי', כי כל כח הקלי' הוא רק מה שצגילוי מרגיש כל אחד כנפרד, ולכן מכשיל הס"מ את הנפרדים להשאר צפירוד ממנו ית', ואם היה סוד לעולם ועד צהתגלות, שגם ההעלמה הוא אלקות, הרי צעלה הסע"א לגמרי. ולכן אומרים צרוך שם צשתיקה, לגלות צסוד יחוד"ע שהוא צתפילת שמונה עשרה שהיא תפילת לחש, גם היא נתגלית צתוך היחוד"ת צסוד צרוך שם, היינו שיש הארת היחוד"ע צתוך היחוד"ת. ואי"כ קשה מה שאומרים שמע ישראל צקול ולא צלחש, אלא שהתשובה היא כמ"ש צגמ' צמשל של צת מלך שהריחה ליקי קדרה וכו', שפנימיות הענין שאין זה כצוד שהקלי' ישמעו שהכל אלקות, ואסור להם לדעת מזה.

נמצא שזהו כלל עבודת האדם, מלד אחד שהצצרא הוא נפרד. והוא ענין גדול לשמוע את צחילוניות הנפרדות, כי מזה אנו צאים לגדלות הצורה ואחדותו הנצחית, ומלד שני יש לנו לראות ולדעת צהעלמה הכל אלקות. ומזה להתעלות ליחוד"ע שאיננה רק שכל של אחדות והרגשה של נפרדות, אלא גם הרגשה של אחדות. כי ביחוד"ע נתגלה הכל כאלקות גמור צין צשכל צין צרגש.

כי זהו כלל עבודת יחודא עילאה, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, היינו לצא להרגשה צחילוניות ממש שהכל אלקות. וצצרוך שם הוא עבודת יחודא תתאה שאף שעשה ה' שצ"ע הם נפרדים, מ"מ צסוד יעד' מתדצק צשכלו שגם כל הנפרדות היא חלק מאלקותו ית"ש.

והנה צדורות הראשונים היו כמה וכמה מהראשונים שלא גילו סוד יחודא עילאה, ופירשו שמע ישראל ה' אחד, היינו שהש"ת הוא השליע והמושל היחידי, אמנם המקוצלים הראשונים כהרמב"ן ור' עזריאל וכו', הם גילו סוד היחוד שהאמונה היא שהכל אלקות גמור. ועד שנתגלה אור צהיר צשחקים הצעש"ע יז"ע וגילה שכל נשמות ישראל יתכנסו צאור היחודא עילאה, וגילה זאת לעין כל, וממנו ישקו העדרים כל נשמות ישראל לחיות צאור היחוד והאמונה התמה והשלימה שאין חוץ ממנו ית' כלל.

פרק כב

רק שהתורה דברה כלשון ב"א ונקרא בתורה דבורו של מקו' ב"ה בשם דבור ממש כדבורו של אדם לפי שבאמת כך הוא דרך ירידת והמשכת החיות לתחתונים בצמצומים רבים ועצומים מינים ממינים שונים להבראות מהם ברואים רבים מינים ממינים שונים וכ"כ גברו ועצמו הצמצומים והסתר פנים העליונים עד שיוכלו להתחוות ולהבראות גם דברים טמאים וקליפות וס"א ולקבל חיותם וקיומם מדבר ה' ורוח פיו ית' בהסתר פנים וירידת המדרגות ולכן נקרא אלהים אחרים מפני שיניקתם וחיותם אינה מבחי' פנים אלא מבחי' אחריות דקדושה, ופיו' אחריותם כאדם הנותן דבר לשונאו שלא ברצונו שמשליכו לו בלאחר כתפו כי מחזיר פניו ממנו משנאתו אותו כך למעלה בחי' פנים הוא פנימיות הרצון העליון וחפצו האמיתי אשר חפץ ה' להשפיע חיות לכל הקרוב אליו מסטרא דקדושה אבל הס"א והטומאה היא תועבת ה' אשר שנא ואינו משפיע לה חיות מפנימיות הרצון וחפצו האמיתי אשר חפץ בה ח"ו כ"א כמאן דשדי בתר כתפוי לשונאו שלא ברצונו רק כדי להעניש את הרשעים וליתן שכר טוב לצדיקים דאכפייין לס"א וזה נקרא בחי' אחריות דרצון העליון ב"ה. נקדים לזה כלל גדול צענין פנים ואחריות, שהוא עיקר ושורש גדול צקצלה. וכמו שכתב כאן שהחיות שנותן השי"ת לס"א הוא צחי' אחריות, שכל רלנו צהס רק כדי שיהיה צחירה צלצד ואין מאיר להס צצחי' פנים מנקור החיים, שמשיגים גדלותו. אלא צהכרה צצחי' אחריות. וצאופן שאינו רואה להשפיע אלא צהכרה זורק להס צצחי' אחריות צצחי' נפרדים, כי צצכול צאמת אין שום חיות חוץ ממנו ית"ש. כי האור א"ס מאיר צתוך הצמלום צסוד הקו, שהוא מאיר צעולמות דקדושה א"ק אצילות, וסוד המלכות של הקו נקרא צשס הארת הקו שהיא דרגה נמוכה של התגלות אלקות והוא מאיר צעולמות צריאה יצירה עשיה ששס אין ההתגלות של אחדות אלא צאופן של נפרדים. ולהס"א אין רלון ה' לתת להס חיות כלל, ואין צהס התלצשות של אצ"ס, רק הארה צגדר מקיף, כי אין הקדושה מתלצב צהס ח"ו, רק מאיר מצחוץ אליהס, צסוד אחריו כתפו.

ויסוד ענין אחר' ופנים מוצא צכל תורת הקצלה צענין זר"ן דקדושה, להצדיל א"ס הצדלות מענין אחר' המוצא כאן, שעמידת זר"ן הוא לפעמים פצ"פ ולפעמים אצ"א, ויש לנו להקדים זאת שכל זה הכונה שגס צעמידת אצ"א יש התקשרות עם לצושים ומחילות ואינה התקשרות אמיתי כהארת פצ"פ שהוא התאחדות אמיתי צלי שום לצוש והסתרה.

ונודע שאחד מיסודות תורת הצעש"ע היה צזה הענין, שצעל התניא כתב כאן שהשי"ת מאיר אל הקלי' צצחי' מקיף מרחוק צסוד אחריות. וצאצגרת הקודש מציא (צדף קלח-קמא) שמש"כ צספר לוואת הריצ"ש הגס שאינה לוואתו רק לקוטי אמרותיו העבורות, מ"מ המכוון הוא צאמת לאמיתו. וכונתו למש"כ צלוואת הריצ"ש שכהאדם עומד צתפילתו וצאצמלע צא איזה ערל נכרי ומפריע לו, ואמר הצעש"ע שאין שום דצר צעולם שאינה מאור השכינה הק' וגס כשצא ערל נכרי הוא גס מאיתו ית', צצחי' ה' אמר לו קלל, ואפי' שהוא גוי, מ"מ שכינתו ית'.

שורה בכל מקום, ולכן ידע שגם כשצא הנכרי למונעו מתפילתו, ידע שגם זאת עשה ה' לקרבו יותר לעבודת ה' צפנימיות לבו. ועי"ז מתדבק יותר לעבודתו.

והמתנגדים נתעוררו על דברים אלו המוצאים בלואית הרי"ז"ש, וטענתם צפיהם ע"פ המוצא בכתבים שאין הארת השכינה בס"א רק מאיר מרחוק בדרך מקיף, ואיך אמר הצעש"ט שיש ממש השראת שכינתו בכל מקום. [הגם שמלד צחי' סוצב כל עלמין השי"ת מאיר בכל מקום כקודם האמנאם ממש, מ"מ מלד הקו הרי יש דרגות בקדושה, שצאליות מאיר אורו ית' בשלימות, וצדי"ע הארת אורו, וא"כ איך אמר שיש הארת השכינה בדברי הנכרי]. וכתבו המתנגדים שאלה זאת לבעל התניא, ועי"ז השיב את האיגרת הקודש באות כ"ה, ששם מבאר זאת הסוגיא, שצודאי יש בכל דבר חיות אלקות, ועי"ז שם צדק קלח: ואח"כ חוזר ומבאר שם שהצעש"ט דיבר בלשון שיש שם התלצשות אלקות ולא השראת השכינה ממש.

כי יש להבין עומק ענין פנימי ומקיף, אור מקיף אין עניינו שהדבר אינו מאיר בדבר ממש, כי יש טועים שאור המקיף הוא סביב הדבר בלי שום קשר לזה הכלי, אבל האמת הוא שיש צחי' התלצשות ויש צחי' השראה, השראה היינו כשהתחתון משיג את העליון, והוא צחי' אור פנימי שהתחתון מקבל האור בהתגלות. אבל המקיף עניינו שהתחתון עדיין לא השיג את אור העליון, וכל ענין המקיף אינו לגבי העליון אלא שהתחתון עדיין לא השיג את העליון בזה. הרי שכל מקיף הוא חסרון שצכלי שעדיין לא נתגלה זו השראת העליון. כי מלד העליון יש התגלות תמידית בשלימות.

ובזה יובן שמה שכתב בעל התניא כאן שהשי"ת מאיר לסט"א רק דרך אחרים, היינו שצודאי אינו מאיר להם בהתגלות באופן ששיגו אלקות, כי הסט"א מפריד עלמנו ליש נפרד, ועלם הרעיון שיש כח חוץ מהבורא הוא מהות הסט"א, אפי' שהם קוראים לו ית' אלהא דאלהיא, מ"מ כיון שנדמה להם שיש להם כח נפרד, זהו סט"א. והנה זה הכח הרע, הרי צודאי שיש בו חיות אלקי, כי חוץ ממנו ית' אין שום חיות כלל, אלא שהוא בגדר מקיף, היינו שאין בו השראה אלקית צפנימיותו.

ומה שדיבר הצעש"ט הוא מלד העליון, שצודאי מלד השי"ת אורו ממלא הכל ולית אחר פנוי מיניה כלל, ומה שכתב האריז"ל שיש מקום שאין השכינה שורה שם רק מאיר במקיף מלמעלה, הוא מלד התחתון. שהסט"א משגת רק את עצמה ולא את השי"ת.

ועיקר הענין הוא כלפי עבודת האדם, שדרך הצעש"ט הוא לגלות סוד המקיפים, להדבק בזה שהוא מלד הבורא, כי כשצא הנכרי לצלצל אותו מתפילתו, הרי אף שכונת הנכרי להסתיר על כבוד ה' בזה, ויעגש משמים באופן מורא, מ"מ באותו רגע יודע האדם גם את האמת לאמיתו שהכל מתנהג מאיתו ית"ש ואין חוץ מאלקותו ית"ש.

ומי שזכה לחיות באור הצעש"ט, איז מבין כל דרכי העבודה איך שאלו ואלו דברי אלקים חיים, ואין מחלוקת כלל בעם ישראל. כי כל אחד צא לגלות אלקות בדרך שלו. וכולם כאחד נוטים באהבה רשות זה לזה צפנימיות הגשמות.

[ומה שאמרנו שיש חלקות בכל דבר, אין הכוונה לטהר הרע ח"ו, כי מוכרח להצדיל בין הקודש ובין החול, בין מזה לעצירה, כמ"ש אברהם ה' שאלו רע כי האדם האוהב את הש"ת הוא שונה את הרע צחכלית השנאה, ומי שאינו שונה הסע"א צחכלית, הרי שאינו אוהב ה' כראוי. ויש שטעו בזה וטעוירו את השרץ ע"י טעות נורא כיון שהכל חלקות וכו', עד כדי כך שמכזבים את חלק הרע שצנפשות, וסיומן לטעות הזה הוא קדושת היסוד, שמי שפוגם ח"ו צעניי קדושה נופל לזה הטעות לכבד את הרשעים ולטהר את הרע צענה שהכל חלקות. וצחמת כל דעה רעה היא פגם היסוד, וכ"ש מי שלומד קבלה ומעקל הדרך ופוגם צנקות היסוד. והוא מש"כ צזה"ק שצקצתא דמשיחא יהיו כאלה שיעשו שיפגמו צחורת הקבלה לעקם את נקודת היסוד. וצזה נופלים לפניה"צ. ולכן עיקר הקדושה הוא להפריד בין קודש לחול, ולא לחז מגדרי הקדושה שהעמידו לדיקי הדורות].

והנה רצון העליון בבחי' פנים הוא מקור החיים המחיה את כל העולמות ולפי שאינו שורה כלל על הס"א וגם בחי' אחריים של רצון העליון אינו מלוכב בתוכה ממש אלא מקיף עליה מלמעלה לכך היא מקום המיתה והטומאה ה' ישמרנו כי מעט מזער אור וחיות שיונקת ומקבלת לתוכה מבחי' אחריים דקדושה שלמעלה הוא בבחי' גלות ממש בתוכה בסוד גלות השכינה הנ"ל ולכן נקרא בשם אלהים אחרים שהיא ע"י ממש וכפירה באחדותו של מנ"ה הקב"ה כי מאחר שאור וחיות דקדושה הוא בבחי' גלות בתוכה אינה בטילה כלל לגבי קדושת הקב"ה ואדרבה מגביה עצמה כנשר לומר אני ואפסי עוד וכמאמר יאור לי ואני עשיתיני ולכן אמרו רז"ל שגסות הרוח שקולה כע"ז ממש כי עיקר ושרש ע"ז הוא מה שנחשב לדבר בפני עצמו נפרד מקדושתו של מקום ולא כפירה בה' לגמרי כדאיתא בגמ' דקרו ליה אלהא דאלהיא אלא שגם הם מחשיבים עצמם ליש ודבר בפני עצמו ובה מפרידים את עצמם מקדושתו של מקום ב"ה מאחר שאין בטלים לו ית' ועיקר שורש הסע"א היא מחשבה זאת של פירוד ממנו ית"ש ונדמים צמחשצתם שיש להם מליאות עלמית. כי אין קדושה עליונה שורה אלא על מה שבטל לו ית' כנ"ל ולכן נקראי' טורי דפרודא בזה"ק והרי זו כפירה באחדותו האמיתית דכולא קמיה בלא חשיב ובוטל באמת לו ית' ולרצונו המחיה את כולם ומחיה אותם מאין ליש תמיד:

פרק כג

ועם כל הנ"ל יובן ויבואר היטב בתוספ' ביאור מה שאמרו בזהר דאוריית' וקב"ה בולא חד ובתיקוני' פירשו דרמ"ה פיקודין אינון רמ"ה אברין דמלבא כי לריך לדעת שכל דבר שצקדושה יש לו כלל ופרט, וכשמשיג את הכלל זוכה לכל הפרטים. והוא מה שיש בכל יו"ט וכל התקצות לאור הנדיק, לצא לרוממות דקדושה וקרצת חלקים, כי אם אין האדם מפרש את היו"ט או את הנדיק צאופן שהיא נקודה כללית להתקצק לה', הרי הוא נשאר צחלוניות ומחשצות לדדיות. ועיקר הכלל הוא לדעת שכל מליאות התורה והמלוות היא

לגלות השגות חלקות. באופן שיהיה לו ית' נחת רוח ממנו. לפי שהמצות הן פנימיות רצון העליון והפצו האמיתי המלוכש בכל העולמו' העליוני' ותחתוני' להחיותם כי כל חיותם ושפעם תלוי במעשה המצות של התחתוני' בנודע. כי בעולם האלילות אין שייך לקיים תרי"ג מצוות, רק בזה העולם המגושם בלעד, שבה יכולים לגלות חלקותו ית"ש בתכלית ההתגלות.

נמצא שמעשה המצות וקיומן הוא לבוש הפנימי לפנימיות רצון העליון שמעשה זה נמשך אור וחיות רצון העליון להתלבש בעולמות ולכן נקרא' אברי דמלכא ד"מ כמו שאברי גוף האדם הם לבוש לנפשו ובטלים לגמרי אליה מכל וכל, כי מיד שעולה ברצונו של אדם לפשוט ידו או רגלו הן נשמעות לרצונו תכף ומיד בלי שום צווי ואמירה להן ובלי שום שהייה כלל אלא כרגע ממש כשעלה ברצונו. כך ד"מ החיות של מעשה המצות וקיומן הוא בטל לגמרי לגבי רצון העליון המלוכש בו ונעשה לו ממש כגוף לנשמה. וכן הלבוש החיצוני של נפש האלחית שבאדם המקיים ועושה המצוה שהוא כח ובחי' המעשה שלה הוא מתלבש בחיות של מעשה המצוה ונעשה ג"כ כגוף לנשמה לרצון העליון ובטל אליו לגמרי, ועל כן גם אברי גוף האדם המקיימים המצוה שכח ובחי' המעשה של נפש האלחית מלוכש בהם בשעת מעשה וקיום המצוה הם נעשו מרכבה ממש לרצון העליון כגון חיד המחלקת צדקה לעניים או עושה מצוה אחרת. ורגלים המחלקות לדבר מצוה וכן חפה ולשון שמדברי' דברי תורה והמוח שמהרהר בד"ת וי"ש ובגדולת ה' ב"ה. וזהו שארז"ל האבות הן הן המרכבה שכל אבריהם כולם היו קדושים ומובדלים מענייני עוה"ז ולא נעשו מרכבה רק לרצון העליון לבדו כל ימיהם:

א' בזה"ק שיש כו"כ היכלות בעולמות עליונים, ויש בעלי ידן ובעלי רגלין כל אחד מרכבה לשכינה בצחינה אחרת. והיכל העליון ביותר אינו דמיידין למאריהון, היינו שעוסקים כל ימיהם ליחד שמו ית'. והוא סוד הכתר שהוא הרצון של השי"ת, כתר בגי' תרי"ג וז' מצוות דרבנן, ותכלית המצוות הוא ליחד שמו ית'.

וכל תנועה ציד או צאח איברי האדם שעושה כדי לקיים רצון ה', בזה נתייחד גופו באור ה', ומדכך ידו או רגלו להיות כלי ומרכבה להשי"ת. ונחפך האדם לאיש אחר לגמרי. וכשזוכים לקיים מצוה בשם כל ישראל ובהתקשרות ללדיקים האמיתיים, אזי עולה המצוה ליחד היחוד הראוי השייך לאותה מצוה, כי הלדיקים כל מהותם ומחשבתם דבוקה אך ורק לגלות יחודו ית"ש.

והוא ענין האצות הן הן המרכבה, שהלדיקים שכל חייהם עושים כל פעולתם רק ליחוד ה', בהתבוננות ביחוד'ע שאלד השי"ת אין נצרכים ושום פירוד והסתרה כלל בעולם, וכן התבוננות ביחוד'ת שהוא התגלות היחוד בהעלמה בתוך העולם. והלדיק ע"י עצודתו מגלה את מליאות אור הויה למעלה מבחי' ממלא וסוד, כי כשעוסק בחורה ומצוות ומגלה כבודו ית' בזה העולם ומתקשר בחי העולמים, נתגלה אור ה' בתכלית הגילוי בכל העולמות כולם. והוא

סוד יפה שעה אחת של תורה ומלוות צעור"ז יותר מכל חיי העוה"צ, כי ע"י תורה ומלוות נתגלה אור ה' צפועל בכל העולמות.

אך המחשבה וההרהור בד"ת שבמוח ובה הדבור בד"ת שבפה שהם לבושי הפנימים של נפש האלהית כי כנ"ל יש צאדס צחי' אדס וזהמה, מ"ה וצ"ן, ז"ן, נפה"א ונפה"צ, ועצודתיו להרים השכינה צחי' נפה"צ לייחדה נופה"א, שיכלל נפשו צאדסות צאלקים חיים. וג' לצושי נפשו הס מחשבה דיבור ומעשה, שהס צסוד צי"ע המלציסים את המלכות. וב"ש נפש האלהית עצמה המלוכשת בהם כולם מיוחדים ממש ביחוד גמור ברצון העליון ולא מרכבה לבד כי רצון העליון הוא הדבר הלכה עצמה שמהרהר ומדבר בה שכל החלכות הן פרטי המשכות פנימיות רצון העליון עצמו שכך עלה ברצונו ית' שדבר זה מותר או כשר או פטור או זכאי או להפך וכן כל צרופי אותיות תנ"ך הן המשכת רצונו וחכמתו המיוחדות בא"ס ב"ה בתכלית היחוד שהוא היודע והוא המדע בו, אין הכונה שהוא המדע היינו שיודעים אותו והוא נתפס צשכל ח"ו, כי לית מחשבה תפיסה ציה כלל, אלא שעלס ידיעה היא אחת איתו ית"ש, כהתאחדות האור צמאור. וז"ש דאורייתא וקב"ה כולא חד ולא אברין דמלכא לחוד בפיקודין. ומאחר שרצון העליון המיוחד בא"ס ב"ה בתכלית היחוד הוא בגילוי לגמרי ולא בהסתר פנים כלל וכלל בנפש האלהית ולבושיה הפנימים שהם מחשבתה ודבורה באותה שעה שהאדם עוסק בדברי תורה הרי גם הנפש ולבושיה אלו מיוחדים ממש בא"ס ב"ה באותה שעה בתכלית היחוד כיחוד דבורו ומחשבתו של הקב"ה במהותו ועצמותו כנ"ל כי אין שום דבר נפרד כי אם בהסתר פנים כנ"ל ולא עוד אלא שיחודם הוא ביתר שאת ויתר עז מיוחד אור א"ס ב"ה בעולמות עליונים מאחר שרצון העליון הוא בגילוי ממש בנפש ולבושיה העוסקים בתורה שהרי הוא התורה עצמה וכל העולמות העליונים מקבלים חיותם מאור וחיות הנמשך מהתורה שהיא רצונו וחכמתו ית' בדכתיב כולם בחכמה עשית וא"כ החכמה שהיא התורה למעלה מכולם והיא היא רצונו ית' הנק' סובב כל עלמין שהיא בחי' מה שאינו יכול להתלבש בתוך עלמין רק מחיה ומאיר למעלה בבחי' מקיף והיא המתלבשת בנפש ולבושיה בבחי' גילוי ממש כשעוסקים בד"ת ואע"ג דאיהו לא חזי בו' [ומשו' הכי יכול לסבול משום דלא חזי משא"כ בעליונים]. ובזה יובן למה גדלה מאד מעלת העסק בתורה יותר מכל המצות ואפי' מתפלה שהיא יחוד עולמות עליונים [והא דמי שאין תורתו אומנתו צריך להפסיק חיינו מאחר דמפסיק ומבטל בלא"ח]. ומזה יוכל המושכיל להמשיך עליו יראה גדולה בעסקו בתורה כשיתבונן איך שנפשו ולבושיה שבמוחו ובפיו הם מיוחדים ממש בתכלית היחוד ברצון העליון ואור א"ס ב"ה ממש המתגלה בהם מה שכל העולמות עליונים ותחתונים כלא חשיבי קמיה וכאין ואפס ממש עד שאינו מתלבש בתוכם ממש אלא סובב כל עלמין בבחי' מקיף להחיות' עיקר חיותם רק איזו הארה מתלבשת בתוכם מה שיכולים לסבול שלא יתבטלו במציאות לגמרי. וז"ש ויצונו ה' את כל

החוקים האלה ליראה את ה' וגו' [ועל יראה גדולה זו אמרו אם אין חכמה אין יראה והתורה נקראת אצלה תרעא לדרתא כמ"ש במ"א] אלא דלאו כל מוחא סביל דא יראה כזו. אך גם מאן דלא סביל מוחו כלל יראה זו לא מינה ולא מקצתה מפני פחיתות ערך נפשו בשרשה ומקורה במדרגות תחתונים דעשר ספירות דעשיה אין יראה זו מעכבת בו למעשה כמ"ש לקמן:

פרק כד

וְזֶה לְעֻמַּת זֶה הֵן שֵׁם"ה מִצּוֹת לֹא תַעֲשֶׂה דְאוֹרֵייתָא וְכָל אִיסוּרֵי דְרַבֵּנָן מֵאַחֵר שֶׁהֵן נִגְדֵי רִצּוֹנוֹ וְחֻכְמָתוֹ ית' וְהַפְּכָם מִמֶּשׁ הֵם נִפְרָדִים מִיַּחְדּוֹ וְאַחֲדוֹתוֹ ית' בְּתַכְלִית הַפִּירּוֹד מִמֶּשׁ כִּמוֹ הַס"א וְהַקְלִיפָה הַנֶּקֶץ ע"ז וְאֱלֹהִים אַחֲרֵים מַחֲמַת חֶסֶת פָּנִים שֶׁל רִצּוֹן הַעֲלִיּוֹן כִּנ"ל. וְכֵן ג' לְבוּשֵׁי הַנֶּפֶשׁ שֶׁמִּקְלִיפֵת נֹוֶגֶה שְׁבִישְׂרָאֵל שֶׁהֵם מַחֲשַׁבָּה דְבוּר וּמַעֲשֶׂה הַמְּלוּבָשִׁי בְּשֵׁם"ה ל"ת דְאוֹרֵייתָא וְדְרַבֵּנָן וְכֵן מַהוּת הַנֶּפֶשׁ עֲצֻמָּה הַמְּלוּבָשֶׁת בְּלְבוּשֵׁיהָ כֹּלָם מִיּוֹחָדִים מִמֶּשׁ בַּס"א וְקְלִיפ' זו הַנֶּקֶץ ע"ז וְלֹא עוֹד אֵלָּא שְׁבִטָלִים וְטַפְלִים אֵלֶיהָ וְגִרּוּעִים וּפְחוּתִים מִמֶּנָּה מֵאֵד כִּי הִיא אֵינָה מְלוּבָשֶׁת בַּגּוֹף הוֹמְרִי וְיֹדַעַת אֶת רִיבּוּנָהּ וְאֵינָה מוֹרֶדֶת בּוֹ לַפְּעוֹל פְּעוּלָתָהּ בְּמִשְׁלַחַת מְלָאכִי רַעִים שֶׁלָּא שְׁלֵחוֹתוֹ שֶׁל מְקוֹם ב"ה ח"ו וְכִמְאֹמֶר בְּלַעַם לֹא אוֹכֵל לַעֲבוֹר אֶת פִּי ה' וגו' וְאֵף שֶׁנִּקְרָא ע"ז הָא קְרוֹ לִיה אֱלֹהָא דְאַלְחִיָּא וְאֵינֶם יֹכּוּלִי לַעֲבוֹר כִּלְלֵי עַל רִצּוֹנוֹ ית' כִּי יוֹדְעִי וּמְשִׁיגִים שֶׁהוּא חֵיוֹתָם וְקִיּוּמָם שְׁיוֹנְקִים מִבְּחִי אַחֲרִיִּים דְאוֹרֵיִי שֶׁל רִצּוֹן הַעֲלִיּוֹן ב"ה הַמְקִיף עֲלֵיהֶם אֵלָּא שְׁיִנִּיקָתָם וְחֵיוֹתָם שְׁבִתוּכָם הִיא בְּבִחִי גְלוּת בְּתוֹכָם לְחַשְׁשֵׁיב עֲצֻמָּן אֱלֹהוֹת וְהִרִי זֶה כְּפִירָה בְּאַחֲדוֹתוֹ אֲבָל מ"מ אֵינֶן כּוֹפְרִים וּבִחְשׁוֹ בַּח' לִגְמָרִי וְלֹמַר לֹא הוּא אֵלָּא דִּקְרוֹ לִיה אֱלֹהָא דְאַלְחִיָּא דְחֵינֵנו חֵיוֹתָם וְקִיּוּמָם הַנִּמְשָׁךְ וְיֹרֵד עֲלֵיהֶם מִרִצּוֹנוֹ ית' וְלִכֵּן אֵינֶן עוֹבְרִין רִצּוֹנוֹ ית' לַעֲוֹלָם. וְא"כ הָאֵדָם הַעוֹבֵר עַל רִצּוֹנוֹ ית' הוּא גִרּוּעַ וּפְחוּת הַרְבֵּה מֵאֵד מַחֲס"א וְקְלִיפָה הַנִּקְרָאָתָה ע"ז וְאֱלֹהִים אַחֲרֵים וְהוּא בְּתַכְלִי הַפִּירּוֹד מִיַּחְדּוֹ וְאַחֲדוֹתוֹ שֶׁל חֻכְמָה יוֹתֵר מִמֶּנָּה וְכֹאֵל כּוֹפֵר בְּאַחֲדוֹתוֹ יוֹתֵר מִמֶּנָּה ח"ו. וְכִמְ"שׁ בַּע"ח שַׁעַר מ"ב סוֹף פ"ד שֶׁהִרְעַ שְׁבַעוֹח"ז הַחוֹמְרִי הוּא שְׁמִרֵי הַקְּלִיפּוֹת הַגְּסוּת בּוֹ, וְהוּא תַכְלִית הַבִּירּוֹר וְכוּ' וְלִכֵּן כָּל מַעֲשֶׂה עוֹח"ז קָשִׁים וְרַעִים וְהִרְשָׁעִים גּוֹבְרִים בּוֹ וְכוּ':

הנה הרה"ק ר' לְדוֹק הַכֵּן מִצָּאָר שֶׁכֶּשֶׁהָאֵדָם חוֹטֵא וְעוֹזֵר עַל רָלוֹן ה', אֲזִי גּוֹרֵם הַחֲטָא שֶׁצְעוּלָם הַצְרִיחָה נִתְעוֹרְרִים דִּינֵים ח"ו, וְצְעוּלָם הִילִירָה נִגְרֵם פֶּגֶם וְעִרְצוֹן עַד שֶׁצְעוּלָם הַעֲשִׂיהָ גּוֹרֵם הַמִּשְׁכַּת יִסּוּרִים עֲלֵיו ח"ו. וְכִשְׁאֵדָם רוֹחֵא יִסּוּרִין יִצִּין שְׁאִין יִסּוּרִים צִלָּא חֲטָא, וְאִפִּי יִסּוּרִים קִלְיָן, כִּמְ"שׁ צִגְמ' שֶׁהַכְּנִים יָדוּ לְכִיסּוֹ וְכוּ', וְכַדְפִּי הַרְה"ק מִטְשֶׁרְנוֹצִיל שְׁאִפִּי לְעַר כָּל שֶׁהוּא שְׁעוֹזֵר עַל הָאֵדָם, אִם מֵאֲמִין שֶׁהוּא מִמֶּנּוּ ית' וּמִצָּקָשׁ יִהְיֶה רָלוֹן שִׁיחִיהָ זֶה לְכַפֶּרָה עַל מַעֲשֵׂיו, הִרִי זֶה מִכְּפֵר כִּגְלָגוּל שֶׁלֹּא מִמֶּשׁ. כִּי צִחֲמַת אֵין רָלוֹן ה' לִיִּסֵּר אֶת הָאֵדָם, אֵלָּא שֶׁהוּא חוֹלְדוֹת הַחֲטָא, וְשׁוֹרֵשׁ הַחֲטָא הוּא שְׁאִינוֹ מֵאֲמִין צוֹ ית'. וְלִכֵּן כִּשְׁמַגְלָה נִקּוּדָה שֶׁל אֲמוּנָה וּמִמִּילָא צַעַל הַיִּסּוּרִים כִּי צַעַל הַחֲטָא. מִמֵּלָא שֶׁגִּדֵּר הַתְּשׁוּבָה הִיא צִפְשֻׁעוֹת צִעֲשִׂיהָ לְקַצֵּל הַיִּסּוּרִים

צאהצה כנ"ל. וזזה ימתיק הדינים צשרשס להמתיקס ע"י ריצוי האמונה, ולהדצק צאלקיס חייס, כי כמה שוכנס להצצוקן לייחד עלמו צאלקיס חייס, צזה נתכפריס עוונותיו. וכמו שהצטע"ט מגלה צסוד יחצק לה צעלה וכו' שהאמונה מכפרת על החטאים צלי יסוריס כלל, כי גס דעציד נייחא לה יהא כתיש כתישין.

ולכן אמרו רז"ל על פסוק כי תשמה אשתו אין אדם עובר עבירה וכו' דאפי' אשה המנאפת שדעתה קלה היתה מושלת ברוח תאוותה לולי רוח שטות שבה המכסה ומסתיר ומעלי' את האהבה מסותרת שבנפשה האלהית לדבקה באמונת ה' ויחודו ואחדותו ולא ליפרד ח"ו מאחדותו אפי' נוטלים את נפשה ממנה לעבוד ע"ז ח"ו ואפי' בהשתחואה לבדה בלי שום אמונה בלב כלל וכ"ש לכבוש היצר ותאות הניאוף שהם יסורים קלים ממיתה ה' ישמרנו, והחפרש שאצלה בין איסור ניאוף לאיסור השתחואה לע"ז הוא ג"כ רוח שטות דקליפה המלכשת לנפש האלהית עד בחי' חכמה שבה ולא עד בכלל מפני אור ה' המלוכש בחכמה כנ"ל. כי צתחילה היה הוא ושמו אחד, ולמלס עלמו ועשה מקוס להסתר פנים, אח"כ האיר קו ועולמות ח"ק אצ"ע, ותחת אלו העולמות יש צחי' מקוס חלל הפנוי, ששס נסתייס הארת הקו אח"ס, ושס יש צחי' סע"א שהוא כח רוחני שאין רואים שס התגלות חלקות, וגדמה להס שהס כח עלמי, אפי' שיודעיס שיש עליון מהס, מ"מ נדמה להס שניתן להס כח נפרד. ולכן נקראיס צשס חלחיס, לשון רציס, אל לשון חוצק וכת, והס חלחיס אחריס לקחת לעלמס כח נפרד.

וצטל התניא מגלה שכשחדס חוטא ח"ו הרי הוא נופל לצחי' עבודה זרה שדמה לו שיש לו כח עלמי נפרד. וכמ"ס הרה"ק ר' מנדל ויעצסקער שעיקר כח הצחירה לעוז או לרע, העיקר הוא כמה האדם צטל לכח השי"ת או נדמה לו שיש לו כח לצדו. זה עיקר שורש הצחירה כולה. ולכן אנו ולא יהיה לך הוא כלליות כל התורה כולה. וכמה שיכנס האדם לאמונה ודציקות צה', יזכה ציותר לקייס כל התורה כולה. כי כמה שמייחד עלמו צאור האמונה יש לו שורש כל התורה כולה.

אבל באמת לאמיתו אפי' עבירה קלה הרי העוברת עובר על רצון העליון ב"ה והוא בתכלית הפירוד מיחודו ואחדותו ית' יותר מס"א וקליפה הנקרא' אלהים אחרי' וע"ז ממש ויותר מכל הדברים הנשפעים ממנה בעה"ז שהם בהמות טמאות וחיות ועופות טמאים ושקצים ורמשים וכמאמר יתוש קדמך פי' דאף יתוש שמכנים ואינו מוציא שהיא קליפ' היותר תחתונה ורחוקה מבחי' הקדושה המושפעת בתכלית הריחוק קודמת לאיש החוטא בהשתלשלות וירידת החיות מרצון העליון ב"ה וכ"ש שאר בעלי חיים הטמאים ואפי' חיות רעות שכולם אינם משונים תפקידם ופקודתו ית' שמרה רוחם ואע"ג דאיהו לא חזי כו'. וכמ"ס ומוראכס וחתכס יהיה על כל חית הארץ וכפי' רז"ל שאין חיה רעה מושלת באדם אא"כ נדמה לה כבהמה. והצדיקים שאין צלם אלהים מסתלק מעל פניהם כל חיות רעות אתכפיין קמיהו כמ"ס בזהר גבי דניאל בגוב אריות.

הכלל ששורש ענין הקדושה הוא השפעה, ושורש הקלי' הוא לקבל, ולכן יתוש שמכנים ואינו מוילא הוא הדרגה הכי גמוכה שהוא רק מקבל ואינו משפיע ואפי' לא מזון לקלי' אינו נותן. (ומכאן הוא שורש תורת צעל הסולם) וציאור הענין, כי סוד הקדושה הוא היחוד והאחדות עם השי"ת, והקלי' הוא ענין של פירוד. וכמשל האצ וצנו שהאצ משפיע לצנו, כיון שהם מאוחדים זה עם זה, הרי שגילוי היחוד הוא ההשפעה. כמה שמשיגים את אחדות כן יותר משפיעים.

והנה תכלית הצריאה הוא לגלות כבודו, כמ"ש לכבודי צראתיו וכו', וכמה שאדם זוכה להרגיש אחדותו עם הצורא, בזה משפיע וכל מעשיו לעשות נחת רוח ליוצרו וצוראו ית', וכל הדרגות ברוחניות הוא כפי התעלות היחוד גבוה יותר והוא כפי אהבת ה' והתאחדותו עמו. ומי שנופל מאהבה זאת עוצד את ה' רק לקבל שכר וכו', כי אין אהבתו ואחדותו שלימה. והקלי' והסע"א ששונאים גילוי כבודו ית', לכן הם מקבלים ולא משפיעים כלל.

ותכלית התורה כולה היא להתדבק צו ית"ש, והוא ע"י ואהבת את ה' שהיא תלויה באהבת ישראל. כי מי שאינו יכול לחשוב לעשות חסד עם חבירו איך יוכל לחשוב מאהבת השי"ת, הרי הוא תפוס צמחשבות על עצמו בלבד.

ויש ה' מדרגות בקדושה, קולו של יוד צחי' אריך, יוד צחי' חכמה, הי צחי' צינה, ויו צחי' ז"א ה' צחי' מלכות. וכל אדם כלול מכל אלו המדרגות כולם, ועליו לעבור אותם מדרגה לדרגה.

המדרגה הגמוכה צחי' ה' תתאה הוא צסוד מקבל על מנת לקבל, שהוא תפוס רק צעלמו צחי' אני בלבד. והיא גם דרגה בקדושה, כגון שלומד בהתמדה כי יש לו גישמאק בזה, ואינו מתייגע בזה כלל. צצחי' נפש, מלכות. [והוא דרגת רוב צני העולם].

ומדרגת אות ו', הוא משפיע על מנת לקבל, שמסכים להתייגע ולהשפיע רק כדי שיחזירו לו אח"כ והוא יקבל עי"ז. וכן צעצודת ה' צחי' מקבל בתכלית אינו עוסק כלל צעצודת ה', וצצחי' ו' הוא נכנס לעצודת ה' ומתייגע אצל כל עיקר כונתו לקבל שכר או להקרא רבי מכובד. ושיי אלו המדרגות שניהם צצחי' שלא לשמה, ואין לו שום שמחה צעצודתו. והוא תחילת העצודה לצנות כלי בקדושה, צחי' לעולם ילמד אדם שלא לשמה, שמתוך שלא לשמה יצא לשמה.

ומדרגת ה' עילאה, הוא צחי' לשמה, כי הוא צדרגת צינה ומוחין. והוא ענין שמשפיע ומתייגע צעצודת ה' וכונתו לעשות נחת רוח להשי"ת ולהיות קרוב אליו ית'. ועצודתו לשם דציקות צו ית"ש. ועי"ז זוכה לעצוד את ה' צשמחה ועוצ לבצ. והוא צחי' משפיע על מנת להשפיע. היינו שמשפיע לשמה, כי מתייגע כדי לעשות נחת רוח. אלא שזאת הדציקות נותן לו הרגשה של שלימות וחיות. וחסר לו אור הציעול, כי צאמת מרגיש את נועם הדציקות וקרצת ה', ומתגדל צנפשו, עד ששמחה זאת אינה עם התצטלות להשי"ת, ויש לו מאד להזהר שלא לצטל את האחרים ע"י גודל הללחתו, כי הגאווה היא שורש הכפירה רח"ל.

מדרגת החכמה צסוד אות ו', שצה נתגלה נקודת כח מ"ה, שהנצרא משיג התצטלות לצורא ית"ש, ומצין שכל מה שיש לו הוא רק סיעתא דשמיא, והכל הוא לצדו

ית' עושה לצדו. עד כדי כך שאין אללו נפקא מינא אס יש לו נקודת השלימות או לאו, אלא רואה התצטלות לה' בצדו. כי השמחה בצחי' צינה היא משמחת ההללחה שבדציקות, אבל נקודת החכמה הוא בצחי' ראייה אלקית, כמו הרואה את המלך ומצוטל אליו בכל עת. והוא צחי' מקבל על מנת להשפיע. היינו שיש צכח החכמה לקבל לשם שמים. כי בצחי' צינה מתוויגט לשם שמים, בצחי' תענית, והוא יותר צנקל מלאכול צקדושה, שהוא דרגת החכמה לקבל עונג ושפע אורו ית' כדי לעשות לו ית' נחת רוח שרלה להשפיע לו. צסוד רצונו הקדוש שהיה צרומו של עולם והיה עשיר מופלג, ואמר צהסתלקותו שלא נהגה מעוה"ז כלום, היינו שקיבל כל השפע על מנת להשפיע. היינו שנהנה ממנו ית' רק כדי לעשות לו ית' נחת רוח.

ומדרגת הכתר הוא צסוד השראה ורוח הקודש, שהתחתון צטל לגמרי צעליון, שהתחתון נתצטל ויש רק מליאות העליון, כי צמדרגת החכמה הוא צחי' מרחוק ה' נראה לו, כי אינו נכלל בצורא, הגם שהוא רואה את המלך מ"מ אינו נכלל צו. משא"כ צאור הכתר מאיר עליו השראה אלקית, וצטל צתכלית לצוראו.

וא"כ החוטא ועובר רצונו ית' אפי' בעבירה קלה בשעת מעשה הוא בתכלית הריחוק מקדושה העליונה שהיא יחודו ואחדותו ית' יותר מכל בעלי חיים הטמאי' ושקצי' ורמזים המושפעים מס"א וקליפת ע"ז ומה שפיקוח נפש דוחה שאר עבירות וגם יעבור ואל יהרג היינו כפי' חז"ל אמרה תורה חלל עליו שבת אחת כדי שישמור שבתות הרבה ולא משו' קלות העבירות וחומרן [תדע שהרי שבת חמורה ושקולה כע"ז לענין שחיטת מומר לדבר אחד כי"ד סי' ב' משא"כ במומר לגילוי עריות ואפי' הכי פיקוח נפש דוחה שבת ולא ג"ע אלא דגזירת הכתוב הוא] אלא שלאחר מעשה החטא אם היא מעבירות שאין בהן כרת ומיתה בידי שמים שאין נפשו האלהית מתה לגמרי ונכרתת משרשה באלהים חיים רק שנפגם קצת דביקותה ואחיזתה בשרשה בחטא זה: הגהה: (ולפי ערך וחלוקי בחי' הפגם בנפש ובשרשה בעליונים כך הם חלוקי בחי' המירוק והעונש בגיהנם או בעוה"ז לכלל עון וחטא עונש מיוחד למרק ולהעביר הלכלוך והפגם וכן בחייבי מיתה וברת אין פוגמין כולם בשוה):

קרי' גם נפשו החיוני' הבהמית המלוכש' בגופו וכן גופו חוזרים ועולים מהס"א וקליפה זו ומתקרבים לקדושת נפש האלהית המלוכשת בהם המאמינה בה' אחד וגם בשעת החטא היתה באמנה אתו ית' רק שהיתה בבחי' גלות ממש תוך נפש הבהמית מס"א המחטיאה את חגוף ומורידתו עמה בעמקי שאול למטה מטה תחת טומאת הס"א וקליפת ע"ז ה' ישמרנו ואין לך גלות גדול מזה מאיגרא רמה כו' ובמש"ל דשרש ומקור נפשו' כל בית ישראל הוא מחכמה עילאה והוא ית' וחכמתו אחד וכו' והוא כמשל האוחז בראשו של מלך ומורידו למטה וטומן פניו בתוך בית הכסא מלא צואה שאין לך עלבון גדול מזה אפי' עושה כן לפי שעה שהקליפות וס"א נקראים קיא צואה כנודע:

פרק כה

וזהו שכתוב כי קרוב אליך הדבר מאד וגו' שבכל עת ובכל שעה בידו של אדם וברשותו הוא להעבי' רוח שמות והשכחה מקרבו ולזכור ולעורר אהבתו לה' אחד המסותרות בודאי בלבבו בלי שום ספק. וז"ש ובלבבך ונכלל בה גם דחילו דחינו שלא ליפרד בשום אופן מיחודו ואחדותו יתברך אפי' במסירת נפש ממש בלי שום טעם ושכל מושג אלא בטבע אלהי וכ"ש בשבירת התאוות הקלה מיסורי מיתה שקרוב אליו הדבר יותר לכבוש היצר הן בבחי' סור מרע אפי' מעבירה קלה של דברי סופרים שלא לעבור על רצונו ית' מאחר שנפרד בה מיחודו ואחדותו כמו בע"ז ממש בשעת מעשה וחרי גם בע"ז יכול לעשות תשובה אח"כ. ואף שהאומר אחטא ואשוב אין מספיקין בו' היינו שאין מחזיקים ידו להיות לו שעת הכושר לעשות תשובה אבל אם דחק השעה ועשה תשובה אין לך דבר שעומד בפני התשובה. ואעפ"כ כל איש ישראל מוכן ומזומן למסור נפשו על קדושת ה' שלא להשתחוות לע"ז אפי' לפי שעה ולעשות תשובה אח"כ והיינו מפני אור ה' המלוכש בנפשם כנ"ל שאינו בבחי' זמן ושעה כלל אלא למעלה מחזמן ושליט ומושל עליו כנודע. והן בבחי' ועשה טוב להתגבר כארי בגבורה ואומץ הלב נגד היצר המכביד את גופו ומפיל עליו עצלה מבחי' יסוד העפר שבנפש הבחמית מלהטריח גופו בזריזות בכל מיני טורח ועבוד' מושא בעבודת ה' שיש בה טורח ועמל כגון לעמול בתורה בעיון ובפח לא פסיק פומיה מגירסא וכמארז"ל לעולם ישום אדם עצמו על דברי תורה כשור לעול וכתמור למשאוי וכן לתפלה בכונה בכל כחו ממש וכן בעבודת ה' שהוא בדבר שבממון כמו עבודת הצדקה וכיוצא באלו ממלחמות היצר ותחבולותיו לקרר נפש האדם שלא להפקיר ממנו ובריאות גופו שלעמוד נגדו ולכבוש קרוב מאד אל האדם כשישים אל לבו שלנצח היצר בכל זה ויותר מזה ולעשות הפכו ממש קל מאד מיסורי מיתה ה' ישמרנו ויסורי מיתה ה' ישמרנו היה מקבל באהבה וברצון שלא ליפרד מיחודו ואחדותו ית' אפי' לפי שעה להשתחוות לע"ז ח"ו וכ"ש שיש לו לקבל באהבה וברצון כדי לדבקה בו לעולם ועד דחינו כשיעשה רצונו ית' בעבודה זו ותגלה בה פנימית רצון העליון בבחי' פנים וגילוי רב ולא בהסתר כלל וכשאיין שום הסתר פנים ברצון העליון אזי אין דבר נפרד כלל וכלל להיות יש ודבר בפני עצמו ולזאת תהיינה נפשו האלהית והחיונית ולבושיהן כולן מיוחדות בתכלית היחוד ברצון העליון ואור א"ס ב"ה כנ"ל. ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד כי הוא ית' ורצונו למעלה מחזמן וכן גילוי רצונו שבדבורו שהיא התורה הוא נצחי וכמ"ש ודבר אלהינו יקום לעולם ודבריו חיים וקיימים בו' ולא יחליף ולא ימיר דתו לעולמים בו'. אלא שלמטה הוא תחת הזמן ובאותה שעה לבדה שעוסק בה בתור' או במצוה כי אח"כ אם עוסק בדבר אחר נפרד מהיחוד העליון למטה. והיינו כשעוסק בדברים בטלים לגמרי שאין בהם צורך כלל לעבודת ה' ואעפ"כ כשהוזר ושב לעבודת ה' אח"כ לתורה ולתפלה ומבקש

מחילה מה' על שהיה אפשר לו לעסוק אז בתורה ולא עסק ה' יסלח לו במאורז"ל עבר על מצות עשה ושב לא זו משם עד שמוחלין לו. ולזה תקנו ברכת סלח לנו שלש פעמים בכל יום על עון ביטול תורה שאין אדם ניצול ממנו בכל יום וכמו התמיד שהיה מכפר על מצות עשה. ואין זה אחטא ואשוב אא"כ שבשעת החטא ממש הוא סומך על התשובה ולכך חוטא כמו"ש במ"א:

ובזה יובן למה צוה משה רבינו ע"ה במשנה תורה לדור שנכנסו לארץ לקרות ק"ש פעמים בכל יום לקבל עליו מלכות שמים במסירת נפש וחלא הבטיח להם פחדכם ומוראכם יתן ה' וגו' אלא משום שקיום התורה ומצותיה תלוי בזה שיזכור תמיד ענין מסירת נפשו לה' על יחודו שיהיה קבוע בלבו תמיד ממש יומם ולילה לא ימיש מזכרונו כי בזה יוכל לעמוד נגד יצרו לנצחו תמיד בכל עת ובכל שעה כנ"ל:

הוספה

הבנה לראש השנה

אגרת הקודש סעיף יד

צענין הצקשה צראש השנה, ידוע מהזה"ק על דלוחין ככלצא הצ הצ, הצ לן חיי הצ לן מזוני. ודעת הגר"א שלא לצקש צר"ה על צרכים גשמיים, כי אם להתפלל על גאולת ישראל.

ודעת הרה"ק ר' פינחס קארלינער כן לצקש הצקשות הפרטיות כי אם לא יצקש לא יקבל. ומוצא צספה"ק על מה שאלישע שאל את השונמית אם דבר לה אל המלך, וענתה לו צתוך עמי אנכי יושנת, ומ"מ התפלל עצורה שתזכה לצן ואכן זכתה לחצוק הנצח. הרי שאלישע כן התפלל עצורה.

ופנימיות הענין שכשחדס יודע שכל חסרון אללו הוא חסרון השכינה, וכשממלא אללו איזה חסרון, הרי שנמשך שפע לשכינה הק', הרי צודאי יוכל לצקש צראש השנה כל הצקשות הנלרכות, ויוסיף לזה שצכל זה יש תיקוני השכינה. שצזה אינו צצחי' לוח הצ הצ.

לעזרר את האהבה הישנה וחבת אה"ק היינו לקדושת ארץ ישראל, וק"ו אלפי אלפים צ"צ של ק"ו, לקדושת צית המקדש, לחיות בווערת ברשפי אש מקרב איש ולב עמוק כאלו היום ממש נתן ה' רוחו עלינו רוח נדיבה בחתנדב עם למלאות ידם לה' ביד מלאה ורחבה בריבוי אחר ריבוי מדי שנה בשנה הולך ועולה למעלה ראש כמדת קדש

העליון המאיר לאח"ק המתחדש ומתרבה תמיד בדבתיב תמיד עיני ה' אלהיך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה וכמ"ש הרה"ק ר' מנדל ויעפסקר שצ"י מאיר אור זהיר כקדושת ראש השנה צח"ל כל השנה כולה. דחאי ועד אחרית בו' אינו מובן לכאורה שהרי באחרית שנה זו מתחלת שנה שניה וא"כ חל"ל לעולם ועד:

אך הענין יובן ע"פ מ"ש ה' בחכמה יסד ארץ שיסוד הארץ העליונה היא בחי' ממלא ב"ע היא השכינה הקדושה היוצרת צביונה ילירה עשיה, וקראת ממלא כל עלמין. והתחתונה היא ארץ חפץ המכוונת בנגדה ממש ונק' על שמה ארץ החיים, הנה הוא נמשך מהמשכת והארת חכמה עילאה מקור החיים העליונים בדבתיב החכמה תחיה בעליה וכו' כי אצא יסד צרתא, כן קדושת ארץ ישראל נמשכת מהארת החכמה. והארה והמשכה זו היא מתחדשת באור חדש ממש בכל שנה ושנה שכל שנה וסנה מקבלת השכינה הק' הארה חדשה, ולעומתה צאץ התחתון נשפע השגה חדשה צאלקות. כי הוא יתברך וחכמתו אחד בתכלית היחוד ונק' בשם אוא"ם ב"ה שאין סוף ואין קץ למעלת וגדולת האור והחיות הנמשך ממנו יתברך ומחכמתו בעילוי אחר עילוי עד אין קץ ותכלית לרוב המעלות למעלה מעלה ובכל שנה ושנה יורד ומאיר מחכמה עילאה אור חדש ומחודש שלא היה מאיר עדיין מעולם לארץ העליונה, כי אור כל שנה ושנה מסתלק לשרשו בכל ער"ה בשחחדש מתבסס בו שהוא צסוד הדורמיטא שהמוחין מסתלקין מז"א והוא צחי' הסתרה וכיסוי. וע"י צחי' השכינה נעלם ההתגלות חלקות, ואז נמשכים המוחין צשכינה הק', והוא סוד הנסירה, שנשמות ישראל מקבלים כחות חדשים עליונים להתייגע צעזודת ה'. ואע"פ צצאמת הכל ממנו ית"ש, ואין אנו עושים כלום, מ"מ זהו סוד הנסירה שהנוק' נצית לצדה, היינו שכאילו יש לנו כחות להתייגע צעזודת ה'. וזהו תחילת העבודה צראש השנה שהוא נסירת כתר וחכמה, להתגצר צרמוות וכיסופים צעזודת ה'. וע"י התקיעות נמשך אור עליון חדש, ומתחדשת הצריאה להיות עולם חדש ממש. וכל אחד ואחד מזכר ונקבה כמה שיזכה ליעול חלק צגילוי חלקות צתורה ועזודת ה' וכן שפע גשמי וחיים עוצים ומתוקנים.

ואח"כ ע"י תקיעת שופר והתפללות נמשך אור חדש עליון מבחי' עליונה יותר שבמדרגת חכמה עילאה להאיר לארץ עליונה ולדרים עליה הם כל העולמות העליונים והתחתונים המקבלים חיותם ממנה דהיינו מן האור א"ם ב"ה וחכמתו המלוכש בה בדבתיב כי עמך מקור חיים באורך נראה אור דהיינו אור המאיר מחכמה עילאה מקור החיים (ובנודע לי"ה שבכל ר"ה היא הנסירה ומקבלת מוחין חדשים עליונים יותר בו') וכמ"ש צרש"ש שסיבת ההסתלקות צמוחין צר"ה לפני התקיעות, הוא מחמת העוונות של כל השנה שעברה, וע"י תקיעת שופר נמתקין הדינים ונמשך שפע חדש לתקן כל פגם ועון המתקפה שלימה. כי המוחין החדשים נמשכים מציונה עולם התשובה וצזה נמתק הכל. ואשרי הזוכה לשוץ לפני ראש השנה שצזה צודאי נמתק הדין. ואזי יזכה צראש השנה לצדיקות ציראה

עילאה. וכמ"ש רביה"ק שלריך להיות חכם לא לחשוב מחשבות רעות רק להמתיק מיד ולחשוב מחשבות קדושות. מחשבה של תשובה או של מסירות נפש, שהוא צנחי' תקיעת שופר.

כי כלל גדול שאין השי"ת מראה צחי' ריחוק ודין רק כשיש זיכלתו להמתיק זה הדין, ולכן כשמרגיש האדם הרגשות של ריחוק ופחד, יתעורר מיד להמתיק ע"י הרהור תשובה, וציטול לה', שהוא צחי' המשכת זינה וחכמה לחדש את העולם צמוחין חדשים ולהמתיק כל דין וריחוק.

ובפרטי פרטיות כן הוא בכל יום ויום נמשכין מוחין עליונים יותר בכל תפלת השחר ואינן מוחין הראשונים שנסתלקו אחר התפלה רק גבוהין יותר ודרך כלל בכללות העולם בשית אלפי שנין כן הוא בכל ר"ה ור"ה. וז"ש תמיד עיני ה' אלהיך בה שחעינים הם כינויים להמשכת והארת אור החכמה שלכן נקראו חכמים עיני העדה ואוירא דא"י מחכים היו שמאיר הארת החכמה צארכן ישראל. והארה והמשכה זו אף שהיא תמידית אעפ"כ אינה בבחי' ומדרגה אחת לבדה מימי עולם אלא שבכל שנה ושנה הוא אור חדש עליון כי האור שנתחדש והאיר בר"ה זה הוא מסתלק בער"ה הבאה לשרשו. וז"ש מרשית השנה ועד אחרית שנה לבדה ולכן כתיב מרשית חסר א' רומז על הסתלקות האור שמסתלק בליל ר"ה עד אחר התקיעות שיוירד אור חדש עליון יותר שלא היה מאיר עדיין מימי עולם אור עליון כזה והוא מתלבש ומסתתר בארץ החיים שלמעלה ושלמטה להחיות את כל העולמות כל משך שנה זו אך גילוי מזההסתר הזה תלוי במעשה התחתונים וזכותם ותשובתם בעשי"ת וד"ל:

